

وزارت جهاد کشاورزی
معاونت برنامه ریزی و اقتصادی

شیوه نامه اجرایی
برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی
(ذیل بندالف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷)

تهیه و تنظیم:

دفتر امور اقتصادی

اسفندماه ۱۳۹۷

شناسه گزارش:

شيوه نامه توليد و اشتغال بخش کشاورزي (ذيل بندالف تبصره ۱۸ قانون و بودجه سال ۱۳۹۷)	عنوان گزارش
دفتر امور اقتصادي	تهيه و تنظيم
اسفندماه ۱۳۹۷	تاريخ انتشار
۱۳۳ صفحه	تعداد صفحات گزارش

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
خلاصه.....	۴
۱. مقدمه.....	۵
۲. رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در توسعه اشتغال.....	۶
۳. کسب و کارهای کشاورزی (agribusiness).....	۷
۳-۱. مفهوم agribusiness یا کسب و کارهای (یا صنایع) کشاورزی.....	۷
۳-۲. آمار کسب و کارهای کشاورزی (مقایسه آماری کشاورزی و کسب و کارهای کشاورزی).....	۹
۴. معرفی برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۷.....	۱۱
۴-۱. برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی و منابع مالی پیش‌بینی شده.....	۱۲
۴-۲. تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی.....	۲۷
۴-۳. دستورالعمل اعطای تسهیلات بانکی به طرح‌های ذیل تبصره ۱۸.....	۳۰
۵. شیوه‌نامه اجرایی برنامه تولید و اشتغال در بخش کشاورزی.....	۳۵
۵-۱. برنامه اجرایی رسته‌فعالیت محصولات گلخانه‌ای.....	۳۷
الف) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت توسعه گلخانه‌ها.....	۳۷
ب) برنامه تولید و اشتغال پروژه ارتقاء معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی.....	۴۳
ج) برنامه اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه‌ها و واحدهای پرورش قارچ خوراکی (محیط کنترل شده).....	۴۸
۵-۲) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت گیاهان دارویی.....	۵۲
۵-۳) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت شیلات و آبزیان.....	۵۹
۵-۴) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت محصولات دامی.....	۶۲
۵-۵) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی.....	۷۳
۵-۶) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی.....	۷۷
۵-۷) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی.....	۸۱
۵-۸) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی.....	۹۱
الف) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت خدمات دامپزشکی.....	۹۱
ب) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت خدمات گیاه‌پزشکی.....	۹۵
۵-۹) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت توسعه کسب و کارهای خرد با کمک شرکت‌های پیشرو و پشتیبان.....	۱۱۰
۵-۱۰) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت خدمات توسعه کسب و کارهای بازرگانی.....	۱۱۵
۶) برنامه سرمایه در گردش واحدهای زراعی.....	۱۲۰
پیوست) نهادسازی در بخش کشاورزی.....	۱۲۶
الف) سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی.....	۱۲۶
الف) اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی و روستایی استانی و شهرستانی.....	۱۳۰
ب) صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی.....	۱۳۱
ج) صندوق اعتبارات خرد زنان روستائی.....	۱۳۳

خلاصه

به استناد بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور که در آن دولت موظف به اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تاکید بر اشتغال جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی گردیده است؛ برنامه بخش تولید و اشتغال بخش کشاورزی برای افزایش تولید، ایجاد فرصت‌های شغلی و تثبیت اشتغال تدوین گردید. در این راستا، تغییر رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در ایجاد و تثبیت اشتغال از طریق حرکت از کشاورزی سنتی به کسب و کار کشاورزی (Agribusiness)، با تمرکز بر تامین مالی زنجیره (عرضه) ارزش به جای فعالیت‌های مستقل و جزیره‌ای و همچنین توسعه کشاورزی قراردادی (Contract Farming) در اولویت نخست قرار داشته است.

به منظور تدوین برنامه مذکور، معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی با محوریت دفتر امور اقتصادی از یک طرف ضمن برگزاری جلسات با کلیه معاونت‌های تخصصی و سازمان‌های تابعه و از طرف دیگر با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی کشور نسبت به شناسایی برنامه اجرایی خود که به شرح ذیل اقدام نمود:

الف) برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی، نتیجه این تلاش که حاصل کار جمعی همه معاونت‌ها و دستگاه‌های تابعه وزارتخانه بوده است، در قالب رسته فعالیت‌های منتخب به شرح زیر نهایی گردید:

- برنامه اجرایی رسته فعالیت محصولات گلخانه‌ای
- برنامه اجرایی رسته فعالیت گیاهان دارویی
- برنامه اجرایی رسته فعالیت شیلات و آبزیان
- برنامه اجرایی رسته فعالیت محصولات دامی
- برنامه اجرایی رسته فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی
- برنامه اجرایی رسته فعالیت مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی
- برنامه اجرایی رسته فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی
- برنامه اجرایی رسته فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی
- برنامه اجرایی رسته فعالیت توسعه کسب و کارهای خرد با کمک شرکت‌های پیشرو و پشتیبان
- برنامه اجرایی رسته فعالیت خدمات توسعه کسب و کارهای بازرگانی

ب) برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال شامل:

- بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی
- سرمایه در گردش واحدهای تولیدی

ج) پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استانهای مرزی

پس از تدوین رسته فعالیت‌های فوق، به منظور هماهنگی بیشتر مجریان استانی با مجریان ستادی، برنامه اجرایی هر یک از رسته فعالیت‌ها به تفکیک تدوین گردید؛ که در گزارش ارایه شده است. در این برنامه‌های اجرایی تلاش شده است بخش‌های مختلف زنجیره عرضه، رویکردهای تامین مالی و تسهیلات، ظرفیت‌های نهادی، الزامات و ملاحظات و نهایتاً برنامه اجرایی هر رسته فعالیت ارایه گردد.

(۱) مقدمه

با توجه به ضریب رشد جمعیت و محدودبودن امکانات افزایش تولید محصولات کشاورزی، تلاش اکثر کشورها طی سال‌ها و نسل‌های گذشته، تشویق و گسترش هر چه بیشتر مردم به فعالیت کشاورزی و تولید محصولات غذایی بوده است. به هنگام بروز جنگ‌ها و عدم دسترسی مردم به مواد اولیه موردنیاز، به‌خصوص موادغذایی، حتی دولت‌هایی مقتدر نیز با نابسامانی‌ها و ناهماهنگی‌های عدیده‌ای مواجه گردیده‌اند. به‌طوری که از آغاز قرن جاری و با ایجاد بحران‌های غذایی، اکثر کشورها ضمن پی بردن به اهمیت تولید کشاورزی، اقدامات وسیعی را در جهت خودکفایی محصولات عمده غذایی به‌عمل آورده‌اند.

علاوه بر این، با مطالعه روند تصاعدی افزایش جمعیت کشورهای توسعه نیافته، پیوسته مقدار تقاضا برای مواد غذایی بیشتر شده است. از این جهت فقر و گرسنگی کشورهای توسعه نیافته در ابعاد گسترده‌تری گریبان‌گیر مردم خواهد شد. تجربیات زیادی که اکثر مردم کشورهای جهان، به‌ویژه در قرن اخیر به‌دست آورده‌اند، نقش تولیدات کشاورزی در کشورهای در حال توسعه به‌عنوان بزرگ‌ترین بخش فعالیت جهت تامین مواد غذایی جمعیت و برقراری امنیت و استقلال کشور مشخص شده است.

علاوه بر موارد فوق، همواره بخش کشاورزی نقش مهمی در اشتغال مردم، به خصوص در مناطق روستایی و کشاورزی داشته است؛ اما سهم بخش کشاورزی در اشتغال با روند توسعه کشورها کاهش یافته است. با توجه به اینکه سهم اشتغال بخش کشاورزی طی دهه گذشته روند کاهشی داشته و از ۲۱٪ به حدود ۱۸٫۵٪ تقلیل یافته است؛ این سؤال مطرح است که آیا بخش کشاورزی در دستیابی و حفظ سهم خود در اشتغال کشور، موفق نبوده است؟ و چگونه می‌توان سهم بخش کشاورزی را در اشتغال پایدار افزایش داد؟

بر اساس تجربه کشورهای مختلف همزمان با روند توسعه؛ سهم نسبی کشاورزی از تولید کل و اشتغال طی زمان کاهش می‌یابد؛ لیکن، سهم کسب و کارهای کشاورزی در اشتغال و تولید روند رو به رشدی داشته است. بنابراین، برای توسعه اشتغال در بخش کشاورزی لازم است بر توسعه کسب و کارهای کشاورزی تمرکز نمود.

بر اساس تعاریف رایج در گذشته، کسب و کارهای مرتبط با کشاورزی، خارج از حوزه‌ی کشاورزی قرار داشته و امور سیاست‌گذاری و اجرایی مربوطه در وزارتخانه‌هایی مانند بازرگانی، صنایع و معادن و نیرو سامان می‌یافت. این در حالی است که در بسیاری از کشورها، نه تنها وظایف مرتبط با حوزه صنایع و بازرگانی حتی امور بهداشتی مربوط به کشاورزی و غذا نیز در وزارت کشاورزی ساماندهی می‌گردد. در ایران بعد از تصویب قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی عملاً وزارت جهاد کشاورزی در زمینه توسعه کسب و کارهای کشاورزی وظیفه‌مند شده است.

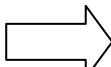
با توجه به موارد فوق، برای بررسی اهمیت بخش کشاورزی در اشتغال، لازم است سهم کسب و کارهای کشاورزی از مرحله تأمین نهاده‌ها تا تجارت و عرضه محصول به مصرف‌کنندگان در بازارهای داخلی و بین‌المللی برجسته شود. بر این اساس، سهم کسب و کارهای بخش کشاورزی در ایران، بیش از ۳۰٪ از کسب و کارهای کشور است. لذا، ضرورت دارد تا با بهبود کسب و کارهای بخش کشاورزی، ضمن صیانت از اشتغال موجود بخش، به اشتغال پایدار در بخش کشاورزی و مناطق روستایی کمک نمود.

لذا، در این گزارش ابتدا به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در ایجاد اشتغال اشاره شده و بر اساس همین رویکرد شیوه‌نامه به تفکیک رسته‌فعالیت‌های مختلف تدوین شده است.

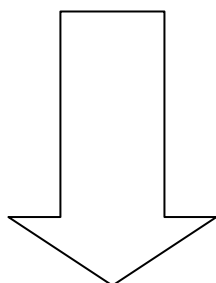
۲) رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در توسعه اشتغال:
ایجاد و تثبیت اشتغال روستایی از طریق حرکت از کشاورزی سنتی به کسب و کار کشاورزی (با تمرکز بر تامین مالی زنجیره (عرضه) ارزش به جای فعالیتهای مستقل و جزیره‌ای)

حرکت از کشاورزی به کسب و

کار کشاورزی

Agriculture *Agribusiness*

(Contract Farming)

تمرکز بر تامین مالی زنجیره (عرضه) ارزش

به جای فعالیتهای مستقل و جزیره‌ای

۳) کسب‌وکارهای کشاورزی (agribusiness)

۱-۳) مفهوم agribusiness یا کسب‌وکارهای (یا صنایع) کشاورزی

به منظور ارائه یک تعریف که تمام اجزای زنجیره، از کشاورزان تا مصرف‌کنندگان را شامل شود گلدبرگ و دیویس^۱ واژه کسب‌وکار کشاورزی را در سال ۱۹۵۷ ابداع کردند؛ تا میزان بالای وابستگی متقابل کلمات کشاورزی^۲ و کسب‌وکار^۳ را توصیف کنند. بر اساس تعریف آنها، مفهوم کسب و کار کشاورزی مجموع تمام فعالیت‌هایی است که در ساخت و توزیع تجهیزات مزرعه؛ عملیات تولید در مزرعه؛ و ذخیره، فرآوری و توزیع تولیدات مزرعه و فرآورده‌های ساخته شده از آنها مشارکت دارند (کوکلانیس^۴، ۲۰۰۵). آنها گام نخست برای بررسی کسب و کار کشاورزی به عنوان فعالیتی متمایز؛ با مفاهیم و مشخصات مخصوص به خود را برداشتند. تمام مطالعات دیویس و گلدبرگ بر مفهوم فراگیر که از تولیدکنندگان کشاورزی تا توزیع محصولات نهایی را شامل می‌شود، متمرکز بوده است (بینوتو^۵ و همکاران، ۲۰۰۴).

از زمان تعریف اولیه دیویس و گلدبرگ (۱۹۵۷) از کسب‌وکار کشاورزی، این واژه به شکل‌های مختلف تعریف شده است که همه آنها تاکید مشترکی بر «وابستگی متقابل» بخش‌های گوناگون زنجیره تامین مواد غذایی کشاورزی در جهت تولید، ساخت، توزیع، خرده‌فروشی محصولات و خدمات مواد غذایی دارند (بوهلج^۶، ۱۹۹۹؛ کوک و چاداد^۷، ۲۰۰۰). چندین تعریف از واژه «کسب‌وکار کشاورزی»^۸ در منابع موجود دیده می‌شود. دایره‌المعارف بریتانیکا کسب‌وکار کشاورزی را به طور گسترده به صورت «کشاورزی که توسط کسب و کار انجام می‌شود؛ به ویژه، بخشی از یک اقتصاد مدرن که به تولید، پردازش و توزیع مواد غذایی، فیبر و محصولات جانبی اختصاص داده می‌شود و موسسات مالی که این فعالیت‌ها را تامین مالی می‌کنند» تعریف می‌کند (دائرة‌المعارف بریتانیکا، ۲۰۱۱). در یک تعریف ساده کسب‌وکار کشاورزی اشاره به هرگونه کسب و کار مربوط به کشاورزی، از جمله کشاورزی، فراوری، صادرات، تامین نهاده، تجارت و خرده‌فروشی دارد (USAID، ۲۰۰۸).

بر اساس تعریف فائو، اصطلاح کسب‌وکار کشاورزی اغلب برای رساندن یک دیدگاه به هم پیوسته^۹ از کشاورزی و فعالیت‌های مربوط به کسب و کار، که در تولید و توزیع مواد غذایی مدرن مشارکت دارند، استفاده می‌شود. کسب‌وکار کشاورزی نشان دهنده فعالیت‌های کسب و کار دسته جمعی از مزرعه تا میز است. این کسب‌وکارها تامین‌کنندگان نهاده‌های کشاورزی، تولیدکنندگان، فراوری‌کنندگان محصولات کشاورزی، توزیع‌کنندگان، تجار، صادرکنندگان، خرده‌فروشان و مصرف‌کنندگان را شامل می‌شود. با توجه به این تعریف، اصطلاح کسب‌وکار کشاورزی و صنایع کشاورزی اغلب با فعالیت‌های کشاورزی در مقیاس بزرگ و یا فعالیت‌های درگیر در مقیاس بزرگ تولید مواد غذایی، فراوری، توزیع و کنترل کیفیت محصولات کشاورزی مرتبط است. فعالیت‌های کوچکتر مرتبط با کشاورزی (مزارع، فراوری‌کننده-ها، و غیره) کمتر به عنوان کسب‌وکار کشاورزی و صنایع کشاورزی در نظر گرفته می‌شوند، اما آنها نیز باید بخشی از تعریف باشند (فائو، ۲۰۱۳).

^۱ Goldberg and Davis

^۲ Agriculture

^۳ Business

^۴ Coclanis

^۵ Binotto

^۶ Boehlje

^۷ Cook and Chaddad

^۸ agribusiness

^۹ aggregate

از نظر علمی تمامی فعالیت‌های اقتصادی مرتبط با جانداران در حوزه‌ی کشاورزی قرار می‌گیرد. از این نظر کشاورزی به دو بخش اصلی گیاهی (دربرگیرنده‌ی گیاهان یکساله تا درختان چندساله) و جانوری (خشکی‌زی و دریازی) تقسیم می‌گردد و فعالیت‌های پیشین و پسین مرتبط را نیز شامل می‌گردد. بدین ترتیب فعالیت‌های پرورش محصولات زراعی و باغی در کنار پرورش دام و طیور و حشرات و آبزیان که مجموعاً فعالیت‌های درون-مزرعه‌ای نامیده می‌شود، در گستره‌ی کشاورزی قرار می‌گیرند. گذشته از این بخش درون-مزرعه‌ای، فعالیت‌های صنعتی مربوط به تأمین نهاده‌های زراعی (مانند تولید کود، سم و ابزارآلات کشاورزی) و فرآوری محصولات کشاورزی (یا صنایع غذایی) نیز معمولاً در متون علمی در حوزه‌ی کشاورزی قرار می‌گیرد و به این دو حوزه در کل *agribusiness* یا کسب‌وکارهای (صنایع) کشاورزی اطلاق می‌گردد. بدین ترتیب، وظیفه‌ی بخش کشاورزی عمدتاً تولید خواروبار (نهایی برای انسان یا واسطه‌ای از طریق خوراک جانوران) و الیاف طبیعی (گیاهی و جانوری) می‌باشد ولی مواردی مانند امور تزئینی (گل و گیاه تزئینی و جانوران زینتی) و دارویی (داروهای گیاهی و جانوری و مواد مخدر) نیز در این حوزه تأمین می‌شود (حسن-پور، ۱۳۹۱).

طبق قانون مربوط به اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۳۹ «کشاورزی عبارت است از تولید محصول به وسیله‌ی عملیات زراعی و همچنین دامداری و تولید محصولات حیوانی». در قانون نحوه‌ی واگذاری و احیای اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب شورای انقلاب در سال ۱۳۵۸، «کشاورزی عبارت است از بهره‌برداری از آب و زمین به منظور تولید محصولات گیاهی و حیوانی (از قبیل زراعت، باغداری، درختکاری مثمر و غیرمثمر، جنگلداری، جنگلکاری، دامداری، پرورش طیور و زنبور عسل و آبزیان)». پیرو تشکیل جهاد سازندگی، تعریف کشاورزی محدود به امور زراعت و باغبانی می‌شود و تنها پس از ادغام دو وزارتخانه و تشکیل وزارت جهاد کشاورزی است که امور دامپروری و منابع طبیعی نیز در بخش کشاورزی گنجانده می‌شود. تا سال گذشته (قبل از ابلاغ قانون انتزاع وظایف تجاری بخش کشاورزی از وزارت صنعت، معدن و تجارت) کسب‌وکارهای مرتبط با کشاورزی همچنان خارج از حوزه‌ی کشاورزی قرار داشت و امور سیاستگذاری و اجرایی مربوطه در وزارتخانه‌هایی مانند بازرگانی، صنایع و معادن و نیرو سامان می‌یافت. این در حالی است که در پاره‌ای از کشورها، امور بهداشتی مربوط به خواروبار نیز در وزارت کشاورزی ساماندهی می‌گردد.

در ایران نیز، پراکندگی امور در حوزه‌های مختلف بخش کشاورزی همواره مورد انتقاد محققین، برنامه‌ریزان و سیاست‌گزاران کشور بوده است. در این راستا، در سال‌های اخیر تلاش‌های زیادی جهت انتقال وظایف بازرگانی و تجاری بخش کشاورزی به وزارت جهاد کشاورزی صورت گرفت که در نهایت قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهاد کشاورزی مشتمل بر پنج ماده در جلسه علنی روز سه‌شنبه مورخ بیست و چهارم بهمن ماه یکهزار و سیصد و نود و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲ به تأیید شورای نگهبان رسید و نهایتاً برای اجرا ابلاغ گردید. بر اساس ماده ۱ این قانون کلیه اختیارات، وظایف و امور مربوط به سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت و انجام اقدامات لازم در بسیاری از حوزه‌های تجارت و صنعت از وزارت صنعت، معدن و تجارت منتزع و به وزارت جهاد کشاورزی واگذار گردید. با این رویکرد انتظار می‌رود به جای پرداخت به موضوع تولید، کل زنجیره عرضه و کسب‌وکارهای مختلف فعال در این زنجیره مورد توجه جدی قرار گیرد.

در مجموع می‌توان گفت بخش کسب‌وکار کشاورزی، که فعالیت‌های کسب و کار از مزرعه تا سفره را شامل می‌شود، یک عامل اصلی اشتغال و درآمد در سراسر جهان محسوب می‌شود. کسب‌وکارهای کشاورزی و صنایع وابسته به آن یک منبع اساسی ایجاد ارزش افزوده برای محصولات اولیه کشاورزی، یک کاتالیزور برای توسعه زنجیره‌های ارزش کارآ، یک کمک‌کننده به ایمنی و کیفیت محصول، و یک ارائه‌دهنده خدمات که جریان مواد غذایی از تولید به مصرف را تسهیل می‌کند می‌باشند.

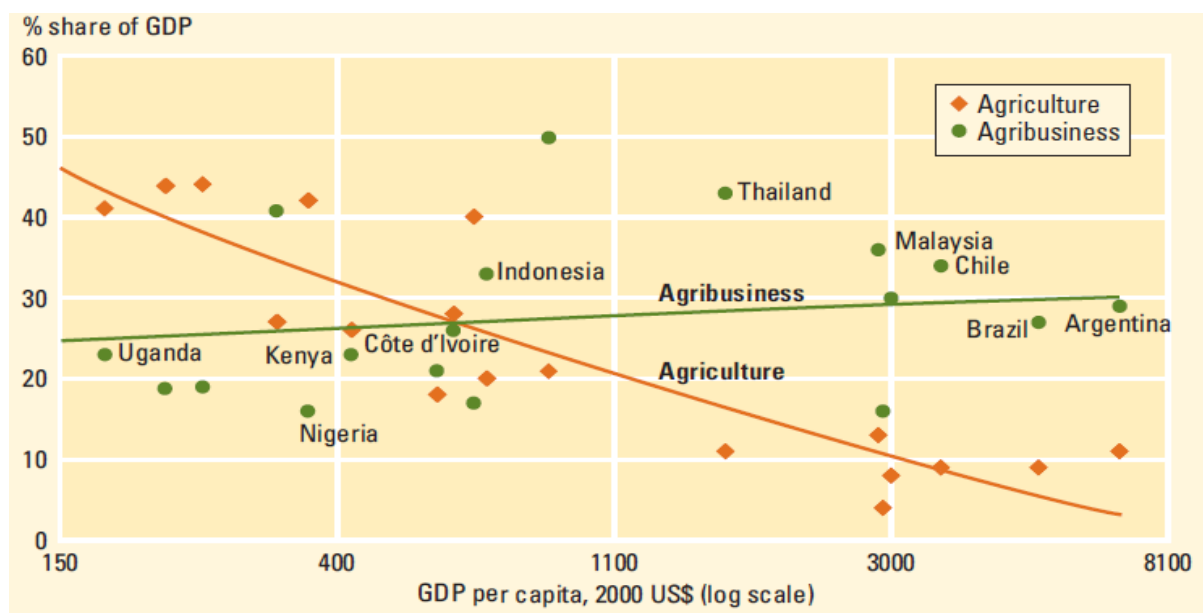
۳-۲) آمار کسب‌وکارهای کشاورزی (مقایسه آماری کشاورزی و کسب‌وکارهای کشاورزی)

متأسفانه آماری یکدست و رسمی برای ارزش افزوده‌ی بخش کسب‌وکارهای کشاورزی وجود ندارد. آماری که در زیر می‌آید از مطالعات متعددی گرفته شده است و به صورت تقریبی می‌تواند بیانگر اهمیت کسب‌وکارهای کشاورزی باشد. سهم کشاورزی و کسب‌وکارهای کشاورزی از GDP در تعدادی از کشورها در گزارش سال ۲۰۰۸ توسعه‌ی جهان از سوی بانک جهانی ارایه شده است که در جدول صفحه بعد دیده می‌شود. مطابق این آمار، میانگین سهم کشاورزی از تولید داخلی در کشورهای جنوب آفریقا حدود ۳۲ درصد بوده ولی سهم بخش کسب‌وکارهای کشاورزی ۲۱ درصد است که در کل به ۵۳ درصد بالغ می‌شود. این نسبت‌ها در کشور پردرآمدتری مانند مکزیک به ۹ و ۱۱ و در کشور صنعتی آمریکا به ۱ و ۱۳ درصد می‌رسد. مطابق جدول ذیربط، سهم کسب‌وکارهای کشاورزی از GDP با وجود کاهش سهم کشاورزی در فرایند توسعه‌ی اقتصادی، افزایش می‌یابد تا این که با صنعتی شدن کشورها، کاهش پیدا کند. پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۳۰ صنعت کشاورزی و کسب‌وکارهای آن در آفریقا به یک ۱ تریلیون دلاری برسد که در مقایسه با ۳۱۳ میلیارد دلار ۲۰۱۰ رشد سه برابری خواهد داشت. لذا، این صنعت می‌تواند بالاترین نقش را در توسعه اقتصاد در کشورهای آفریقایی بازی کند (بانک جهانی، ۲۰۱۳).

کشور	سهم کشاورزی از GDP	سهم کسب‌وکارهای کشاورزی از GDP	سهم مجموع کشاورزی و کسب‌وکارهای کشاورزی از GDP
آفریقای جنوبی	۴	۱۶	۲۰
نیجریه	۴۲	۱۶	۵۸
اوگاندا	۴۱	۲۳	۶۴
کنیا	۲۶	۲۳	۴۹
زیمبابوه	۱۸	۲۱	۳۹
غنا	۴۴	۱۹	۶۳
همه کشورهای صحرای جنوبی آفریقا	۳۲	۲۱	۵۳
ایالات متحده آمریکا	۱	۱۳	۱۴
برزیل	۸	۳۰	۳۸
آرژانتین	۱۱	۲۹	۴۰
مکزیک	۹	۲۷	۳۶
اندونزی	۲۰	۳۳	۵۳
تایلند	۱۱	۴۳	۵۴
شیلی	۹	۳۴	۴۳

مطابق مطالعه‌ی دیگری، سهم کشاورزی در کشورهای کم‌درآمد ۳۹ درصد و سهم کسب‌وکارهای کشاورزی، ۲۲ درصد از تولید داخلی است. با افزایش درآمد در کشورهای روبه‌توسعه، این سهم‌ها به ترتیب به ۱۶ و ۳۲ درصد می‌رسند و با افزایش بیشتر درآمد، سهم کشاورزی به ۸ درصد تنزل یافته و سهم کسب‌وکارهای کشاورزی به ۲۷ درصد کاهش پیدا می‌کند. این سهم‌ها در آمریکا به ترتیب، ۱ و ۱۳ درصد است. همچنین سهم صنایع کشاورزی در کل صنعت، در کشورهای کشاورزی-محور ۶۱ درصد، در کشورهای درحال‌گذار ۳۷ درصد و در کشورهای پردرآمدتر روبه‌توسعه ۳۷

درصد می‌باشد. در نمودار زیر تغییرات سهم کسب‌وکارهای کشاورزی در فرایند توسعه اقتصادی در تعدادی از کشورها نشان داده شده است.

مطالعات زیادی در مورد کشور برزیل صورت گرفته است که طبق آنها، سهم کشاورزی در تولید از ۲۴/۳ درصد در سال ۱۹۵۰ به ۹/۶ درصد در ۲۰۰۳ کاهش یافته است. لیکن با احتساب کسب‌وکار کشاورزی وضعیت متفاوت می‌شود و به نظر می‌رسد که برای بررسی اهمیت کشاورزی در اقتصاد کشور، مفهوم گسترده‌تر کسب‌وکار کشاورزی مناسب‌تر است. سنجش تولید این بخش با استفاده از تحلیل داده-ستانده و حساب‌های ملی نشان می‌دهد که با وجودی که سهم کشاورزی در سال ۲۰۰۰ برابر ۷/۶ درصد از تولید بود، سهم کسب‌وکارهای کشاورزی ۲۷ درصد بود. این ارقام در سال ۲۰۰۳، به ترتیب، ۹/۶ و ۳۱ درصد برآورد شده است. رونق کشاورزی برزیل از دهه‌ی ۹۰ ناشی از گسترش شدید بخش کسب‌وکارهای آن بوده است (فوتوسو و گولهوتو^۱، ۲۰۰۱).

بر اساس برآوردهای انجام شده در ایران، سهم کسب و کارهای کشاورزی از تولید ناخالص داخلی در ایران حدود ۳۲٪ در سال ۱۳۹۳ برآورد شده است (جدول ذیل)

جدول شماره ۵: برآورد آثار مستقیم و غیرمستقیم بخش کشاورزی بر تولید ناخالص داخلی ایران در سال‌های ۹۳-۱۳۹۰ (جاری)

شرح	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳
ارزش افزوده بخش کشاورزی (میلیارد ریال)	۳۶۷۱۹۶	۵۵۸۴۷۴	۸۴۳۶۴۷	۱۰۰۹۱۴۱
تولید ناخالص داخلی کشور GDP (میلیارد ریال)	۶۲۴۵۷۶۶	۷۰۹۱۳۸۹	۹۳۴۳۰۷۰	۱۰۸۰۷۴۷۷
سهم مستقیم بخش کشاورزی از GDP (درصد)	۵/۹	۷/۹	۹	۹/۳
برآورد سهم غیرمستقیم بخش کشاورزی از GDP (درصد)	۱۴/۷	۱۹/۷	۲۲/۶	۲۳/۳
برآورد سهم مستقیم و غیرمستقیم بخش کشاورزی از GDP (درصد)	۲۰/۶	۲۷/۶	۳۱/۵	۳۲/۶

مآخذ:

۱. بانک مرکزی ج.ا.ا. حساب‌های ملی سالانه ایران (آمار ارزش افزوده بخش کشاورزی، تولید ناخالص داخلی و سهم مستقیم بخش کشاورزی از GDP)
۲. محاسباتی بر اساس تعمیم ضریب ۲/۵ برابری آثار غیرمستقیم بخش کشاورزی در سال ۱۳۸۳ به سال‌های ۹۳-۱۳۹۰

^۱ Furtuoso and, Guilhoto

۴) معرفی برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی در سال ۱۳۹۷:

در مفاد بند (الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور دولت موظف به اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد با تاکید بر اشتغال جوانان، دانش آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی، از طریق توسعه طرح های تولیدی اشتغال زا با اولویت بازاری و نوسازی صنایع، تکمیل و راه اندازی طرح های کشاورزی، صنعتی و معدنی نیمه تمام بخش خصوصی با پیشرفت فیزیکی بالای شصت درصد (۶۰٪)، اجرای طرح (پروژه) های صنایع کوچک و حمایت از خوشه های صنعتی، بافت های فرسوده و طرح های حمل و نقل عمومی وریلی، کارورزی جوانان و طرح های اشتغال زایی مناطق مرزی نظیر کوله بران، گردشگری، صنایع دستی و میراث فرهنگی شده است.

در همین راستا، برنامه تولید و اشتغال در قالب دو برنامه تولید و ایجاد فرصت های شغلی بر مبنای رسته فعالیت های اولویت دار بخش کشاورزی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال و یک پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان های مرزی با استفاده از منابع ریالی صندوق توسعه ملی، منابع داخلی بانک های عامل و یارانه کاهش نرخ سود تسهیلات از محل منابع اعتبارات کمک های فنی و اعتباری شماره ردیف ۷۶-۵۵۰۰۰۰ قانون بودجه؛ تهیه شده است.

هدف برنامه توسعه اشتغال از طریق به سازی اشتغال در سطح مناطق و توسعه رسته های کسب و کاری منتخب و اولویت دار در سطح ملی و استان ها است. در صورتی که بتوان موانع موجود بر سر راه فعالان کسب و کارهای منتخب را مرتفع و فرصت های جدید داخلی و جهانی را در مقابل آن ها قرار داد، می توان انتظار توسعه و پیامدهای مطلوب ناشی از آن را داشت.

- توجه به توسعه کسب و کارهای بخش کشاورزی در اشتغال و ارزش افزوده
- توسعه و تکمیل زنجیره عرضه و ارزش محصولات کشاورزی
- سرمایه گذاری در فعالیت های پیشین و پسین بخش کشاورزی
- توجه به طرح ها و پروژه های توسعه ای و تکمیلی در کنار طرح های ایجاد
- توجه به نهاد سازی و بازار فروش محصولات کشاورزی
- سرمایه گذاری برای ورود فناوری جدید در ساختار تولید
- توجه به اولویت های اصلی بخش کشاورزی از جمله توسعه گلخانه ها، توسعه آبی پروری، صنایع تبدیلی تکمیلی و گیاهان دارویی

در ادامه به ویژگی برنامه های تولید و اشتغال بخش کشاورزی، تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و منابع پیش بینی شده برای دستیابی به اهداف ایجاد و تثبیت اشتغال در بخش کشاورزی پرداخته شده است.

۴-۱) برنامه‌های اشتغال بخش کشاورزی و منابع مالی پیش‌بینی شده

الف) برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی

- توسعه طرح‌ها و رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار وزارتخانه - رسته‌های ده‌گانه (گلخانه، گیاهان دارویی، ماشین‌آلات و مکانیزاسیون و ...)
- راه‌اندازی و توسعه طرح‌ها و واحدهای نیمه‌تمام و نوپا
- حمایت از توسعه استارت‌آپ‌ها، شرکت‌های نوآور و شرکتهای بازارمحور و صادرات‌گرا و شرکت‌های نوآور و فعالیت‌های دانش‌بنیان

ب) برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها:

- برنامه تثبیت تولید و تامین سرمایه در گردش تولیدات بخش کشاورزی
- بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی و صنعتی بخش کشاورزی

ج) برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی.

در جداول بعدی منابع مالی پیش‌بینی شده به تفکیک برنامه‌های فوق و توزیع استانی منابع ارایه شده است. لازم به ذکر است استان و به ویژگی برنامه‌های تولید و اشتغال بخش کشاورزی، تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و منابع پیش‌بینی شده برای دستیابی به اهداف ایجاد و تثبیت اشتغال در بخش کشاورزی پرداخته شده است.

جمع منابع مالی مورد نیاز پیاده سازی برنامه تولید و اشتغال ۱۳۹۷ وزارت جهاد کشاورزی*

یارانه نرخ سود تسهیلات و کمک‌های فنی بلاعوض**	منابع مالی مورد نیاز (میلیارد ریال)					نام برنامه
	جمع	آورده متقاضی	تسهیلات از محل قانون حمایت از اشتغال روستایی و عشایری	تسهیلات نظام بانکی	صندوق توسعه ملی	
۵۷۲۱	۱۱۰۵۲۰	۱۶۹۵۰	۳۷۴۲۸	۲۸۰۷۱	۲۸۰۷۱	برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی
۵۷۲۱	۶۶۳۱۲	۱۰۱۷۰	-	۲۸۰۷۱	۲۸۰۷۱	از محل تبصره ۱۸
-	۴۴۲۰۸	۶۷۸۰	۳۷۴۲۸	-	-	از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
۲۶۴۴	۵۵۰۰۰	-	-	۴۵۰۰۰	۱۰۰۰۰	برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال
۱۵۹۴	۲۰۰۰۰	-	-	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	بازسازی و نوسازی
۱۰۵۰	۳۵۰۰۰	-	-	۳۵۰۰۰	-	سرمایه در گردش
۵۰۴	۷۰۰۰	-	۲۸۰۰	۲۱۰۰	۲۱۰۰	پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی
۵۰۴	۴۲۰۰	-	-	۲۱۰۰	۲۱۰۰	از محل تبصره ۱۸
-	۲۸۰۰	-	۲۸۰۰	-	-	از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
۸۸۶۹	۱۷۲۵۲۰	۱۶۹۵۰	۴۰۲۲۸	۷۵۱۷۱	۴۰۱۷۱	جمع

پیش‌بینی اهداف کمی و منابع مالی برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی در کسب و کارهای کشاورزی
بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی در ۱۳۹۷ - از محل تبصره ۱۸ (مبالغ: میلیارد ریال)

ردیف	رسته فعالیت‌ها	عنوان طرح	اهداف کمی پیش‌بینی شده		اعتبار مورد نیاز				تعداد اشتغال (نفر)	پیشنهادی (درصد)	نرخ
			حجم عملیات	واحد	صندوق توسعه ملی	منابع بانکی	آورده متقاضی	کل اعتبار مورد نیاز			
۱	محصولات گلخانه‌ای	تولید محصولات گلخانه‌ای	۱۴۴۰	هکتار	۷۷۶۳	۷۷۶۳	۲۷۳۹	۱۸۲۶۵	۱۳۵۰۰	۷	۹
۲	شیلات و آبزیان	تولیدات شیلات و آبزیان	۵۸	هزار تن	۳۶۷۲	۳۶۷۲	۱۲۹۶	۸۶۴۰	۵۴۰۰	۷	۹
۳	گیاهان دارویی	تولید گیاهان دارویی و زعفران	۹۱۳	هکتار	۴۵۹	۴۵۹	۱۶۲	۱۰۸۰	۱۸۰۰	۷	۹
۴	صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی	۵۵۰	کارگاه	۶۴۲۶	۶۴۲۶	۲۲۶۸	۱۵۱۲۰	۸۴۰۰	۱۲	۱۴
۵	تولیدات دام و طیور	پرورش دام و طیور (غیر از مرغ گوشتی و تخمگذار) و زنبورعسل	۱۰۵۷	واحد	۳۶۶۰	۳۶۶۰	۱۴۶۸	۸۷۸۸	۴۸۹۴	۱۲	۱۵/۱
۶	خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی	توسعه خدمات کسب و کارهای دامپزشکی و گیاه‌پزشکی	۷۶۷	واحد	۷۹۷	۷۹۷	۲۸۱	۱۸۷۵	۲۳۴۴	۱۲	۱۵/۱
۷	خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی	توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	۶۲۳	شرکت	۷۹۴	۷۹۴	۲۸۱	۱۸۶۹	۲۴۹۲	۱۲	۱۵/۱
۸	ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو (نوپا و دانش بنیان) مرتبط با کشاورزی	ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو- دانش بنیان و استارت‌آپ‌ها	۵۸۴	واحد	۲۱۱۱	۲۱۱۱	۷۴۵	۴۹۶۷	۵۸۴۴	۱۲	۱۵/۱
۹	خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی	توسعه خدمات مکانیزاسیون، تامین نهاده‌های کشاورزی و توسعه فعالیت‌های دانش	۵۱۲۵	متفاوت	۱۸۲۳	۱۸۲۳	۷۲۹	۴۳۷۵	۳۶۰۰	۱۲	۱۵/۱
۱۰	خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	توسعه خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	۷۷	واحد	۵۶۶	۵۶۶	۲۰۰	۱۳۳۲	۱۱۱۰	۱۲	۱۵/۱
جمع			۱۱۱۹۳	متفاوت	۲۸۰۷۱	۲۸۰۷۱	۱۰۱۷۰	۶۶۳۱۲	۴۹۳۸۴	۹/۹	۱۲/۳

روش تامین مالی رسته‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی در ۱۳۹۷ - از محل تبصره ۱۸ (مبالغ: میلیارد ریال/درصد)

ردیف	رسته فعالیت‌ها	تقسیم بندی تسهیلات			روش تامین مالی با مکانیزم یارانه تسهیلات			
		مناطق غیر برخوردار	مناطق برخوردار	جمع	نرخ تلفیقی بدون یارانه	نرخ مناطق غیربرخوردار با یارانه	نرخ مناطق برخوردار با یارانه	نرخ تلفیقی با یارانه کل دوره
۱	محصولات گلخانه‌ای	۶۹۸۷	۸۵۳۹	۱۵۵۲۶	۱۵,۱	۷	۹	۸,۱
۲	شیلات و آبزیان	۳۳۰۵	۴۰۳۹	۷۳۴۴	۱۵,۱	۷	۹	۸,۱
۳	گیاهان دارویی	۴۱۳	۵۰۵	۹۱۸	۱۵,۱	۷	۹	۸,۱
۴	صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	۵۷۸۳	۷۰۶۹	۱۲۸۵۲	۱۵,۱	۱۲	۱۴	۱۳,۱
۵	محصولات دامی و طیور	۳۲۹۴	۴۰۲۶	۷۳۲۰	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۶	خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی	۷۱۷	۸۷۶	۱۵۹۴	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۷	خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی	۷۱۵	۸۷۴	۱۵۸۹	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۸	ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو (نوپا و دانش بنیان) مرتبط با کشاورزی	۱۹۰۰	۲۳۲۲	۴۲۲۲	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۹	خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی	۱۶۴۱	۲۰۰۵	۳۶۴۶	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
۱۰	خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	۵۰۹	۶۲۳	۱۱۳۲	۱۵,۱	۱۲	۱۵/۱	۱۳,۷
	جمع	۲۵۲۶۴	۳۰۸۷۸	۵۶۱۴۲	۱۵,۱	۹/۹	۱۲/۳	۱۱,۲

* برآورد یارانه مورد نیاز برای اعطای تسهیلات با سود ۱۲٪ در مناطق برخوردار و ۱۰٪ در مناطق غیر برخوردار در طی ۶ سال (یک سال ساخت و پنج سال بازپرداخت) می باشد. همچنین نسبت اعتبار صندوق با منابع بانک یک به یک بوده و سود صندوق ۱۰٪ و سود بانک ۱۸٪ محاسبه گردیده است که با توجه به تصمیمات متخذه میزان یارانه سود تسهیلات برای مناطق غیر برخوردار ۴٪ و در مناطق برخوردار معادل ۴٪ می باشد.

پیش‌بینی اهداف کمی و منابع مالی برنامه‌های تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی در کسب و کارهای کشاورزی

بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی در ۱۳۹۷ - از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری (مبالغ: میلیارد ریال)

ردیف	رسته‌ها	عنوان طرح	اهداف کمی پیش‌بینی شده		اعتبار مورد نیاز		
			حجم عملیات	واحد	تسهیلات از محل قانون روستایی و عشایری	آورده متقاضی	کل اعتبار مورد نیاز
۱	محصولات گلخانه‌ای	تولید محصولات گلخانه‌ای	۹۶۰	هکتار	۱۰۳۵۰	۱۸۲۶	۱۲۱۷۷
۲	شیلات و آبزیان	تولیدات شیلات و آبزیان	۳۸	هزار تن	۴۸۹۶	۸۶۴	۵۷۶۰
۳	گیاهان دارویی	تولید گیاهان دارویی و زعفران	۶۰۸	هکتار	۶۱۲	۱۰۸	۷۲۰
۴	صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی	۳۶۷	کارگاه	۸۵۶۸	۱۵۱۲	۱۰۰۸۰
۵	محصولات دامی و طیور	پرورش دام و طیور (غیر از مرغ گوشتی و تخمگذار) و زنبورعسل	۷۰۵	واحد	۴۸۸۰	۹۷۹	۵۸۵۹
۶	خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی	توسعه خدمات کسب و کارهای دامپزشکی و گیاه‌پزشکی	۵۱۱	واحد	۱۰۶۲	۱۸۷	۱۲۵۰
۷	خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی	توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	۴۱۵	شرکت	۱۰۵۹	۱۸۷	۱۲۴۶
۸	ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو (نوپا و دانش بنیان) مرتبط با کشاورزی	ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو - دانش بنیان و استارت‌آپ‌ها	۳۹۰	واحد	۲۸۱۵	۴۹۷	۳۳۱۲
۹	خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی	توسعه خدمات مکانیزاسیون، تامین نهاده‌های کشاورزی و توسعه فعالیت‌های دانش	۳۴۱۶	متفاوت	۲۴۳۱	۴۸۶	۲۹۱۷
۱۰	خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	توسعه خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	۵۱	واحد	۷۵۵	۱۳۳	۸۸۸
		جمع	۷۴۶۲	متفاوت	۳۷۴۲۸	۶۷۸۰	۴۴۲۰۸

توضیح: تسهیلات ارائه شده در این جدول نیازمند پرداخت یارانه سود تسهیلات نیست.

پیش‌بینی منابع مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی نوسازی و تسهیلات سرمایه در گردش واحدها از محل تبصره ۱۸

اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)						عنوان فعالیت	ردیف
تسهیلات سرمایه در گردش		تسهیلات سرمایه ای بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی					
یارانه سهم دولت (یکساله ۰.۳٪)	تسهیلات تثبیت اشتغال (سرمایه در گردش)	یارانه سهم دولت*	جمع	بانک	صندوق توسعه ملی		
		۳۶۳	۴۵۶۰	۲۲۸۰	۲۲۸۰	واحدهای گلخانه‌ای و باغی	۱
۴۸	۱۶۰۰	۲۲۳	۲۸۰۰	۱۴۰۰	۱۴۰۰	واحدهای آبی‌پروری و صیادی	۲
۹۹	۳۳۰۰	۵۲۶	۶۶۰۰	۳۳۰۰	۳۳۰۰	واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	۳
۱۷۴	۵۸۰۰	۴۷۰	۵۹۰۰	۲۹۵۰	۲۹۵۰	واحدهای دام و طیور	۴
۴۸۰	۱۶۰۰۰	۶	۷۰	۳۵	۳۵	واحدهای زراعی	۵
۴۵	۱۵۰۰	۶	۷۰	۳۵	۳۵	واحدهای تولیدات عشایری	۶
۱۰۵۰	۳۵۰۰۰	۱۵۹۴	۲۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	جمع	

* برآورد یارانه سهم کمکهای دولت در مناطق غیر برخوردار ۴ درصد و در مناطق برخوردار ۲ درصد می باشد.

توزیع استانی ایجاد اشتغال در برنامه توسعه رسته‌فعالیت‌های کسب و کار در بخش کشاورزی (نفر)

کل	از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری	از محل تبصره ۱۸	استان
۳۳۴۷	۱۳۳۹	۲۰۰۸	آذربایجان شرقی
۲۵۳۶	۱۰۱۴	۱۵۲۲	آذربایجان غربی
۲۰۰۷	۸۰۳	۱۲۰۴	اردبیل
۴۴۰۷	۱۷۶۳	۲۶۴۴	اصفهان
۱۳۱۳	۵۲۵	۷۸۸	البرز
۶۳۸	۲۵۵	۳۸۳	ایلام
۳۰۳۵	۱۲۱۴	۱۸۲۱	بوشهر
۳۹۹۳	۱۵۹۷	۲۳۹۶	تهران
۱۸۶۲	۷۴۵	۱۱۱۷	جنوب کرمان
۱۰۲۵	۴۱۰	۶۱۵	چهار محال و بختیاری
۲۱۱۷	۸۴۷	۱۲۷۰	خراسان جنوبی
۴۳۱۸	۱۷۲۷	۲۵۹۱	خراسان رضوی
۱۸۶۸	۷۴۷	۱۱۲۱	خراسان شمالی
۳۹۴۴	۱۵۷۸	۲۳۶۶	خوزستان
۱۱۰۸	۴۴۳	۶۶۵	زنجان
۴۰۶۶	۱۶۲۶	۲۴۴۰	سمنان
۶۱۱۱	۲۴۴۴	۳۶۶۷	سیستان و بلوچستان
۴۳۴۱	۱۷۳۶	۲۶۰۵	فارس
۱۳۹۲	۵۵۷	۸۳۵	قزوین
۴۸۰	۱۹۲	۲۸۸	قم
۱۳۸۰	۵۵۲	۸۲۸	کردستان
۲۶۳۸	۱۰۵۵	۱۵۸۳	کرمان
۲۱۱۳	۸۴۵	۱۲۶۸	کرمانشاه
۷۲۱	۲۸۸	۴۳۳	کهگیلویه و بویراحمد
۲۵۱۲	۱۰۰۵	۱۵۰۷	گلستان
۲۶۷۶	۱۰۷۰	۱۶۰۶	گیلان
۱۷۸۳	۷۱۳	۱۰۷۰	لرستان
۵۳۶۷	۲۱۴۷	۳۲۲۰	مازندران
۱۳۷۸	۵۵۱	۸۲۷	مرکزی
۳۹۱۵	۱۵۶۶	۲۳۴۹	هرمزگان
۱۷۱۷	۶۸۷	۱۰۳۰	همدان
۲۱۹۸	۸۷۹	۱۳۱۹	یزد
۸۲۳۰۶	۳۲۹۲۲	۴۹۳۸۴	جمع

توزیع تسهیلات مورد نیاز برای توسعه رسته‌فعالیت‌های کسب و کار در بخش کشاورزی ارقام: میلیاردریال

ردیف	نام استان	تسهیلات مورد نیاز	
		از محل تبصره ۱۸	از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
۱	آذربایجان شرقی	۲۲۹۰	۱۵۲۷
۲	آذربایجان غربی	۱۷۳۳	۱۱۵۵
۳	اردبیل	۱۳۷۸	۹۱۹
۴	اصفهان	۳۱۲۰	۲۰۸۰
۵	البرز	۹۲۹	۶۱۹
۶	ایلام	۴۴۳	۲۹۶
۷	بوشهر	۲۲۶۵	۱۵۱۰
۸	تهران	۲۸۰۸	۱۸۷۲
۹	جنوب کرمان	۱۱۴۸	۷۶۶
۱۰	چهار محال و بختیاری	۶۶۹	۴۴۶
۱۱	خراسان جنوبی	۱۴۴۲	۹۶۱
۱۲	خراسان رضوی	۲۶۳۹	۱۷۵۹
۱۳	خراسان شمالی	۱۲۳۱	۸۲۱
۱۴	خوزستان	۲۷۵۸	۱۸۳۹
۱۵	زنجان	۷۶۴	۵۰۹
۱۶	سمنان	۲۸۱۷	۱۸۷۸
۱۷	سیستان و بلوچستان	۴۲۶۴	۲۸۴۳
۱۸	فارس	۲۸۳۶	۱۸۹۱
۱۹	قزوین	۹۳۷	۶۲۴
۲۰	قم	۳۳۳	۲۲۲
۲۱	کردستان	۹۲۳	۶۱۵
۲۲	کرمان	۱۶۸۰	۱۱۲۰
۲۳	کرمانشاه	۱۴۶۵	۹۷۷
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۴۶۰	۳۰۷
۲۵	گلستان	۱۶۵۷	۱۱۰۴
۲۶	گیلان	۱۸۹۲	۱۲۶۱
۲۷	لرستان	۱۱۵۲	۷۶۸
۲۸	مازندران	۳۶۷۴	۲۴۴۹
۲۹	مرکزی	۹۴۳	۶۲۹
۳۰	هرمزگان	۲۸۳۴	۱۸۸۹
۳۱	همدان	۱۰۹۸	۷۳۲
۳۲	یزد	۱۵۶۰	۱۰۴۰
	جمع	۵۶۱۴۳	۳۷۴۲۸
			۹۳۵۷۱

توزیع استانی کل تسهیلات مورد نیاز برای توسعه رسته‌های فعالیت‌های کسب و کار در بخش کشاورزی برای سال ۱۳۹۷

ارقام : (میلیارد ریال)

ردیف	نام استان	رسته فعالیت گلخانه‌ای محصولات	رسته فعالیت شیلات و آبیان	رسته فعالیت گیاهان دارویی	رسته فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی	رسته فعالیت تولیدات دام و طیور	رسته فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاهپزشکی	رسته فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای	رسته فعالیت ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو	رسته فعالیت مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی	رسته فعالیت خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	جمع استانی
۱	آذربایجان شرقی	۹۲۶	۵۰	۵۰	۱۰۹۵	۷۵۸	۱۲۳	۱۲۲	۳۲۵	۲۸۱	۸۷	۳۸۱۷
۲	آذربایجان غربی	۲۷۵	۷۰	۳۸	۹۶۹	۶۷۹	۱۱۲	۱۱۲	۲۹۷	۲۵۷	۸۰	۲۸۸۹
۳	اردبیل	۴۷۵	۲۵۰	۲۹	۶۲۴	۳۶۰	۷۳	۷۳	۱۹۴	۱۶۷	۵۲	۲۲۹۶
۴	اصفهان	۱۵۷۵	۱۰۰	۳۰	۱۵۰۰	۹۹۸	۱۳۱	۱۳۰	۳۴۶	۲۹۹	۹۳	۵۲۰۰
۵	البرز	۲۷۵	۴۰	۱۱	۵۱۸	۳۴۶	۴۷	۴۷	۱۲۴	۱۰۸	۳۳	۱۵۴۸
۶	ایلام	۱۵۰	۵۰	۵	۱۸۷	۱۶۷	۲۴	۲۳	۶۲	۵۴	۱۷	۷۳۹
۷	بوشهر	۱۴۰۰	۱۶۰۰	۱	۴۴۵	۱۱۱	۲۹	۲۹	۷۶	۶۶	۲۰	۳۷۷۶
۸	تهران	۱۳۷۵	۲۰۰	۱۰	۱۲۴۸	۸۷۱	۱۲۸	۱۲۷	۳۳۹	۲۹۳	۹۱	۴۶۸۱
۹	جنوب کرمان	۵۰	۲۰	۴۶	۷۸۹	۱۳۲	۱۱۵	۱۱۴	۳۰۴	۲۶۳	۸۲	۱۹۱۴
۱۰	چهار محال و بختیاری	۵۰	۲۰۰	۵۴	۲۴۲	۲۴۹	۴۲	۴۲	۱۱۱	۹۶	۳۰	۱۱۱۴
۱۱	خراسان جنوبی	۱۳۰۰	۴۰	۷۸	۵۱۴	۲۱۲	۳۴	۳۴	۹۰	۷۸	۲۴	۲۴۰۴
۱۲	خراسان رضوی	۱۵۰	۵۰	۳۵۷	۱۳۲۰	۱۰۰۶	۱۹۸	۱۹۸	۵۲۵	۴۵۴	۱۴۱	۴۳۹۹
۱۳	خراسان شمالی	۱۴۰۰	۳۰	۴۸	۱۶۰	۱۵۵	۳۴	۳۴	۹۰	۷۸	۲۴	۲۰۵۲
۱۴	خوزستان	۱۷۵	۱۳۰۰	۲۵	۱۴۲۱	۴۴۰	۱۶۲	۱۶۱	۴۲۹	۳۷۰	۱۱۵	۴۵۹۷
۱۵	زنجان	۷۵	۹۰	۵	۵۰۷	۱۹۷	۵۲	۵۲	۱۳۸	۱۱۹	۳۷	۱۲۷۳
۱۶	سمنان	۳۷۵۰	۲۰	۱۲	۴۲۳	۲۱۰	۳۷	۳۶	۹۷	۸۴	۲۶	۴۶۹۵
۱۷	سیستان و بلوچستان	۴۷۵۰	۱۳۷۰	۵۷	۳۲۳	۱۸۸	۵۵	۵۵	۱۴۵	۱۲۵	۳۹	۷۱۰۷
۱۸	فارس	۳۷۵	۱۵۰	۹۴	۱۶۶۷	۷۶۶	۲۱۹	۲۱۸	۵۸۱	۵۰۱	۱۵۶	۴۷۲۷
۱۹	قزوین	۵۰	۱۳۰	۳۰	۳۸۵	۴۶۸	۶۵	۶۵	۱۷۳	۱۴۹	۴۶	۱۵۶۱
۲۰	قم	۵۰	۴۰	۲	۷۸	۲۲۶	۲۱	۲۱	۵۵	۴۸	۱۵	۵۵۵
۲۱	کردستان	۴۲۵	۱۵۰	۳۷	۳۲۷	۲۳۹	۴۷	۴۷	۱۲۴	۱۰۸	۳۳	۱۵۳۸
۲۲	کرمان	۱۵۰۰	۳۰	۵۹	۲۸۰	۲۷۲	۸۶	۸۶	۲۲۸	۱۹۷	۶۱	۲۷۹۹
۲۳	کرمانشاه	۵۰۰	۵۰۰	۵۵	۵۹۹	۳۱۰	۶۳	۶۲	۱۶۶	۱۴۳	۴۵	۲۴۴۲
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۵۰	۱۰۰	۶۹	۲۴۰	۱۲۸	۲۴	۲۳	۶۲	۵۴	۱۷	۷۶۷
۲۵	گلستان	۷۰۰	۵۰۰	۶۴	۳۷۲	۴۲۸	۹۱	۹۱	۲۴۲	۲۰۹	۶۵	۲۷۶۱
۲۶	گیلان	۷۵	۱۲۰۰	۵۳	۷۶۸	۳۶۰	۹۱	۹۱	۲۴۲	۲۰۹	۶۵	۳۱۵۴
۲۷	لرستان	۲۲۵	۵۰۰	۸۱	۲۷۲	۳۰۴	۷۰	۷۰	۱۸۷	۱۶۱	۵۰	۱۹۲۱
۲۸	مازندران	۳۷۵	۱۵۰۰	۷۰	۱۸۴۴	۵۹۹	۲۲۷	۲۲۶	۶۰۱	۵۱۹	۱۶۱	۶۱۲۳
۲۹	مرکزی	۱۷۵	۱۰۰	۶	۴۷۷	۳۳۵	۶۳	۶۲	۱۶۶	۱۴۳	۴۵	۱۵۷۲
۳۰	هرمزگان	۱۸۵۰	۱۷۵۰	۵	۵۷۲	۸۸	۶۰	۶۰	۱۵۹	۱۳۷	۴۳	۴۷۲۳
۳۱	همدان	۷۵	۶۰	۵۲	۵۸۳	۳۶۱	۹۱	۹۱	۲۴۲	۲۰۹	۶۵	۱۸۲۹
۳۲	یزد	۱۳۰۰	۵۰	۴	۶۷۱	۲۳۷	۴۴	۴۴	۱۱۸	۱۰۲	۳۲	۲۶۰۰
	جمع	۲۵۸۷۶	۱۲۲۴۰	۱۵۳۰	۲۱۴۲۰	۱۲۲۰۰	۲۶۵۶	۲۶۴۷	۷۰۳۷	۶۰۷۷	۱۸۸۷	۹۳۵۷۱

توزیع استانی تسهیلات مورد نیاز برای توسعه رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی از محل تبصره ۱۸ در سال ۱۳۹۷

ارقام : (میلیارد ریال)

ردیف	نام استان	رسته‌فعالیت محصولات گلخانه‌ای	رسته‌فعالیت شیلات و آبزیان	رسته‌فعالیت گیاهان دارویی	رسته‌فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی	رسته‌فعالیت تولیدات دام و طیور	رسته‌فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاهپزشکی	رسته‌فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای	رسته‌فعالیت ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو	رسته فعالیت مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی	خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	جمع استانی
۱	آذربایجان شرقی	۵۵۶	۳۰	۳۰	۶۵۷	۴۵۵	۷۴	۷۳	۱۹۵	۱۶۸	۵۲	۲۲۹۰
۲	آذربایجان غربی	۱۶۵	۴۲	۲۳	۵۸۱	۴۰۷	۶۷	۶۷	۱۷۸	۱۵۴	۴۸	۱۷۳۳
۳	اردبیل	۲۸۵	۱۵۰	۱۷	۳۷۴	۲۱۶	۴۴	۴۴	۱۱۶	۱۰۰	۳۱	۱۳۷۸
۴	اصفهان	۹۴۵	۶۰	۱۸	۹۰۰	۵۹۹	۷۸	۷۸	۲۰۷	۱۷۹	۵۶	۳۱۲۰
۵	البرز	۱۶۵	۲۴	۶	۳۱۱	۲۰۷	۲۸	۲۸	۷۵	۶۵	۲۰	۹۲۹
۶	ایلام	۹۰	۳۰	۳	۱۱۲	۱۰۰	۱۴	۱۴	۳۷	۳۲	۱۰	۴۴۳
۷	بوشهر	۸۴۰	۹۶۰	۰	۲۶۷	۶۶	۱۷	۱۷	۴۶	۳۹	۱۲	۲۲۶۵
۸	تهران	۸۲۵	۱۲۰	۶	۷۴۹	۵۲۲	۷۷	۷۶	۲۰۳	۱۷۶	۵۴	۲۸۰۸
۹	جنوب کرمان	۳۰	۱۲	۲۷	۴۷۳	۷۹	۶۹	۶۹	۱۸۳	۱۵۸	۴۹	۱۱۴۸
۱۰	چهار محال و بختیاری	۳۰	۱۲۰	۳۳	۱۴۵	۱۴۹	۲۵	۲۵	۶۶	۵۷	۱۸	۶۶۹
۱۱	خراسان جنوبی	۷۸۰	۲۴	۴۷	۳۰۸	۱۲۷	۲۰	۲۰	۵۴	۴۷	۱۴	۱۴۴۲
۱۲	خراسان رضوی	۹۰	۳۰	۲۱۴	۷۹۲	۶۰۴	۱۱۹	۱۱۹	۳۱۵	۲۷۲	۸۵	۲۶۳۹
۱۳	خراسان شمالی	۸۴۰	۱۸	۲۹	۹۶	۹۳	۲۰	۲۰	۵۴	۴۷	۱۴	۱۲۳۱
۱۴	خوزستان	۱۰۵	۷۸۰	۱۵	۸۵۳	۲۶۴	۹۷	۹۷	۲۵۷	۲۲۲	۶۹	۲۷۵۸
۱۵	زنجان	۴۵	۵۴	۳	۳۰۴	۱۱۸	۳۱	۳۱	۸۳	۷۲	۲۲	۷۶۴
۱۶	سمنان	۲۲۵۰	۱۲	۷	۲۵۴	۱۲۶	۲۲	۲۲	۵۸	۵۰	۱۶	۲۸۱۷
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۸۵۰	۸۲۲	۳۴	۱۹۴	۱۱۳	۳۳	۳۳	۸۷	۷۵	۲۳	۴۲۶۴
۱۸	فارس	۲۲۵	۹۰	۵۶	۱۰۰۰	۴۶۰	۱۳۲	۱۳۱	۳۴۸	۳۰۱	۹۳	۲۸۳۶
۱۹	قزوین	۳۰	۷۸	۱۸	۲۳۱	۲۸۱	۳۹	۳۹	۱۰۴	۹۰	۲۸	۹۳۷
۲۰	قم	۳۰	۲۴	۱	۴۷	۱۳۵	۱۳	۱۲	۳۳	۲۹	۹	۳۳۳
۲۱	کردستان	۲۵۵	۹۰	۲۲	۱۹۶	۱۴۴	۲۸	۲۸	۷۵	۶۵	۲۰	۹۲۳
۲۲	کرمان	۹۰۰	۱۸	۳۵	۱۶۸	۱۶۳	۵۲	۵۱	۱۳۷	۱۱۸	۳۷	۱۶۸۰
۲۳	کرمانشاه	۳۰۰	۳۰۰	۳۳	۳۵۹	۱۸۶	۳۸	۳۷	۱۰۰	۸۶	۲۷	۱۴۶۵
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۳۰	۶۰	۴۱	۱۴۴	۷۷	۱۴	۱۴	۳۷	۳۲	۱۰	۴۶۰
۲۵	گلستان	۴۲۰	۳۰۰	۳۸	۲۲۳	۲۵۷	۵۵	۵۵	۱۴۵	۱۲۵	۳۹	۱۶۵۷
۲۶	گیلان	۴۵	۷۲۰	۳۲	۴۶۱	۲۱۶	۵۵	۵۵	۱۴۵	۱۲۵	۳۹	۱۸۹۲
۲۷	لرستان	۱۳۵	۳۰۰	۴۸	۱۶۳	۱۸۳	۴۲	۴۲	۱۱۲	۹۷	۳۰	۱۱۵۲
۲۸	مازندران	۲۲۵	۹۰۰	۴۲	۱۱۰۶	۳۵۹	۱۳۶	۱۳۶	۳۶۱	۳۱۲	۹۷	۳۶۷۴
۲۹	مرکزی	۱۰۵	۶۰	۴	۲۸۶	۲۰۱	۳۸	۳۷	۱۰۰	۸۶	۲۷	۹۴۳
۳۰	هرمزگان	۱۱۱۰	۱۰۵۰	۳	۳۴۳	۵۳	۳۶	۳۶	۹۵	۸۲	۲۶	۲۸۳۴
۳۱	همدان	۴۵	۳۶	۳۱	۳۵۰	۲۱۷	۵۵	۵۵	۱۴۵	۱۲۵	۳۹	۱۰۹۸
۳۲	یزد	۷۸۰	۳۰	۲	۴۰۳	۱۴۲	۲۷	۲۷	۷۱	۶۱	۱۹	۱۵۶۰
	جمع	۱۵۵۲۶	۷۳۴۴	۹۱۸	۱۲۸۵۲	۷۳۲۰	۱۵۹۴	۱۵۸۸	۴۲۲۲	۳۶۴۶	۱۱۳۲	۵۶۱۴۳

توزیع استانی تسهیلات مورد نیاز برای توسعه رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی

از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری (از محل قانون حمایت اشتغال پایدار روستایی و عشایری) - میلیارد ریال

ردیف	نام استان	رسته‌فعالیت محصولات گلخانه‌ای	رسته‌فعالیت شیلات و آبزیان	رسته‌فعالیت گیاهان دارویی	رسته‌فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی	رسته‌فعالیت تولیدات دام و طیور	رسته‌فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاهپزشکی	رسته‌فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای	رسته‌فعالیت ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو	رسته‌فعالیت مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی	خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	جمع استانی
۱	آذربایجان شرقی	۳۷۰	۲۰	۲۰	۴۳۸	۳۰۳	۴۹	۴۹	۱۳۰	۱۱۲	۳۵	۱۵۲۷
۲	آذربایجان غربی	۱۱۰	۲۸	۱۵	۳۸۸	۲۷۲	۴۵	۴۵	۱۱۹	۱۰۳	۳۲	۱۱۵۵
۳	اردبیل	۱۹۰	۱۰۰	۱۱	۲۵۰	۱۴۴	۲۹	۲۹	۷۷	۶۷	۲۱	۹۱۹
۴	اصفهان	۶۳۰	۴۰	۱۲	۶۰۰	۳۹۹	۵۲	۵۲	۱۳۸	۱۱۹	۳۷	۲۰۸۰
۵	البرز	۱۱۰	۱۶	۴	۲۰۷	۱۳۸	۱۹	۱۹	۵۰	۴۳	۱۳	۶۱۹
۶	ایلام	۶۰	۲۰	۲	۷۵	۶۷	۹	۹	۲۵	۲۱	۷	۲۹۶
۷	بوشهر	۵۶۰	۶۴۰	۰	۱۷۸	۴۴	۱۱	۱۱	۳۰	۲۶	۸	۱۵۱۰
۸	تهران	۵۵۰	۸۰	۴	۴۹۹	۳۴۸	۵۱	۵۱	۱۳۵	۱۱۷	۳۶	۱۸۱۲
۹	جنوب کرمان	۲۰	۸	۱۸	۳۱۶	۵۳	۴۶	۴۶	۱۲۲	۱۰۵	۳۳	۷۶۶
۱۰	چهار محال و بختیاری	۲۰	۸۰	۲۲	۹۷	۱۰۰	۱۷	۱۷	۴۴	۳۸	۱۲	۴۴۶
۱۱	خراسان جنوبی	۵۲۰	۱۶	۳۱	۲۰۶	۸۵	۱۴	۱۴	۳۶	۳۱	۱۰	۹۶۱
۱۲	خراسان رضوی	۶۰	۲۰	۱۴۳	۵۲۸	۴۰۲	۷۹	۷۹	۲۱۰	۱۸۱	۵۶	۱۷۵۹
۱۳	خراسان شمالی	۵۶۰	۱۲	۱۹	۶۴	۶۲	۱۴	۱۴	۳۶	۳۱	۱۰	۸۲۱
۱۴	خوزستان	۷۰	۵۲۰	۱۰	۵۶۸	۱۷۶	۶۵	۶۴	۱۷۱	۱۴۸	۴۶	۱۸۳۹
۱۵	زنجان	۳۰	۳۶	۲	۲۰۳	۷۹	۲۱	۲۱	۵۵	۴۸	۱۵	۵۰۹
۱۶	سمنان	۱۵۰۰	۸	۵	۱۶۹	۸۴	۱۵	۱۵	۳۹	۳۳	۱۰	۱۸۷۸
۱۷	سیستان و بلوچستان	۱۹۰۰	۵۴۸	۲۳	۱۲۹	۷۵	۲۲	۲۲	۵۸	۵۰	۱۶	۲۸۴۳
۱۸	فارس	۱۵۰	۶۰	۳۸	۶۶۷	۳۰۶	۸۸	۸۷	۲۳۲	۲۰۱	۶۲	۱۸۹۱
۱۹	قزوین	۲۰	۵۲	۱۲	۱۵۴	۱۸۷	۲۶	۲۶	۶۹	۶۰	۱۹	۶۲۴
۲۰	قم	۲۰	۱۶	۱	۳۱	۹۰	۸	۸	۲۲	۱۹	۶	۲۲۲
۲۱	کردستان	۱۷۰	۶۰	۱۵	۱۳۱	۹۶	۱۹	۱۹	۵۰	۴۳	۱۳	۶۱۵
۲۲	کرمان	۶۰۰	۱۲	۲۳	۱۱۲	۱۰۹	۳۴	۳۴	۹۱	۷۹	۲۴	۱۱۲۰
۲۳	کرمانشاه	۲۰۰	۲۰۰	۲۲	۲۴۰	۱۲۴	۲۵	۲۵	۶۶	۵۷	۱۸	۹۷۷
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۲۰	۴۰	۲۷	۹۶	۵۱	۹	۹	۲۵	۲۱	۷	۳۰۷
۲۵	گلستان	۲۸۰	۲۰۰	۲۵	۱۴۹	۱۷۱	۳۷	۳۶	۹۷	۸۴	۲۶	۱۱۰۴
۲۶	گیلان	۳۰	۴۸۰	۲۱	۳۰۷	۱۴۴	۳۷	۳۶	۹۷	۸۴	۲۶	۱۲۶۱
۲۷	لرستان	۹۰	۲۰۰	۳۲	۱۰۹	۱۲۲	۲۸	۲۸	۷۵	۶۴	۲۰	۷۶۸
۲۸	مازندران	۱۵۰	۶۰۰	۲۸	۷۳۸	۲۴۰	۹۱	۹۰	۲۴۱	۲۰۸	۶۵	۲۴۴۹
۲۹	مرکزی	۷۰	۴۰	۲	۱۹۱	۱۳۴	۲۵	۲۵	۶۶	۵۷	۱۸	۶۲۹
۳۰	هرمزگان	۷۴۰	۷۰۰	۲	۲۲۹	۳۵	۲۴	۲۴	۶۴	۵۵	۱۷	۱۸۸۹
۳۱	همدان	۳۰	۲۴	۲۱	۲۳۳	۱۴۵	۳۷	۳۶	۹۷	۸۴	۲۶	۷۳۲
۳۲	یزد	۵۲۰	۲۰	۱	۲۶۸	۹۵	۱۸	۱۸	۴۷	۴۱	۱۳	۱۰۴۰
جمع		۱۰۳۵۰	۴۸۹۶	۶۱۲	۸۵۶۸	۴۸۸۰	۱۰۶۲	۱۰۵۹	۲۸۱۵	۲۴۳۱	۷۵۵	۳۷۴۲۸

توزیع استانی یارانه تسهیلات مورد نیاز برای توسعه رسته‌فعالیت‌های کسب و کار در بخش کشاورزی از محل تبصره ۱۸ برای سال ۱۳۹۷

ارقام: (میلیاردریال)

ردیف	نام استان	رسته‌فعالیت محصولات گلخانه‌ای	رسته‌فعالیت شیلات و آبیان	رسته‌فعالیت گیاهان دارویی	رسته‌فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی	رسته‌فعالیت تولیدات دام و طیور	رسته‌فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاهپزشکی	رسته‌فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای	رسته‌فعالیت ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو	رسته‌فعالیت خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	جمع استانی
۱	آذربایجان شرقی	۱۰۱,۹	۵,۴	۵,۴	۳۴,۶	۱۶,۴	۲,۷	۲,۷	۷,۰	۱,۹	۱۸۴,۱
۲	آذربایجان غربی	۳۰,۳	۷,۶	۴,۱	۳۰,۶	۱۴,۷	۲,۴	۲,۴	۶,۴	۱,۷	۱۰۵,۹
۳	اردبیل	۵۲,۳	۲۷,۱	۳,۱	۱۹,۷	۷,۸	۱,۶	۱,۶	۴,۲	۱,۱	۱۲۲,۱
۴	اصفهان	۱۷۳,۳	۱۰,۸	۳,۲	۴۷,۴	۲۱,۶	۲,۸	۲,۸	۷,۵	۲,۰	۲۷۸,۰
۵	البرز	۳۰,۳	۴,۳	۱,۱	۱۶,۴	۷,۵	۱,۰	۱,۰	۲,۷	۰,۷	۶۷,۴
۶	ایلام	۱۶,۵	۵,۴	۰,۶	۵,۹	۳,۶	۰,۵	۰,۵	۱,۳	۰,۴	۳۵,۹
۷	بوشهر	۱۵۴,۱	۱۷۳,۳	۰,۱	۱۴,۱	۲,۴	۰,۶	۰,۶	۱,۶	۰,۴	۳۴۸,۷
۸	تهران	۱۵۱,۳	۲۱,۷	۱,۱	۳۹,۴	۱۸,۹	۲,۸	۲,۸	۷,۳	۲,۰	۲۵۳,۵
۹	جنوب کرمان	۵,۵	۲,۲	۴,۹	۲۴,۹	۲,۹	۲,۵	۲,۵	۶,۶	۱,۸	۵۹,۴
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۵,۵	۲۱,۷	۵,۹	۷,۶	۵,۴	۰,۹	۰,۹	۲,۴	۰,۶	۵۳,۰
۱۱	خراسان جنوبی	۱۴۳,۱	۴,۳	۸,۵	۱۶,۲	۴,۶	۰,۷	۰,۷	۱,۹	۰,۵	۱۸۲,۳
۱۲	خراسان رضوی	۱۶,۵	۵,۴	۳۸,۶	۴۱,۷	۲۱,۸	۴,۳	۴,۳	۱۱,۴	۳,۱	۱۵۷,۰
۱۳	خراسان شمالی	۱۵۴,۱	۳,۳	۵,۱	۵,۱	۳,۴	۰,۷	۰,۷	۱,۹	۰,۵	۱۷۶,۵
۱۴	خوزستان	۱۹,۳	۱۴۰,۸	۲,۷	۴۴,۹	۹,۵	۳,۵	۳,۵	۹,۳	۲,۵	۲۴۴,۱
۱۵	زنجان	۸,۳	۹,۸	۰,۵	۱۶,۰	۴,۳	۱,۱	۱,۱	۳,۰	۰,۸	۴۷,۵
۱۶	سمنان	۴۱۲,۷	۲,۲	۱,۳	۱۳,۴	۴,۶	۰,۸	۰,۸	۲,۱	۰,۶	۴۴۰,۱
۱۷	سیستان و بلوچستان	۵۲۲,۷	۱۴۸,۴	۶,۱	۱۰,۲	۴,۱	۱,۲	۱,۲	۳,۱	۰,۸	۷۰۰,۶
۱۸	فارس	۴۱,۳	۱۶,۳	۱۰,۲	۵۲,۷	۱۶,۶	۴,۸	۴,۸	۴,۷	۳,۴	۱۷۳,۳
۱۹	قزوین	۵,۵	۱۴,۱	۳,۲	۱۲,۲	۱۰,۲	۱,۴	۱,۴	۳,۷	۱,۰	۵۵,۹
۲۰	قم	۵,۵	۴,۳	۰,۲	۲,۵	۴,۹	۰,۵	۰,۵	۱,۲	۰,۳	۲۰,۸
۲۱	کردستان	۴۶,۸	۱۶,۳	۴,۰	۱۰,۳	۵,۲	۱,۰	۱,۰	۲,۷	۰,۷	۹۰,۴
۲۲	کرمان	۱۶۵,۱	۳,۳	۶,۴	۸,۸	۵,۹	۱,۹	۱,۹	۴,۹	۱,۳	۲۰۳,۷
۲۳	کرمانشاه	۵۵,۰	۵۴,۲	۵,۹	۱۸,۹	۶,۷	۱,۴	۱,۴	۳,۶	۱,۰	۱۵۱,۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۵,۵	۱۰,۸	۷,۴	۷,۶	۲,۸	۰,۵	۰,۵	۱,۳	۰,۴	۳۸,۰
۲۵	گلستان	۷۷,۰	۵۴,۲	۶,۹	۱۱,۸	۹,۳	۲,۰	۲,۰	۵,۲	۱,۴	۱۷۴,۲
۲۶	گیلان	۸,۳	۱۳۰,۰	۵,۷	۲۴,۳	۷,۸	۲,۰	۲,۰	۵,۲	۱,۴	۱۹۱,۲
۲۷	لرستان	۲۴,۸	۵۴,۲	۸,۷	۸,۶	۶,۶	۱,۵	۱,۵	۴,۰	۱,۱	۱۱۴,۵
۲۸	مازندران	۴۱,۳	۱۶۲,۵	۷,۶	۵۸,۳	۱۳,۰	۴,۹	۴,۹	۱۳,۰	۳,۵	۳۲۰,۳
۲۹	مرکزی	۱۹,۳	۱۰,۸	۰,۷	۱۵,۱	۷,۳	۱,۴	۱,۴	۳,۶	۱,۰	۶۳,۵
۳۰	هرمزگان	۲۰۳,۶	۱۸۹,۶	۰,۵	۱۸,۱	۱,۹	۱,۳	۱,۳	۳,۴	۰,۹	۴۲۳,۶
۳۱	همدان	۸,۳	۶,۵	۵,۶	۱۸,۴	۷,۸	۲,۰	۲,۰	۵,۲	۱,۴	۶۱,۸
۳۲	یزد	۱۴۳,۱	۵,۴	۰,۴	۲۱,۲	۵,۱	۱,۰	۱,۰	۲,۵	۰,۷	۱۸۲,۵
	جمع	۲۸۴۷,۴	۱۳۲۶,۰	۱۶۵,۸	۶۷۷,۰	۲۶۴,۶	۵۷,۶	۵۷,۴	۱۵۲,۶	۴۰,۹	۵۷۲۱,۲

توزیع استانی منابع مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی و نوسازی از محل تبصره ۱۸ در سال ۱۳۹۷

ارقام: (میلیاردریال)

ردیف	نام استان	واحدهای گلخانه‌ای و باغی	واحدهای آبی‌پروری و صیادی	واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	واحدهای دام و طیور	واحدهای زراعی	واحدهای تولیدات عشایری	جمع استانی	یارانه سود تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۱۲۰	۱۵	۳۰۲	۳۱۳	۴,۷	۲,۸	۷۵۸	۶۰
۲	آذربایجان غربی	۱۶	۴۴	۲۹۵	۲۲۳	۴,۰	۲,۱	۵۸۴	۴۷
۳	اردبیل	۲۳	۲۹	۷۲	۱۴۷	۴,۱	۱,۳	۲۷۷	۲۲
۴	اصفهان	۶۰۸	۱۵	۲۹۵	۶۴۹	۱,۴	۵,۰	۱۵۷۳	۱۲۵
۵	البرز	۱۴۲	۱۵	۷۹	۲۰۵	۰,۲	۱,۳	۴۴۲	۳۵
۶	ایلام	۱۹	۲۹	۶۵	۶۱	۱,۵	۰,۷	۱۷۶	۱۴
۷	بوشهر	۴۶	۴۲۹	۲۱۶	۳۶	۰,۳	۲,۳	۷۳۰	۵۸
۸	تهران	۷۳۷	۱۵	۱۵۱	۵۳۵	۰,۸	۴,۷	۱۴۴۲	۱۱۵
۹	جنوب کرمان	۷۵۳	۰	۶۵	۳۱	۰,۹	۳,۷	۸۵۳	۶۸
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۳	۷۳	۱۱۵	۱۱۹	۰,۹	۱,۰	۳۲۲	۲۶
۱۱	خراسان جنوبی	۴۹	۰	۱۵۸	۷۸	۰,۴	۱,۰	۲۸۷	۲۳
۱۲	خراسان رضوی	۱۶۹	۲۹	۴۸۹	۵۴۶	۴,۵	۴,۳	۱۲۴۳	۹۹
۱۳	خراسان شمالی	۲۰	۰	۱۱۵	۵۳	۱,۶	۰,۸	۱۹۱	۱۵
۱۴	خوزستان	۲۹	۲۴۸	۱۹۴	۱۹۳	۵,۰	۲,۶	۶۷۲	۵۴
۱۵	زنجان	۱۷	۴۴	۱۱۵	۸۸	۲,۹	۱,۲	۲۶۸	۲۱
۱۶	سمنان	۸۱	۰	۷۹	۹۳	۰,۶	۰,۹	۲۵۴	۲۰
۱۷	سیستان و بلوچستان	۱۸۸	۴۴	۸۶	۵۳	۱,۱	۱,۵	۳۷۴	۳۰
۱۸	فارس	۱۵۵	۲۹	۴۱۰	۳۴۷	۴,۴	۳,۵	۹۴۹	۷۶
۱۹	قزوین	۳۳	۱۵	۱۰۱	۲۸۴	۱,۹	۱,۳	۴۳۶	۳۵
۲۰	قم	۳۹	۰	۵۸	۱۰۰	۰,۳	۰,۶	۱۹۸	۱۶
۲۱	کردستان	۱۶	۲۹	۷۹	۹۳	۴,۹	۱,۳	۲۲۳	۱۸
۲۲	کرمان	۵۷	۰	۴۴۶	۱۲۱	۰,۸	۲,۰	۶۲۷	۵۰
۲۳	کرمانشاه	۲۹	۴۴	۶۵	۱۲۰	۴,۹	۱,۵	۲۶۳	۲۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۱۷	۴۴	۲۱۶	۴۰	۱,۱	۱,۰	۳۱۹	۲۵
۲۵	گلستان	۱۹	۹۵	۲۵۹	۲۲۸	۴,۰	۲,۱	۶۱۷	۴۹
۲۶	گیلان	۱۳	۳۴۲	۶۴۸	۱۶۸	۱,۲	۳,۳	۱۱۷۵	۹۴
۲۷	لرستان	۱۹	۸۸	۱۲۲	۱۳۷	۳,۴	۱,۵	۳۷۱	۳۰
۲۸	مازندران	۱۶	۵۰۶	۵۱۸	۳۱۹	۲,۲	۴,۱	۱۳۶۶	۱۰۹
۲۹	مرکزی	۱۱۷	۱۵	۱۵۱	۱۶۵	۲,۰	۱,۶	۴۵۱	۳۶
۳۰	هرمزگان	۱۸۰	۵۵۳	۷۲	۲۶	۰,۴	۲,۹	۸۳۴	۶۶
۳۱	همدان	۹۱	۱۵	۲۰۹	۱۸۴	۳,۳	۲,۰	۵۰۵	۴۰
۳۲	یزد	۷۲۸	۰	۳۵۳	۱۳۶	۰,۲	۴,۳	۱۲۲۱	۹۷
	جمع	۴۵۶۰	۲۸۰۰	۶۶۰۰	۵۹۰۰	۷۰	۷۰	۲۰۰۰۰	۱۵۹۴

توزیع استانی منابع مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب سرمایه‌درگرددش از محل تبصره ۱۸ در سال ۱۳۹۷

ارقام: (میلیاردریال)

ردیف	نام استان	واحد‌های گلخانه‌ای و باغی	واحد‌های آبی‌پروری و صیادی	واحد‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی	واحد‌های دام و طیور	واحد‌های زراعی	واحد‌های تولیدات عشایری	جمع	یارانه سود تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۱۷۹	۸	۱۵۱	۳۰۸	۱۰۷۸	۵۹	۱۳۳۵	۵۴
۲	آذربایجان غربی	۲۴	۲۵	۱۴۸	۲۱۹	۹۲۲	۴۴	۹۳۲	۴۱
۳	اردبیل	۳۵	۱۷	۳۶	۱۴۴	۹۳۲	۲۸	۵۵۷	۳۶
۴	اصفهان	۹۰۶	۸	۱۴۸	۶۳۸	۳۱۶	۱۰۷	۲۹۴۵	۶۴
۵	البرز	۲۱۲	۸	۴۰	۲۰۲	۵۱	۲۸	۷۸۵	۱۶
۶	ایلام	۲۸	۱۷	۳۲	۶۰	۳۳۴	۱۵	۳۰۹	۱۵
۷	بوشهر	۶۹	۲۴۵	۱۰۸	۳۵	۷۱	۴۹	۱۰۲۷	۱۷
۸	تهران	۱۰۹۸	۸	۷۶	۵۲۶	۱۸۹	۱۰۱	۲۸۹۰	۶۰
۹	جنوب کرمان	۱۱۲۳	۰	۳۲	۳۰	۲۰۹	۸۰	۲۱۲۳	۴۴
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۹	۴۲	۵۸	۱۱۷	۲۰۲	۲۱	۴۷۸	۱۴
۱۱	خراسان جنوبی	۷۳	۰	۷۹	۷۷	۹۳	۲۲	۴۸۳	۱۰
۱۲	خراسان رضوی	۲۵۲	۱۷	۲۴۵	۵۳۷	۱۰۲۱	۹۱	۲۱۱۴	۶۵
۱۳	خراسان شمالی	۳۰	۰	۵۸	۵۳	۳۶۵	۱۷	۳۳۷	۱۶
۱۴	خوزستان	۴۳	۱۴۲	۹۷	۱۹۰	۱۱۳۷	۵۶	۱۱۲۴	۵۰
۱۵	زنجان	۲۶	۲۵	۵۸	۸۶	۶۵۶	۲۵	۴۸۴	۲۶
۱۶	سمنان	۱۲۱	۰	۴۰	۹۱	۱۲۹	۱۸	۴۶۵	۱۲
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۸۰	۲۵	۴۳	۵۲	۲۴۹	۳۲	۷۷۹	۲۰
۱۸	فارس	۲۳۱	۱۷	۲۰۵	۳۴۱	۱۰۰۹	۷۴	۱۶۵۷	۵۶
۱۹	قزوین	۴۹	۸	۵۰	۲۷۹	۴۳۹	۲۹	۷۲۲	۲۶
۲۰	قم	۵۹	۰	۲۹	۹۹	۶۳	۱۲	۳۲۶	۸
۲۱	کردستان	۲۴	۱۷	۴۰	۹۱	۱۱۲۹	۲۸	۵۰۲	۴۰
۲۲	کرمان	۸۵	۰	۲۲۳	۱۱۹	۱۹۴	۴۳	۹۳۳	۲۰
۲۳	کرمانشاه	۴۳	۲۵	۳۲	۱۱۸	۱۱۱۷	۳۱	۵۸۳	۴۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۲۵	۲۵	۱۰۸	۴۰	۲۶۲	۲۲	۴۵۲	۱۴
۲۵	گلستان	۲۸	۵۴	۱۳۰	۲۳۴	۹۲۴	۴۶	۹۷۹	۴۲
۲۶	گیلان	۱۹	۱۹۶	۳۲۴	۱۶۵	۲۶۷	۷۲	۱۵۳۸	۳۱
۲۷	لرستان	۲۸	۵۰	۶۱	۱۳۵	۷۷۸	۳۲	۶۵۰	۳۳
۲۸	مازندران	۲۴	۲۸۹	۲۵۹	۳۱۴	۵۰۶	۸۸	۱۹۱۱	۴۴
۲۹	مرکزی	۱۷۵	۸	۷۶	۱۶۲	۴۶۷	۳۴	۸۲۰	۲۸
۳۰	هرمزگان	۲۶۸	۳۱۶	۳۶	۲۶	۸۷	۶۲	۱۳۷۴	۲۴
۳۱	همدان	۱۳۶	۸	۱۰۴	۱۸۱	۷۶۳	۴۲	۹۱۸	۳۷
۳۲	یزد	۱۰۸۵	۰	۱۷۶	۱۳۳	۴۱	۹۲	۲۴۶۹	۴۶
	جمع	۶۸۰۰	۱۶۰۰	۳۳۰۰	۵۸۰۰	۱۶۰۰۰	۱۵۰۰	۳۵۰۰۰	۱۰۵۰

توزیع استانی برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان مرزی از محل اعتبارات تبصره ۱۸ سال ۹۷

ارقام : (میلیاردریال)

ردیف	نام استان	از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری	از محل تبصره ۱۸	جمع تسهیلات	یارانه نرخ سود تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۷۲۹	۱۰۵۶	۱۷۸۵	۱۲۹
۲	آذربایجان غربی	۳۸۵	۵۷۰	۹۵۵	۶۹
۳	اردبیل	۵۳۰	۷۸۰	۱۳۱۰	۹۴
۴	اصفهان	۰	۰	۰	۰
۵	البرز	۰	۰	۰	۰
۶	ایلام	۱۳۰	۱۸۰	۳۱۰	۲۲
۷	بوشهر	۰	۰	۰	۰
۸	تهران	۰	۰	۰	۰
۹	جنوب کرمان	۰	۰	۰	۰
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۰	۰	۰	۰
۱۱	خراسان جنوبی	۳۵	۴۰	۷۵	۵
۱۲	خراسان رضوی	۷۵	۱۲۰	۱۹۵	۱۴
۱۳	خراسان شمالی	۵۰	۸۰	۱۳۰	۹
۱۴	خوزستان	۱۲۰	۱۵۰	۲۷۰	۱۹
۱۵	زنجان	۰	۰	۰	۰
۱۶	سمنان	۰	۰	۰	۰
۱۷	سیستان و بلوچستان	۴۵	۶۰	۱۰۵	۸
۱۸	فارس	۰	۰	۰	۰
۱۹	قزوین	۰	۰	۰	۰
۲۰	قم	۰	۰	۰	۰
۲۱	کردستان	۳۶۲	۶۶۰	۱۰۲۲	۷۴
۲۲	کرمان	۰	۰	۰	۰
۲۳	کرمانشاه	۱۲۲	۲۰۰	۳۲۲	۲۳
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۰	۰	۰	۰
۲۵	گلستان	۸۰	۱۱۵	۱۹۵	۱۴
۲۶	گیلان	۷۰	۱۰۰	۱۷۰	۱۲
۲۷	لرستان	۰	۰	۰	۰
۲۸	مازندران	۶۰	۸۰	۱۴۰	۱۰
۲۹	مرکزی	۰	۰	۰	۰
۳۰	هرمزگان	۷	۹	۱۶	۱
۳۱	همدان	۰	۰	۰	۰
۳۲	یزد	۰	۰	۰	۰
	جمع	۲۸۰۰	۴۲۰۰	۷۰۰۰	۵۰۴

۴-۲) تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی

این تفاهم‌نامه به منظور اجرای برنامه تولید و اشتغال وزارت جهاد کشاورزی برای سال ۱۳۹۷ با تاکید بر ایجاد و تثبیت اشتغال از طریق حرکت از کشاورزی رایج به کسب‌وکارهای کشاورزی و با تمرکز بر تامین مالی زنجیره عرضه/ارزش، فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صندوق توسعه ملی منعقد می‌شود.

ماده یک) اهداف تفاهم‌نامه

اجرای شدن برنامه تولید و اشتغال در حوزه کسب و کارهای کشاورزی به شرح برنامه پیوست در قالب موارد ذیل:

- الف) تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی برای اشتغال بیش از ۸۲ هزار نفر در چارچوب رسته‌های ذیل:

- رسته فعالیت محصولات گلخانه‌ای
- رسته فعالیت شیلات و آبزیان
- رسته فعالیت گیاهان دارویی
- رسته فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی
- رسته فعالیت تولیدات دام و طیور
- رسته فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاه پزشکی
- رسته فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با کشاورزی
- رسته فعالیت ساماندهی کسب‌وکارهای خرد و واحدهای پیشرو (نوپا و دانش‌بنیان) مرتبط با کشاورزی
- رسته فعالیت خدمات مکانیزاسیون و مدرن‌سازی کشاورزی
- رسته فعالیت خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی

ب) برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال:

- برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی و نوسازی
- برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب تامین سرمایه در گردش واحدها

ج) پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی

ماده دو) نحوه تأمین منابع مالی

الف) تامین مالی برنامه تولید و ایجاد فرصت‌های شغلی بر مبنای رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار بخش کشاورزی:

- ۱۵ درصد منابع مالی مورد نیاز از محل آورده متقاضی
- ۵۶۱۴۲ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

- ۵۷۲۱ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
- ۳۷۴۲۸ میلیارد ریال تسهیلات از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، که نیازمند پرداخت یارانه نرخ سود تسهیلات نیست.
- (ب) تامین مالی برنامه ارتقای توان تولید ملی و تثبیت اشتغال در قالب بازسازی، نوسازی و سرمایه در گردش واحدها:

- ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی برای بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی، که نیازمند پرداخت ۱۵۹۴ میلیارد ریال یارانه سود تسهیلات، در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور است.
- ۳۵۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل منابع نظام بانکی برای تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، که مستلزم پرداخت ۱۰۵۰ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات، در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور است.

- (ج) تامین مالی پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی:

- ۴۲۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی به نسبت مساوی برای پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان‌های مرزی، که مستلزم پرداخت ۵۰۴ میلیارد ریال یارانه نرخ سود تسهیلات، در چارچوب تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور است.
- ۲۸۰۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، که نیازمند پرداخت یارانه نرخ سود تسهیلات نیست.

تبصره: چنانچه تا پایان مهلت مقرر، جذب اعتبارات در هر یک از استان‌های کشور کمتر از مقدار اعتبار مصوب و تخصیص یافته باشد، با رعایت مفاد تبصره ۲ ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، امکان توزیع مجدد اعتبارات جذب نشده با پیشنهاد وزارت جهاد کشاورزی و تایید سازمان برنامه و بودجه کشور تا سقف ۲۰ درصد از اعتبارات مصوب بین استان‌ها وجود دارد.

ماده سه) تعهدات سازمان برنامه و بودجه کشور

- تأمین منابع مالی و تخصیص اعتبار مورد نیاز کمک‌های فنی و اعتباری در قالب یارانه سود تسهیلات پیش‌بینی شده در ماده ۲ برای اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در بخش کشاورزی بر اساس آیین‌نامه اجرایی بند (الف) تبصره (۱۸) قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور متناسب با تعداد شغل ایجاد شده و پیشرفت عملیاتی برنامه
- نظارت عالی بر حسن اجرای پروژه‌های برنامه تولید و اشتغال در حوزه کسب و کارهای کشاورزی

ماده چهارم (تعهدات وزارت جهاد کشاورزی)

- تهیه دستورالعمل اجرایی موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه ظرف مدت دو هفته بعد از امضای این تفاهم‌نامه در همکاری با سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- اجرای برنامه تولید و اشتغال موضوع ماده یک این تفاهم‌نامه
- اجرای برنامه نهادسازی برای توسعه رشته‌های منتخب در چارچوب دستورالعمل اجرایی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- نظارت بر اجرای برنامه تولید و اشتغال در حوزه کسب و کارهای کشاورزی با همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حسب ارتباط موضوع
- ارائه گزارش پیشرفت اجرای برنامه به صورت ماهانه به سازمان برنامه و بودجه کشور

ماده پنجم (تعهدات صندوق توسعه ملی)

- سپرده گذاری منابع لازم برای تامین اعتبارات مورد نیاز اجرای برنامه، موضوع بندهای (الف) و (ب) ماده (۵۲) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری در چارچوب مصوبات هیئت امناء، ضوابط، مقررات و اساسنامه صندوق نزد بانک های عامل.

این تفاهم‌نامه در پنج ماده و چهار نسخه در تاریخ ۱۳۹۷/۸/۲۶ به امضاء طرفین رسیده و مبادله گردید و هر نسخه از آن حکم واحد دارد که از تاریخ امضاء معتبر می‌باشد.

مرتضی شهیدزاده
رئیس هیات عامل صندوق توسعه ملی

محمود حجتی
وزیر جهاد کشاورزی

محمد باقر نوبخت
معاون رئیس جمهور
و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

۴-۳) دستورالعمل اعطای تسهیلات بانکی به طرح‌های ذیل تبصره ۱۸

این دستورالعمل به منظور اجرایی نمودن برنامه های موضوع تفاهم نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی در چارچوب آیین نامه اجرایی شماره ۵۳۹۰۵/ت/۵۵۳۴۰ هـ مورخ ۱۳۹۷/۴/۳۰ به شرح زیر مورد توافق قرار گرفت .

ماده ۱- تعاریف:

- **سازمان:** سازمان برنامه و بودجه کشور
- **صندوق:** صندوق توسعه ملی
- **وزارت:** وزارت جهاد کشاورزی
- **کارگروه ملی:** این کارگروه با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی و عضویت نمایندگان سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت نیرو و سازمان محیط زیست تشکیل و نسبت به بررسی و تأیید طرح‌های مربوطه در چارچوب ضوابط اعلام شده اقدام می‌نمایند .
- **کارگروه استانی:** این کارگروه با مسئولیت سازمان جهاد کشاورزی استان و عضویت نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، سازمان آب منطقه ای استان و اداره کل محیط زیست استان تشکیل و نسبت به بررسی و تأیید طرح‌های مربوطه در چارچوب ضوابط اعلام شده اقدام می‌نمایند.
- **بانک عامل:** بانک ها و مؤسسات مالی و اعتباری که دارای قرارداد عاملیت (سپرده گذاری) با صندوق می‌باشند.
- **متقاضی:** متقاضی شامل کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های خصوصی و تعاونی در حوزه فعالیت‌های اقتصادی می‌باشد که تقاضای دریافت تسهیلات بانکی را جهت انجام فعالیت در چارچوب این دستورالعمل دارد.
- **تفاهم نامه:** تفاهم نامه همکاری مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی مورخ ۱۳۹۷/۸/۲۶ و برنامه ضمیمه آن (به شرح پیوست)
- سامانه : سامانه تسهیلات بانکی وزارت به نشانی (Cita.Maj.ir)

ماده ۲- وزارت مکلف است با هماهنگی صندوق ظرف یک هفته پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به تعیین بانک عامل اقدام نماید و مراتب را به اطلاع سازمان برساند.

تبصره ۱: صندوق مکلف است ظرف مدت یک هفته پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به انعقاد قرارداد عاملیت (سپرده گذاری ریالی) به میزان ۴۰۱۷۱ میلیارد ریال نزد بانک عامل اقدام نماید.

تبصره ۲: سازمان موظف است پس از ابلاغ این دستورالعمل نسبت به مبادله موافقت نامه یارانه سود تسهیلات موضوع این تفاهم نامه به مبلغ ۸۸۶۹ میلیارد ریال اقدام و متناسب با پیشرفت برنامه های تفاهم‌نامه آن را به حساب وزارت واریز نماید. وزارت نیز با توجه به قراردادهای عاملیت با بانک عامل نسبت به تخصیص متناسب با سهم هر بانک اقدام خواهد نمود.

تبصره ۳: یارانه سود تسهیلات موضوعی این تفاهم نامه بر اساس موافقتنامه مبادله شده بین سازمان و وزارت، متناسب با عملکرد تسهیلات اعطایی موضوع تفاهم نامه برای پرداخت به بانک عامل، در اختیار وزارت قرار خواهد گرفت.

ماده ۳- ساز و کار اجرایی تفاهم نامه به شرح زیر است:

- ۱- اطلاع رسانی در خصوص برنامه های موضوع تفاهم نامه توسط وزارت در سطوح ملی، استانی و شهرستانی؛
  - ۲- ثبت نام متقاضیان موضوع این تفاهم نامه در سامانه (وزارت مکلف است سامانه را متناسب با برنامه ها و شرایط تفاهم نامه روزآمد کند)؛
  - ۳- بررسی و تأیید اولیه طرح پیشنهادی متقاضی به انضمام مدارک و مستندات و اعلام تأیید و یا رد آن از نظر اهلیت و توجیهات فنی، اقلیمی و زیست محیطی آن توسط مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان و سپس سازمان جهاد کشاورزی استان در سامانه حداکثر ظرف مدت یک هفته؛
  - ۴- طرح های تأیید اولیه شده برای بررسی و تأیید در اختیار کارگروه استانی / ملی قرار می گیرد.
  - ۵- فرآیند بررسی نهایی و تصویب طرح های تأیید اولیه شده حداکثر ظرف دوهفته به شرح زیر است
الف: طرح های با تسهیلات درخواستی تا سقف ۱۰۰ میلیارد ریال در کارگروه استانی؛
ب: طرح های با تسهیلات درخواستی بیش از ۱۰۰ میلیارد ریال در کارگروه ملی؛
ج: طرح های مطرح شده در کارگروه استانی/ملی با حداقل امضاء موافق ۳ عضو کارگروه استانی/ملی مصوب می شود؛
د: طرح های مصوب توسط کارگروه استانی/ملی برای بانک عامل ارسال خواهد شد؛
- تبصره ۱:** مسئول کارگروه استانی/ملی می تواند حسب مورد برای اخذ نظرات کارشناسی از بانک عامل جهت شرکت در کارگروه دعوت نماید.
- ۶- بررسی توجیه فنی، اقتصادی و مالی طرح، اهلیت و توان سرمایه گذار و نیز بانک پذیری پروژه توسط بانک عامل و اعلام تأیید (همراه با جزییات طرح) و یا رد آن (با استدلال های لازم) به وزارت و متقاضی حداکثر ظرف مدت یک ماه؛
  - ۷- عقد قرارداد و پرداخت تسهیلات بانکی به متقاضی در چارچوب ضوابط و مقررات بانکی توسط بانک عامل.

ماده ۴- براساس نظام نامه صندوق، استفاده مجدد از منابع آن توسط متقاضی صرفاً در صورت دارا بودن شرایط زیر مجاز است:

- ۱- اقساط معوق نداشته باشند؛
- ۲- پیشرفت فیزیکی سرمایه گذاری قبلی متناسب با برنامه باشد؛
- ۳- برای طرح توسعه یا سرمایه گذاری جدید باشد.

ماده ۵- چنانچه تا پایان مهلت مقرر، جذب اعتبار در هریک از استان های کشور کمتر از مقدار اعتبار مصوب و تخصیص یافته باشد، با رعایت مفاد تبصره ۲ ماده ۷ آیین نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، امکان توزیع مجدد اعتبارات جذب نشده با پیشنهاد وزارت و تأیید سازمان تا سقف ۲۰٪ از اعتبارات مصوب بین استان ها وجود دارد.

ماده ۶- سهم مناطق برخوردار و غیر برخوردار از تسهیلات موضوع این تفاهم نامه در برنامه های ده رسته فعالیت منتخب، بازسازی واحدهای موجود و تأمین سرمایه در گردش به ترتیب ۵۵ و ۴۵ درصد است.

ماده ۷- ضوابط تسهیلات برنامه های موضوع این تفاهم نامه به شرح زیر است:

- ۱- بانک عامل منابع خود را با نرخ ۱۸ درصد به این برنامه اختصاص می‌دهند.
- ۲- به استثنای برنامه تأمین سرمایه در گردش، منابع لازم برای پرداخت تسهیلات برنامه‌های موضوع این تفاهم نامه با قدرالسهم برابر از محل سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی و منابع بانک عامل تأمین می‌شود.
- ۳- نرخ سود سپرده‌گذاری صندوق برای پرداخت تسهیلات به متقاضیان بر اساس نظام نامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات ریالی است.
- ۴- بازپرداخت تسهیلات موضوع این دستورالعمل بر اساس نظام‌نامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات ریالی صندوق توسعه ملی و ضوابط بانک عامل خواهد بود.
- ۵- تسهیلات موضوع برنامه سرمایه در گردش از محل منابع داخلی بانک عامل تأمین می‌شود و سه درصد یارانه سود تسهیلات از سوی دولت، به این تسهیلات اختصاص می‌یابد.
- ۶- شرایط بازپرداخت تسهیلات همه برنامه‌های موضوع تفاهم‌نامه (به استثنای برنامه تأمین سرمایه در گردش که یکساله است) به طور متوسط دارای شش ماه تنفس و اقساط بازپرداخت پنج ساله (هر سال یک قسط) است.
- ۷- یارانه نرخ سود تسهیلات برنامه بازسازی و نوسازی در مناطق برخوردار و غیر برخوردار به ترتیب ۲ و ۴ درصد است .
- ۸- سقف یارانه سود تسهیلات قابل تأمین از سوی دولت برای برنامه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان های مرزی ۵۰۴ میلیارد ریال است.
- ۹- یارانه سود تسهیلات برنامه ده رسته منتخب تا سقف ۵۷۲۱ میلیارد ریال توسط دولت به نحوی تأمین خواهد شد که نرخ سود تسهیلات به مقدار نرخ‌های درج شده در جدول زیر کاهش یابد.

نرخ سود (درصد)		عنوان طرح	رسته فعالیت ها
مناطق غیر برخوردار	مناطق برخوردار		
۷	۹	تولید محصولات گلخانه ای	محصولات گلخانه ای
۷	۹	تولیدات شیلات و آبزیان	شیلات و آبزیان
۷	۹	تولید گیاهان دارویی و زعفرانی	گیاهان دارویی
۱۲	۱۴	توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی	صنایع تبدیلی و تکمیلی
۱۲	۱۵/۱	پرورش و فرآوری دام و طیور (غیر از مرغ گوشتی و تخمگذار) و زنبور عسل	محصولات دامی
۱۲	۱۵/۱	توسعه خدمات کسب و کارهای کلینیک های دامپزشکی و گیاه پزشکی	دامپزشکی و گیاه پزشکی
۱۲	۱۵/۱	توسعه و ساماندهی واحدهای تأمین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	خدمات فنی و مشاوره ای مرتبط با کشاورزی
۱۲	۱۵/۱	ساماندهی واحدهای پیشرو دانش بنیان و استارت آپ ها	ساماندهی کسب و کارهای نوپا و دانش بنیان مرتبط با کشاورزی
۱۲	۱۵/۱	توسعه خدمات مکانیزاسیون، تأمین نهاده های کشاورزی و توسعه فعالیت های دانش	مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی
۱۲	۱۵/۱	توسعه خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	کسب و کارهای بازرگانی

ماده ۸- سقف تعهدات دولت برای پرداخت یارانه سود تسهیلات ۸۸۶۹ میلیارد ریال است. پرداخت اضافه سود، جریمه دیرکرد، وجه التزام و / یا هرگونه مبلغ اضافی ناشی از عدم اتمام و / یا راه اندازی به موقع پروژه بر اساس قرارداد فی مابین متقاضی و بانک عامل بر عهده متقاضی است و در این خصوص مسئولیتی برعهده دولت نمی‌باشد. تبصره: بانک عامل باید تا سقف یارانه سود دریافتی از وزارت نسبت به انعقاد قرارداد با متقاضیان اقدام نماید.

ماده ۹- پرداخت یارانه سود تسهیلات بانکی منوط به تحقق برنامه‌های هدف گذاری شده در چارچوب این تفاهم نامه است. وزارت مکلف است سازوکار پرداخت یارانه سود تسهیلات به متقاضی را به گونه‌ای طراحی و اجرا نماید که باعث افزایش انگیزه متقاضی برای عمل به تعهدات مالی خود نسبت به بانک عامل و انجام تعهدات خود در خصوص حفظ و ایجاد فرصت های شغلی هدف‌گذاری شده در چارچوب تفاهم‌نامه گردد.

ماده ۱۰- وزارت موظف است بخش کنترل پروژه و نظارت بر دوران بهره برداری طرح های دریافت کننده تسهیلات را با هماهنگی سازمان در سامانه تعبیه نماید.

تبصره: بانک عامل موظف است گزارش عملکرد تسهیلات موضوع تفاهم‌نامه را به صورت هفتگی در اختیار وزارت قرار دهد.

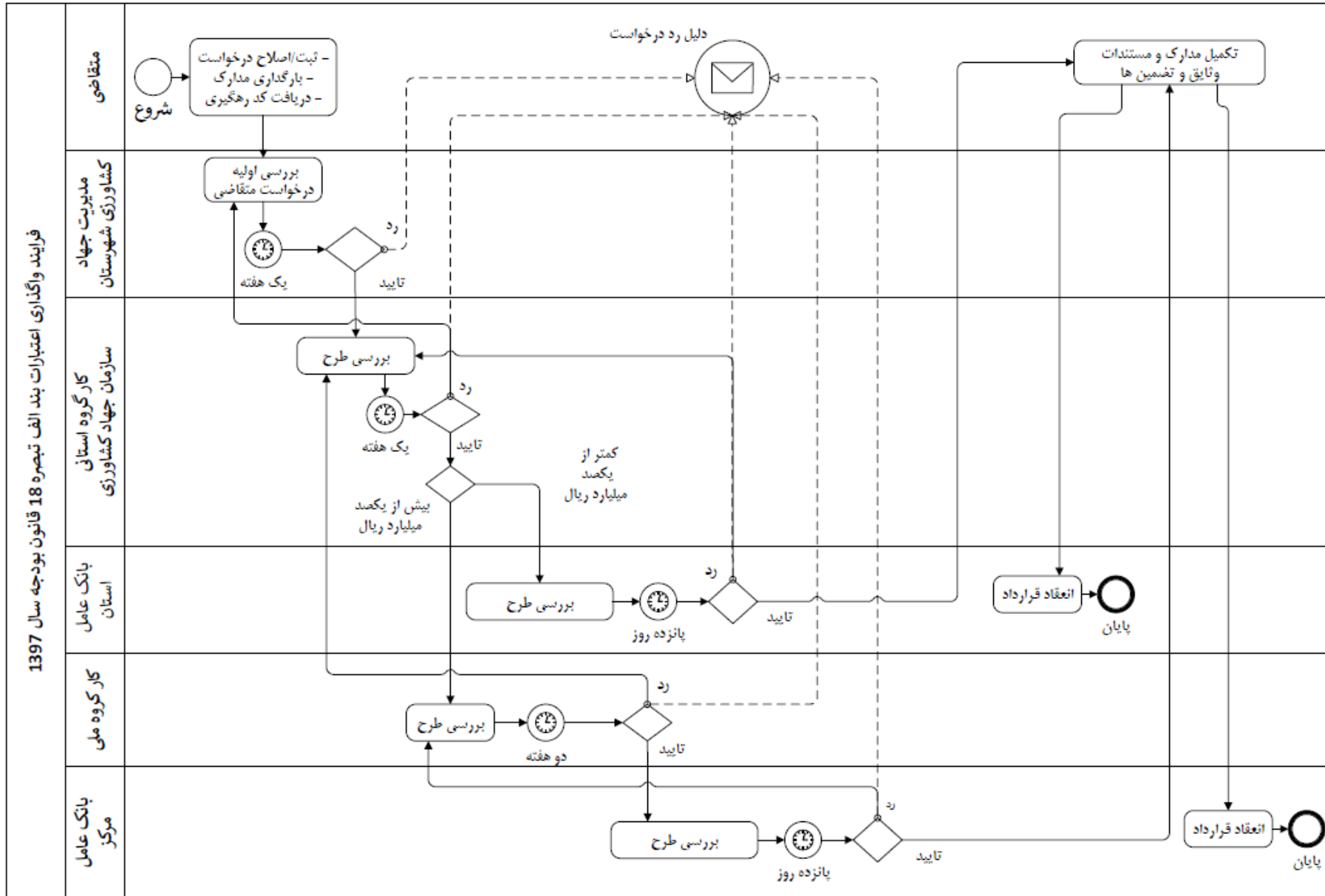
ماده ۱۱- وزارت موظف است دسترسی نظارتی برای اعضای کارگروه استانی/ملی را در همه مراحل اجرایی برنامه های موضوع این تفاهم نامه از طریق سامانه فراهم نماید.

تبصره: بانک عامل موظف است امکان ارتباط بین سامانه و سامانه‌های بانکی مربوط به خود را فراهم نماید.

ماده ۱۲- وزارت مکلف است ماهانه گزارش پیشرفت عملیاتی برنامه های موضوع این تفاهم نامه را به سازمان ارائه نماید.

این دستورالعمل در ۱۲ ماده تنظیم شده و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا می‌باشد.

فرآیند بررسی، تصویب و پرداخت تسهیلات تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

۵) شیوه‌نامه اجرایی برنامه تولید و اشتغال در بخش کشاورزی

به استناد آیین نامه اجرایی بند (الف) تبصره ۱۸ مصوب شماره ۵۳۹۰۵/ت ۵۵۳۴۰ هـ مورخ ۹۷/۴/۳۰ هیأت محترم وزیران، تفاهم نامه مورخ ۹۷/۸/۲۶ بمنظور همکاری سه جانبه مشترک فی مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی و دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال سال ۹۷ بخش کشاورزی منضو به نامه شماره ۵۰۱۴۳ مورخ ۹۷/۹/۱۷ معاون محترم اموراتصادی و هماهنگی برنامه و بودجه سازمان برنامه و بودجه کشور برنامه اجرایی رسته فعالیت های اولویت دار، به‌سازی و نوسازی و تامین سرمایه درگردش واحدهای موجود تولیدی و توسعه باغ در استان های مرزی تدوین شده است.

با توجه به موارد فوق، تغییر رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در ایجاد و تثبیت اشتغال از طریق حرکت از کشاورزی سنتی به کسب و کار کشاورزی، با تمرکز بر تامین مالی زنجیره (عرضه) ارزش به جای فعالیت‌های مستقل و جزیره‌ای و تبیین آن برای کلیه مدیران ستادی و استانی در اولویت نخست قرار داشته است.

در این راستا، معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی با محوریت دفتر امور اقتصادی از یک طرف ضمن برگزاری جلسات مستمر و مداوم با کلیه معاونت‌های تخصصی و سازمان‌های تابعه نسبت به شناسایی رسته‌فعالیت‌های عمده کسب و کار در بخش کشاورزی اقدام نمود. نتیجه این تلاش که حاصل کار جمعی همه معاونت‌ها و دستگاه‌های تابعه وزارتخانه، به ویژه مجریان/کارگزاران رسته‌فعالیت‌های منتخب بوده است، در قالب رسته‌فعالیت‌های منتخب نهایی گردید.

پس از تدوین رسته‌فعالیت‌های فوق، به منظور هماهنگی بیشتر مجریان استانی با مجریان ستادی و هماهنگی بیشتر با سازمان برنامه و بودجه کشور، بانک کشاورزی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برنامه اجرایی هر یک از رسته‌فعالیت‌ها به تفکیک تدوین گردید؛ که در گزارش ارایه شده است. در این برنامه‌های اجرایی تلاش شده است بخش‌های مختلف زنجیره عرضه، رویکردهای تامین مالی و تسهیلات، ظرفیت‌های نهادی، الزامات و ملاحظات و نهایتاً برنامه اجرایی هر رسته‌فعالیت ارایه گردد.

لازم به یادآوری است، سازوکار پرداخت تسهیلات اشتغال پایدار روستایی و عشایری بر اساس چارچوب تعریف شده توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دبیرخانه کارگروه اشتغال می‌باشد، که قبلاً از طریق سامانه کارآ معرفی شده‌اند و در مرحله ارزیابی می‌باشند. لذا، تمرکز اصلی این گزارش بر تسهیلات ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ می‌باشد.

در جدول ذیل خلاصه رسته‌فعالیت‌ها همراه با میزان اشتغال و منابع پیش‌بینی ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ ارایه شده است.

پیش بینی اشتغال زایی و اعتبار مورد نیاز ذیل تبصره ۱۸ برای برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی
(رسته فعالیت های اولویت دار، تثبیت اشتغال و ارتقای معیشت در استان های مرزی)

ارقام:میلیارد ریال/ نفر

ردیف	عنوان طرح	اعتبار مورد نیاز	تعداد اشتغال
۱	توسعه گلخانه	۱۵۵۲۶	۱۳۵۰۰
۲	توسعه گیاهان دارویی	۹۱۸	۱۸۰۰
۳	توسعه شیلات و آبزیان	۷۳۴۴	۵۴۰۰
۴	توسعه دامپروری	۷۳۲۰	۴۸۹۴
۵	صنایع تبدیلی و غذایی	۱۲۸۵۲	۸۴۰۰
۶	توسعه خدمات مکانیزاسیونتامین نهاده های کشاورزی و توسعه فعالیت های دانش بنیان	۳۶۴۶	۳۶۰۰
۷	توسعه خدمات بازرگانی و تجارت محصولات کشاورزی	۱۱۳۲	۱۱۱۰
۸	توسعه وساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	۱۵۸۹	۲۴۹۲
۹	ساماندهی کسب و کارهای خرد و واحدهای پیشرو - دانش بنیان و استارت آپ ها	۴۲۲۲	۵۸۴۴
۱۰	خدمات کسب و کارهای کلینیک های دامپزشکی و گیاهپزشکی	۱۵۸۹	۲۳۴۴
۱۱	بازسازی و نوسازی	۲۰۰۰۰	-
۱۲	سرمایه درگردش	۳۵۰۰۰	-
۱۳	ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان های مرزی	۴۲۰۰۰	-
	جمع	۱۱۵۳۳۸	۴۹۳۸۴

۵-۱) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت محصولات گلخانه‌ای

الف) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت توسعه گلخانه‌ها مشتمل بر احداث، تکمیل، تجهیز و توسعه گلخانه‌ها (محیط‌های کنترل شده گلخانه‌ای، سایبان و قارچ خوراکی)

با توجه به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در توسعه کسب و کارهای گلخانه‌ای و در راستای سیاست‌ها و اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی در حوزه کشاورزی، این دستورالعمل در راستای تکمیل و بهبود زنجیره ارزش گلخانه‌ها، واحدهای پرورش قارچ خوراکی و توسعه سایبان‌های کشاورزی در سطح کشور تهیه و تدوین شده است.

کشور ایران دارای اقلیمی خشک و نیمه خشک بوده و آب برای تولید محصولات کشاورزی عامل تعیین کننده و مهمی محسوب می شود. کمبود آب در طی فصل رشد گیاهان اثرات چشمگیری در میزان تولید محصول به ویژه محصولات سبزی و صیفی دارد که اصولاً نیاز آبی بالائی داشته و در فصول گرم سال تولید می شوند. با بررسی‌های کارشناسی بعمل آمده مشخص می شود که سطح اشغال شده زمین توسط محصولات سبزی و صیفی در فضای آزاد حدود ۱۰ برابر و میزان مصرف آب براساس میزان تولید هر کیلوگرم محصول، ۱۲ برابر کشت گلخانه‌ای است. در حالی که نسبت عملکرد سالانه کشت گلخانه‌ای حدود ۱۰ برابر کشت فضای آزاد است و با مدیریت صحیح رسیدن به ارقام بالاتر از آن نیز امکان پذیر می باشد. در همین راستا توسعه کشت‌های گلخانه‌ای در کشور ایران یکی از مهم ترین سیاست‌های افزایش بهره‌وری اقتصادی کشاورزی و مدیریت راهبردی آب است؛ به طوری که می‌توان با مصرف مقدار کمی از نهاده‌های تولید و آب به چندین برابر افزایش کمی و کیفی تولیدات دست یافت. لازم به ذکر است از میزان ۴۸۳۵۵ هکتار توسعه گلخانه‌ها در برنامه‌های ششم و هفتم (افق ۱۰ ساله تا سال ۱۴۰۴)، مقدار ۳۱۰۰۰ هکتار آن مربوط به انتقال کشت سبزی و صیفی از فضای باز به گلخانه می باشد که با تحقق این هدف حداقل ۳۷۰ هزار هکتار از اراضی زراعی که زیرپوشش کشت سبزی و صیفی بوده اند، آزاد می گردد. همچنین بیش از ۴٫۶ میلیارد متر مکعب آب در اثر انتقال کشت سبزی و صیفی از فضای باز به گلخانه در سطح ۳۱۰۰۰ هکتار صرفه جویی می شود.

همچنین قارچ خوراکی علاوه بر تأمین نیازهای غذایی و ارزش تغذیه‌ای مناسب، از منابع ارزشمند آب و خاک کشاورزی کمترین استفاده را نموده و بازدهی قابل توجهی نسبت به سایر اقلام کشاورزی و حیوانی دارد. برای تولید قارچ خوراکی از بقایا و ضایعات گیاهی و حیوانی (نظیر کلش گندم و...) استفاده می گردد و محصولی حاوی پروتئین، اسید آمینه‌های ضروری، املاح معدنی، ویتامین‌ها، کم کالری و... تولید می شود. در حال حاضر ایران از نظر دانش فنی تولید قارچ خوراکی دارای تولیدکنندگان خبره و متخصصان ذیصلاح می باشد لذا تولید قارچ خوراکی از نظر کمی و کیفی رشد چشمگیری یافته و این رشته فعالیت از نظر اقتصادی، با تکیه بر منابع داخلی و در زمره فعالیت‌های درون‌زا و اشتغال‌زا تلقی می گردد و با توجه به مزایایی نظیر توسعه در زمین‌های غیر کشاورزی، تعدد دوره کشت در سال و عرضه در تمام فصول جایگاه و فرصت‌های مناسبی را برای توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی فراهم نموده است.

• تعاریف:

- محیط کنترل شده (گلخانه و قارچ خوراکی): محیط کنترل شده عبارت است از چارچوب یا اسکلتی با پوشش شفاف قابل نفوذ نسبت به نور و یا کنترل نور که در آن با کنترل یک یا چند عامل از عوامل اصلی تولید (نور، دما، رطوبت و دی‌اکسید کربن) و نهاده‌های مؤثر بر رشد و نمو گیاه امکان تولید مطلوب محصولات مختلف کشاورزی و باغبانی فراهم گردیده و می‌توان گیاه را در مقابل خسارت عوامل نامساعد حفظ کرد.
- سایه بان: سایه بان در باغبانی در کنار کشت‌های گلخانه‌ای و زیر مجموعه باغبانی محافظت شده طبقه بندی می‌گردد و متشکل از یک سازه (ستون‌ها، بست‌ها، گیره‌ها و کابل‌ها) و پوشش‌های توری مانند با کاربری‌های

مختلف منجمله ایجاد سایه و تنظیم میزان نور، جلوگیری از ورود حشرات، جلوگیری از تبخیر و تعرق، صرفه جوئی در مصرف آب و سایر نهاده ها، محافظت در مقابل عوامل قهریه مثل باران و تگرگ، محافظت در برابر باد و گرد و غبار و... می باشد که بر اساس منطقه، نوع کاربری و هدف کاربرد، طراحی شده و تیپ های مختلفی را شامل می گردد.

- **متقاضی احداث گلخانه و قارچ:** شخص حقیقی یا حقوقی است که براساس شرایط مندرج در نظام صدور پروانه های واحدهای گلخانه ای و قارچ خوراکی و دستورالعمل ساماندهی و تاسیس واحدهای گلخانه ای کوچک مقیاس، برای احداث اقدام می نماید.

- **متقاضی احداث سایبان:** شخص حقیقی یا حقوقی که بر اساس شرایط مندرج در شیوه نامه احداث سایبان (پوشش های محافظتی برای محصولات باغی) ابلاغی طی نامه شماره ۱۳۳۹۴/۸۰۰ مورخ ۹۶/۱۱/۱۱ معاونت امور باغبانی و دستورالعمل های فنی بعدی و پروانه صادره از سوی سازمان جهاد کشاورزی استان (یا مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان)، برای احداث یا توسعه سایبان اقدام می نماید.

- **بهره بردار:** به شخصی (حقیقی و حقوقی) که براساس ضوابط مربوطه به تولید یک یا چند نوع محصول در داخل گلخانه و واحدهای پرورش قارچ خوراکی اشتغال داشته باشد، اطلاق می گردد.

- **پروانه:** پروانه سندی است که در محدوده زمانی و مکانی مشخصی به منظور شروع فعالیت در زمینه تولید فعالیت در زمینه تولید محصولات گلخانه ای و قارچ خوراکی و یا برای احداث سایبان برای محصولات کشاورزی و باغبانی برای اشخاص حقیقی و حقوقی صادر می شود که شامل پروانه تأسیس و بهره برداری می باشد.

- **پروانه تاسیس:** سندی است که پس از ارائه مدارک مثبت مورد نیاز و در صورت داشتن شرایط لازم، برای احداث واحد گلخانه و قارچ خوراکی یا ایجاد سایبان در قطعه زمین مورد تأیید صادر می شود.

- **پروانه بهره برداری:** سندی است که پس از اتمام عملیات احداث و تجهیز طرح و تطابق با طرح و نقشه تأیید شده اولیه، جهت آغاز فعالیت در امر تولید محصولات گلخانه ای - باغبانی و قارچ خوراکی صادر می شود.

- **موسسات عامل:** کلیه بانکها و موسسات که به استناد ماده (۲) دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷ بخش کشاورزی تعیین گردیده است.

- **رسته فعالیت:** به آن دسته از بنگاه های فعال در یک منطقه اقتصادی که تولید و فرآوری محصول و یا ارائه خدمات مشخصی را به عهده داشته و نیازمند حمایت ها، پشتیبانی ها، قوانین و مقررات مشترک می باشند رسته فعالیت گفته می شود. به عبارت دیگر در یک رسته فعالیت کسب و کاری، بازیگرانی با رفتار کسب و کاری مشترک فعالیت دارند.

- **رسته فعالیت محیط های کنترل شده و سایبان:** به آن دسته از فعالیت های زیر بخش گلخانه ای و قارچ خوراکی شامل بنگاههای فعال در یک منطقه اقتصادی که تولید و فرآوری محصول و یا ارائه خدمات مشخصی را بر عهده داشته و نیازمند حمایت ها، پشتیبانی ها و مقررات مشترک می باشند، گفته می شود.

- **زنجیره تامین و ارزش:** به کلیه بخش های فعال در تامین نهاده ها، تولید، فرآوری و بسته بندی، حمل و نقل و بازار محصولات گلخانه ای - باغبانی و قارچ خوراکی اطلاق می گردد.

- **سازمان:** منظور سازمان جهاد کشاورزی استان می باشد.

• واحدهای مشمول:

- تسهیلات موضوع این دستورالعمل به واحدها و یا زنجیره های تامین و ارزش انواع محصولات گلخانه‌ای، قارچ خوراکی و باغبانی دارای پروانه تاسیس معتبر، واحدهای گلخانه‌ای کوچک مقیاس دارای پروانه معتبر و واحدهای متقاضی ایجاد سایبان دارای مجوز معتبر، تعلق خواهد گرفت.

• منابع مالی جهت تأمین تسهیلات سرمایه ای طرح ها:

- مبلغ ۱۵۵۲۶ میلیارد ریال از منابع رسته فعالیت های اولویت دار بخش کشاورزی برنامه تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷ کشاورزی به نسبت یک به یک از محل منابع صندوق توسعه ملی و تسهیلات بانکی
- ۱۵٪ منابع مالی، معادل ۲۷۳۹ میلیارد ریال، از محل آورده متقاضی
- مبلغ ۲۸۴۷ میلیارد ریال یارانه کاهش سود تسهیلات پرداختی به طرح های رسته فعالیت گلخانه این تسهیلات به منظور احداث، تکمیل و توسعه واحدهای گلخانه ای تجاری و بزرگ، واحدهای گلخانه ای کوچک مقیاس و واحدهای سایبان و واحدهای پرورش قارچ خوراکی و مصرف می گردد و میزان پرداخت آن بنا به شرایط استان و ظرفیت متغیر می باشد.
- ایجاد و راه اندازی زنجیره تامین و ارزش محصولات گلخانه ای - باغبانی، قارچ خوراکی.

• مشوق های تسهیلاتی:

- برای توسعه گلخانه‌ها، مشوق ها شامل موارد ذیل بوده که براساس جدول ذیل و متناسب با نوع طرح اختصاص خواهد یافت.
- اعطای یارانه در قالب بخشودگی سود و کارمزد تسهیلات
  - مشوق های صادراتی
  - مشوق های نوآورانه

تسهیلات و مشوق‌های لازم برای توسعه زنجیره ارزش محصولات گلخانه‌ای

ردیف	عنوان طرح	مشوق قابل اعطاء	
		منابع تخصیص یافته اشتغال (تسهیلات)	کمک بلاعوض
۱	احداث واحدهای تولید محصولات کشاورزی در محیط کنترل شده (بزرگ و کوچک)	✓	
۲	ایجاد واحدهای سایبان (برای محصولات کشاورزی و باغبانی)	✓	
۳	اجرای طرحهای الگوئی و پایلوت گلخانه، سایبان و گونه های جدید قارچ خوراکی و دارویی		✓
۴	احداث واحدهای گلخانه ای تولید نشاء، نهال، بذر و...	✓	
۵	ایجاد زنجیره های تامین و ارزش محصولات گلخانه ای و قارچ خوراکی	✓	✓
۶	مکانیزاسیون واحدهای گلخانه ای و قارچ خوراکی (خرید ماشین آلات، تجهیزات و اتوماسیون)	✓	
۷	اصلاح، بازسازی و نوسازی واحدهای گلخانه ای و قارچ خوراکی	✓	✓
۸	توسعه واحدهای گلخانه دریایی	✓	✓
۹	افزایش بهره وری در واحدهای گلخانه ای		✓
۱۰	کاربرد روش های کنترل بیولوژیک در گلخانه و گرده افشان ها		✓
۱۱	توسعه روش های نوین آبیاری در واحدهای گلخانه ای		✓
۱۲	توسعه روش های نوین مدیریت گلخانه به منظور ارتقاء توانمندی کاربران و کارشناسان		✓
۱۳	احداث و توسعه گلخانه های کوچک مقیاس در قالب کشاورزی خانوار	✓	✓
۱۴	توسعه روشهای نوین و بهبود روش های پس از برداشت و نگهداری و عرضه به بازار محصولات گلخانه ای		✓
۱۵	نوسازی واحدهای گلخانه چوبی	✓	✓
۱۶	توسعه بکارگیری انرژی های نو در گلخانه و واحدهای پرورش قارچ خوراکی		✓
۱۷	بهبود مدیریت پسماند آب شیرین کن ها		✓
۱۸	بهبود تغذیه واحدهای گلخانه ای		✓
۱۹	توسعه و بهبود تولید محصول سالم و ارگانیک		✓
۲۰	مدیریت مصرف سوخت در واحدهای گلخانه ای و قارچ خوراکی		✓
۲۱	افزایش دانش فنی و توانمندی کارشناسی (ستادی و استانی) با شرکت در دوره های آموزشی بین المللی و همایش ها و نمایشگاههای جهانی		✓
۲۲	ایجاد واحدهای کشت و پرورش توام گیاه و آبزیان (آکوپونیک)	✓	✓
۲۳	سایر مشاغل جانبی و وابسته به رشته فعالیت گلخانه و سایبان	✓	✓

• نیازسنجی آموزشی:

نیازسنجی و آموزش‌های لازم برای هر فعالیت در زیر بخش گلخانه و سایبان در جدول ذیل ذکر شده است:

مدت دوره (روز)	جامعه هدف		شبهه برگزاری (ملی/استانی)	عناوین دوره
	کاربران (گلخانه داران)	راهبران (کارشناسان)		
۳	*	*	ملی/استانی	افزایش بهره‌وری در واحدهای تولیدی گلخانه‌ای و قارچ
۲	*		استانی	مدیریت تولید و اصول تغذیه توت‌فرنگی در گلخانه
۳	*		استانی	مدیریت پس از برداشت گل و گیاهان زینتی گلخانه‌ای
۳	*	*	ملی/استانی	آفات و بیماریهای مهم گلخانه‌ای
۲		*	ملی	آشنایی با قوانین و نحوه واردات و صادرات محصولات گلخانه‌ای
۲	*	*	ملی/استانی	مدیریت مرده افشانی و استفاده از زنبورهای مرده افشان در گلخانه
۳		*	ملی	اقتصاد و بازاریابی محصولات گلخانه‌ای و قارچ خوراکی
۳	*		استانی	روش‌های موثر در افزایش عملکرد در واحد سطح گلخانه‌ها و قارچ خوراکی
۲		*	ملی	بررسی طرحهای توجیه فنی و اقتصادی گلخانه‌ها
۳	*	*	ملی/استانی	مدیریت گلخانه‌ها و استفاده از سطوح مختلف تکنولوژی
۲		*	ملی	قوانین، دستورالعمل‌ها و اسناد بالادستی توسعه گلخانه‌ها
۲	*	*	ملی/استانی	بیمه عوامل تولید در گلخانه‌ها
۳	*	*	ملی/استانی	آشنایی با انواع سازه‌های گلخانه‌ای
۳	*	*	ملی/استانی	آشنایی با سایبان‌ها
۳	*	*	ملی/استانی	گلخانه‌های کوچک مقیاس
۳	*	*	ملی/استانی	آشنایی با انواع تجهیزات جانبی و تاسیسات گلخانه‌ای و قارچ
۲		*	ملی	کاربرد انرژیهای نوین و تجدیدپذیر در واحدهای گلخانه‌ها و قارچ خوراکی
۲	*		استانی	آموزش کاشت، داشت و برداشت گل رز گلخانه‌ای
۳	*		استانی	مدیریت تولید گلخانه‌ای خیار و گوجه‌فرنگی
۲	*		استانی	تغذیه محصولات گلخانه‌ای در بسترهای کشت متفاوت
۳	*	*	ملی/استانی	مدیریت آبیاری و ارتقاء بهره‌وری آب در گلخانه
۲	*	*	ملی/استانی	زنجیره تولید و عرضه محصولات گلخانه‌ای و قارچ خوراکی
۲	*	*	ملی/استانی	تجاری سازی محصولات گلخانه‌ای
۲	*	*	ملی/استانی	رونق کسب و کار گلخانه‌ای
۲		*	ملی	آینده پژوهی توسعه گلخانه
۳	*	*	ملی/استانی	شناسایی بازارهای هدف و بررسی وضعیت کشورهای مقصد صادراتی
۲	*	*	ملی/استانی	کاربرد تجهیزات نوین آب شیرین کن در گلخانه
۲	*	*	ملی/استانی	تولید حرارت و دی‌اکسید کربن برای گلخانه (chp)
۲	*	*	ملی/استانی	آموزش کاشت، داشت و برداشت قارچ خوراکی ترافل

• الزامات:

- ۱) سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی بایستی عملیات مربوط به تسهیل گری و کوتاه نمودن فرآیند در صدور پروانه واحدهای گلخانه ای و قارچ خوراکی (بزرگ مقیاس و کوچک مقیاس) را انجام دهد.
- ۲) سازمان جهاد کشاورزی استان موظف است با همکاری سازمانها و نهاد های ذیربط استانی، اقدامات مورد نیاز جهت اجرائی نمودن - برنامه تولید و اشتغال سال ۹۷ بخش کشاورزی را به عمل آورد.
- ۳) صندوق بیمه کشاورزی موظف است پوشش کامل بیمه ای را به واحدهای گلخانه ای و سایبان در حال اجرا ایجاد نماید.
- ۴) شرکت آب منطقه ای، ضمن تامین آب مورد نیاز واحدهای گلخانه ای و قارچ خوراکی مستقر در داخل بافت روستا و حاشیه آن، اقدامات مورد نیاز جهت بهره مندی اینگونه واحدها از تعرفه بخش کشاورزی به عمل آورد.
- ۵) سازمان حفاظت محیط زیست، دستورالعمل های مربوط به شاخص زیست محیطی در رابطه با فعالیتهای گلخانه ای و قارچ خوراکی در داخل بافت و حاشیه روستا را با لحاظ نمودن تسهیل گری در فعالیت اینگونه واحدهای تولیدی بازنگری نماید.
- ۶) وزارت کشور، ضمن هماهنگی با واحدهای زیربخش برای تسهیل گری در امر توسعه گلخانه ها و قارچ خوراکی بویژه گلخانه های کوچک مقیاس و عدم اخذ عوارض ساخت بناء (با عنایت به اینکه احداث گلخانه مشمول مقررات احداث بناء نمی باشد و صرفا یک روش مدرن تولید محصولات کشاورزی می باشد)، نسبت به اعمال تمهیدات لازم (امنیتی، اجتماعی و...) در مکانهایی که در آنها طرح های موضوع اشتغال فراگیر انجام می شود، اقدام لازم به عمل آورد.

• گردش کار:

- گردش کار می باید وفق فرآیند بند (۵) ذیل ماده ۳ دستورالعمل اجرائی برنامه تولید و اشتغال کشاورزی صورت پذیرد.

• نظارت:

- نظارت فنی و اجرائی، در راستای مصرف بهینه تسهیلات اعطایی بعهده معاونت بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان می باشد.

• گزارش کار:

- معاونت بهبود تولیدات گیاهی استان موظف است گزارش عملکرد تسهیلات موضوع این دستورالعمل را در مقاطع ۱۵ روزه به معاونت امور باغبانی ارسال نماید.

ب) برنامه تولید و اشتغال پروژه ارتقاء معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان های مرزی: عدم سرمایه گذاری های مناسب در دهه های اخیر، نبود صنایع اشتغال زا و تمرکز سرمایه گذاری ها در برخی مناطق کشور، باعث مهاجرت اجباری هزاران نفر به داخل کشور به امید یافتن کار و دسترسی به امکانات بهتر شده است. که این امر موجب شده تا جمعیت باقی مانده در استان های کمتر برخوردار از فرصت سرمایه گذاری های موثر نیز اغلب با بیکاری بالا و نبود فرصت های شغلی مواجه باشند. این مسئله در دهه های گذشته در مورد استان های مرزی و مناطقی که به دلایل گوناگون از سرمایه گذاری های صورت گرفته، سهم چندانی نبرده اند؛ وضعیت نامناسب بازار کار، نبود فرصت های شغلی متناسب با نیازهای امروز جوانان و همچنین مهاجرت اجباری هزاران کارجوی جوان به مراکز کشور مانند پایتخت به امید یافتن شغلی مناسب است باغبانی یکی از مهمترین زیربخش های کشاورزی است که از نظر مقدار و تنوع تولید و همچنین ارزش غذایی محصولات تولیدی و جایگاه صادراتی دارای اهمیت زیادی می باشد. از نظر میزان صادرات تقریباً ۶۵ درصد میزان صادرات سالانه بخش کشاورزی به محصولات باغبانی اختصاص دارد. علاوه بر صادرات و ارزآوری، اشتغال زایی، بازدهی اقتصادی بیشتر نسبت به مصرف یک مترمکعب آب، سازگاری با ملاحظات زیست محیطی و توسعه پایدار و متوسط عملکرد بالاتر در واحد سطح از جمله ویژگی های بارز زیربخش باغبانی می باشد.

عرصه رقابت جهانی در زمینه تولید، فرآوری و عرضه محصولات باغبانی نیز مانند سایر بخشهای دیگر بسیار تنگاتنگ است و بنابراین حفظ و ارتقاء جایگاه جهانی جمهوری اسلامی ایران در تولید و صادرات محصولات باغبانی مستلزم بکارگیری علوم، فنون، ابزارها و تکنولوژی روز دنیا و برنامه ریزی مناسب برای دستیابی به اهداف تعیین شده می باشد. در این راستا طرح توسعه باغ های میوه در اراضی مستعد مناطق مرزی کشور (شامل ۱۶ استان مرزی) که از نظر تامین آب فاقد محدودیت می باشند تدوین گردیده است. در این طرح باغهای میوه با استفاده تلفیق دانش بومی موجود در کشور و علم روز دنیا در صنعت میوه کاری احداث خواهند شد که موجب افزایش بهره‌وری از منابع تولید از جمله آب و خاک و ارتقاء معیشت مرزنشینان، جلوگیری از مهاجرت و ایجاد امنیت را فراهم خواهد نمود.

• تعاریف:

- توسعه باغ: منظور توسعه باغات درختان میوه در مناطق مرزی با استفاده از ارقام تجاری و سازگار است.
- دستگاه اجرایی: سازمان جهاد کشاورزی استان
- موسسات عامل: کلیه بانکها و موسسات مورد اشاره در "شیوه نامه اعطای تسهیلات اشتغالزا به طرحهای مربوط به رسته های شغلی منتخب در قالب برنامه تولید و اشتغال- سال ۹۷ در بخش کشاورزی- به مبلغ ۴۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب یک به یک، منابع صندوق توسعه ملی و تسهیلات نظام بانکی و همچنین مبلغ ۲۸۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی " فراهم خواهد بود

• واحدهای مشمول:

- تسهیلات موضوع این دستورالعمل به منظور توسعه باغ در اختیار فعالین امر قرار خواهد گرفت.

توزیع استانی برنامه ارتقاء معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان مرزی از محل اعتبارات تبصره ۱۸ سال ۹۷

ارقام : (میلیاردریال)

ردیف	نام استان	از محل تبصره ۱۸	یارانه نرخ سود تسهیلات
۱	آذربایجان شرقی	۱۰۵۶	۱۲۹
۲	آذربایجان غربی	۵۷۰	۶۹
۳	اردبیل	۷۸۰	۹۴
۴	اصفهان	۰	۰
۵	البرز	۰	۰
۶	ایلام	۱۸۰	۲۲
۷	بوشهر	۰	۰
۸	تهران	۰	۰
۹	جنوب کرمان	۰	۰
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۰	۰
۱۱	خراسان جنوبی	۴۰	۵
۱۲	خراسان رضوی	۱۲۰	۱۴
۱۳	خراسان شمالی	۸۰	۹
۱۴	خوزستان	۱۵۰	۱۹
۱۵	زنجان	۰	۰
۱۶	سمنان	۰	۰
۱۷	سیستان و بلوچستان	۶۰	۸
۱۸	فارس	۰	۰
۱۹	قزوین	۰	۰
۲۰	قم	۰	۰
۲۱	کردستان	۶۶۰	۷۴
۲۲	کرمان	۰	۰
۲۳	کرمانشاه	۲۰۰	۲۳
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۰	۰
۲۵	گلستان	۱۱۵	۱۴
۲۶	گیلان	۱۰۰	۱۲
۲۷	لرستان	۰	۰
۲۸	مازندران	۸۰	۱۰
۲۹	مرکزی	۰	۰
۳۰	هرمزگان	۹	۱
۳۱	همدان	۰	۰
۳۲	یزد	۰	۰
	جمع	۴۲۰۰	۵۰۴

• **تامین مالی پروژه ارتقاء معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان های مرزی:**

- الف: مبلغ ۴۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و تسهیلات نظام بانکی به نسبت مساوی برای پروژه ارتقاء معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان های مرزی، که مستلزم پرداخت ۵۰۴ میلیارد یارانه کاهش نرخ سود تسهیلات، در چهارچوب بند(الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور است.

- ب: مبلغ ۲۸۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی، که نیازمند پرداخت یارانه نرخ سود تسهیلات نیست.

• موارد مصرف:

- این تسهیلات به منظور توسعه باغ بوده و میزان پرداخت آن بنا به شرایط استان و ظرفیت متغیر می‌باشد.

• مشوق های تسهیلاتی:

۱. اعطای یارانه در قالب بخشودگی سود تسهیلات

۲. اعطای کمک بلاعوض

• سایر الزامات:

- مدیریت باغبانی سازمان جهاد کشاورزی استان موظف است با همکاری سازمانها و نهاد های ذیربط، اقدامات مورد نیاز جهت اجرائی نمودن دستورالعمل برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی در توسعه باغ های -مرزی را بعمل آورد.

- صندوق بیمه کشاورزی موظف است ساز و کار بیمه باغ احداث شده را فراهم نماید.

- کمیته فنی نهال استان در خصوص تامین نهال سالم اقدام نماید.

- موسسه تحقیقات علوم باغبانی کشور موظف است نسبت به معرفی ارقام و پایه های تجاری جهت احداث با توجه به شرایط اقلیمی هر منطقه اقدام نماید.

- موسسه تحقیقات علوم باغبانی دستورالعمل های فنی مورد نیاز جهت احداث باغ های میوه را تدوین و یا بروز رسانی نماید.

- سازمان نظام مهندسی موظف است با هماهنگی وزارت جهاد کشاورزی نسبت به ساماندهی شرکت های فنی و مهندسی احداث باغات با اولویت دانش آموختگان رشته باغبانی و از نیروهای در دسترس خود در احداث باغات استفاده نماید.

- وزارت علوم تحقیقات و فناوری موظف است متناسب با نیازهای پیش بینی شده در زنجیره ارزش احداث باغات و مطابق با سرفصل های مورد نیاز در این زنجیره که به تایید پژوهشکده میوه های معتدله و سردسیری رسیده باشد، رئوس آموزش را در رده های مختلف تحصیلی مورد درخواست این پژوهشکده را مجدداً مورد بازتعریف قرار دهد.

• گردش کار مالی:

- گردش کار در قالب برنامه اشتغال فراگیر از محل ۴۲۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی و ۲۸۰۰ میلیارد ریال تسهیلات از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی " خواهد بود.

• نظارت:

- نظارت فنی و اجرایی، در راستای مصرف بهینه تسهیلات اعطایی به عهده مدیریت باغبانی سازمان جهاد کشاورزی استان می باشد.
- مدیریت باغبانی سازمان جهاد کشاورزی هر استان موظف است گزارش عملکرد تسهیلات موضوع این دستورالعمل را در مقاطع ۱۵ روزه به معاونت امور باغبانی ارسال نماید.

• گردش کار اجرایی:

- ارایه طرح: متقاضی فعالیت در - پروژه ارتقای معیشت مناطق مرزی از طریق توسعه باغات در استان های مرزی طرح توجیهی خود را به جهاد کشاورزی شهرستان ارایه می دهد. جهاد کشاورزی شهرستان می بایست هر هفته طرح های دریافتی را جمع آوری و در روز مشخصی به کارگروه فنی استان ارایه دهد.
- کارگروه فنی استان بررسی فنی و اقتصادی طرح های دریافتی را هر هفته به انجام رسانده و طرح هایی که مورد تایید قرار نگرفته است به همراه دلایل عدم تایید جهت استحضار متقاضی به جهاد کشاورزی شهرستان عودت داده می شود.
- به منظور هماهنگی با برنامه معاونت امور باغبانی لازم است گزارش کاملی از طرح های مورد تایید در کارگروه فنی استان بصورت ماهانه به معاونت باغبانی ارسال گردد.

ردیف	عنوان برنامه	عنوان فعالیت/ عملیات در طول سال های برنامه
۱	ترویج و آموزش توسعه باغات با تاکید بر افزایش بهره وری و حفظ منابع آب و خاک و توسعه ارگانیک مطابق با استانداردهای جهانی	ایجاد دوره های آموزشی با دعوت از اساتید طراز اول دنیا برای انتقال تکنولوژی و تبادل اطلاعات با کارشناسان ایرانی
		ایجاد بخش تحقیق و توسعه در پژوهشکده میوه های معتدله و سردسیری با تاکید بر افزایش بهره وری و حفظ منابع
		بازدید کارشناسان ایرانی از مزارع کشور های پیشرو در صنعت توسعه باغات جهت آشنا شدن با جدیدترین متد های توسعه باغات
۲	ترویج و آموزش توسعه باغات با تاکید ارتقای کیفی محصول	بازدید کارشناسان ایرانی از کارخانجات کشور های پیشرو در صنعت توسعه باغات جهت آشنا شدن با جدیدترین متد توسعه باغات
		آشنایی و آموزش کار با بروزترین تجهیزات، ماشین آلات برای صاحبان مشاغل مرتبط
		تدوین و اجرایی سازی بسته آموزشی فراوری محصولات تولیدی
۳	ترویج و آموزش بازاریابی و برند سازی صنعتی و مدرن توسعه باغات با رویکرد صادرات محور	تدوین برنامه های برندینگ و بازاریابی بر اساس فرهنگ اسلامی ایرانی مطابق با رویکرد های اقتصاد مقاومتی
		ایجاد کارگاه های آموزشی برندینگ برای قسمت بازاریابی شرکت های فعال در حوزه توسعه باغات و همراستا کردن سیاست بازاریابی آنها با استراتژی های دفتر امور میوه های سردسیری و خشک
		تدوین و اجرایی سازی بسته آموزشی تجارت محصولات باغی با همکاری اتاقهای بازرگانی استانهاوسازمان توسعه تجارت.
۴	استفاده از ظرفیت رسانه های عمومی و تخصصی	آموزش در رسانه ملی در قالب تبلیغات
		ایجاد غرفه های ترویجی در نمایشگاه ها و مکان های پر رفت و آمد
		ایجاد جشنواره های مردمی جهت آشنا سازی عموم مردم با صنعت محصولات باغی
۵	توسعه نشریات مرتبط با توسعه باغات	ایجاد فصلنامه تخصص توسعه باغات
		تهیه اطلس باغ های میوه ونحوه فراوری محصولات تولیدی

ج) اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه ها و واحدهای پرورش قارچ خوراکی (محیط کنترل شده):

• تعاریف:

اصلاح و بازسازی بطور کلی شامل تغییر منابع تامین سوخت از گازوئیل به گاز، ارتقاء سیستم های موجود و تبدیل واحدهای تولیدی فرسوده به واحدهای مدرن و نیمه مدرن با رویکرد افزایش بهره وری می باشد که شامل موارد ذیل است:

۱- اصلاح و بازسازی :

- اصلاح ساختارهای غیراستاندارد به سازه های استاندارد با بهره وری بالا
- تغییر منبع تامین انرژی (از سوخت گازوئیل به گاز و انجام اقدامات تمامی یا بخشی از گازکشی واحدهای تولیدی)
- ایجاد اتوماسیون و مکانیزاسیون در واحدهای تولیدی (خرید ماشین آلات، تجهیز ناوگان حمل و نقل)
- نصب دستگاهها و تجهیزات جدید به جای دستگاههای کم بازده، تکمیل زنجیره اقتصادی (سورت، بسته بندی، سردخانه و...)
- استفاده از کشت طبقاتی
- تعویض پوشش واحدها از پلاستیک به پلی کربنات

۲- نوسازی:

- تبدیل گلخانه های چوبی به فلزی
- تبدیل گلخانه های مستهلک و غیراستاندارد به گلخانه های استاندارد

۳- تامین و انتقال فن آوری نوین:

- استفاده از CHP و CCHP
- استفاده از سیستم های گرمایشی و سرمایشی (تهویه، نور و دی اکسید کربن) جدید (سیمی کلوز، RO و LED)
- تغییر سیستم کشت از خاکی به هیدروپونیک

• اهداف:

- اشتغال زایی پایدار برای نیروهای انسانی
- اشتغال زایی جدید با اجرای طرح تکمیل زنجیره اقتصادی
- مصرف بهینه استفاده از آب و انرژی و ارتقاء بهره وری آب
- افزایش صادرات محصولات در جهت مثبت نمودن تراز تجاری
- افزایش عملکرد محصولات تولیدی
- امکان تولید محصولات ارگانیک و سالم
- کاهش میزان ضایعات محصول
- کاهش ریسک تولید و کنترل بهتر شرایط محیطی
- بهینه نمودن استفاده از منابع تولید نظیر اقلیم، آب، موادغذایی، سم و...
- سودآوری و افزایش بازدهی اقتصادی

• **نتایج:**

نتایج و اثرات اجرای طرح اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه ها و واحدهای پرورش قارچ خوراکی در سال ۱۳۹۷ را می توان به شرح زیر خلاصه کرد:

عملکرد: از ۱۸۰ تن در هکتار به ۲۵۰ تن در هکتار رسیده است.

بهره وری: سی درصد افزایش بهره وری مصرف آب دارد.

ارزش تولید: با توجه به هفتاد تن در هکتار اضافه تولید ارزش تولید آن با محاسبه قیمت هزینه یک تن محصول شاخص (خیار) ۹ میلیو ریال و میانگین قیمت فروش آن ۱۵ میلیون ریال و... ارزش تولید آن ۴۲۰ میلیون ریال بدست می آید.

تثبیت اشتغال: با بازسازی گلخانه ها، موجب تثبیت اشتغال کارگران می گردد.

صرفه جویی در مصرف سوخت: با بکارگیری پوشش مناسب، شوفاژ، دوجداره شدن، افزایش ارتفاع سازه میتوان تا ۲۰ درصد در مصرف سوخت صرفه جویی نمود.

تولید محصول سالم: با توجه به اینکه در گلخانه های چوبی و سنتی بدلیل عدم وجود سازه و تهویه مناسب محصول با کیفیت تولید نمیشد ولی با تبدیل گلخانه ها می توان محصول سالم تولید نمود.

قیمت تمام شده محصول: با توجه به صرفه جویی در مصرف آب و سوخت و افزایش عملکرد در واحد سطح، قیمت تمام شده محصول کاهش خواهد یافت.

جدول عملیات اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه‌ها:

نام هدف	عناوین کلی	مصادیق کلی	مصادیق عملیاتی	
اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه‌ها	اصلاح و بازسازی	اصلاح ساختارهای غیراستاندارد	- تغییر فونداسیون و ارتفاع سازه	
			- استفاده از اتصالات پیچ و مهره‌ای	
			- اجرای سیستم های آبیاری نوین	
		تعویض پوشش	- استفاده از پوشش دوبل یا دولایه	
			- استفاده از ورقه های دوجداره پلی کربنات	
			- استفاده از سوخت گاز به جای سوخت مایع	
		تغییر منبع تامین انرژی	- نصب سیستم کنترل کننده اقلیمی	
			- اجرای سیستم سایه انداز	
			- تجهیز ناوگان حمل و نقل	
		اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه‌ها	اصلاح و بازسازی	ایجاد مکانیزاسیون و اتوماسیون
نصب دستگاهها و تجهیزات جدید	- نصب توربهای ضد حشره در دریچه ها			
	- نصب کارتهای جذب حشرات			
	- نصب فیلترهای شنی در سر راه پمپاژ آب			
	- استفاده از هیتر یا کوره های دمنده هوای گرم			
	- استفاده از فن و پد			
	- سیستم فوگر (مه پاش)			
	- آب پاشی سقفی گلخانه ها			
	- فن ها و دریچه های تهویه			
	- پرده های سایه انداز و...			
	- استفاده از پرده های کنترل انرژی و همچنین سایه انداز			
- دوگانه سوز نمودن وسایل گرمایشی				
نوسازی	نوسازی	تکمیل زنجیره اقتصادی	- سورت - بسته بندی، سردخانه و...	
			تبدیل گلخانه های چوبی و سنتی	- جمع آوری گلخانه های چوبی و سنتی، آماده سازی و احداث سازه جدید و تجهیز گلخانه ها به ادوات و تجهیزات مورد نیاز
				تبدیل گلخانه های غیر استاندارد و مستهلک
تامین و انتقال فن اوربهای نوین	تامین و انتقال فن اوربهای نوین	استفاده از سیستم های نوین تولید برق و حرارت	استفاده از CHP و CCHP	
			استفاده از سیستمهای گرمایشی و سرمایشی نوین	- سیستم حرارت مرکزی با لوله آب گرم
				- پاگرما و یا پاسرما (در گیاهان مانند آلسترومریا ضروری است) زمین گرمایی و...
تغییر سیستم کشت	تغییر سیستم کشت	تغییر سیستم کشت	تبدیل کشت خاکی به هیدروپونیک	

جدول هزینه های عملیات اصلاح، بازسازی و نوسازی گلخانه ها:

مصادیق کلی	نام واحد	برآورد هزینه ها (میلیون ریال)
اجرای سیستم های نوین آبیاری قطره ای دارای تایمر و کنترل از راه دور	هکتار	هفتصد (۷۰۰۰)
تعویض پوشش (دوجداره و یا پلی کربنات)	هکتار	ده هزار (۱۰۰۰۰)
تغییر منبع تامین انرژی (انشعاب و گازکشی)	هکتار	یک هزار (۱۰۰۰)
سیستم کنترل اقلیمی (اتوماسیون)	هکتار	هفتصد (۷۰۰)
شوفاز	هکتار	یکصد و بیست (۱۲۰)
نصب دستگاهها و تجهیزات جدید	هکتار	<ul style="list-style-type: none"> - نصب توربهای ضد حشره در دریاچه ها: دویست (۲۰۰) - نصب کارتهای جذب حشرات: سی (۳۰) - نصب فیلترهای شنی در سر راه پمپاژ آب: یکصد (۱۰۰) - استفاده از هیتر یا کوره های دمنده هوای گرم: یکهزار (۱۰۰۰) - استفاده از فن و پد: هزار و پانصد (۱۵۰۰) - سیستم فوگر (مه پاش): هشتاد (۸۰) - آب پاشی سقفی گلخانه ها: یکصد و پنجاه (۱۵۰) - فن ها و دریاچه های تهویه: سیصد (۳۰۰) - پرده های سایه انداز (کنترل انرژی): سه هزار (۳۰۰۰)
تبدیل گلخانه های چوبی و سنتی	هکتار	بدون تجهیزات هشت هزار (۸۰۰۰)
تبدیل گلخانه های غیر استاندارد و مستهلک	هکتار	بدون تجهیزات هشت هزار (۸۰۰۰)
استفاده از سیستمهای گرمایشی و سرمایشی نوین	هکتار	چهار هزار الی هفت هزار (۴۰۰۰ الی ۷۰۰۰)
تغییر سیستم کشت با استفاده از تجهیزات کامل	هکتار	پنج هزار (۵۰۰۰)

۵-۲) برنامه اجرایی رسته فعالیت گیاهان دارویی

مهمترین استراتژی جمهوری اسلامی ایران بر خروج از اقتصاد متکی به نفت و تمرکز بر روی سایر حوزه‌های دارای مزیت اقتصادی کشور ایران می‌باشد. در این میان گیاهان دارویی و فرآورده‌های حاصل از آن با سرعتی فرای تصور در جهان رو به رشد گذاشته و تبدیل به یک اقتصاد ۴۸۰ میلیارد دلاری شده است. هم اکنون نرخ رشد اقتصادی گیاهان دارویی در جهان ۹/۱ اعلام شده است که حداقل دو برابر نرخ رشد سایر حوزه‌های اقتصادی است. ایران از دیرباز پرچمدار گیاهان دارویی، طب گیاهی و ایرانی بوده است. طرح ملی گیاهان دارویی، بعنوان یکی از طرح‌های اقتصاد مقاومتی کشور مورد تصویب قرار گرفته است. اجرای هماهنگ و کامل همه حلقه‌های زنجیره ارزش گیاهان دارویی قطعاً نوید ظهور اقتصاد کسب و کار گیاهان دارویی در کشور را می‌دهد. هماهنگی حلقه‌های تولید، فرآوری، بازار و فرهنگ‌سازی و ترویج مصرف درست گیاهان دارویی در جامعه از پایه‌های موفقیت این طرح مهم و استراتژیک در کشور است. با توجه به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در توسعه کسب و کارهای گیاهان دارویی در راستای سیاست‌ها و اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی در حوزه کشاورزی و توسعه اشتغال پایدار در مناطق برخوردار و غیر برخوردار این دستورالعمل در راستای تکمیل و بهبود زنجیره ارزش گیاهان دارویی در سطح کشور تهیه و تدوین شده است. در این راستا لازم است در توسعه گیاهان دارویی توجه ویژه‌ای به بخش تامین نهاده، تولید (کاشت، داشت و برداشت) و فرآوری اولیه و فرآوری ثانویه، بازار با توجه به پتانسیل‌های هر منطقه و خلاءهای موجود در زنجیره ارزش گیاهان دارویی شود.

• تعاریف:

- در دستورالعمل حاضر، اصطلاحات زیر در معانی مشروط به کار می‌روند:
- **گیاهان دارویی:** کلیه گیاهان دارویی اولویت دار مشخص شده توسط دفتر طرح ملی گیاهان دارویی وزارت جهاد کشاورزی (به شرح ضمیمه ۱)
  - **دستورالعمل:** دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷ در بخش کشاورزی با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی
  - **کارگروه استانی:** کارگروه بررسی طرح‌های توجیهی نیازمند تسهیلات در سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها.
  - **مجری استانی:** نماینده طرح ملی گیاهان دارویی در استان.
  - **موسسات عامل:** بانک کشاورزی، بانک توسعه تعاون،
  - **رسته فعالیت:** فعالیت‌های انتفاعی ارائه کالا و خدمات در زمینه کاشت، داشت، برداشت، فرآوری اولیه، فرآوری ثانویه، بازرگانی و فروش و خدمات آموزشی، تحقیقاتی و ترویجی گیاهان دارویی.
  - **زنجیره ارزش:** مجموعه فعالیت‌های صنعت گیاهان دارویی به منظور خلق ارزش برای ذینفعان.

• دامنه شمول

دامنه شمول این شیوه نامه، کلیه فعالیت‌های انتفاعی غیر دولتی است که طرح‌ها و ایده‌های ایجاد، تکمیلی و توسعه‌ای در طول زنجیره ارزش گیاهان دارویی شامل موارد زیر می‌گردد:

الف) تامین نهاده‌ها از قبیل بذور و نهاده‌های تکثیری مورد نیاز بخش‌های تولیدی و تحقیقاتی با اولویت تولید داخلی.

ب) کاشت، داشت و برداشت گیاهان دارویی مطابق با سهم مشخص شده هر استان
 پ) فرآوری اولیه گیاهان دارویی شامل حمل و نقل و انبارش، شستشو، خشک کردن، دسته‌بندی و بسته‌بندی گیاهان دارویی جهت عرضه به بازارهای مصرفی (B2C) داخلی و خارجی با استفاده از منابع پیش‌بینی شده در رسته فعالیت "صنایع تبدیلی و تکمیلی" در چارچوب دستورالعمل اجرایی کلی ابلاغی وزارت جهاد کشاورزی.
 ت) فرآوری ثانویه شامل فعالیت‌های تولید عرقیات، عصاره و اسانس‌گیری و تولید صمغ‌ها از گیاهان دارویی جهت استفاده در مصارف صنایع پایین دستی گیاهان دارویی.
 ث) تامین تجهیزات و مکانیزاسیون تولید، فرآوری و تحقیقات گیاهان دارویی بخش خصوصی از محل -منابع پیش‌بینی شده در رسته فعالیت "مکانیزاسیون مدرن سازی کشاورزی" در چارچوب دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی.
 ج) ایجاد، رشد و توسعه بازارهای داخلی و بین‌المللی در چارچوب محورهای درونزایی و برونگرایی اقتصاد مقاومتی از محل منابع پیش‌بینی شده در رسته فعالیت "ت-کسب و کارهای بازرگانی" در چارچوب دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی.
 چ) خدمات فنی، مشاوره‌ای و پژوهشی در زمینه‌های تامین، تولید، فرآوری و توسعه بازارهای داخلی و بین‌المللی بر اساس

• منابع مالی:

منابع مالی اجرای این شیوه‌نامه از محل تبصره‌های (۱) و (۲) ذیل ماده ۲ دستورالعمل اجرایی بالغ بر مبلغ ۹۱۸ میلیارد ریال تسهیلات که به نسبت یک به یک از منابع صندوق توسعه ملی و تسهیلات بانکی و همچنین ۱۵٪ سهم آورد شخصی مجری تامین خواهد شد. یارانه کاهش نرخ سود تسهیلات اعطایی بروفق نرخ سود جدول بند (۹) ذیل ماده (۷) دستورالعمل اجرایی، بالغ بر مبلغ ۱۶۶ میلیارد ریال می‌باشد.

• شرایط پرداخت تسهیلات

۴-۱. اولویت پرداخت تسهیلات در مناطق برخوردار و غیر برخوردار با فعالانی است که در زنجیره ارزش گیاهان دارویی حداقل در دو حلقه اتصال فعالیت و سرمایه‌گذاری کنند یا به صورت نیمه فعال یا تقریباً تعطیل باشند و به توسعه کشت گیاهان دارویی در قالب الگوهای متنوع مشارکتی در توسعه بخش تولید گیاهان دارویی مشارکت داشته باشند.

تبصره ۱: متقاضیانی که فرآیند راه‌اندازی ایجاد آنها بدلیل کمبود سرمایه متوقف شده است و حداقل ۶۰ درصد از فرآیند تاسیس و راه‌اندازی را طی کرده باشند با رعایت بند ۴-۱ این ماده در اولویت دریافت تسهیلات خواهند بود.

۴-۲. نرخ بهره مورد عمل، دوره بازپرداخت و دوره تنفس تسهیلات موضوع ماده ۲ این شیوه‌نامه بر اساس بند (۹) ذیل ماده (۷) دستورالعمل بطور میانگین ۸ درصد و به تفکیک بخش‌های مشخص در جدول ۱ است:

نرخ سود، دوره تنفس و دوره بازپرداخت تسهیلات موضوع ماده ۳ دستورالعمل

تسهیلات			شرح بخش	ردیف
دوره بازپرداخت (ماه)	دوره تنفس (ماه)	نرخ بهره (درصد)		
۶۰	۱۲	۷-۹	تامین نهاده‌ها	۱
۶۰	۱۲	۷-۹	کاشت، داشت و برداشت	۲
۶۰	۱۲	۷-۹	فرآوری اولیه	۳
۶۰	۱۲	۱۲-۱۵/۱	فرآوری ثانویه	۴
۶۰	۱۲	۱۲-۱۵/۱	تامین تجهیزات و مکانیزاسیون	۵
۶۰	۱۲	۱۲-۱۵/۱	خدمات فنی، مشاوره‌ای و بازرگانی	۶

تبصره ۱- منابع مالی ردیف های ۱ تا ۳ جدول فوق از اعتبارات رسته گیاهان دارویی و ردیف های ۴ تا ۶ از محل اعتبارات رسته های صنایع تبدیلی و تکمیلی، مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی و فنی و مشاوره ای برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی قابل تامین است.

تبصره ۲- شرکت‌های خدمات فنی و مشاوره ای دانش بنیان تحت نظارت معاونت علمی فناوری ریاست جمهوری و منطبق با تعهدات بیمه‌ای وزارت کار هستند.

• شرایط و وظایف متقاضی

- ۱-۵. متقاضی باید طرح توجیهی اقتصادی منطبق با دستورالعمل را همزمان با بارگذاری در سامانه یکپارچه تامین اعتباری وزارت جهاد کشاورزی (سیتا) به آدرس www.cita.maj.ir به مجری استانی طرح ملی گیاهان دارویی جهت تصویب در کارگروه سازمانی استان و ارسال به دفتر طرح ملی تحویل و پس از دریافت شناسه رهگیری نسبت به پیگیری آن مطابق با فرآیند گردش کار موضوع ماده ۷ دستورالعمل اقدام نماید.
- تبصره ۱: متقاضیان فعالیت در زنجیره ارزش گیاهان دارویی موظف هستند طرح های خود را براساس حلقه‌های تمرکز، قابلیت تجاری سازی تهیه کنند (FS).
- تبصره ۲: گردش کار بررسی طرح تا مرحله اعطای تسهیلات و نظارت و بازرسی و ارائه گزارش‌های دوره‌ای در قالب فرآیند اجرا در ماده ۷ دستورالعمل مشخص شده است.
- ۲-۵. متقاضی تعهد می‌نماید -۱۵ درصد کل هزینه‌های سرمایه‌گذاری طرح را از محل آورده‌های شخصی تامین نماید.

• وظایف عوامل اجرایی

- ۱- ۶. مجری استانی ضمن ارائه این شیوه نامه به تمامی فعالان مشخص شده موضوع ماده ۲، اطلاعات کلیه فعالان در سطح استان را گردآوری و در قالب گزارش ماهانه ارائه نماید.
- ۲- ۶. مجری استانی رسته، طرح‌های توجیهی بررسی شده و تاییدیه گرفته شده را (طرح های بالاتر از یک میلیارد ریال با تاییدیه مرکز ملی) در کارگروه استانی سازمان بصورت منظم و حداکثر هر دو هفته یکبار ارائه نموده و طرح‌های مصوب شده را تا مرحله اجرایی شدن پیگیری می‌نماید.

- ۳-۶. طرح‌های واسله توسط کارگروه استانی سازمان جهاد کشاورزی استان بررسی و طرح‌های مصوب را طبق گردش کار کلی تسهیلات به بانک عامل اعلام می‌نماید.
- ۴-۶. نظارت بر اجرای مراحل پیشرفت طرح‌های مصوب و ارائه گزارش فصلی با هدایت رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان و مسئولیت مجری استانی است.
- ۵-۶. نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل به عهده مجری طرح گیاهان دارویی وزارت جهاد کشاورزی است.

• فرآیند اجرا

- ۱-۷. ثبت طرح: ثبت طرح وفق موضوع ماده ۲ دستورالعمل در سامانه - سامانه یکپارچه تامین اعتباری وزارت جهاد کشاورزی (سیتا) به نشانی www.cita.maj.ir و ارائه همزمان آن به مجری استانی.
- ۲-۷. بررسی مستندات طرح توسط اداره شهرستان و مجری استانی و دریافت اسناد کاغذی طرح (حداکثر ۷ روز کاری پس از ثبت طرح)
- ۳-۷. ارائه طرح های بالاتر از یک میلیارد ریال اعتبار به مرکز گیاهان دارویی ستاد و اخذ تاییدیه از دفتر مرکز گیاهان دارویی ستاد وزارت (حداکثر یک هفته).
- ۴-۷. ارائه طرح تایید شده به کارگروه استانی سازمان جهاد کشاورزی استان (حداکثر ۷ روز کاری).
- ۵-۷. ارائه بازخورد بررسی طرح به متقاضی و ارائه گزارش در هر یک از موارد ۳-۷ و ۴-۷ این ماده (حداکثر ۳-۱ روز کاری پس از بررسی توسط کارگروه سازمانی و یا نظر مجری ملی طرح).
- تبصره: در صورتی که طرحی نیاز به اصلاحات داشته باشد حداکثر یک هفته پس از بازخورد، متقاضی باید نسبت به رفع ایرادات و اعمال اصلاحات اقدام نموده و مجدداً به مجری استانی ارائه نماید و مراحل ۷-۱ تا ۷-۵ مجدداً تکرار شود.
- ۶-۷. ارائه طرح‌های مصوب به موسسات عامل موضوع بند ۱-۴ ماده ۱ شیوه نامه (حداکثر ۷ روز کاری). تبصره: پیگیری طرح‌های مصوب جهت ارائه به موسسه عامل و ارائه گزارش پیشرفت کار به کارگروه سازمانی و مجری ملی طرح گیاهان دارویی توسط مجری استانی.
- تبصره: ۱: مجری استانی موظف است نتایج بررسی موسسه عامل را در قالب گزارش به مجری طرح ارائه نماید.
- ۷-۷. ارائه مدارک درخواستی جهت پرداخت تسهیلات از سوی متقاضی به موسسه عامل (حداکثر ۳۰ روز پس از بررسی فنی، مالی و اقتصادی توسط بانک عامل).
- ۸-۷. بررسی مدارک پرداخت تسهیلات به متقاضی وفق -دستورالعمل اجرایی و مطابق بند ۲-۴ ماده ۲ این شیوه نامه (حداکثر ۷ روز پس از ارائه مدارک).
- ۹-۷. عقد قرارداد و پرداخت تسهیلات تایید شده به ارائه دهنده طرح (حداکثر ۱۵ روز پس از عقد قرارداد). تبصره: متقاضی موظف است گزارش دوره ای پیشرفت طرح را هر ۳ ماه یکبار بصورت منظم و در صورت درخواست مدلل از سوی موسسه عامل یا سازمان جهاد کشاورزی استان، به مسئولان ذیربط ارائه نماید.
- تبصره: ناظر موسسه عامل و مجری استانی طرح هر کدام موظف به نظارت بر اجرای طرح‌های مشمول پرداخت تسهیلات تا پایان موضوع قرارداد با بانک عامل به صورت منظم هر سه ماه یکبار و به صورت دوره‌ای بنا بر درخواست مجری استانی و ارائه گزارش هستند.
- طرح های کمتر از یک میلیارد ریال تسهیلات مورد درخواست نیاز به تاییدیه مرکز ملی گیاهان دارویی نبوده و بالاتر از این مقدار می بایست با هماهنگی و تاییدیه مرکز طرح و مجری انجام پذیرد.

گیاهان دارویی اولویت دار توسعه در طرح ملی گیاهان دارویی

ردیف	استان	گیاهان مد نظر جهت توسعه
۱	آذربایجان شرقی	گل محمدی، آویشن، بیدمشک، سماق، سنبل الطیب، ثعلب، قره قات، زیره کوهی، کاسنی، بادرنجبویه، نناع فلفلی
۲	آذربایجان غربی	گل محمدی، آویشن، موسیر، شیرین بیان، نناع فلفلی، همیشه بهار، سنبل الطیب، کاکوتی
۳	اردبیل	گل محمدی، آویشن، گل راعی، رزماری، همیشه بهار، شنبلیله، بابونه، کاکوتی
۴	اصفهان	زعفران، گل محمدی، موسیر، کلوس، آویشن، باریجه، آنغوزه، زیره سبز، زیره سیاه، سنبل الطیب، شنبلیله، قدومه شیرازی، بابونه، کاسنی، کدو تخم کاغذی
۵	البرز	گل محمدی، آویشن، گل گاوزبان، سنبل الطیب، بابونه، کاکوتی، مریم گلی
۶	ایلام	شیرین بیان، مورد، آویشن، مریم گلی، زوفا، شنبلیله، کاکوتی
۷	بوشهر	آویشن شیرازی، صبر زرد، زیره کوهی، مورد، اسفرزه
۸	تهران	باریجه، آویشن، بومادران، اسطوخودوس، سنبل الطیب، موسیر، سیاه دانه، شیرخشت، کدو تخم کاغذی، مریم گلی
۹	جنوب کرمان	آنغوزه، شیرین بیان، زیره کوهی، وسمه، حنا، سنا، کاکوتی، کرچک، پنیرک
۱۰	چهار محال و بختیاری	گل محمدی، موسیر، کلوس، باریجه، آنغوزه، بزرک، کدو تخم کاغذی
۱۱	خراسان جنوبی	زعفران، زیره کوهی، زنیان، تخم شربتی، زیره سبز، سیاه دانه، بزرک
۱۲	خراسان رضوی	زعفران، زیره کوهی، زنیان، انیسون، تخم شربتی، زیره سبز، سیاه دانه، بزرک
۱۳	خراسان شمالی	آویشن، زیره، آنغوزه، باریجه، زیره سبز، بزرک، پنیرک
۱۴	خوزستان	مورد، رزماری، نناع فلفلی، شیرین بیان، صبر زرد، کاپاریس اسپینوزا، سه پستان، زنیان، کنار، سیاه دانه، شوید، کاسنی، بزرک، کرچک، گلرنگ، مارچوبه
۱۵	زنجان	گل محمدی، کدو تخم کاغذی، شیرین بیان، باریجه، موسیر، ثعلب، بومادران، چای کوهی، بارهنگ
۱۶	سمنان	زیره سیاه، رزماری، باریجه، اسطوخودوس، آویشن، زیره سبز، شنبلیله، شیرخشت، کرچک، اسفرزه، بارهنگ
۱۷	سیستان و بلوچستان	چای ترش، حنا، وسمه، گز روغنی، آنغوزه، پنیر باد، سنا، بزرک، کرچک
۱۸	فارس	آویشن شیرازی، گل محمدی، به لیمو، شیرین بیان، مرزنجوش، سنبل الطیب، شوید، بابونه، کاسنی، بزرک، کرچک، مورد، اسفرزه، بارهنگ، گل نار
۱۹	قزوین	گل محمدی، گل گاوزبان، بادرنجبویه، مرزنجوش، شوید، بزرک، کدو تخم کاغذی
۲۰	قم	باریجه، آنغوزه، اسطوخودوس، رزماری، آویشن، زیره سبز، بابونه
۲۱	کردستان	گل محمدی، ثعلب، موسیر، علف جای، عناب، کاسنی، کدو تخم کاغذی، مریم گلی، بارهنگ، گل بنفشه
۲۲	کرمان	گل محمدی، چای ترش، آنغوزه، شیرین بیان، زیره کوهی، وسمه، حنا، سنا، پنیرک
۲۳	کرمانشاه	آویشن، گل محمدی، موسیر، شیرین بیان، علف جای، مریم گلی
۲۴	کهگیلویه و بویر احمد	موسیر، شیرین بیان، قارچ کوهی، به لیمو، سنبل الطیب، کرفس کوهی، پر سیاوشان
۲۵	گلستان	گل راعی، بادرنجبویه، رازک، شیر خشت، علف جای، گل گاوزبان، زیره سبز، گل ساعتی، گل بنفشه
۲۶	گیلان	گل گاوزبان، بادرنجبویه، گل راعی، گلپر، عروسک پشت پرده، علف جای، گل ساعتی، پر سیاوشان
۲۷	لرستان	گل محمدی، آنغوزه، مورد، کرفس کوهی، باریجه، موسیر، مرزه، سنبل الطیب، شیر خشت، عناب، کدو تخم کاغذی، نناع فلفلی، بادرنجبویه، زعفران، اسفرزه، بارهنگ، ختمی، پر سیاوشان، گل بنفشه، ناخنگ
۲۸	مازندران	گل راعی، گل گاوزبان، شیرخشت، بارهنگ، پر سیاوشان
۲۹	مرکزی	موسیر، شیرین بیان، زیره سیاه، پنیرک، سماق، زرشک، سیاه دانه، شوید، عناب، قدومه شیرازی، کاسنی، بزرک، مریم گلی، اسفرزه
۳۰	هرمزگان	آویشن شیرازی، سه پستان
۳۱	همدان	رازیانه، گشنیز، موسیر، گل محمدی، شیرین بیان، باریجه، زنیان، سیاه دانه، شوید
۳۲	یزد	آنغوزه شیرین، زیره کوهی، شیرین بیان، زیره سبز، سنا، بابونه، بزرک

چارچوب اولویت های ارائه تسهیلات گیاهان دارویی

ردیف	حلقه زنجیره	عنوان طرح
۱	تامین نهاده	طرح های تولید نهاده (پیاز، ریزوم و بذر) و مراکز کشت بافت دارای طرح بهبود عملکرد و بهره وری گیاهان دارویی (افزایش تولید در هکتار، کاهش میزان نیاز آبی، گونه های متناسب با شرایط جغرافیایی متفاوت)
۲	کاشت، داشت و برداشت	در قالب اشخاص حقیقی و حقوقی بر اساس طرح الگویی کشت استان شماره نامه ابلاغی طرح های کشت در قالب مجتمع های کشت و صنعت یا شهرک های کشاورزی با اولویت تعاونی ها
۳	فراوری اولیه	طرح های مشخص در قالب قرارداد تولید و یا مدیریت، با سرمایه گذاری مستقیم و یا مشترک با جوامع روستایی و عشایری برای بازار محصولات خود مبنی بر کشاورزی قراردادی
۴	فراوری ثانویه	طرح های مشخص در جهت توسعه زنجیره ارزش به سمت صنایع داروسازی، مواد غذایی و آشامیدنی و آرایشی - بهداشتی با رویکرد درونزایی و برونگرایی
۵	شرکت های سازنده ماشین - آلات و تجهیزات گیاهان دارویی	فعالانی که در هر یک از حلقه های تامین، آموزش تولید استاندارد، فراوری ثانویه طرح جهت توسعه بازارهای داخلی و بین المللی داشته باشند. همچنین شرکت های دانش بنیان در اولویت قرار دارند.
۶	تحقیقات	تحقیقات حوزه بهبود عملکرد در هکتار، معرفی گونه های جدید دارای مزیت اقتصادی و طرح های توسعه و نفوذ بازارهای بین المللی در اولویت طرح های حمایتی تحقیقاتی و ایجاد برند (وفق جدول ضمیمه ۴)

اولویت ها و نوع حمایت طرح های گیاهان دارویی

ردیف	عنوان طرح	مشوق قابل اعطاء	
		تسهیلات	کمک های نهادی
۱	احداث و ایجاد مزارع الگویی گیاهان دارویی (باغ فیروزه)	×	×
۲	توسعه و ایجاد مراکز کشت بافت گیاهان دارویی	×	
۳	احداث نهالستان و گلخانه های تخصصی تولید نشاء و قلمه گیاهان دارویی (مراکز تولید بذر و باغ مادری)	×	
۴	توسعه کارخانجات بسته بندی و تولید دمنوش گیاهان دارویی	×	
۵	احداث و کارخانجات اسانس و عصاره گیری گیاهان دارویی	×	
۶	احداث و حمایت از توسعه صنایع غذایی و نوشیدنی بر پایه گیاهان دارویی	×	
۷	حمایت از توسعه بازار یا احداث فروشگاه های سلامت	×	
۸	توسعه کسب و و کار های گیاهان دارویی در قالب مجتمع های کشت و صنعت یا شهرک های کشاورزی	×	
۹	حمایت شرکت های دانش بنیان جهت ورود سرمایه به بخش داروسازی گیاهی با رویکرد توسعه کشت	×	
۱۰	ایجاد کشت و صنعت های تخصصی گیاهان دارویی	×	
۱۱	حمایت از شرکتهای گیاهان دارویی در زمینه پایانه های صادراتی	×	
۱۲	حمایت از اتحادیه های گیاهان دارویی	×	×
۱۳	احداث و توسعه اراضی گیاهان دارویی		
۱۴	حمایت از برگزاری سمپوزیوم و همایشهای گیاهان دارویی در کشورهای هدف	×	
۱۵	حمایت شرکتهای توسعه دهنده بازارهای خارجی با ایجاد مراکز فروش و دفاتر بازرگانی تخصصی بخش		

تفکیک طرح‌های رسته گیاهان دارویی

مشوق قابل اعطاء		عنوان طرح	ردیف
اعتبارات کم‌کهای فنی و اعتباری	موضوع تسهیلات و اعتبارات از بسته های این دستورالعمل		
✓	✓	احداث و ایجاد مزارع الگویی گیاهان دارویی	۱
	✓	توسعه و ایجاد مراکز کشت بافتی تخصصی گیاهان دارویی	۲
	✓	احداث نهالستان و گلخانه های تخصصی تولید نشاء و قلمه گیاهان دارویی	۳
	✓	توسعه کارخانجات بسته‌بندی و تولید دمنوش گیاهان دارویی	۴
	✓	احداث و توسعه کارخانجات اسانس و عصاره گیری گیاهان دارویی	۵
	✓	احداث و حمایت از توسعه صنایع غذایی و نوشیدنی بر پایه گیاهان دارویی	
	✓	حمایت از توسعه بازار با احداث فروشگاه های سلامت	۶
	✓	ایجاد زنجیره ی ارزش گیاهان دارویی	۷
	✓	حمایت و ایجاد شرکت های دانش بنیان جهت ورود سرمایه به بخش داروسازی گیاهی با رویکرد توسعه کشت	۸
	✓	ایجاد کشت و صنعت های تخصصی گیاهان دارویی	۹
	✓	حمایت از شرکت های گیاهان دارویی در زمینه پایانه های صادراتی	۱۰
✓	✓	حمایت از اتحادیه های گیاهان دارویی	۱۱
	✓	احداث و توسعه اراضی گیاهان دارویی	۱۲
✓	✓	حمایت از برگزاری سمپوزیوم و همایشهای گیاهان دارویی در کشورهای هدف	۱۳
	✓	حمایت از شرکت های توسعه دهنده بازار های خارجی با ایجاد مراکز فروش و دفاتر بازرگانی تخصصی گیاهان دارویی	۱۴

۳-۵ برنامه اجرایی رسته فعالیت‌های شیلات و آبزیان

در راستای اجرای سیاست‌ها و اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی در حوزه کشاورزی با تاکید بر توسعه و ایجاد اشتغال و در راستای ارتقاء توان تولید از طریق اجرای برنامه اجرائی (بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷)، سازمان شیلات ایران به منظور بهره برداری از ظرفیتهای موجود و در جهت تکمیل و بهبود زنجیره ارزش، فعالیت های شیلاتی را در بخش های آبی پروری، صید و صیادی و صنایع تبدیلی و تکمیلی را در سطح کشور تهیه و تدوین نموده است. در این راستا، لازم است در توسعه این فعالیت ها توجه ویژه ای به بخش تامین نهاده های تولید، صنایع تبدیلی و تکمیلی و بازار با توجه به پتانسیل های هر منطقه و خلاء های موجود در زنجیره ارزش مورد توجه قرار گیرد.

بخش اول: تسهیلات

- اعطای تسهیلات بانکی (سرمایه گذاری و یا سرمایه در گردش) از محل منابع اعتباری فوق الذکر به فعالان زیر بخش شیلات و آبزیان با نرخ مصوب شده -رسته فعالیت شیلات در برنامه تولید و اشتغال سال ۹۷ بخش کشاورزی، بر مبنای دستورالعمل مربوطه و نوع فعالیت اولویت دار تصویبی توسط کارگروه استانی / ملی تبصره: متقاضیانی که از تسهیلات موضوع این دستورالعمل استفاده می نمایند لازم است مجوزهای مربوطه را از مراجع ذیربط دریافت نمایند.

۱- فعالیتهای مورد تایید سازمان شیلات ایران جهت دریافت تسهیلات

۱-۲- فعالان بخش آبی پروری شامل:

تکثیر و پرورش ماهی در قفس (گونه های دریایی و سایر گونه ها)، تکثیر و پرورش ماهیان گرمابی، تکثیر و پرورش ماهیان سردابی، تکثیر و پرورش میگو آب شور، تولید ماهیان زینتی و سایر آبزیان، تکثیر و پرورش ماهیان خاویاری پس از تایید طرح توجیه فنی و اقتصادی مربوطه با توجه به مکانیسمی که توسط دفتر برنامه ریزی و بودجه سازمان شیلات ایران مشخص خواهد نمود. (پیوست شماره ۱)

۲-۲- فعالان بخش صید و صیادی شامل:

خرید و تجهیز شناورها و ادوات صید و صیادی در آب های ساحلی و دور

۳-۲- فعالان حوزه کسب و کار بخش بازار شامل:

بازاریابی، بازار رسانی، توسعه بازار، توسعه اماکن عرضه و حمل و نقل آبزیان و بهبود کیفیت آبزیان

۴-۲- فعالان حوزه صنایع تبدیلی و تکمیلی شامل:

کارخانجات و واحدهای تولید خوراک آبزیان، صنایع تبدیلی و تکمیلی شیلاتی، فرآوری آبزیان، عمل آوری و بسته بندی و سایر امور مربوط به صنایع تبدیلی که بصورت تخصصی در این زمینه فعالیت می کنند.

- تبصره: مجوز تایید فعالیت با سازمان شیلات ایران/ دفتر بهبود کیفیت، فرآوری و توسعه بازار آبزیان خواهد بود.

۲- اولویت فعالیتهای بخش آبی پروری و صید و صیادی سازمان شیلات ایران به تفکیک استان در قالب جدول پیوست می باشد.

- تبصره: لازم به ذکر است اولویتهای لحاظ شده با توجه به شرایط هر فعالیت و ظرفیت هر استان از لحاظ منابع آبی و زمینه های سرمایه گذاری سالانه ممکن است تغییر کند. لذا اولویتهای هر استان با توجه به سیاستهای سازمان شیلات ایران هر سال ابلاغ می گردد.

۳- ارائه تسهیلات به کارآفرینان فعال در حوزه روستا و ایجاد مشاغل خانگی در زمینه تولید ماهیان زینتی، تکثیر و پرورش ماهیان خاویاری، پرورش ماهیان گرمابی، تکثیر و پرورش ماهیان سردابی، تکثیر و پرورش میگو آب شور، تکثیر و پرورش ماهی در قفس (دریایی و سایر)، و... که طرحهای توجیهی آنها توسط دفتر برنامه ریزی و بودجه سازمان شیلات تایید شده باشد.

۴- پرداخت تسهیلات به شرکتهای خدمات فنی و مشاوره ای دانش بنیان فعالیت های شیلاتی که مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هستند و منطبق با تعهدات بیمه ای وزارت کار در دستورالعمل اجرایی بسته اشتغال فراگیر و روستایی مبنی بر بکارگیری و استفاده تخصصی از نیروی کار تحصیلکرده در رشتههای مهندسی کشاورزی، مهندسی شیلات، علوم پایه مرتبط با فعالیت های شیلاتی (از تولید تا سفره)، IT و غیره.

- تبصره: پرداخت کلیه تسهیلات مورد اشاره در دستورالعمل حاضر، منوط به ثبت اطلاعات مورد نیازی است که بر اساس دستورالعمل ثبت اطلاعات فعالان شیلات و صنایع شیلاتی در سامانه مربوطه که بابت طرح اشتغال فراگیر و یا اشتغال پایدار روستائی اعلام شود، خواهد بود.

بخش دوم: مداخلات سیاستی حمایتی

۵- الف - پرداخت بخشی از سود و کارمزد متعلقه از محل یارانه طرح کمکهای فنی اعتباری - مطابق دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی در صورت تخصیص از طریق سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور جهت حمایت از فعالیت های مرتبط.

ب- حمایت از رویدادهای فنی یا تجاری که در قالب نمایشگاه، همایش، سمپوزیوم و بازدید هیئت های تجاری مرتبط با فعالیت های شیلاتی در داخل و خارج از کشور و کمک به برندسازی می باشد با اولویت قراردادن اشخاص ذیل:

- شرکتهای پیشرو در صنعت و فرآوری آبزیان
- شرکتهای نوآور در صنایع غذایی انسانی و دام و طیور که رویکرد استفاده از آبزیان را دارند.
- شرکتهای پیشگام در صنایع داروسازی انسانی و دامی که رویکرد استفاد از آبزیان را دارند.
- شرکتهای پیشرو در ارائه روش های نوین در سیستم تولید آبزیان پرورشی

۶- ارائه مشوق های صادراتی (جایزه صادراتی) به اشخاص فعال در حوزه تجارت بین الملل (در حوزه صادرات آبزیان و محصولات شیلاتی) که در مبادی معتبر در حوزه داخلی و خارجی فعالیت می نمایند.

تبصره: معاونت توسعه بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی موظف است با هماهنگی دفتر بهبود کیفیت، فرآوری و توسعه بازار آبزیان سازمان شیلات ایران مشوق های صادراتی موضوع این دستورالعمل را برای حمایت از اشخاص

حقیقی و حقوقی در تکمیل و توسعه زنجیره فعالیت های زیر بخش شیلات و آبزیان نقش دارند را در قالب بسته مشوق صادراتی تنظیم و ابلاغ نماید.

۷- حمایت تسهیلاتی براساس بسته‌های اشتغال و مداخلات مد نظر در زنجیره رسته‌های مرتبط با این دستورالعمل در حوزه‌های شناسایی شده در فعالیت مورد انجام با کارمزد مصوب ردیف اعتباری مشمول به اشخاص (حقیقی و حقوقی) که از فناوری‌های روز و مطابق با نیازهای بازارهای صادراتی استفاده می‌کنند.

۸- استفاده از معافیت مالیاتی پیش بینی شده به شرکت‌هایی که در زمینه تولید محصولات پایین دستی، به شرکت‌های فعال در صنایع فراوری اولیه و ثانویه شیلاتی و به اشخاص فعال در این حوزه خدمات دهی می‌نمایند.

۹- ارائه کمک‌های تسهیلاتی و تسهیل زیرساخت‌های اطلاعاتی برای اشخاصی که در فضای مجازی به توسعه فعالیت های آبی پروری در زمینه تولید، سلامت و بازار آن‌ها مطابق با تایید دفتر برنامه ریزی و بودجه در حال فعالیت بوده یا در این زمینه طرحی نوآورانه دارند. (با تولى گری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و با حمایت وزارت جهاد کشاورزی)

۱۰- معاونت ترویج (موارد ترویجی و رسته فعالیت ساماندهی شرکت های خدمات فنی و مشاوره ای کشاورزی) را انجام خواهد داد.

۴-۵) برنامه اجرایی رسته فعالیت محصولات دامی

• مقدمه:

ارزش افزوده در بخش کشاورزی ایران بیش از هر چیز وابسته به عوامل چون میزان بارندگی، سطح زیر کشت و... است. نتیجه این وضعیت آن بوده است که عملکرد بخش کشاورزی تقریباً مستقل از چرخه های تجاری (رونق و رکود) در اقتصاد ایران بوده است (مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی - دفتر مطالعات اقتصادی) ارزش افزوده این بخش از سال ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۵ بجز سال ۱۳۸۷ روندی صعودی داشته و در سال ۱۳۹۵ حدود ۴,۲ درصد براساس اعلام بانک مرکزی رسیده است و از این میزان حدود یک سوم به زیر بخش دامپروری اختصاص دارد لذا با توجه به نقش عمده فعالیتهای دامپروری در میزان ارزش افزوده لزوم توجه خاص به آن اجتناب ناپذیر می نماید. این زیر بخش با توانائی بالقوه ای که در ایجاد و تثبیت اشتغال (در صورت احداث واحدهای مورد نیاز و راه اندازی مجدد واحدهای راکد) و تامین پروتئین مورد نیاز جامعه دارد قطعاً نیازمند حمایت مالی بیشتر و تزریق منابع مالی جدید بوده که تسهیلات منظور شده برای رسته دامپروری در برنامه -تولید و اشتغال بخش کشاورزی ذیل بند(الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و نظام بانکی) در این راستا قدم مناسبی محسوب می گردد.

• تعاریف:

- دام: شامل انواع دام سنگین (گاو، گاو میش، شتر)، انواع دام سبک (گوسفند و بز) و از انواع نژادها (اصیل، دورگ، بومی) و انواع پرورش (شیری، پرواری و داشتی) می باشد.
- طیور: شامل انواع طیور صنعتی و بومی (گوشتی و تخمگذار) و سایر ماکیان (شترمرغ، بوقلمون، کبک، بلدرچین، اردک و غاز) اعم از انواع پرورش (اجداد، مادر و تجاری) می باشد.
- دام مولد: دام مولد به دامی اطلاق می شود که در اولین زایش تا آخر عمر اقتصادی (تولید شیر و گوساله) قرار داشته باشد.
- نوغانداری: به کلیه فعالیتهایی که نوغاندار در زمینه احداث توتستان، تولید تخم نوغان و پرورش کرم ابریشم انجام می دهد نوغانداری می گویند.
- زنبورداری: کلیه فعالیتهایی که منجر به تولید عسل و سایر فرآورده های زنبور عسل می شود.
- دستگاه اجرایی: سازمان جهاد کشاورزی استان
- موسسات عامل: بانک ها، موسسات مالی و اعتباری دارای مجوز از بانک مرکزی و صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی
- رسته فعالیت: به آن - دسته از بنگاههای فعال در یک منطقه اقتصادی که تولید و فرآوری محصول و یا ارائه خدمات مشخصی را بر عهده داشته و نیازمند حمایت ها، پشتیبانی ها، و مقررات مشترک می باشند رسته فعالیت گفته می شود. که عنوان آن در فعالیتهای زیر بخش دام و طیور " پروژه دامپروری و محصولات مربوطه (تولید شیر، گوشت و...) " می باشد.
- زنجیره - عرضه یا ارزش: به کلیه بخشهای فعال در تامین نهاده ها، تولید، فرآوری و بسته بندی، حمل و نقل و بازار اطلاق می گردد.

• واحدهای مشمول:

- تسهیلات موضوع این دستورالعمل به واحدها (و یا زنجیره های) پرورش انواع دام، طیور و زنبورعسل دارای پروانه تاسیس معتبر و یا پروانه دامداری کوچک روستایی (بدون توجه به نژاد) یا دفترچه زنبور داری یا دامداری های کوچک روستایی و کرم ابریشم، در اختیار فعالین در امر پرورش دام، طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم قرار خواهد گرفت.

• منابع لازم جهت تأمین تسهیلات سرمایه ای طرح ها:

- منابع پیش بینی شده در برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی موضوع بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷
- منابع صندوق توسعه ملی
- منابع باقیمانده از محل قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستائی و عشایری
- یارانه کاهش سود تسهیلات

• موارد مصرف:

- این تسهیلات به منظور احداث، تکمیل، توسعه، بهینه سازی، راه اندازی و تامین سرمایه در گردش واحدهای پرورش دام، طیور، زنبورعسل و کرم ابریشم مصرف می گردد و میزان پرداخت آن بنا به شرایط استان و ظرفیت متغیر می باشد.
- ایجاد و راه اندازی انواع زنجیره های تولید شیر و گوشت (سفید و قرمز)، عسل، ابریشم و...

• مداخلات سیاسی حمایتی:

- مشوق ها شامل موارد ذیل بوده که براساس جدول حاضر و متناسب با نوع طرحهای بخش دامپروری اختصاص خواهد یافت.
- ۱- تسهیلات بانکی شامل اشتغال فراگیر، اشتغال پایدار روستائی و عشایر و بند الف تبصره ۱۸
- ۲- اعتبارات کمکهای فنی و اعتباری بمنظور کاهش نرخ سود تسهیلات

جدول تفکیک طرحها برحسب منابع موجود

ردیف	عنوان طرح	مشوق قابل اعطاء	
		تسهیلات موضوع اشتغال فراگیر	اعتبارات کمکهای فنی و اعتباری
۱	احداث واحدهای پرورش گوسفند اصیل و آمیخته‌دستی	✓	
۲	احداث واحدهای پرورش بز آمیخته	✓	
۳	احداث واحدهای پرورش بز اصیل شیری	✓	
۴	احداث واحد پرورش گاو دو منظوره	✓	
۵	احداث واحد پرورش گاو اصیل هلشتاین	✓	
۶	احداث واحد پرورش گاومیش	✓	
۷	احداث واحد پرورش شتر	✓	
۸	احداث واحد پرواربندی گوساله و بره	✓	
۹	ایجاد پست تلقیح مصنوعی	✓	
۱۰	احداث مرکز تولید مواد ژنی	✓	
۱۱	ایجاد زنجیره های تولید شیرخام و گوشت قرمز	✓	
۱۲	خرید ماشین آلات، ادوات و تجهیزات بسته بندی علوفه، بیوگاز، ذخیره...		✓
۱۳	ایجاد واحدهای پرورش شترمرغ (مولد)	✓	
۱۴	ایجاد واحدهای پرورش شترمرغ (پرواری)	✓	
۱۵	ایجاد و توسعه واحدهای پرورش بوقلمون (مولد)	✓	
۱۶	ایجاد و توسعه واحدهای پرورش بوقلمون گوشتی	✓	
۱۷	ماشین حمل جوجه		✓
۱۸	ایجاد و توسعه زنجیره یکپارچه تولید گوشت مرغ	✓	
۱۹	ایجاد واحدهای پرورش زنبورعسل	✓	
۲۰	اکستراکتور و دستگاه عمل آوری عسل		✓
۲۱	احداث جایگاه پرورش کرم ابریشم		✓
۲۲	احداث کارگاه ابریشم کشی		✓
۲۳	احداث توتستان	✓	
۲۴	بهسازی و نوسازی واحدهای تولیدی دامدار، طیور، زنبورعسل و کرم ابریشم	✓	

۷- نیاز سنجی آموزشی:

نیاز سنجی و آموزشهای لازم برای هر فعالیت در زیربخش دامپروری در جداول (الف) و (ب) برای کاربران و کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی ذکر شده است:

جدول الف: نیاز سنجی آموزشی پروژه های زیر بخش دامپروری (خاص کاربران)

ردیف	عنوان طرح	نیاز آموزشی
۱	احداث واحدهای پرورش گوسفند اصیل و آمیخته داشتی	۱- افزایش بهره وری در واحدهای تولیدی دام اعم از صنعتی و غیر صنعتی ۲- کاربرد انواع سیستم های آمیخته گیری در واحدهای دامداری روستائی ۳- ترویج پرورش دامهای سبک مزرعه ای ۴- استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه ۵- ترکیب ژنتیکی گوسفند پربازده ۶- تغذیه گوسفند داشتی
۲	احداث واحدهای پرورش بز آمیخته	۱- افزایش بهره وری در واحدهای تولیدی دام اعم از صنعتی و غیر صنعتی ۲- کاربرد انواع سیستم های آمیخته گیری در واحدهای دامداری روستائی ۳- ترویج پرورش دامهای سبک مزرعه ای ۴- استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه ۵- تغذیه گوسفند داشتی
۳	احداث واحدهای پرورش بز اصیل شیری	۱- افزایش بهره وری در واحدهای تولیدی دام اعم از صنعتی و غیر صنعتی ۲- ترویج پرورش دامهای سبک مزرعه ای ۳- استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه ۴- تغذیه گوسفند داشتی
۴	احداث واحد پرورش گاو دو منظوره	۱- ترویج پرورش گاوهای آمیخته دو منظوره ۲- افزایش بهره وری در واحدهای تولیدی دام اعم از صنعتی و غیر صنعتی ۳- مدیریت پرورش و اصلاح نژاد گاو ۴- رعایت اصول شیردوشی در واحدهای صنعتی، نیمه صنعتی و روستائی ۵- استفاده بهینه از تجهیزات و بکارگیری انرژی های نو در صنعت دامپروری ۶- استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه ۷- بهبود مدیریت پسماند و کود در دامداریها و استفاده از انرژی های نو (بیوگاز و...) ۸- بهبود تغذیه با ترویج استفاده از بلوک کامل غذایی ۹- پرورش گاوهای آمیخته با نگاه بر استفاده از نژادهای شیری دو منظوره
۵	احداث واحد پرورش گاو اصیل هلستاین	۱- مدیریت پرورش و اصلاح نژاد گاو ۲- رعایت اصول شیردوشی در واحدهای صنعتی، نیمه صنعتی و روستائی ۳- استفاده بهینه از تجهیزات و بکارگیری انرژی های نو در صنعت دامپروری ۴- استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه ۵- بهبود مدیریت پسماند و کود در دامداریها و استفاده از انرژی های نو (بیوگاز و...) ۶- بهبود تغذیه با ترویج استفاده از بلوک کامل غذایی
۶	احداث واحد پرورش گاو میش	۱- ترویج پرورش گاو میش در واحدهای صنعتی، نیمه صنعتی و روستائی ۲- استفاده بهینه از تجهیزات و بکارگیری انرژی های نو در صنعت دامپروری ۳- استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه ۴- بهبود مدیریت پسماند و کود در دامداریها و استفاده از انرژی های نو (بیوگاز و...) ۵- بهبود تغذیه با ترویج استفاده از بلوک کامل غذایی ۶- تغذیه کاربردی در گاو و گاو میش

ادامه جدول الف: نیاز سنجی آموزشی پروژه های زیر بخش دامپروری (خاص کاربران)

ردیف	عنوان طرح	نیاز آموزشی
۷	احداث واحد پرورش شتر	۱- بهسازی و نوسازی اماکن دامی در دامداریهای صنعتی و سنتی
۸	احداث واحد پرورابندی گوساله و بره	۱- ترویج پرورابندی صنعتی دام (اعم از دام سنگین و سبک) ۲- استفاده بهینه از تجهیزات و بکارگیری انرژی های نو در صنعت دامپروری ۳- استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه ۴- بهبود مدیریت پسماند و کود در دامداریها و استفاده از انرژی های نو (بیوگاز و...) ۵- بهبود تغذیه با ترویج استفاده از بلوک کامل غذایی
۹	ایجاد پست تلقیح مصنوعی	موردی - تخصصی
۱۰	احداث مرکز تولید مواد ژنی	موردی - تخصصی
۱۱	ایجاد زنجیره های تولید شیرخام و گوشت قرمز	۱- ایجاد زنجیره های تولید شیر و گوشت قرمز
۱۲	خرید ماشین آلات، ادوات و تجهیزات بسته بندی علوفه، بیوگاز، ذخیره...	۱- استفاده بهینه از تجهیزات و بکارگیری انرژی های نو در صنعت دامپروری ۲- بهبود مدیریت پسماند و کود در دامداریها و استفاده از انرژیهای نو (بیوگاز و...)
۱۳	ایجاد واحدهای پرورش شترمرغ (مولد)	۱- ترویج روشهای نوین جهت کاهش مصرف انرژی در واحدهای پرورش طیور ۲- ترویج روشهای نوین اتوماسیون در واحدهای پرورش طیور
۱۴	ایجاد واحدهای پرورش شترمرغ (پروراری)	۱- ترویج روشهای نوین جهت کاهش مصرف انرژی در واحدهای پرورش طیور ۲- ترویج روشهای نوین اتوماسیون در واحدهای پرورش طیور
۱۵	ایجاد و توسعه واحدهای پرورش بوقلمون (مولد)	۱- ترویج روشهای نوین جهت کاهش مصرف انرژی در واحدهای پرورش طیور ۲- ترویج روشهای نوین اتوماسیون در واحدهای پرورش طیور
۱۶	ایجاد و توسعه واحدهای پرورش بوقلمون گوشتی	۱- ترویج روشهای نوین جهت کاهش مصرف انرژی در واحدهای پرورش طیور ۲- ترویج روشهای نوین اتوماسیون در واحدهای پرورش طیور
۱۷	ماشین حمل جوجه	--
۱۸	ایجاد و توسعه زنجیره یکپارچه تولید گوشت مرغ	--
۱۹	ایجاد واحدهای پرورش زنبورعسل	۱- آموزش روشهای نوین زنبورداری پرورش ملکه زنبورعسل، تلقیح مصنوعی، زنبورداری صنعتی و... به کاربران و کارشناسان در راستای ارتقاء صنعت زنبورداری ۲- آموزشهای تولید، نگهداری و عرضه به بازار محصولات زنبورعسل شامل ژله رویال، گرده گل، بره موم و زهر زنبورعسل
۲۰	اکستراکتور و دستگاه عمل آوری عسل	۱- آموزشهای تولید، نگهداری و عرضه به بازار محصولات زنبورعسل شامل ژله رویال، گرده گل، بره موم و زهر زنبورعسل
۲۱	احداث جایگاه پرورش کرم ابریشم	۱- آشنائی با تفریح تخم نوغان و پرورش مرحله لاروی
۲۲	احداث کارگاه ابریشم کشی	--
۲۳	احداث توتستان	--

جدول ب: نیاز سنجی آموزشی پروژه های دامپروری (خاص کارشناسان وزارت جهاد کشاورزی)

ردیف	نیاز آموزشی
۱	افزایش بهره وری در واحدهای تولیدی دام اعم از صنعتی و غیر صنعتی
۲	کاربرد انواع سیستم های آمیخته گیری در واحدهای دامداری روستائی
۳	استفاده بهینه از بقایای کشاورزی و کارخانجات صنایع غذایی و استفاده از علوفه جایگزین با نیاز آبی کم در تغذیه
۴	ترکیب ژنتیکی گوسفند پربازده
۵	تغذیه گوسفند داشتی
۶	مدیریت پرورش و اصلاح نژاد گاو
۷	رعایت اصول شیردوشی در واحدهای صنعتی، نیمه صنعتی و روستائی
۸	استفاده بهینه از تجهیزات و بکارگیری انرژی های نو در صنعت دامپروری
۹	بهبود مدیریت پسماند و کود در دامداریها و استفاده از انرژی های نو (بیوگاز و...)
۱۰	پرورش گاوهای آمیخته با نگاه بر استفاده از نژادهای شیری دو منظوره
۱۱	ترویج پرورش گاو میش در واحدهای صنعتی، نیمه صنعتی و روستائی
۱۲	تغذیه کاربردی در گاو و گاو میش
۱۳	بهسازی و نوسازی اماکن دامی در دامداریهای صنعتی و سنتی
۱۴	ترویج پروراندی صنعتی دام (اعم از دام سنگین و سبک)
۱۵	ایجاد زنجیره های تولید شیر و گوشت قرمز
۱۶	ترویج روشهای نوین جهت کاهش مصرف انرژی در واحدهای پرورش طیور
۱۷	ترویج روشهای نوین اتوماسیون در واحدهای پرورش طیور
۱۸	آموزش روشهای نوین زنبورداری پرورش ملکه زنبور عسل، تلقیح مصنوعی، زنبورداری صنعتی و... به کاربران و کارشناسان در راستای ارتقاء صنعت زنبورداری
۱۹	آموزشهای تولید، نگهداری و عرضه به بازار محصولات زنبور عسل شامل ژله رویال، گرده گل، بره موم و زهر زنبور عسل
۲۰	آشنائی با تفریح تخم نوغان و پرورش مرحله لاروی

• الزامات:

- ضرورت دارد سازمان دامپزشکی عملیات مربوط به واکسیناسیون، خونگیری و... را تا سطح روستا به طور کامل انجام دهد.
- ضرورت دارد سازمان دامپزشکی کشور با همکاری سازمانها و نهاد های ذیربط اقدامات مورد نیاز جهت اجرائی نمودن طرح ساماندهی دامداریهای روستائی و عشایری و صنعتی را به عمل آورد.
- ضرورت دارد صندوق بیمه کشاورزی پوشش کامل را به ویژه در دامداریهای مربوط به طرحهای در حال اجرا ایجاد نماید.
- ضرورت دارد سازمان آب و فاضلاب برای تامین آب مورد نیاز واحدهای دامداری صنعتی و نیمه صنعتی مستقر در داخل بافت روستا و حاشیه آن اقدامات مورد نیاز جهت بهره مندی اینگونه واحدها از تعرفه بخش کشاورزی را به عمل آورد.
- ضرورت دارد سازمان حفاظت محیط زیست دستورالعمل های مربوط به شاخص زیست محیطی در رابطه با فعالیت های دامپروری در واحدهای دامداری روستائی و نیمه صنعتی در داخل بافت و حاشیه روستا را با لحاظ نمودن تسهیل فعالیت اینگونه واحدهای تولیدی بازنگری نماید.
- ضرورت دارد وزارت کشور نسبت به اعمال تمهیدات لازم (امنیتی، اجتماعی و...) در مکانهایی که در آنها طرحهای موضوع اشتغال فراگیر انجام می شود اقدام لازم به عمل آورد.

• گردش کار:

- گردش کار می بایستی وفق شیوه نامه برنامه اجرائی توسعه اشتغال پایدار روستائی و عشایری در بخش کشاورزی (ارسالی از سوی معاونت برنامه ریزی و اقتصادی) و براساس نمودار ذیل اجرا گردد.
- نظارت فنی و اجرایی، در راستای مصرف بهینه تسهیلات اعطایی بعهده معاونت بهبود تولیدات دامی استان می باشد.
- معاونت بهبود تولیدات دامی استان موظف است گزارش عملکرد تسهیلات موضوع این دستورالعمل را در مقاطع یک ماهه به این معاونت ارسال نماید.

• طرح‌های اجرایی زیربخش‌های دام و طیور به تفکیک سرمایه‌های و سرمایه در گردش

الف) توسعه نوغانداری کشور (سرمایه گذاری)

ملاحظات	اعتبار سرمایه گذاری - ایجاد اشتغال (میلیاردریال)				نرم هزینه واحد (میلیون ریال)	واحد	مقدار عملیات	عنوان طرح	ردیف
	سهام دولت	تسهیلات	سهام آورده	کل اعتبار					
	۰	۲۲۲,۷	۳۹,۳	۲۶۲	۳۶۷	دستگاه	۷۱۴	احداث جایگاه پرورش کرم ابریشم	۱
	۰	۲۲,۹۵	۴,۰۵	۲۷	۴۰۰	دستگاه	۶۸	احداث کارگاه ابریشم کشی	۲
	۰	۲۲,۱	۳,۹	۲۶	۷۰۰	هکتار	۳۸	احداث توتستان	۳
	۰	۳۰,۶	۵,۴	۳۶	۸۲	دستگاه	۴۳۶	مرمت جایگاه پرورش کرم ابریشم	۴
	۰	۱۰,۲	۱,۸	۱۲	۸۰	دستگاه	۱۵۰	مرمت کارگاه ابریشم کشی	۵
	۰	۳۰۸,۵۵	۵۴,۴۵	۳۶۳	جمع کل				

ب) توسعه زنبورداری (سرمایه گذاری)

ملاحظات	اعتبار سرمایه گذاری - ایجاد اشتغال (میلیاردریال)				نرم هزینه واحد (میلیون ریال)	ظرفیت واحد	واحد	مقدار عملیات	عنوان طرح	ردیف
	تسهیلات	سهام آورده	کل اعتبار							
	۱۰,۸۵	۱,۸	۱۲,۶۵	۷۵۵	۱۷	دستگاه		دستگاه رطوبت گیر عسل	۱	
	۱۲۷۷	۲۲۳	۱۵۰۰	۳۰۰۰۰	۵۰	دستگاه		دستگاه جداسازی بقایای مواد شیمیایی در موم	۲	
	۱۳۵,۵	۲۳,۵	۱۵۹	۳۰۰۰	۵۳	دستگاه		دستگاه اندازه گیری فلزات سنگین	۳	
	۱۵	۲,۶	۱۷,۶	۳۰۰	۵۹	دستگاه		دستگاه تولید عسل کرمی	۴	
	۱,۵۵	۰,۲	۱,۷۵	۳۰	۵۸	دستگاه		دستگاه استخراج نان گرده	۵	
	۴۰,۸	۷,۲	۴۸	۳۵۰۰	۱۴	مزرعه		احداث توسعه واحدهای پرورش ملکه زنبور عسل	۶	
	۱۴۸۰,۷	۲۵۸,۳	۱۷۳۹	جمع کل						

ج) طیور و زنبور عسل (سرمایه گذاری)

طرح‌های اجرائی و اعتبار مورد نیاز معاونت امور تولیدات دامی در زیر بخش طیور جهت فعالیتهای (سرمایه گذاری)									
ملاحظات	اعتبار سرمایه گذاری - ایجاد اشتغال (میلیاردریال)			نرم هزینه واحد (میلیون ریال)	ظرفیت واحد (قطعه)	واحد	مقدار عملیات	عنوان طرح	ردیف
	تسهیلات	سهم آورده	کل اعتبار						
	۱۱۹۱	۲۱۰	۱۴۰۱	۵۷۶۰	۴۰۰۰۰	واحد	۲۴۴	پروانه های تاسیس مرغ گوشتی بالای ۶۰٪ پیشرفت فیزیکی	۱
	۱۱۹۱	۲۱۰	۱۴۰۱	۸۱۵۰	۵۰۰۰۰	واحد	۱۷۲	پروانه های تاسیس مرغ تخمگذار بالای ۶۰٪ پیشرفت فیزیکی	۲
	۶۰۴	۱۰۶	۷۱۰	۱۷۷۵۰	۵۰۰۰	واحد	۴۰	بو قلمون گوشتی	۳
	۲۰۳	۳۵	۲۳۸	۴۷۷۴۰	۵۵۰۰	واحد	۵	بو قلمون مولد	۴
	۴۸	۸	۵۶	۵۶۴۲۰	۵۰۰۰	واحد	۱	بو قلمون اجداد	۵
	۹۲	۱۶	۱۰۸	۱۳۵۹۰	۱۵۰	واحد	۸	شتر مرغ مولد	۶
	۲۴۸	۴۴	۲۹۲	۴۱۸۰	۳۰۰	واحد	۷۰	شتر مرغ گوشتی (پرواری)	۷
	۱۰۹۶	۱۹۴	۱۲۹۰	۲۵۸۰۰۰	۲۱۵۰	واحد	۵	شتر مرغ (توام)	۸
	۶۰	۱۱	۷۱	۱۷۷۵۰	۵۰۰۰	واحد	۴	اردک مولد	۹
	۷۲	۱۳	۸۵	۷۱۰۰	۵۰۰۰	واحد	۱۲	اردک گوشتی	۱۰
	۴۸۰۵	۸۴۷	۵۶۵۲	جمع کل					

د) امور طیور (سرمایه در گردش)

طرح‌های اجرائی و اعتبار مورد نیاز معاونت امور تولیدات دامی در زیر بخش طیور جهت تثبیت اشتغال (سرمایه در گردش)									
ملاحظات	اعتبار سرمایه در گردش - تثبیت اشتغال (میلیاردریال)			نرم هزینه واحد (میلیون ریال)	ظرفیت واحد (تن / قطعه)	واحد	مقدار عملیات	عنوان طرح	ردیف
	تسهیلات	سهم آورده	کل اعتبار						
	۵۲۲	۹۲,۶	۶۱۵	۲۰۵۰۰۰	۴۱۱۱	زنجیره	۳	زنجیره های یکپارچه تولید گوشت مرغ و تخم مرغ	۱
	۱۰۴۴	۱۸۴,۲	۱۲۲۸	۱۰۰۰	۲۰/۰۰۰	واحد	۱۲۲۸	واحدهای تولید کننده گوشت طیور	۲
	۷۸۸	۱۳۹	۹۲۷	۴۷۴۱	۳۰/۰۰۰	واحد	۱۹۶	واحدهای تولید کننده تخم مرغ (مرغ تخمگذار)	۳
	۲۵۶	۴۵,۲	۳۰۱	۳۷۷۰	۳۰/۰۰۰	واحد	۸۰	واحدهای تولید کننده تخم مرغ (پولت)	۴
	۲۶۱۰	۴۶۱	۳۰۷۱	جمع کل					

ه) اصلاح نژاد و بهبود تولیدات دامی (سرمایه در گردش)

طرح‌های اجرائی و اعتبار مورد نیاز معاونت امور تولیدات دامی در زیر بخش دام جهت فعالیتهای (سرمایه در گردش)									
ملاحظات	اعتبار سرمایه در گردش - تثبیت اشتغال			نرم هزینه واحد	حداقل ظرفیت واحد راس	واحد	مقدار عملیات	عنوان طرح	ردیف
	تسهیلات	سهم آورده	کل اعتبار						
	۵۱	۹	۶۰	۱,۲	۱۰۰	واحد	۵۰	واحدهای پرورش صنعتی گوسفند پر تولید - وارداتی	۱
	۷۶,۵	۱۳,۵	۹۰	۰,۹	۱۰۰	واحد	۱۰۰	واحدهای پرورش صنعتی گوسفند پر تولید - بومی	۲
	۱۵۳	۲۷	۱۸۰	۰,۹	۱۰۰	واحد	۲۰۰	واحدهای پرورش صنعتی گوسفند پر تولید - ترکیب ژنتیکی	۳
	۵۱	۹	۶۰	۱,۲	۱۰۰	واحد	۵۰	واحدهای پرورش صنعتی بز شیری پر تولید وارداتی	۴
	۷۶,۵	۱۳,۵	۹۰	۰,۹	۱۰۰	واحد	۱۰۰	واحدهای پرورش صنعتی بز شیری پر تولید - بومی	۵
	۱۵۳	۲۷	۱۸۰	۰,۹	۱۰۰	واحد	۲۰۰	واحدهای پرورش صنعتی بز شیری پر تولید - ترکیب ژنتیکی	۶
	۴۲,۵	۷,۵	۵۰	۱	۲۰	واحد	۵۰	واحد پرورش صنعتی گاو اصیل سمینتال	۷
	۳۴	۶	۴۰	۱	۲۰	واحد	۴۰	واحد پرورش گاو اصیل هلشتاین	۸
	۵۱	۹	۶۰	۲	۵۰	واحد	۳۰	واحد پرورش گاومیش	۹
	۶۸	۱۲	۸۰	۲	۵۰	واحد	۴۰	واحد پرورش شتر	۱۰
	۳۴۰	۶۰	۴۰۰	۰,۸	۱۰۰	واحد	۵۰۰	واحد پروراندی بره	۱۱
	۱۰۷۱	۱۸۹	۱۲۶۰	۴	۵۰	واحد	۳۱۵	واحد پروراندی گوساله	۱۲
	۲۵,۵	۴,۵	۳۰	۱	۱	پست	۳۰	پست تلقیح مصنوعی	۱۳
	۲۵,۵	۴,۵	۳۰	۱۰	۱	مرکز	۳	مرکز تولید مواد ژنی	۱۴
	۱۰۲	۱۸	۱۲۰	۲	۱	زنجیره	۶۰	زنجیره های تولید شیر خام و گوشت قرمز	۱۵
	۲۳۲۰,۵	۴۰۹,۵	۲۷۳۰	جمع کل					

و) دفتر بهبود تغذیه و جایگاه دام (تثبیت اشتغال)

طرح‌های اجرائی و اعتبار مورد نیاز معاونت امور تولیدات دامی در زیر بخش تغذیه جهت بهسازی و نوسازی اماکن دامی روستایی (تثبیت اشتغال)								
ملاحظات	اعتبار (میلیارد ریال)			نرم هزینه واحد (میلیون ریال)	واحد	مقدار عملیات	عنوان طرح	ردیف
	تسهیلات	سهم آورده	کل اعتبار					
	۱۸۲۸	۳۲۲	۲۱۵۰	۲,۵	هزارمترمربع	۸۶۰	بهسازی و نوسازی اماکن دامی روستایی	۱
	۱۱۲۲	۱۹۸	۱۳۲۰	۴۴۰۰۰	باب	۳۰	احداث سیستم های مدیریت فضولات در گاوداریها (بیوگاز و سیستم تصفیه)	۲
	۲۹۵۰	۵۲۰	۳۴۷۰	جمع کل				

ز) حوزه طیور (تثبیت اشتغال)

طرح‌های اجرائی و اعتبار مورد نیاز معاونت امور تولیدات دامی در زیر بخش طیور جهت بازسازی و نوسازی واحدهای پرورش طیور (تثبیت اشتغال)									
ملاحظات	اعتبار (میلیارد ریال)			نرم هزینه واحد (میلیون ریال)	ظرفیت واحد (قطعه)	واحد	مقدار عملیات	عنوان طرح	ردیف
	تسهیلات	سهم آورده	کل اعتبار						
	۱۴۲۸	۲۵۲	۱۶۸۰	۶۰۰۰	۲۰هزار	واحد	۲۸۰	واحدهای مرغداری گوشتی	۱
	۲۴۵	۴۳	۲۸۸	۱۶۰۰۰	۲۰هزار	واحد	۱۸	واحدهای مرغ مادر گوشتی	۲
	۱۰۷۱	۱۸۹	۱۲۶۰	۱۲۰۰۰	۳۰هزار	واحد	۱۰۶	واحدهای مرغ تخمگذار	۳
	۱۴۹	۲۶	۱۷۵	۶۰۵۰	۵هزار	واحد	۲۹	واحدهای بوقلمون	۴
	۲۸۹۳	۵۱۰	۳۴۰۳	جمع کل					

ح) مشاور و مجری طرح توسعه زنبورداری کشور

بخش زنبور عسل جهت بازسازی و نوسازی کندوها در زیر نیاز معاونت امور تولیدات دامی طرح‌های اجرائی و اعتبار مورد (تثبیت اشتغال)									
ملاحظات	اعتبار (میلیارد ریال)			هزینه نرم واحد (میلیارد ریال)	ظرفیت واحد (قطعه)	واحد	مقدار عملیات	طرح عنوان	ردیف
	تسهیلات	سهم آورده	کل اعتبار						
	۵۰	۷,۵	۵۷,۵	۰,۰۰۱	-	کندو	۵۷۵۰۰	کندوها نوسازی	۱

۵-۴) برنامه اجرایی رسته فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی

با توجه به اولویت صنایع تبدیلی و تکمیلی به عنوان حلقه ای مهم در زنجیره تولید، فرآوری و عرضه محصولات کشاورزی و با عنایت به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در توسعه کسب و کارهای این دسته از صنایع که در کاهش ضایعات محصولات کشاورزی و افزایش ارزش افزوده و ایجاد اشتغال در روستاها نقش موثری را دارا می باشند. در راستای سیاست‌ها و اهداف برنامه توسعه بخش کشاورزی و تاکید بر توسعه اشتغال از طریق صنایع تبدیلی و تکمیلی در بسته اشتغال سال ۹۸، این دستورالعمل در راستای تکمیل و بهبود زنجیره ارزش محصولات کشاورزی در سطح کشور تهیه و تدوین شده است؛ که می بایست مورد توجه دست اندرکاران برنامه مذکور از جمله سازمان جهاد کشاورزی استان ها قرار گیرد. بدیهی است که سایر ضوابط اعلام شده در شیوه نامه اعطای تسهیلات اشتغالزا به طرح های مربوط به رسته فعالیت های منتخب از جمله صنایع تبدیلی در برنامه تولید و اشتغال سال جاری بخش کشاورزی و شیوه‌نامه تعیین، تشخیص و پرداخت یارانه تسهیلات به طرح های مشمول برنامه های مذکور، می بایست مورد توجه دقیق قرار گیرد.

رسته فعالیت: به آن دسته از بنگاه های فعال در یک رشته که در تولید و فرآوری محصول نقش داشته و یا ارایه خدمات مشخصی را به عهده داشته و نیازمند حمایت ها، پشتیبانی ها، قوانین و مقررات مشترک می باشند؛ رسته فعالیت گفته می شود. به عبارت دیگر، در یک رسته فعالیت کسب و کاری، بازیگرانی با رفتار کسب و کاری مشترک فعالیت دارند. به عنوان نمونه می توان به رسته فعالیت نگهداری، بسته بندی و فرآوری محصولات کشاورزی اشاره کرد.

حلقه زنجیره ارزش: منظور از حلقه زنجیره ارزش در رسته صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی شامل نگهداری، درجه بندی و بسته بندی و فرآوری محصولات کشاورزی می باشد.

بخش اول: جامعه هدف تسهیلات:

۱. متقاضی می بایست دارای مجوز تاسیس برای تکمیل طرح های نیمه تمام، پروانه بهره برداری برای تسهیلات سرمایه در گردش و جواز توسعه برای توسعه واحد موجود و جواز بازسازی و نوسازی برای بازسازی و نوسازی واحد تولیدی موجود خود از وزارت جهاد کشاورزی باشد.
۲. متقاضیان دریافت تسهیلات لزوما باید از بخش خصوصی و تعاونی باشند لذا پرداخت تسهیلات به طرح های دولتی ممنوع است.
۳. کلیه مجوز ها می بایست دارای تاریخ اعتبار قابل قبول باشند.
۴. با توجه به اینکه در حال حاضر بیش از ۲۷۰۰ طرح نیمه تمام صنایع تبدیلی و تکمیلی بالای ۴۰ درصد پیشرفت فیزیکی در کشور وجود دارد، تکمیل آنها در راستای بهره برداری بهینه از سرمایه گذاری های انجام شده تاکنون در اولویت می باشد.
۵. طرح های نیمه تمام واقع در قطب های تولید محصولات کشاورزی و نیز طرح های متعلق به شرکت های دانش بنیان و صادرات گرا در اولویت می باشند.
۶. در معرفی طرح ها برای تسهیلات سرمایه در گردش، طرح های فعال و بازار محور و صادرات گرا در اولویت خواهند بود.

۷. طرح‌هایی مشمول دریافت وام خواهند بود که عناوین آنها در فهرست اولویت‌های اعلام شده صنایع تبدیلی که در نامه ارسالی معاونت برنامه ریزی و اقتصادی وزارت به مدیر عامل بانک کشاورزی در خصوص اولویت‌های سال ۸۷ اعلام گردیده است وجود داشته باشد.

۸. در راستای تکمیل زنجیره عرضه و ارزش صنایع تبدیلی و تکمیلی طرح‌ها با عناوین ذیل دارای اولویت خواهند بود:

- درجه بندی و بسته بندی کلیه محصولات کشاورزی در قطب‌های تولید
- ایجاد مراکز نگهداری محصولات کشاورزی از قبیل سردخانه‌ها و انبارهای فنی
- فرآوری محصولات کشاورزی با هدف تامین نیازهای داخلی و افزایش صادرات
- ایجاد میادین و باراندازهای نگهداری و عرضه محصولات کشاورزی
- ایجاد پایانه‌های صادراتی محصولات کشاورزی

• منابع تامین مالی

تامین منابع مالی توسعه کسب و کارهای صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی از منابع ذیل صورت خواهد گرفت:

- ۱- منابع مالی موضوع تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۹۷
- ۲- منابع باقیمانده اشتغال پایدار روستایی و عشایری

بخش دوم: مداخلات سیاستی حمایتی و نهادی

۱- حمایت از رویدادهای فنی یا تجاری که در قالب نمایشگاه، همایش، سمپوزیوم و بازدید هیئت‌های تجاری مرتبط با فعالیت‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی در داخل و خارج از کشور و کمک به برندسازی و صادرات می‌باشد با اولویت قراردادن اشخاص ذیل و با استفاده از کمک‌های بلاعوض در قالب کمک‌های فنی و اعتباری توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

- شرکت‌های پیشرو در صادرات صنایع درجه بندی، بسته بندی، نگهداری و فرآوری محصولات کشاورزی
- شرکت‌های نوآور در تولید محصولات صنایع غذایی
- شرکت‌های پیشرو در ارائه روش‌های نوین و استفاده کننده از فناوری‌های جدید در صنایع غذایی
- شرکت‌هایی که سهم تعیین کننده در تامین کالاهای اساسی مردم دارند.
- شرکت‌هایی که در قالب زنجیره عرضه محصولات کشاورزی فعالیت می‌نمایند.

ارائه مشوق‌های صادراتی از جمله تامین سرمایه در گردش صادراتی و جواز صادراتی به اشخاص فعال در حوزه صادرات محصولات فرآوری شده.

- ۲- حمایت مالی و تسهیلاتی از واحد‌های تولیدی در جهت استانداردسازی محصولات و تولید محصولات ایمن و سالم
- ۳- حمایت مالی و تسهیلاتی در جهت ایجاد مراکز تحقیق و توسعه در واحدهای تولیدی با استفاده از کمک‌های فنی و اعتباری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- ۴- ارتقای دانش فنی مدیران و کارکنان واحدهای صنایع تبدیلی و تکمیلی از طریق آموزش‌های لازم با حمایت سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
- ۵- حمایت از ایجاد مراکز خدمات فنی و مشاوره‌ای و کلینیک‌های صنایع تبدیلی و غذایی
- ۶- حمایت از توسعه تشکل‌ها و اتحادیه‌های تولیدکنندگان صنایع غذایی و تبدیلی

بخش سوم: گردش کار و مراحل دریافت تسهیلات

- ۱- متقاضیان استفاده از تسهیلات می بایست درخواست خود را در استانها به مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی و در شهرستانها به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان ارائه نمایند تا پس از بررسی و تأیید، توسط مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی به کارگروه سرمایه گذاری سازمان جهاد کشاورزی استان معرفی و پس از بررسی و تأیید در چارچوب ضوابط اعطای تسهیلات بانکی مربوط به برنامه اشتغال سالجاری، به مراجع تعریف شده درآیین نامه های اجرایی و دستورالعمل های ابلاغی مربوط به برنامه های فوق الذکر جهت معرفی به بانک عامل هدایت گردند.
- ۲- مهلت بررسی طرح در دستگاه اجرایی ۲ هفته تعیین می گردد، لذا مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی استان می بایست حداکثر ظرف یک هفته درمورد پذیرش و یا رد تقاضای متقاضی اعلام نظر نماید.
- ۳- تهیه طرح توجیهی جهت ارائه به بانک و یا سایر مراجع ذیربط حسب ضرورت بر عهده متقاضیان می باشد.

بخش چهارم- الزامات

- ۱- متقاضیان تسهیلات می بایست دارای مجوز از وزارت جهاد کشاورزی بوده و پذیرش طرح های بدون مجوز امکان پذیر نمی باشد.
- ۲- تامین به موقع و کافی تسهیلات توسط صندوق توسعه ملی و بانک های عامل
- ۳- همکاری جدی بانک ها در تسریع مراحل پذیرش، بررسی، تصویب و پرداخت تسهیلات
- ۴- داشتن بنیه مالی و کافی متقاضیان سرمایه گذاری برای پرداخت به موقع سهم الشرکه خود
- ۵- همکاری سازمان امور اراضی و شرکت شهرکهای صنعتی برای مجوزهای واگذاری زمین و تغییر کاربری
- ۶- تسریع در پاسخگویی به استعلامات مختلف بویژه سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان غذا و دارو، سازمان استاندارد، سازمان دامپزشکی
- ۷- پیگیری جدی سازمان جهاد کشاورزی استان ها در کلیه مراحل مختلف معرفی تا پرداخت تسهیلات به طرح ها
- ۸- نظارت مستمر سازمان جهاد کشاورزی استان ها بر مراحل مختلف اجرای طرح ها و انعکاس مشکلات و مسائل فراروی واحدهای دریافت کننده تسهیلات

بخش پنجم- نظارت

۱. مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی استان با همکاری مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان، مسئول نظارت بر عملیات اجرایی طرحهای مصوب بانک تا خاتمه عملیات می باشد.
۲. مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی استان موظف است گزارش جذب تسهیلات بانکی و پیشرفت فیزیکی طرحهای مصوب را به صورت ماهانه به دفتر امور صنایع تبدیلی و غذایی ارسال نماید.

بخش ششم - بازار

مطابق پیش بینی فائو برای جمعیت ۹ میلیون نفری جهان در سال ۲۰۵۰ می بایست میزان تولید محصولات کشاورزی و فرآورده های آن به دو برابر میزان فعلی افزایش یابد. در مفهوم امنیت غذایی، بخش کشاورزی و صنایع فرآوری مربوط به آن یعنی صنایع غذایی نقش مهمی دارد این اهمیت باعث آن شده است که صنایع غذایی در شرایط مشکلات اقتصادی کشور در مقایسه با سایر صنایع به طور نسبی از وضعیت با ثبات تری برخوردار بوده و با آسیب های کمتری مواجه گردد از سوی دیگر یکی از رشته های موفق در صادرات غیر نفتی ایران صنایع غذایی می باشد بهبود وضعیت تراز تجاری محصولات کشاورزی و فرآورده های آن در سالهای اخیر و افزایش صادرات این محصول نشان دهنده پتانسیل قوی برای حضور در بازارهای جهانی می باشد همچنین با وجود گسترش محصولات غذایی با برند حلال زمینه حضور فعال این محصولات در بازارهای کشورهای جهان اسلام و مسلمانان مقیم سایر کشورها بیشتر فراهم می گردد. بنابراین بازار محصولات صنایع تبدیلی و غذایی می تواند در ۳ دسته تقسیم بندی میگردد.

۱ - بازار داخل کشور

۲ - بازار کشورهای مسلمان (صادرات)

۳ - بازار سایر کشورها (صادرات)

حضور در بازارهای جهانی مستلزم رفع چالشها و مشکلاتی می باشد که در صورت توجه به آن راه ورود به این بازارها هموار خواهد شد:

۱ - حمایت از ایجاد واحدهای تحقیق و توسعه و استاندارد سازی محصولات صنایع غذایی به ویژه رعایت

استانداردهای بین المللی برای توسعه صادرات با حمایت دولت

۲ - بازسازی و نوسازی واحدهای موجود و ارتقاء توان تکنولوژیکی آنها با حمایت دولت

۳ - نظارت بیشتر از سوی سازمان متولی بهداشت جهت توجه بیشتر به کیفیت بهداشتی محصولات

۴ - تامین سرمایه در گردش لازم برای خرید به موقع محصولات کشاورزی به عنوان ماده اولیه و لوازم بسته بندی مورد نیاز

۵ - توجه ویژه به تولید محصولات جدید و تنوع در تولید مواد غذایی مطابق با نیازهای بازار داخل و خارج (خواست مشتریان)

۶ - ارتقاء بهره وری و کاهش قیمت تمام شده محصولات در واحدهای تولیدی

۵-۶) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت مکانیزاسیون و مدرن سازی کشاورزی

با توجه به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی در توسعه کسب و کارهای مرتبط با مکانیزاسیون کشاورزی از طریق منابع بند(الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ این دستورالعمل در راستای تکمیل و بهبود زنجیره ارزش رسته فعالیت‌های کشاورزی مشمول این طرح‌ها در سطح کشور تهیه و تدوین شده است. بنابراین تمرکز این دستورالعمل بر توسعه خدمات مکانیزاسیون، تامین نهاده‌های مشاوره‌ای و توسعه فعالیت‌های دانش بنیان در رسته‌های مورد اشاره و همچنین توسعه خدمات مکانیزه توسط واحدهای مکانیزاسیون است.

الف. تعاریف

۱. **رسته فعالیت:** به آن دسته از بنگاه‌های فعال در یک منطقه اقتصادی که تولید و فرآوری محصول و یا ارائه خدمات مشخصی را به عهده داشته و نیازمند حمایت‌ها، پشتیبانی‌ها، قوانین و مقررات مشترک می‌باشند رسته فعالیت گفته می‌شود. به عبارت دیگر در یک رسته فعالیت کسب و کاری، بازیگرانی با رفتار کسب و کاری مشترک فعالیت دارند. به عنوان نمونه می‌توان به رسته فعالیت مکانیزاسیون کشاورزی در استان‌های مختلف اشاره کرد.
۲. **حلقه زنجیره ارزش:** منظور از حلقه‌ی زنجیره ارزش، مراحل تامین نهاده، تولید، فرآوری و بازار می‌باشد که مکانیزاسیون کشاورزی در بخش تأمین نهاده‌های مکانیزه و مراحل تولیدی (کاشت، داشت و برداشت) فعال است.
۳. **سازمان:** سازمان جهاد کشاورزی استان،
۴. **مدیریت:** مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان،
۵. **کارگروه ملی:** این کارگروه با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی و عضویت نمایندگان سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت نیرو و سازمان محیط زیست تشکیل و نسبت به بررسی و تأیید طرح‌های مربوطه در چارچوب ضوابط اعلام شده اقدام می‌نماید.
۶. **کارگروه استانی:** این کارگروه با مسئولیت جهاد کشاورزی استان و عضویت نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، سازمان آب منطقه‌ای استان و اداره کل محیط زیست استان تشکیل و نسبت به بررسی و تأیید طرح‌های مربوطه در چارچوب ضوابط اعلام شده اقدام می‌نمایند.
۷. **بانک عامل:** بانک‌ها و موسسات مالی اعتباری که دارای قرارداد عاملیت (سپرده‌گذاری) با صندوق می‌باشند.
۸. **تفاهم‌نامه:** تفاهم‌نامه همکاری مشترک فی‌مابین سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت جهاد کشاورزی و صندوق توسعه ملی مورخ ۹۷/۸/۲۶ و برنامه ضمیمه آن.
۹. **سامانه:** سامانه -یکپارچه تامین اعتباری وزارت (سیتا) به نشانی (Cita.Maj.ir).

ب. هدف‌گذاری تسهیلات

با در نظر داشت حلقه زنجیره ارزش رسته‌های فعال در طرح‌های اشتغال، فعالیت‌های زیر جهت استفاده از منابع در دو قسمت جداگانه، علاوه بر تأمین ماشین‌های کشاورزی مورد نیاز رسته‌های ده‌گانه، تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی و همچنین ساماندهی شرکت‌های فنی و تخصصی مکانیزاسیون مورد توجه قرار گرفته است:

۱. حمایت از تأمین و ایجاد اشتغال از طریق تجهیز و نوسازی ناوگان ماشینی بخش کشاورزی در کلیه زیربخشهای زراعت، باغبانی، دام و طیور، شیلات و آبزیان، جنگل و مرتع و منابع طبیعی،
۲. تأمین تجهیزات و دستگاه‌های مکانیزاسیون گلخانه و گیاهان دارویی در مراحل کاشت، داشت و برداشت محصولات مورد نظر،
۳. حمایت از ایجاد اشتغال از طریق توسعه مکانیزاسیون در فرایند تولید آبزیان (شامل ماهی گرم‌آبی، سردآبی و میگو)،
۴. حمایت از ایجاد اشتغال از طریق تأمین تجهیزات مکانیزه در رشته‌های دامپروری، دامداری، تولید تخم مرغ، پرورش مرغ و تجهیزات مکانیزه تولید شیر و گوشت،
۵. حمایت از تأمین ماشینها و تجهیزات و ایجاد اشتغال در قالب ساماندهی و ایجاد واحدهای مکانیزاسیون از جمله، شرکت‌های فنی و تخصصی مکانیزاسیون، واحد مکانیزاسیون تعاونی تولید، واحد مکانیزاسیون تعاونی روستایی کشاورزی، ماشین‌داران حرفه‌ای (تراکتورداران، کمباین‌داران و غیره)،
- ۱- اولویت پرداخت تسهیلات با شرکت‌های فنی و تخصصی مکانیزاسیون و ماشین‌داران حرفه‌ای دارای مجوز معتبر می‌باشد.
- ۲- هزینه‌کرد تسهیلات، سرمایه در گردش، تسهیلات سرمایه‌گذاری جهت ایجاد شرکت و تأمین ماشین‌آلات و تجهیزات را شامل می‌شود.

ج. اولویت‌های مکانیزاسیون کشاورزی

علاوه بر تکمیل حلقه زنجیره ارزش رسته‌های نه‌گانه، اولویت‌های توسعه مکانیزاسیون کشاورزی به شرح زیر است:

۱. فناوری‌های گلخانه‌ای و تجهیزات تولید و سیستم‌های اتوماسیون و مکانیزاسیون در فرایند تولید محصولات گلخانه‌ای،
۲. مدرن‌سازی و توسعه مکانیزاسیون مراحل کاشت، داشت و برداشت گیاهان دارویی،
۳. تأمین تجهیزات برداشت پنبه، حبوبات، سبزیجات و صیفی‌جات،
۴. تأمین تجهیزات توسعه کشت نشایی محصولات کشاورزی،
۵. تأمین ماشینها و ادوات کشاورزی حفاظتی،
۶. تأمین تجهیزات تولید قارچ‌های خوراکی،
۷. سرمایه‌گذاری در حوزه کاشت، داشت و برداشت زعفران،
۸. توسعه مکانیزاسیون در فرایند تولید محصولات باغی به‌ویژه در حوزه عملیات داشت و برداشت،
۹. ایجاد و ساماندهی شرکت‌های فنی و تخصصی مکانیزاسیون،
۱۰. ایجاد و ارتقای وضعیت واحدهای همکار آزمون در زمینه توسعه استانداردسازی ماشینهای کشاورزی و آبیاری،

۱۱. توسعه و بکارگیری فناوری های نوین مکانیزاسیون کشاورزی از جمله توسعه سیستم‌های تصفیه فاضلاب، بیوگاز و ...

د. منابع تامین مالی

تامین منابع مالی توسعه کسب و کارها از محل منابع تبصره ۱۸ قانون بودجه صورت خواهد گرفت.

ه. نرخ تسهیلات

نرخ تسهیلات براساس دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال برای مناطق برخوردار ۱۵/۱ درصد و برای مناطق غیربرخوردار ۱۲ درصد (با احتساب یارانه) می‌باشد.

ه. مداخلات سیاستی حمایتی

۱. در زمینه تأمین و توسعه فناوری‌های مکانیزاسیون، بمنظور تشویق بهره‌برداران از کمک‌های فنی و اعتباری استفاده می‌گردد.
۲. در زمینه ارتقای وضعیت مکانیزاسیون در فرایند تولید محصولات کشاورزی از تسهیلات بند(الف) تبصره ۱۸ استفاده می‌گردد.
۳. در زمینه سرمایه در گردش، حمایت از تشکل‌های مکانیزاسیون از کمک‌های فنی و اعتباری استفاده می‌گردد.

و. نیازهای آموزشی

- به میزان ۱ تا ۲ درصد منابع تسهیلاتی به موارد زیر اختصاص می‌یابد:
۱. آموزش سرویس، نگهداری و کاربری ماشینها و ادوات مورد استفاده در بند (ب) این دستورالعمل به متقاضیان کاربری آنها.
  ۲. آموزش‌های مکانیزاسیون در زمینه فعالیت‌های رشته‌های ده‌گانه به پرسنل دولتی شاغل در حوزه مکانیزاسیون کشاورزی.

ز. الزامات

الزامات ارائه تسهیلات به شرح زیر است:

۱. ارائه تسهیلات بانکی به فعالان عرصه مکانیزاسیون کشاورزی مورد اشاره در بند (ب) این دستورالعمل و با اولویت‌های موضوع بند (ج) تعلق می‌گیرد.
- تبصره ۱: متقاضیانی که از تسهیلات موضوع این دستورالعمل استفاده می‌نمایند لازم است مجوزهای لازم از مراجع ذیربط را دریافت نمایند(و در صورت دارا بودن مجوز، از اعتبار برخوردار باشند.)
- تبصره ۲: متقاضیان فعالیت در زنجیره ارزش موظف هستند طرح‌ها و درخواست خود را براساس قابلیت تجاری نمودن تهیه و ارائه کنند.

۲. حمایت تسهیلاتی از محل اعتبارات این شیوه نامه به فعالان عرصه مکانیزاسیون کشاورزی در داخل کشور پس از تایید فنی و اقتصادی طرح‌های توجیهی با مکانیسمی که در بند (و) این دستورالعمل مشخص شده صورت خواهد گرفت.
۳. توزیع تسهیلات مبتنی بر سیاستها و برنامه‌های جامع توسعه مکانیزاسیون کشاورزی با محوریت توسعه اشتغال صورت گرفته و بر اساس تشخیص اداره امور فناوری‌های مکانیزه استان‌ها در قالب فرایند و گردش کار ترسیمی پرداخت می‌گردد.
۴. پرداخت تسهیلات مورد اشاره در دستورالعمل حاضر با ثبت اطلاعات مورد نیاز در سامانه مکانیزاسیون کشاورزی به آدرس www.agmdc.ir صورت می‌پذیرد.

۵: فرآیند اجرایی

- مراحل ارائه طرح، بررسی و پرداخت تسهیلات در خصوص - برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی در رشته مکانیزاسیون کشاورزی به شرح زیر می‌باشد:
۱. ارائه طرح توسط متقاضی به مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان،
  ۲. بررسی اولیه طرح توسط مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان،
  - در صورت عدم تصویب طرح در مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان دلایل عدم تأیید به متقاضی جهت رفع نواقص و پیگیری مجدد مراحل اعلام می‌شود.
  ۳. پس از تأیید طرح در مدیریت، طرح جهت بررسی به کارگروه استانی ارسال می‌شود،
  ۴. بررسی طرح در کارگروه استانی،
  - در صورت عدم تأیید طرح در کارگروه استانی، طرح جهت رفع نواقص به مدیریت بازگردانده می‌شود و مدیریت موارد را به متقاضی جهت رفع نواقص و پیگیری مجدد مراحل اعلام می‌کند.
  ۵. ارسال طرح به بانک عامل استان جهت بررسی،
  ۶. بررسی توجیه اقتصادی توسط بانک عامل استان
  - در صورت عدم تأیید طرح در بانک عامل، طرح جهت رفع نواقص به کارگروه استانی و سپس به مدیریت بازگردانده می‌شود و مدیریت موارد را به متقاضی جهت رفع نواقص و پیگیری مجدد مراحل اعلام می‌کند.
  ۷. عقد قرارداد با متقاضی در صورت تأیید بانک
  ۸. طرح‌های با تسهیلات درخواستی بیش از ۱۰۰ میلیارد ریال نیاز به تصویب کارگروه ملی دارند و پس از تصویب در استان به کارگروه ملی جهت بررسی و تصویب ارسال می‌شوند.
  ۹. طرح‌های با تسهیلات درخواستی بیش از ۱۰۰ میلیارد ریال جهت بررسی طرح به بانک عامل مرکز ارسال می‌شوند.
  ۱۰. اعلام شروع بهره‌برداری به بانک و به مرکز توسعه مکانیزاسیون توسط اداره امور فن‌آوری‌های مکانیزه استان،
  ۱۱. بررسی دوره‌ای طرح بهره‌برداری شده توسط اداره مکانیزاسیون استان،

۵-۷) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت خدمات فنی و مشاوره‌ای مرتبط با بخش کشاورزی:

با توجه به سیاست‌ها و اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی در حوزه کشاورزی و در راستای اجرای برنامه اشتغال گسترده و پایدار جوانان، دانش‌آموختگان دانشگاهی، زنان و اشتغال حمایتی در قالب بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، بسته تولید و اشتغال تبیین گردیده که یکی از رسته‌فعالیت‌های اولویت‌دار مربوط به توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی می‌باشد. این دستورالعمل به منظور حمایت از ارائه‌دهندگان خدمات فنی، مهندسی و مشاوره‌ای غیر دولتی مرتبط با بخش کشاورزی و ایجاد زمینه اشتغال پایدار برای کارشناسان آنها در سطح کشور به ویژه در مناطق کشاورزی و روستایی با رویکرد بکارگیری ظرفیت آنها در زنجیره تامین و زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، تهیه و تدوین شده است.

الف) تعاریف:

– **بخدمات فنی و مشاوره‌ای هبود زنجیره ارزش:** عبارت است از نقش واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی در ارائه خدمات اجرایی، فنی، مشاوره‌ای، آموزشی و ترویجی برای اجرای تمامی مراحل تامین نهاده و منابع، تولید، فرآوری و بازار در فعالیتهای بخش کشاورزی به طور اعم و فعالیت‌های اجرایی قابل انجام در سایر رسته‌های برنامه اشتغال سال ۹۷ به طور اخص و به شرح زیر می باشد:

۱) توسعه گلخانه‌ها	۶) توسعه خدمات مدرن سازی کشاورزی، خدمات ماشین‌آلات و ادوات و توسعه مکانیزاسیون کشاورزی
۲) توسعه فعالیت‌های شیلات و آبی‌پروری	۷) توسعه خدمات بازرگانی بخش کشاورزی
۳) توسعه فعالیت صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی	۸) توسعه خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی
۴) توسعه فعالیت گیاهان دارویی	۹) ساماندهی کسب و کارهای خرد با اولویت شرکت‌های پیشرو و دانش‌بنیان (استارت‌آپ‌ها)
۵) توسعه فعالیت دامپروری	

– **رسته فعالیت:** رسته فعالیت هدف این شیوه نامه «ارائه دهندگان خدمات فنی، مهندسی و مشاوره‌ای غیر دولتی مرتبط با بخش کشاورزی» می‌باشند که برای نقش آفرینی موثر در فرآیند تولید و خدمات پیشین و پسین تولید در بخش کشاورزی، نیازمند کمک به استقرار پایدار و بازساماندهی بدنه کارشناسی، حمایت و کمک به ایجاد و توسعه ظرفیتهای کارکردی و افزایش توان فنی و تخصصی دارند.

ب) جامعه هدف (ارائه دهندگان خدمات فنی، مهندسی و مشاوره‌ای غیر دولتی مرتبط با بخش کشاورزی):

جامعه هدف مشمول این برنامه، شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای، فنی و مهندسی کشاورزی، مراکز خدمات کشاورزی غیر دولتی، کلینیک‌های گیاه‌پزشکی و دامپزشکی و سایر مراکز موضوع ماده ۲ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی می‌باشند که با دارا بودن مجوزهای لازم، ارائه دهنده خدمات فنی و مهندسی کشاورزی در بخش بوده و به اختصار به آنها «مرکز» گفته می‌شود. این مراکز تحت نظر سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی کشور و نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران و بر اساس سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی و واحدهای تابعه آن، نسبت به «ارائه مشاوره فنی، اجرائی، ترویجی و مدیریتی، مالی، بیمه‌ای، بازرگانی»، «انجام فعالیتهای مهندسی و تأمین زمینه‌های افزایش ارزش افزوده» و «تشخیص و درمان آفات و بیماری‌های گیاهی و دامی» در بخش کشاورزی اقدام می‌نمایند.

ج) منابع تامین مالی – رسته ساماندهی و توسعه واحدهای ارائه دهنده خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی در برنامه تولید و اشتغال بخش کشاورزی

۱- بند الف تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۹۷

۲- قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستای و عشایری با منابع صندوق توسعه ملی

تسهیلات مورد نیاز برای تامین مالی رسته فعالیت توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی (در برنامه تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷) (مبالغ: میلیارد ریال)

ردیف	رسته فعالیت	عنوان طرح	اهداف کمی			تسهیلات مورد نیاز		تعداد اشتغال (نفر)
			حجم عملیات	واحد	تبصره ۱۸ *	اشتغال پایدار روستایی *	کل اعتبار مورد نیاز	
۷	فنی و مشاوره‌ای	توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	۱۰۳۸	- شرکت	۱۸۶۹	۱۲۴۶	۳۱۱۵	۴۱۵۳

* معادل ۱۵ درصد منابع مالی از محل آورده شخصی تامین شده است.

۱- تسهیلات مورد نیاز برای تامین مالی رسته فعالیت توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (مبالغ: میلیارد ریال / درصد)

ردیف	رسته فعالیت	عنوان طرح	اهداف کمی				اعتبار مورد نیاز			تعداد اشتغال	نرخ تسهیلات (درصد)	
			حجم عملیات	واحد	صندوق توسعه ملی	منابع بانکی	آورده متقاضی	کل اعتبار مورد نیاز	مناطق غیر برخوردار		مناطق برخوردار	
												درصد
۷	فنی و مشاوره‌ای	توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	۶۲۳	- شرکت	۷۹۴	۷۹۴	۷۹۴	۲۸۱	۱۸۶۹	۲۴۹۲	۱۲	۱۵,۱
												۱۳,۷

* بر اساس این برنامه، اعتبار پیش بینی شده برای هر مرکز ۳۰۰۰ میلیون ریال و در قالب اشتغال زایی برای ۴ نفر در هر مرکز می باشد.

جدول اعتبارات استانی پیش بینی شده در سامانه یکپارچه تسهیلات اعتباری وزارت جهاد کشاورزی

از محل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ (در قالب سامانه سینا)

ردیف	نام استان	اعتبارات سهم بانک	اعتبارات سهم آورده	اعتبارات کل	تعداد مرکز مورد حمایت	تعداد اشتغال
۱	آذربایجان شرقی	۷۳۰۰۰	۱۲۹۲۱	۸۵۹۲۱	۲۸	۱۱۲
۲	آذربایجان غربی	۶۷۰۰۰	۱۱۸۵۹	۷۸۸۵۹	۲۶	۱۰۴
۳	اردبیل	۴۴۰۰۰	۷۷۸۸	۵۱۷۸۸	۱۷	۶۸
۵	اصفهان	۷۸۰۰۰	۱۳۸۰۶	۹۱۸۰۶	۳۱	۱۲۴
۴	البرز	۲۸۰۰۰	۴۹۵۶	۳۲۹۵۶	۱۱	۴۴
۶	ایلام	۱۴۰۰۰	۲۴۷۸	۱۶۴۷۸	۵	۲۰
۷	بوشهر	۱۷۰۰۰	۳۰۰۹	۲۰۰۰۹	۷	۲۸
۸	تهران	۷۶۰۰۰	۱۳۴۵۲	۸۹۴۵۲	۳۰	۱۲۰
۹	جنوب استان کرمان	۶۹۰۰۰	۱۲۲۱۳	۸۱۲۱۳	۲۷	۱۰۸
۱۰	چهار محال و بختیاری	۲۵۰۰۰	۴۴۲۵	۲۹۴۲۵	۱۰	۴۰
۱۱	خراسان جنوبی	۲۰۰۰۰	۲۵۴۰	۲۳۵۴۰	۸	۳۲
۱۲	خراسان رضوی	۱۱۹۰۰۰	۲۱۰۶۳	۱۴۰۰۶۳	۴۷	۱۸۸
۱۳	خراسان شمالی	۲۰۰۰۰	۳۵۴۰	۲۳۵۴۰	۸	۳۲
۱۴	خوزستان	۹۷۰۰۰	۱۷۱۶۹	۱۱۴۱۶۹	۳۸	۱۵۲
۱۵	زنجان	۳۱۰۰۰	۵۴۸۷	۳۶۴۸۷	۱۲	۴۸
۱۶	سمنان	۲۲۰۰۰	۲۸۹۴	۲۵۸۹۴	۹	۳۶
۱۷	سیستان و بلوچستان	۳۳۰۰۰	۵۸۴۱	۳۸۴۱	۱۳	۵۲
۱۸	فارس	۱۳۱۰۰۰	۲۳۱۸۷	۱۵۴۱۸۷	۵۱	۲۰۴
۱۹	قزوین	۳۹۰۰۰	۶۹۰۳	۴۵۹۰۳	۱۵	۶۰
۲۰	قم	۱۲۰۰۰	۲۱۲۴	۱۴۱۲۴	۵	۲۰
۲۱	کردستان	۲۸۰۰۰	۴۹۵۶	۳۲۹۵۶	۱۱	۴۴
۲۲	کرمان	۵۱۰۰۰	۹۰۲۷	۶۰۰۲۷	۲۰	۸۰
۲۳	کرمانشاه	۳۷۰۰۰	۶۵۴۹	۴۳۵۴۹	۱۵	۶۰
۲۴	کهگیلویه و بویر احمد	۱۴۰۰۰	۲۴۷۸	۱۶۴۷۸	۵	۲۰
۲۵	گلستان	۵۵۰۰۰	۹۷۳۵	۶۴۷۳۵	۲۲	۸۸
۲۶	گیلان	۵۵۰۰۰	۹۷۳۵	۶۴۷۳۵	۲۲	۸۸
۲۷	لرستان	۴۲۰۰۰	۷۴۳۴	۴۹۴۳۴	۱۶	۶۴
۲۸	مازندران	۱۳۶۰۰۰	۲۴۰۷۲	۱۶۰۰۷۲	۵۳	۲۱۲
۲۹	مرکزی	۳۷۰۰۰	۶۵۴۹	۴۳۵۴۹	۱۴	۵۶
۳۰	هرمزگان	۳۶۰۰۰	۶۳۷۲	۴۲۳۷۲	۱۴	۵۶
۳۱	همدان	۵۵۰۰۰	۹۷۳۵	۶۴۷۳۵	۲۲	۸۸
۳۲	یزد	۲۷۰۰۰	۴۷۷۹	۳۱۷۷۹	۱۱	۴۴
۳۳	متمرکز ستادی	۰	۰	۰	۰	۰
	جمع کل	۱۵۸۸۰۰۰	۲۸۱۰۷۶	۱۸۶۹۰۷۶	۶۲۳	۲۴۹۲

۲- تسهیلات مورد نیاز برای تامین مالی رسته فعالیت توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی از محل اشتغال پایدار روستایی و عشایری (مبالغ: میلیارد ریال)

ردیف	رسته فعالیت	عنوان طرح	اهداف کمی		اعتبار مورد نیاز		
			حجم عملیات	واحد	تسهیلات از محل قانون روستایی	آورده متقاضی	کل اعتبار مورد نیاز
۷	فنی و مشاوره ای	توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی	۴۱۵	شرکت	۱۰۵۹	۱۸۷	۱۲۴۶
				درصد	۸۵	۱۵	۱۰۰

* بر اساس این برنامه اعتبار پیش بینی شده برای هر مرکز ۳۰۰۰ میلیون ریال و در قالب اشتغال زایی برای ۴ نفر در هر مرکز می باشد.

جدول اعتبارات استانی پیشنهادی از محل اشتغال پایدار روستایی و عشایری سال ۱۳۹۷ (در قالب سامانه کارا)

ردیف	نام استان	اعتبارات سهم بانک	اعتبارات سهم آورده	اعتبارات کل	تعداد مرکز مورد حمایت	تعداد اشتغال
۱	آذربایجان شرقی	۴۸۰۰۰	۸۴۷۶	۵۶۴۷۶	۱۹	۷۶
۲	آذربایجان غربی	۴۶۰۰۰	۸۱۲۳	۵۴۱۲۳	۱۸	۷۲
۳	اردبیل	۳۱۰۰۰	۵۴۷۴	۳۶۴۷۴	۱۲	۴۸
۵	اصفهان	۵۱۰۰۰	۹۰۰۶	۶۰۰۰۶	۲۰	۸۰
۴	البرز	۱۸۰۰۰	۳۱۷۸	۲۱۱۷۸	۷	۲۸
۶	ایلام	۱۰۰۰۰	۱۷۶۶	۱۱۷۶۶	۴	۱۶
۷	بوشهر	۱۳۰۰۰	۲۲۹۶	۱۵۲۹۶	۵	۲۰
۸	تهران	۵۱۰۰۰	۹۰۰۶	۶۰۰۰۶	۲۰	۸۰
۹	جنوب استان کرمان	۴۶۰۰۰	۸۱۲۳	۵۴۱۲۳	۱۸	۷۲
۱۰	چهار محال و بختیاری	۱۸۰۰۰	۳۱۷۸	۲۱۱۷۸	۷	۲۸
۱۱	خراسان جنوبی	۱۳۰۰۰	۲۲۹۶	۱۵۲۹۶	۵	۲۰
۱۲	خراسان رضوی	۷۹۰۰۰	۱۳۹۵۰	۹۲۹۵۰	۳۱	۱۲۴
۱۳	خراسان شمالی	۱۳۰۰۰	۲۲۹۶	۱۵۲۹۶	۵	۲۰
۱۴	خوزستان	۶۴۰۰۰	۱۱۳۰۱	۷۵۳۰۱	۲۵	۱۰۰
۱۵	زنجان	۲۰۰۰۰	۳۵۳۲	۳۵۳۲	۸	۳۲
۱۶	سمنان	۱۵۰۰۰	۲۶۴۹	۱۷۶۴۹	۶	۲۴
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۳۰۰۰	۴۰۶۱	۲۷۰۶۱	۹	۳۶
۱۸	فارس	۸۷۰۰۰	۱۵۳۶۲	۱۰۲۳۶۲	۳۴	۱۳۶
۱۹	قزوین	۲۵۰۰۰	۴۴۱۵	۲۹۴۱۵	۱۰	۴۰
۲۰	قم	۸۰۰۰	۱۴۱۳	۹۴۱۳	۳	۱۲
۲۱	کردستان	۱۸۰۰۰	۳۱۷۸	۲۱۱۷۸	۷	۲۸
۲۲	کرمان	۲۳۰۰۰	۵۸۲۸	۳۸۸۲۸	۱۳	۵۲
۲۳	کرمانشاه	۲۵۰۰۰	۴۴۱۵	۲۹۴۱۵	۱۰	۴۰
۲۴	کهگیلویه و بویر احمد	۱۰۰۰۰	۱۷۶۶	۱۱۷۶۶	۴	۱۶
۲۵	گلستان	۳۶۰۰۰	۶۳۵۷	۴۲۳۵۷	۱۴	۵۶
۲۶	گیلان	۳۶۰۰۰	۶۳۵۷	۴۲۳۵۷	۱۴	۵۶
۲۷	لرستان	۲۸۰۰۰	۴۹۴۴	۳۲۹۴۴	۱۱	۴۴
۲۸	مازندران	۹۲۰۰۰	۱۶۲۴۶	۱۰۸۲۴۶	۳۶	۱۴۴
۲۹	مرکزی	۲۵۰۰۰	۴۴۱۵	۲۹۴۱۵	۱۰	۴۰
۳۰	هرمزگان	۲۳۰۰۰	۴۰۶۱	۲۷۰۶۱	۹	۳۶
۳۱	همدان	۳۶۰۰۰	۶۳۵۷	۴۲۳۵۷	۱۴	۵۶
۳۲	یزد	۱۸۰۰۰	۳۱۷۸	۲۱۱۷۸	۷	۲۸
۳۳	متمرکز ستادی	۰	۰	۰	۰	۰
	جمع کل	۱۰۵۹۰۰۰	۱۸۷۰۰۳	۱۲۴۶۰۰۳	۴۱۵	۱۶۶۰

- تبصره: منابع اشتغال پایدار روستایی و عشایری صرفاً جهت حمایت از ارائه دهندگان خدمات فنی، مهندسی و مشاوره‌ای کشاورزی غیردولتی برای ایجاد اشتغال در روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت (با اولویت مناطق مرزی کشور) و مناطق عشایری هزینه خواهد شد.

بخش اول - تسهیلات بانکی:

۱-۱- پشتیبانی، ارائه تسهیلات و کمک به توسعه توان امکاناتی و تجهیزاتی «مراکز»

- در راستای پشتیبانی و کمک به توسعه توان تجهیزاتی « مراکز » جهت استقرار و فعالیت در عرصه‌های کشاورزی، این برنامه در قالب ارائه تسهیلات ویژه احداث، تکمیل، نوسازی، توسعه و خرید تجهیزات فنی و تخصصی و با آورده ۱۵ درصدی از سوی «مراکز» عملیاتی خواهد شد.
- اولویت خرید تجهیزات فنی و تخصصی مشمول این برنامه، براساس اولویت های موضوعی استان، نیاز مناطق، موضوع فعالیت تخصصی مرکز، با معرفی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و سازمان نظام دامپزشکی و تایید کارگروه استانی، مطابق جدول ذیل قابل خریداری خواهد بود.

لیست تجهیزات فنی قابل خریداری توسط مراکز

ردیف	عنوان وسیله
۱	تجهیزات فنی تخصصی امور زراعی، باغبانی، توسعه کشت گلخانه‌ای و گیاهان دارویی
۲	تجهیزات فنی تخصصی امور ماشین آلات و مدرن سازی کشاورزی کشاورزی (مکانیزاسیون)، تامین نهاده ها و توسعه فعالیتهای دانش بنیان
۳	تجهیزات فنی تخصصی پرورش دام و طیور، آبزیان و ... و توسعه آبرزی پروری
۴	تجهیزات فنی تخصصی مراکز تلقیح مصنوعی و امور کلینیکی دامپزشکی
۵	تجهیزات فنی تخصصی و آزمایشگاهی شامل: حفظ نباتات و امور کلینیکی گیاهپزشکی، کشت بافت، آزمایشگاه‌های خاکشناسی، آزمایشگاه‌های شیر، عسل، بیوتکنولوژی و ژنتیک دام و ...
۶	تجهیزات فنی تخصصی فرآوری، بسته بندی، ذخیره سازی، خدمات بازرگانی و... (توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی و بازرگانی کشاورزی)
۷	تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی، کارگاهی و اطلاع رسانی ترویجی
۸	کانکس برای استقرار دفتر کار صحرایی
۹	موتورسیکلت، وانت بار، خودروی صحرایی
۱۰	تجهیزات و امکانات فنی و اداری مراکز خدمات کشاورزی غیردولتی شامل GPS، لوازم اداری، رایانه، فکس، پرینتر، دستگاه کپی و....
۱۱	ساخت و تجهیزات ساختمان اداری برای مراکز خدمات کشاورزی غیردولتی
۱۲	سایر تجهیزات فنی مورد نیاز با تایید کارگروه استان

۱-۲- تامین منابع اعتباری به صورت تسهیلات سرمایه در گردش

- در راستای ورود هدفمند « مراکز » به شبکه تامین و ارزش تولید محصولات کشاورزی کشور، برنامه دیگر پیش بینی شده، ارائه تسهیلات ویژه سرمایه در گردش می باشد که با آورده ۱۵ درصدی از سوی «مراکز» عملیاتی خواهد شد.

بخش دوم - برنامه توسعه فعالیتهای بین رشته‌ای توسط مراکز

- این برنامه از طریق عقد قرارداد بین مراکز و مخاطبین سایر رشته‌های برنامه اشتغال در بخش کشاورزی، تحت نظارت کارگروه استان عملیاتی خواهد شد
- برنامه ریزی بکارگیری مراکز در سایر رشته ها بر اساس جدول ذیل برنامه‌ریزی خواهد شد. در این خصوص لازم است پیش بینی موضوع بکارگیری ظرفیت مراکز و کارسپاری فعالیتهای اجرایی قابل کارسپاری به آنها در شیوه نامه اجرایی سایر رشته‌های برنامه اشتغال سال ۹۷ قرار گرفته و مجریان ذی ربط، برنامه های توسعه بین رشته ای را به معاونت آموزش و ترویج اعلام نمایند.

برنامه ریزی بین رشته ای								
نام رشته بکار گیرنده مراکز	موضوع بکارگیری مراکز	حجم /سطح بکارگیری در رشته بکارگیرنده	واحد عملیاتی بکارگیری مراکز	تعداد مرکز مورد نیاز	تعداد کارشناس مورد نیاز	محدوده زمانی بکارگیری مراکز	عناوین مهارت های مورد نیاز کارشناسان مراکز	اعتبار پیش بینی شده رشته برای کارسپاری

بخش سوم - پیش بینی برگزاری کارگاه‌های آموزشی و اطلاع رسانی:

- موضوع: معرفی طرح های اشتغال زایی سال ۹۷ و رشته توسعه و ساماندهی خدمات فنی و مهندسی کشاورزی
- مدرسین: نمایندگان دفتر امور اقتصادی، واحدهای طرح و برنامه، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران
- مخاطبین: اعضاء مراکز و سطوح نظارتی استانی، شهرستانی و دهستانی
- شیوه اجرا:

۱- کارگاه‌های حضوری در استانهای دارای بیش از ۵۰ مرکز (استانهای آذربایجان شرقی (۸۸)، آذربایجان غربی (۱۳۲)، اصفهان (۷۸)، ایلام (۷۲)، خراسان رضوی (۱۱۲)، زنجان (۵۹)، کردستان (۸۲)، کرمان (۵۸)، کهگیلویه و بویر احمد (۵۲)، لرستان (۱۱۸)، مازندران (۶۴) و مرکزی (۹۷))

۲- کارگاه‌های مجازی وینار (حداکثر تا اسفندماه)

* توام با ایجاد سامانه اطلاع رسانی پیامکی

تبصره: اعتبارات مورد نیاز جهت برگزاری کارگاه های آموزشی و اطلاع رسانی به شرح زیر می باشد:

- ۱- کارگاه‌های حضوری در استانهای دارای بیش از ۵۰ مرکز: اعتبار مورد نیاز این بخش معادل ۷۲۳ میلیون ریال می‌باشد که مطابق برنامه پیوست این شیوه نامه، در قالب برنامه‌های مداخلات توسعه ای از محل کمک‌های فنی و اعتباری تامین خواهد شد.
- ۲- کارگاه‌های مجازی وینار: اعتبار این بخش از برنامه از محل منابع داخلی معاونت آموزش و ترویج و سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی کارسازی و تامین می‌شود.

ه) فرایند درخواست و تایید هویت مخاطبین برنامه حمایتی رشته

- درخواست متقاضی جهت بهره مندی از حمایت‌های برنامه رشته در قالب سامانه سیتا و کارا در قالب طرح توجیهی

- بررسی، رفع نواقص و تایید/عدم تایید مدارک و مستندات مورد نیاز مطابق ضوابط قانونی مربوطه توسط کارگروه استانی
- معرفی مخاطبین مورد تایید به بانک عامل
- بهره مندی مخاطب معرفی شده از اعتبارات رسته
- * مستندات لازم برای تایید هویت مخاطبین برنامه حمایتی رسته توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی به شرح زیر است.
- ۱- درخواست متقاضی جهت بهره مندی از حمایت‌های برنامه رسته در قالب سامانه سیتا و کارا جهت بهره مندی از اعتبارات بند الف تبصره ۱۸ و برنامه اشتغال روستایی و عشایری
- ۲- ارائه رونوشت طرح توجیهی و مستندات (پیش فاکتور خرید تجهیزات و...) مورد نیاز جهت تایید در کارگروه استانی.
- ۳- دارا بودن پروانه اشتغال / مجوز فعالیت / رتبه و معرفی نامه از سوی سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی استان.

موارد قابل پیگیری

- پیگیری تامین منابع اعتباری تحت عنوان مداخلات توسعه‌ای در قالب حمایت های مدیریتی و مشوق‌ها از محل کمک‌های فنی و اعتباری برای اجرایی شدن
- ۱- برنامه توسعه مهارت‌های فنی و مشاوره‌ای (آموزش و توانمندسازی) کارشناسان عضو مراکز و
- ۲- برنامه افزایش بهره‌وری تولید در واحدهای کشاورزی از طریق مراکز از طریق دفتر امور اقتصادی (برنامه پیوست)
- پیگیری رفع مشکل مطالبه وثایق سنگین و حسابرسی های مالی بانکی از واحدهای حقوقی (مراکز) معرفی شده به بانک کشاورزی و همچنین امکان کاهش نرخ سود بانکی اعتبارات رسته توسعه و ساماندهی واحدهای تامین و ارائه خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی از طریق دفتر امور اقتصادی

بخش چهارم- برنامه‌های مداخلات توسعه ای در قالب حمایت های مدیریتی و مشوق‌ها از محل کمک‌های فنی و اعتباری

در راستای حمایت‌های مدیریتی و اعطای مشوق‌های فعالیتی «مراکز» برنامه‌های زیر مورد نظر می‌باشد. لازم به توضیح است که این برنامه‌ها پس از تامین منابع مالی مورد نیاز از محل کمک‌های فنی و اعتباری، عملیاتی خواهد شد.

۱- برگزاری کارگاه‌های آموزشی و اطلاع رسانی در استانهای دارای بیش از ۵۰ مرکز:

- موضوع: معرفی طرح های اشتغال زایی سال ۹۷ و رسته توسعه و ساماندهی خدمات فنی و مهندسی کشاورزی
- مدرسین: نمایندگان دفتر امور اقتصادی، واحدهای طرح و برنامه، سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی جمهوری اسلامی ایران
- شیوه اجرا: به صورت کارگاه‌های حضوری در استانهای مورد نظر
- مخاطبین: اعضاء مراکز (از هر مرکز یک نفر) و سطوح نظارتی استانی، شهرستانی و دهستانی سازمان جهاد کشاورزی (از سطح استانی ۳ نفر و از هر شهرستان ۲ نفر) همچنین از هر یک از سطوح استانی سازمانهای نظام مهندسی کشاورزی و نظام دامپزشکی یک نفر در این کارگاه شرکت خواهند نمود.

– **هزینه اجراء:** هزینه اجرای این کارگاه به ازای هر نفر روز ۵۰۰۰۰۰ ریال و در مجموع معادل ۷۲۳ میلیون ریال محاسبه می شود که در قالب برنامه‌های مداخلات توسعه ای از محل کمک‌های فنی و اعتباری تامین خواهد شد.

ملاحظات	هزینه برگزاری کارگاه یک روزه (میلیون ریال)	تعداد مخاطبین			استان	ردیف
		جمع مخاطبین	سازمان جهاد کشاورزی، نظام مهندسی و نظام دامپزشکی استان	مراکز		
	۶۷,۵	۱۳۵	۴۷	۸۸	آذربایجان شرقی	۱
	۸۵,۵	۱۷۱	۳۹	۱۳۲	آذربایجان غربی	۲
	۶۵,۵	۱۳۱	۵۳	۷۸	اصفهان	۳
	۴۸,۵	۹۷	۲۵	۷۲	ایلام	۴
	۸۶,۵	۱۷۳	۶۱	۱۱۲	خراسان رضوی	۵
	۴۰	۸۰	۲۱	۵۹	زنجان	۶
	۵۳,۵	۱۰۷	۲۵	۸۲	کردستان	۷
	۴۷,۵	۹۵	۳۷	۵۸	کرمان	۸
	۳۶,۵	۷۳	۲۱	۵۲	کهگیلویه و بویر احمد	۹
	۷۲,۵	۱۴۵	۲۷	۱۱۸	لرستان	۱۰
	۵۶,۵	۱۱۳	۴۹	۶۴	مازندران	۱۱
	۶۳	۱۲۶	۲۹	۹۷	مرکزی	۱۲
	۷۲۳	۱۴۴۶	۴۳۴	۱۰۱۲	جمع	

۲- توسعه مهارت‌های فنی و مشاوره‌ای (آموزش و توانمندسازی):

در حال حاضر در راستای سیاست‌ها و اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی در حوزه کشاورزی، اجرایی نمودن سیاست‌های اصل ۴۴ قانون اساسی در بخش کشاورزی، عملیاتی نمودن قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، یکی از رویکردهای مهم وزارت جهاد کشاورزی در اجرای اثربخش نظام نوین ترویج کشاورزی (ابلاغیه های شماره ۰۲۰/۱۷۸۳۹ مورخ ۹۴/۶/۱۱ و ۰۲۰/۱۶۹۳۹ و ۹۵/۶/۱۷ وزیر محترم جهاد کشاورزی)، حمایت و تقویت عاملین شبکه ترویج غیر دولتی (شرکتها و مراکز موضوع ماده ۲ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی) جهت فعالیت اثربخش آنها در پیشبرد سیاست‌های پیش بینی شده و کمک به ارتقاء راندمان و علمی نمودن فرآیند تولید و به ویژه تولید محصول سالم در بخش کشاورزی می باشد. بنابراین، جهت جلب مشارکت فعال بخش خصوصی در برنامه-های ارتقاء بهره‌وری و توسعه کشاورزی کشور، همچنین به منظور کمک به توسعه اشتغال دانش آموختگان کشاورزی این برنامه تهیه و تدوین و اجرا می گردد.

– **توانمندسازی:** عبارت است از فراهم نمودن امکانات و شرایط ارتقاء علمی و افزایش مهارت مراکز و کارشناسان آنها جهت ارائه خدمات مشاوره‌ای و فنی و مهندسی کشاورزی به تولیدکنندگان و بهره برداران کشاورزی و همچنین ارتقاء دانش و بینش کارشناسان سطوح مختلف سازمان جهاد کشاورزی استانها جهت پایش و نظارت بر اجرای سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی توسط مراکز و کارشناسان آنها.

– **اهداف** توسعه مهارت‌های فنی و مشاوره‌ای مراکز

– توانمندسازی و تقویت عوامل اجرایی غیردولتی نظام نوین ترویج کشاورزی کشور
– کمک به توسعه فعالیت بخش خصوصی و غیر دولتی در بخش کشاورزی
– افزایش پوشش خدمات فنی، مهندسی و مشاوره‌ای برای بهره‌برداران کشاورزی در نقاط موثر بخش کشاورزی کشور

– کمک به ارتقاء کمی و کیفی راندمان و تجاری سازی تولید در واحدهای بهره‌برداري
– بهبود نحوه پایش و نظارت بر اجرای سیاست‌های وزارت متبوع توسط بخش غیر دولتی

– **موضوع:** مباحث «مدیریتی و ترویجی» و «فنی و تخصصی» و به ویژه در محورهای آموزشی «مدیریت تولید»، «سلامت تولید»، «الگوی کشت» و «مدیریت آب» و... که نیازسنجی آن بر اساس سیاست‌های وزارت جهاد کشاورزی و واحدهای تابعه و قطبیت مناطق توسط سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان نظام دامپزشکی انجام و پس از تایید کارگروه استانی، برگزاری آموزشها اجرایی خواهد شد. در این خصوص مهمترین اولویت های وزارت متبوع به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول معرفی مهمترین اولویت های وزارت متبوع جهت اجرای برنامه توسعه مهارت های فنی و مشاوره ای (آموزش و توانمندسازی)

ردیف	مخاطبین	عنوان دوره
۱	کارشناسان عضو مراکز	- آشنایی با برنامه اشتغال سال ۹۷ - اصول و مبانی تسهیل گری، کارآفرینی و کسب و کار در بخش کشاورزی - آشنایی با اصول و مبانی کشاورزی دانش بنیان مبتنی بر افزایش بهره وری عوامل تولید - شناسایی بازارهای کشاورزی جهانی - آشنایی با قوانین و استانداردهای تجارت جهانی محصولات کشاورزی - شناخت مزیت های صادراتی محصولات کشاورزی ایران - آشنایی با اصول تامین، نگهداری و بازار رسانی نهاده ها و محصولات کشاورزی - آشنایی با اصول و مبانی بهره وری تولید در واحدهای تولیدی - آشنایی با بازاریابی و بازار رسانی مجازی محصولات کشاورزی - آشنایی با اصول و مبانی شرکت داری و مدیریت شرکت های غیر دولتی در بخش کشاورزی - آشنایی با اصول و مبانی حسابداری و حسابرسی در شرکتهای خصوصی - آشنایی با انواع تشکلهای NGO ها و نیروهای داوطلب مردمی در بخش کشاورزی - آشنایی با اصول و شیوه های تولید محصول سالم در بخش کشاورزی - آشنایی با مدیریت تلفیقی و کاهش مصرف سموم شیمیایی در مبارزه با آفات و بیماری های محصولات کشاورزی - آشنایی با مدیریت تلفیقی حاصلخیزی خاک و تغذیه گیاه برای تولید محصول سالم و نقش آن در ارتقاء سلامت جامعه - مدیریت آب در مزرعه و سیستمهای آبیاری تحت فشار - آشنایی با اصول و مبانی مدیریت واحدهای کشاورزی - آشنایی با سیاست ها، برنامه ها، طرح ها و پروژه های اقتصاد مقارمتی در بخش کشاورزی - آشنایی با مبانی زنجیره تامین و زنجیره ارزش در بخش کشاورزی - سایر دوره های آموزشی مرتبط با توسعه فعالیت «مراکز» در سایر رشته های برنامه اشتغال - سایر دوره های آموزشی مورد نیاز
۲	سطوح ملی، استانی، شهرستان و دهستان	- اصول و مبانی خصوصی سازی در بخش کشاورزی - آشنایی با شیوه های هدایت، نظارت، حمایت و بکارگیری ظرفیت بخش خصوصی در بخش کشاورزی - آشنایی با نقش بخش غیر دولتی در فرایندهای تامین و ارزش چرخه تولید، فرآوری و بازار رسانی محصولات کشاورزی - قوانین و مقررات کارسپاری و عقد قراردادهای خصوصی با شرکتهای و مراکز غیر دولتی به لحاظ حقوقی - آشنایی با برنامه اشتغال سال ۹۷

- مدرسین: محققین، کارشناسان واحدهای تخصصی و در صورت نیاز سایر اساتید استان
- شیوه اجرا: به صورت کارگاه های آموزشی استانی و منطقه ای توأم با بازدیدهای میدانی، تهیه هندبوک و بسته های آموزشی و... برگزار خواهد شد.
- مدت زمان اجرای برنامه: در قالب ۸ کارگاه های آموزشی یک روزه ۶ ساعته (در هر استان) برای کارشناسان مراکز و ۴ کارگاه های آموزشی یک روزه ۶ ساعته (در هر استان) برای کارشناسان دولتی برگزار خواهد شد که افراد شرکت کننده در کارگاهها ثابت خواهند بود.
- تعداد مخاطبین: کارشناسان عضو مراکز (از هر مرکز یک نفر) و کارشناسان دولتی سطوح ملی، استانی، شهرستان و دهستان (از سطح استانی ۳ نفر و از هر شهرستان ۲ نفر) در این کارگاه شرکت خواهند نمود.
- هزینه اجراء: هزینه اجرای این کارگاه به ازای هر نفر روز ۵۰۰۰۰۰ ریال و در مجموع معادل ۸۲۴۰ میلیون ریال محاسبه می شود که در قالب برنامه های مداخلات توسعه ای از محل کمک های فنی و اعتباری تامین خواهد شد.
- جدول محاسبه جمع کل اعتبار مورد نیاز برنامه توسعه مهارت های فنی و مشاوره ای (آموزش و توانمندسازی)

۳- افزایش بهره‌وری تولید در واحدهای کشاورزی توسط کارشناسان مراکز:

- موضوع: بر اساس ماده ۳ قانون افزایش بهره‌وری این برنامه شامل حضور کارشناسان «مراکز» در مزارع کشاورزی کوچک و متوسط در راستای کمک به توسعه کشت محصولات کشاورزی و توسعه تولیدات دامی دارای مزیت نسبی در پهنه‌های تولیدی و کمک به افزایش بهره‌وری تولید در واحدهای کشاورزان می‌باشد.
- شیوه اجرا: این برنامه در قالب کشاورزی قراردادی توأم با عقد قرارداد کشاورزی بین مراکز و کشاورزان، تحت نظارت کارشناسان مراکز جهاد کشاورزی و با پرداخت مشوق‌های افزایش بهره‌وری در واحدهای تولیدی عملیاتی خواهد شد.
- مخاطبین: شرکتها و سایر مراکز موضوع ماده ۲ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی که حداقل ۱۰٪ کارشناسان آنها (معادل ۱۱۳۲ نفر کارشناس) نظارت کلیه مراحل تولیدی واحدهای بهره‌برداران کشاورزی را عهده‌دار می‌شوند خواهد بود.
- نحوه پرداخت: پرداخت مشوق پس از پایان مراحل قید شده در متن قرارداد و تایید کارشناسان ناظر مراکز جهاد کشاورزی، بر اساس گزارش پیشرفت کار و اعتبار اختصاص یافته برای اجرای هر مرحله، ضمن معرفی کارگروه اقتصادی استان، از سوی بانک پرداخت خواهد شد.
- ملاحظات: در قرارداد منعقد فی‌مابین مراکز و کشاورزان، سطح کشت و میزان تولید پایه در زمان عقد قرارداد، میزان توسعه سطح، توسعه کمی و کیفی پیش‌بینی شده برای راندمان تولید پس از اجرای قرارداد و همچنین میزان مشوق قابل ارائه برای انجام موضوع قرارداد در هر مرحله، بر اساس شرایط اقلیمی و محلی و با تایید کارگروه استان تعیین و ذکر می‌شود.
- هزینه اجرا: هزینه اجرای این برنامه به ازای هر نفر کارشناس با ۱۰ بار سرکشی و نظارت در مزرعه ۲۰ نفر بهره‌بردار کشاورزی با فاصله متوسط ۱۵ کیلومتر در طول یک فصل زراعی معادل ۴۵۴۳۶٫۶ هزار ریال و در مجموع برای مخاطبین این برنامه (۱۰ درصد کارشناسان کل مراکز = ۱۱۳۳ نفر) معادل ۵۱۴۷۹٫۶۷ میلیون ریال محاسبه می‌شود که در قالب برنامه‌های مداخلات توسعه‌ای از محل کمک‌های فنی و اعتباری تامین خواهد شد.

جدول محاسبه تعرفه برنامه افزایش بهره‌وری تولید در واحدهای کشاورزی توسط هر نفر کارشناس در یک فصل زراعی

عنوان فعالیت	ریز فعالیت‌ها	هزینه واحد (هزار ریال)	محاسبه هزینه کل	هزینه کل (هزار ریال)	فعالیت توسط هر کارشناس مرکز (هزار ریال)	ملاحظات
بازدید و سرکشی میدانی به مزارع کشاورزان (برای یک فصل زراعی)	- تامین خودرو و ایاب و ذهاب	۱۰	۲۰ نفر مخاطب هر کارشناس × ۱۰ بار بازدید و سرکشی × ۱۵ کیلومتر متوسط فاصله × هزینه واحد در یک دوره زراعی	۳۰۰۰۰	۵۵۰۰۰	* به ازای هر کیلومتر هزینه خودرو و ایاب و ذهاب، ۹۰۰۰ ریال تعیین می‌شود.
	- هزینه کارشناس و یا مروج	۱۲۵	۲۰ نفر مخاطب × ۱۰ بار بازدید و سرکشی × هزینه واحد	۲۵۰۰۰	**	- حداکثر مسافت طی شده توسط هر کارشناس و یا مروج ۱۲۰ کیلومتر و به طور میانگین ۱۵ کیلومتر در نظر گرفته شده است.

* تهیه ابزار و وسایل کار بر عهده کارشناس خواهد بود.

** این هزینه با در نظر گرفتن افزایش حدود ۲۰ درصدی جهت اصلاح نرخ تعرفه ابلاغی سال ۱۳۹۷ خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی (مربوط به نرخ تعرفه برقراری تماس انفرادی با کشاورزان برای یک دوره زراعی - صفحه ۳۴ ابلاغیه شماره ۰۲۰/۵۹۹۷ مورخ ۱۳۹۷/۰۳/۳۱) تدوین شده است.

۵-۸) برنامه اجرایی رسته فعالیت خدمات دامپزشکی و گیاه‌پزشکی

الف) برنامه اجرایی رسته فعالیت خدمات دامپزشکی

در دنیای امروز خدمات دامپزشکی به عنوان یک کالای عمومی ملی و جهانی در نظر گرفته می‌شود و در نتیجه در مقابل دولت‌های ملی و جامعه بین‌المللی دارای مسئولیت است در حالی که در سطح بین‌المللی، سازمان بهداشت جهانی دام (OIE) و سازمان مواد غذایی و کشاورزی سازمان ملل متحد (FAO) انجام بسیاری از وظایف جهانی خدمات دامپزشکی را به عهده دارند، دولت‌های متبوع ملی نیز وظیفه دارند تا خدمات دامپزشکی کارآمد و موثر را در این کشورها ایجاد و اداره کنند.

تمامی سطوح صنعت دام در مقابل مخاطرات بیماری فوق‌العاده آسیب‌پذیر بوده و ظهور احتمالی بیماری منجر به خروج سرمایه از این بخش و یا توقف رشد و یا توسعه ناموزون صنعت خواهد شد به همین دلیل دامپزشکی نقش اساسی در عرصه اقتصاد ملی، بهداشت عمومی و تجارت بین‌الملل دارد اولین نقش دامپزشکی بهداشت دام بوده که مهمترین عامل در حفظ سرمایه دامی است تولیدات دامی با تامین ۳۴ درصد از ارزش افزوده بخش کشاورزی نقش کلیدی در تامین انرژی و پروتئین مورد نیاز انسان را دارا بوده و تامین بهداشت آن مهمترین عنصر حفظ سرمایه دامی است بنا بر اعلام سازمان جهانی بهداشت دام ۲۵ درصد از ارزش افزوده تولیدات دامی به خدمات دامپزشکی اختصاص دارد.

با توجه به گسترش روز افزون جمعیت انسانی و نیاز به افزایش تولید مواد غذایی بویژه مواد پروتئینی، ضروریست برنامه ریزی جامعی برای رشد مواد پروتئینی و جلوگیری از تلفات و خسارت ناشی از افت تولید در بیماری‌های دام صورت پذیرد. یکی از راه‌های اصلی جلوگیری از تلفات دامها و افزایش تولید محصولات پروتئینی، دسترسی به خدمات دامپزشکی و استقرار سامانه‌های بهداشتی در واحد‌های دامداری و صنایع وابسته می‌باشد.

• اهداف برنامه تولید و اشتغال در زیر بخش دامپزشکی:

- الف- افزایش فرصت‌های شغلی جدید
- ب- حفظ و صیانت از اشتغال موجود کشور
- ج- توسعه خدمات دامپزشکی در مناطق روستایی / عشایری
- د- توسعه تولید محصولات دامپزشکی توسط شرکت‌های دانش‌بنیان و توسعه کارخانجات تولید گیاهان دارویی
- ه- ارتقاء شاخص‌های سلامت دام و بهداشت فرآورده‌های خام دامی و خوراک دام، دارو و فرآورده‌های بیولوژیک
- و- ارتقاء بهداشت ناوگان حمل و نقل
- ز- ارتقاء ساختار بهداشتی واحدهای پرورش دام، طیور، آبزیان و صنایع مرتبط

• **موارد مصرف و واحدهای مشمول:**

این تسهیلات به منظور:

- احداث، تکمیل، توسعه، بهینه سازی، راه اندازی مراکز خدمات بهداشتی، پیشگیری، درمانی و تشخیصی دامپزشکی مصرف می گردد و میزان پرداخت آن بنا به شرایط استان و ظرفیت متغیر می باشد.
- استقرار سیستم های HACCP , PRPS/GAHP در اماکن دامی، کشتارگاه های دام و طیور، سردخانه ها، مراکز فراوری، عمل آوری و بسته بندی تولیدات دامی و شیلاتی، کارخانجات خوراک دام، انبارهای نگهداری مواد اولیه خوراک دام و خوراک آماده، مراکز جمع آوری شیر، راکز تولید انواع دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم و نظایر آن، مراکز تولید انواع مواد ضد عفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن، راکز پخش و توزیع وابسته به شرکت های تولید انواع دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم، مواد ضد عفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن
- احداث، تجهیز و توسعه تولید محصولات دامپزشکی توسط شرکت های دانش بنیان فعال
- احداث، تجهیز و بهسازی کارخانجات تولید گیاهان دارویی
- استقرار درمانگاه های دامپزشکی ویژه مناطق روستایی و عشایری

• **منابع لازم جهت تأمین تسهیلات سرمایه ای طرح ها:**

- منابع - برنامه تولید و اشتغال ذیل بند(الف) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
- منابع - قانون حمایت از اشتغال روستایی و عشایری

• **۴- مداخلات سیاسی حمایتی:**

مشوق ها شامل موارد ذیل بوده که براساس جدول حاضر و متناسب با نوع طرحهای بخش دامپزشکی اختصاص خواهد یافت.

- تسهیلات موضوع برنامه تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷ بخش کشاورزی
- سازوکار اجرای طرح های کارانه اشتغال جوانان (کاج)

• **۵- نیاز سنجی آموزشی:**

- برنامه ریزی برای توسعه و آموزش بخش غیردولتی در طرح ها با مشارکت سازمان های مرتبط
- برنامه ریزی و هماهنگی بمنظور آموزش و اطلاع رسانی در امر بهداشت عمومی به بهره وران
- ترویج و انتقال آخرین یافته های بهداشتی، قرنطینه ای و امنیت زیستی دامپزشکی به بهره برداران مرتبط از طریق واحدهای عملیاتی تابعه

الف: نیاز سنجی آموزشی بهره وران

ردیف	عنوان طرح	نیاز آموزشی
۱	استقرار سیستم های HACCP , PRPS/GAHP در اماکن دامی (دامداری ، مرغداری و آبزی پروری)	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۲	استقرار سیستم های HACCP , PRPS/GMP در کشتارگاه های طیور (با تاکید بر راه اندازی تخلیه اندرونه اتوماتیک، سورتینگ، جت پرینت و شستشوی قفس)	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۳	استقرار سیستم های HACCP , PRPS/GMP در کشتارگاه های دام (راه اندازی کشتارگاه های دام صنعتی درجه یک)	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۴	استقرار سیستم های HACCP , PRPS/GMP در سردخانه ها، مراکز فراوری، عمل آوری و بسته بندی تولیدات دامی و شیلاتی	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۵	استقرار سیستم های HACCP , PRPS/GMP در کارخانجات خوراک دام، انبارهای نگهداری مواد اولیه خوراک دام و خوراک آماده (با تاکید بر جایگزینی سیلو های نگهداری)	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۶	استقرار سیستم های HACCP , PRPS/GMP در مراکز جمع آوری شیر (با تاکید بر مراکز وابسته به کارخانجات فراوری و با ظرفیت ده تن به بالا و واجد شیر سرد کن)	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۷	بهینه سازی و ارتقاء سیستم های HACCP/PRPS/GMP/QA در مراکز تولید انواع دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم و نظایر آن	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۸	بهینه سازی و ارتقاء سیستم های HACCP/PRPS/GMP/QA در مراکز تولید انواع مواد ضدعفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۹	بهینه سازی و ارتقاء سیستم های HACCP/PRPS/GMP/QA در مراکز پخش و توزیع وابسته به شرکت های تولید انواع دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم، مواد ضدعفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص استقرار سامانه های بهداشتی برای کاهش خطر انتقال بیماری و ارتقاء بهداشت عمومی
۱۰	احداث، تجهیز و توسعه تولید محصولات دامپزشکی توسط شرکت های دانش بنیان فعال	آموزش در خصوص اعمال ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی
۱۱	احداث، تجهیز و بهسازی کارخانجات تولید گیاهان دارویی	آموزش در خصوص اعمال ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی
۱۲	استقرار درمانگاه های دامپزشکی ویژه مناطق روستایی و عشایری	آموزش کارشناسان بخش خصوصی (ارزیابی مخاطرات، نمونه برداری، مباحث آماری، اعتبار بخشی)
۱۳	تجهیز، بهسازی و راه اندازی بیمارستان های دامپزشکی	“
۱۴	تجهیز، بهسازی و راه اندازی مراکز ارائه خدمات تشخیصی دامپزشکی	“
۱۵	تجهیز، بهسازی و راه اندازی مراکز ارائه خدمات پیشگیری و درمانی دامپزشکی	“
۱۶	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل جوچه یک روزه	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص اعمال ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی
۱۷	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل فرآورده های خام دامی (حمل شیر، گوشت قرمز، مرغ و ماهی و...) با اولویت حمل تخم مرغ	آموزش بهره وران/ در خصوص اعمال ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی
۱۸	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل مراکز پخش وابسته به شرکت های تولید دارو، فرآورده های بیولوژیک، سرم، مواد ضدعفونی کننده، سموم، افزودنی خوراک دام، آنزیم ها، پروبیوتیک ها و نظایر آن	آموزش بهره وران/ در خصوص اعمال ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی
۱۹	تجهیز و راه اندازی ناوگان حمل و نقل خوراک دام، نهاده های دامی غیر بسته بندی به شیوه بونکر	آموزش بهره وران/ ذینفعان در خصوص اعمال ضوابط و مقررات فنی و بهداشتی

ب: نیاز سنجی آموزشی همکاران

نیاز آموزشی	ردیف
آموزش بهینه سازی و ارتقاء سیستم های HACCP/PRPS/GMP/QA	۱
آموزش تیم سازی و شیوه کار گروهی	۲
آموزش روش های ارزیابی مخاطرات، نمونه برداری، مباحث آماری، اعتبار بخشی	۳

• الزامات:

- الف- افزایش سرانه آموزش های شغلی و مهارت های حرف دامپزشکی غیر دولتی
- ب- افزایش میزان مشارکت و مسئولیت پذیری تشکل های تولیدی و خدماتی مرتبط با دامپزشکی در سیاستگذاری، برنامه ریزی و ارائه خدمات
- برنامه ریزی برای توسعه همکاری و مشارکت با تشکل های تولیدی، صنفی، مردم نهاد، بخش خصوصی و تعاونی ها
  - تهیه، تنظیم، تدوین و تجدید تفاهم نامه ها، پروتکل های همکاری با تشکل های تولیدی، صنفی، مردم نهاد، بخش خصوصی و تعاونی ها و نظارت بر اجرای دقیق مفاد آنها با هماهنگی وزارت متبوع و دستگاه های مرتبط با رعایت مقررات مربوطه
  - ایجاد نهاد و سازوگاری برای سازماندهی و تسهیل مشارکت تشکل های تولیدی، صنفی، مردم نهاد، بخش خصوصی و تعاونی ها
  - شناسایی نیازها، منافع، انتظارات، تاثیر گذاری و قدرت نسبی ذینفعان در موفقیت یا عدم موفقیت طرح ها و برنامه ها
  - استقرار دامپزشک مقیم در دامداری ها، مرغداری ها و آبی پروری
  - استقرار مسئول فنی در مراکز بسته بندی، کارخانجات تولید خوراک دام و کنسانتره، مواد اولیه، جمع آوری شیر، فراوری و عمل آوری، سردخانه ها، کشتارگاه ها و...
- ج- ایجاد و توسعه ساختارهای مدیریت دامپزشکی در تشکل های تولیدی و خدماتی مرتبط با دامپزشکی
- برنامه ریزی برای توسعه ساختارهای مدیریت دامپزشکی در تشکل های تولیدی و خدماتی مرتبط با دامپزشکی
  - ایجاد نهاد و سازوگاری برای سازماندهی و تسهیل مشارکت تشکل های تولیدی، صنفی، مردم نهاد، بخش خصوصی و تعاونی ها
  - ایجاد واحد مدیریت بهداشت و سلامت دام در تشکل های دامداری، مرغداری و آبی پروری
  - ایجاد واحد ممیزی، ارزیابی و کنترل کیفی فراورده های دامی، خوراک دام، دارو و فراورده های بیولوژیک در تشکل های صنفی و تشکل های مردم نهاد
  - ایجاد واحد ممیزی، ارزیابی و کنترل کیفی دارو، سم، مکمل، ضدعفونی، واکسن و... در تشکل های صنفی و تشکل های مردم نهاد
- د- افزایش میزان سرمایه گذاری خارجی در طرح های خدماتی و تولیدی مرتبط با دامپزشکی / افزایش میزان اعزام نیروهای کار حرف دامپزشکی به خارج از کشور / افزایش تعداد مراکز تولیدی مرتبط با دامپزشکی دارای گواهی بهداشتی (IR و EC) منطبق بر ضوابط و مقررات بین المللی در تجارت یا صادرات

• گردش کار

- گردش کار می باید وفق دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال سال ۱۳۹۷ بخش کشاورزی صورت پذیرد.
- ۱۰- **نظارت فنی و اجرایی:** در راستای مصرف بهینه تسهیلات اعطایی بعهدہ ادارات کل دامپزشکی استان می باشد.

ب) برنامه اجرایی خدمات گیاهپزشکی

با توجه به رویکرد وزارت جهاد کشاورزی - برای توسعه کسب و کارهای کشاورزی در راستای سیاست‌ها و اهداف برنامه اقتصاد مقاومتی در حوزه کشاورزی و تاکید بر توسعه اشتغال از طریق بسته های اشتغال فراگیر و پایدار روستایی و عشایری و به جهت مردمی شدن اقتصاد، حداکثر سازی مشارکت اقتصادی، و در اجرای آیین نامه اجرایی بند الف تبصره ۱۸ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور، - این دستورالعمل به منظور تامین بهداشت گیاهی، ارتقاء سلامت غذایی کشور، افزایش کیفیت محصولات کشاورزی و بهره گیری موثر از ظرفیت های جمعیت دانش آموخته ی گیاهپزشکی و جویای کار تهیه و تدوین شده است:

قوانین و اصطلاحات:

در این شیوه نامه اصطلاحات مشروح مربوط به کار می روند:

- **مناطق هدف اجرای طرح:** کلیه اراضی باغی، زراعی و گلخانه ها به منظور ردیابی و مبارزه با آفات و بیماری های محصولات کشاورزی در راستای اجرای سیاست‌ها و برنامه های عملیاتی سازمان حفظ نباتات کشور با تاکید بر توسعه اشتغال با اولویت مناطق محروم و روستایی به شرح ذیل می باشد:

- اعمال استانداردهای زیست محیطی و بهداشتی، کاهش خسارات و پسماندها، کنترل باقیمانده سموم در محصولات کشاورزی و گسترش مبارزه بیولوژیکی و تلفیقی آفات گیاهی با هدف مدیریت و کنترل عوامل خسارت زای گیاهی.

- افزایش ضریب خود اتکایی محصولات باغی با هدف مدیریت و کنترل عوامل خسارت زای باغی.

نکته: در این راستا لازم است در توسعه این فعالیت ها به پتانسیل های هر منطقه و خلاء های موجود توجه ویژه ای گردد.

- **رسته فعالیت:** به آن دسته از کسب و کارهای مرتبط با گیاهپزشکی موجود یا قابل احداث در یک منطقه اقتصادی که تولید و فرآوری محصول و یا ارائه خدمات مشخصی را به عهده داشته و نیازمند حمایت، پشتیبانی، قوانین و مقررات مشترک می باشند رسته فعالیت گیاهپزشکی گفته می شود. به عبارت دیگر در یک رسته فعالیت کسب و کاری، افراد حقیقی یا حقوقی با رفتار کسب و کاری مشترک، فعالیت دارند.

جدول ۱ - **رسته فعالیت کسب و کارهای گیاهپزشکی:** دامنه شمول این شیوه نامه شامل فعالیت های اقتصادی بخش غیردولتی با اولویت رسته های اقتصادی پر اشتغال در مناطق هدف اجرای طرح، اعم از ایجاد، تکمیلی و توسعه بر حسب فعالیت شامل موارد زیر است:

فعالیت شغلی	رسته
توسعه یا تجهیز شرکت های ضدعفونی و دفع آفات	کسب و کارهای گیاهپزشکی
تاسیس یا تجهیز کلینیک های گیاهپزشکی	
تاسیس یا تجهیز انسکتاریوم	
توسعه و تجهیز شرکت ها و فروشگاههای سموم کشاورزی	
تاسیس یا تجهیز کارخانجات فرمولاتور سموم	
تولیدکنندگان تجهیزات غیر شیمیایی کشاورزی	

- **ارائه کنندگان خدمات مشاوره کسب و کار:** کلیه مشاوره دهندگان اطلاعاتی از جمله (فراخوان و اطلاع رسانی به بهره برداران، تشویق ثبت نام متقاضیان جهت اجرای کسب و کارهای اولویت دار منطقه، مشاوره ی متقاضیان در خصوص نحوه ثبت نام، شیوه حمایت مالی و اجرای مواد شیوه نامه). که در سطح استان مدیریت حفظ نباتات و در سطح کشور سازمان حفظ نباتات می باشد.

- **زنجیره ارزش:** منظور از حلقه ی زنجیره ارزش در رسته فعالیتهای حفظ نباتات شامل تهیه تکنیکال، تولید و فروش نهاده ها و خدمات فنی مهندسی در حوزه گیاهپزشکی می باشد.
زنجیره ارزش شامل:

- توسعه و ساماندهی واحدهای خدماتی، مشاوره ای فنی و مهندسی گیاهپزشکی، آزمایشگاهی
- کسب و کارهای گیاهپزشکی (تولید و عرضه سم و محصولات بیولوژیک و ...)
- توسعه فعالیت های دانش بنیان
- تولید، صادرات، واردات نهاده های گیاهپزشکی

- **روند اجرایی:** طرح های ارائه شده در قالب شیوه نامه مشروط به حضور، حداقل در یکی از حلقه های زنجیره ارزش پس از بررسی اولیه در سطح شهرستان و استان و تایید کارگروه به بانک عامل معرفی می گردد. به استثنای طرح های بالای ۱۰۰ میلیارد ریال که علاوه بر مراحل فوق باید به تایید کارگروه ملی نیز برسد.

- **منابع تامین مالی:** منابع پیش بینی شده در قانون الف) از محل اشتغال پایدار ب) تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۹۷ ج) سهم آورده متقاضی د) یارانه کاهش سود تسهیلات

جدول ۲: نحوه تامین مالی برنامه تولید و اشتغال ۹۷ بخش کشاورزی (مبالغ: میلیارد ریال)

از محل قانون		واحد	حجم عملیات	عنوان طرح	رسته فعالیت
اشتغال پایدار روستایی*	تبصره ۱۸*				
-	۱۵۹۴	واحد	۷۶۷	خدمات کسب و کار	گیاهپزشکی و دامپزشکی
۱۰۶۲	-	واحد	۵۱۱	گیاهپزشکی و دامپزشکی	دامپزشکی
۱۰۶۲	۱۵۹۴	واحد	۱۲۷۸	جمع	

* به استناد بن‌دالف ذیل ماده ۲ تفاهم نامه مشترک، ۱۵٪ سهم آورده متقاضی به منابع مالی رسته اضافه می گردد.

- **نظارت:** نظارت فنی و اجرایی، در راستای اجرای بهینه شیوه نامه و ارائه تسهیلات اعطایی در راستای اشتغالزایی

پایدار در سطح استان به عهده مدیریت حفظ نباتات استان و در سطح کشور به عهده سازمان حفظ نباتات می باشد.

- **پایش:** مدیریت حفظ نباتات استان موظف است گزارش عملکرد اجرای این شیوه نامه را در مقاطع سه ماهه به

سازمان حفظ نباتات کشور ارائه نماید و مجری ملی این رسته فعالیت، گزارش عملکرد سه ماهه را بصورت مستمر

به دفتر امور اقتصادی ارائه نماید.

بخش دوم: برنامه‌ها

سازمان حفظ نباتات کشور به استناد مجموعه قانون و آئین نامه اجرایی حفظ نباتات (مصوب سال ۱۳۴۶)؛ وظایف تامین بهداشت گیاهی و مبارزه با آفات و بیماریهای گیاهی و علف‌های هرز و نیز حفظ کشور از ورود، استقرار و پراکنش آفات و بیماریهای قرنطینه‌ای با اتخاذ تدابیر و خط‌مشی‌های مناسب و اعمال ضوابط قرنطینه‌ای داخلی و خارجی و همچنین اعمال استانداردهای ملی و بین‌المللی (مستقر در مرزهای زمینی و فرودگاهها و بنادر) را بعهده دارد. این سازمان در دو بخش در زمینه ایجاد اشتغال فعالیت دارد:

الف) راه‌اندازی شبکه‌های مراقبت، پیش‌آگاهی و ردیابی (کلینیک‌های گیاه‌پزشکی) و نظارت بر کاربرد عوامل بیولوژیک (واحد‌های انسکتاریوم) در سراسر کشور به منظور انجام مبارزه به‌موقع، موثر و هدفمند با توسعه و استقرار روش‌های مدیریت تلفیقی آفات (IPM) و تکیه بر روش‌های غیرشیمیایی برای به حداقل رساندن دفعات و سطوح مبارزه شیمیایی.

ب) سیاست‌گذاری و تدوین برنامه‌های بلندمدت در راستای مصرف و ثبت سموم کم‌خطر؛ اقدامات لازم اعم از صدور مجوز، توسعه و نظارت بر تاسیس شرکت‌های تولیدکننده، واردکننده و توزیع کنندگان سموم کشاورزی، آفتکش‌ها و مواد و عوامل بیولوژیک و واحد‌های گیاه‌پزشکی، در قالب:

- شرکت‌های دفع آفات عمومی و ضد عفونی در قالب واحد‌های گیاه‌پزشکی
- انسکتاریوم‌های تولید حشرات مفید
- شرکت‌های واردکننده، تولیدکننده و توزیع‌کننده سموم کشاورزی و مواد غیرشیمیایی

- سامانه:

در راستای تحقق دولت الکترونیک و تکریم ارباب رجوع، مراحل ثبت درخواست تسهیلات بانکی توسط متقاضی در سامانه یکپارچه تسهیلات اعتباری وزارت جهاد کشاورزی (سیتا) به نشانی www.Cita.maj.ir صورت گرفته و مراحل بررسی و تایید درخواست، توسط همکاران مراکز خدمات جهاد کشاورزی، مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان، واحد‌های تخصصی و معاونت برنامه‌ریزی و بانک‌های عامل از طریق سامانه مذکور انجام خواهد شد. این سامانه در حقیقت نسخه بروز رسانی شده سامانه -سامانه تسهیلات بانکی می باشد. شایان ذکر است، برنامه‌های اشتغال پایدار روستایی همچنان از طریق سامانه کارا قابل پیگیری خواهد بود.

- هدف از اجرا:

هدف از اجرای شیوه‌نامه توسعه اشتغال از طریق بهسازی دینامیک اشتغال در سطح مناطق و توسعه رسته کسب و کاری گیاه‌پزشکی در سطح ملی و استان‌ها می باشد و میزان اعتبارات آن بنا به شرایط استان و ظرفیت طرح متغیر می باشد.

پیش بینی حجم عملیات و میزان اشتغال							
ردیف	عنوان طرح	نام واحد	تعداد واحد	اشتغال		کل اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)	خدمات/محصول
				مستقیم	غیر مستقیم		
۱	احداث و تجهیز کلینیک های گیاهپزشکی	کلینیک	۳۵۰	۹۸۵	۷۰۰	۷۰۰	مراقبت و کنترل آفات و بیماری ها - امنیت غذایی-افزایش راندمان محصول-ارتقاء سلامت محصولات کشاورزی
۲	احداث و تجهیز انسکتاریوم ها	انسکتاریوم	۵۶	۲۲۴	۲۰۰	۱۶۸	مبارزه با آفات و بیماری های گیاهی با روشی امن و با ریسک پذیری پایین
۳	احداث و تجهیز شرکت های تولیدکننده سموم و تجهیز شرکت های ضد عفونی و دفع آفات نباتی	شرکت	۷۴۴	۷۴۴	۱۴۸۸	۶۹۴	جمع
-	-	-	۱۱۵۰	۱۹۵۳	۲۳۸۰	۱۵۶۲	-

جدول ۳- پیش بینی حجم عملیات و میزان اشتغال در سال ۹۸-۹۷ وفق استعلام از متقاضیان استانها

پیش بینی حجم عملیات و میزان اشتغال							
ردیف	عنوان طرح	نام واحد	تعداد واحد	اشتغال		کل اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)	تسهیلات مورد نیاز
				مستقیم	غیر مستقیم		
	رسته فعالیت گیاهپزشکی و دامپزشکی	-	۱۲۷۸	۱۹۵۳	۲۳۸۰	۳۱۲۵	اشغال پایدار روستایی تبصره ۱۸
							۱۲۴۹

بخش سوم: روش ارائه تسهیلات

ماده ۱- تعاریف:

سازمان: سازمان حفظ نباتات کشور

صندوق: صندوق توسعه ملی

وزارت: وزارت جهاد کشاورزی

کارگروه ملی: کارگروهی با مسئولیت وزارت جهاد کشاورزی و با حضور نمایندگان سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت نیرو، سازمان محیط زیست.

کارگروه استانی: کارگروهی با مسئولیت سازمان جهاد کشاورزی استان و عضویت نمایندگان سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان، سازمان آب منطقه ای استان و اداره کل محیط زیست استان.
بانک عامل: بانک ها و موسسات مالی و اعتباری که دارای قرارداد عاملیت با صندوق می باشد.

ماده ۲- ارائه تسهیلات بانکی به متقاضیان حقیقی و حقوقی وفق سیاست های سازمان حفظ نباتات بر مبنای دستورالعمل های طرح اشتغال زا اعم از (فلوچارت اجرایی، دریافت استعلام و مجوزهای لازم از مراجع ذیربط و...) می باشد که لازم است توسط مدیریت های حفظ نباتات استانی بطور کامل برای متقاضی تشریح و کلیه اقدامات لازم صورت پذیرد.

ماده ۳- ارائه کننده ی خدمات مشاوره ای در سطح استان مدیریت حفظ نباتات می باشد که موظف است با انجام کلیه ی اقدامات لازم و انجام مکاتبات با کلیه ی شهرستان های تحت پوشش اطلاع رسانی نماید.

تبصره ۱: کلیه ی مدیریت های حفظ نباتات استانی موظفند برنامه ویژه ایجاد اشتغال و امکان سنجی اشتغال سال ۹۸-۹۷ استان و کلیه ی برنامه ها و سیاست های اجرایی خود را حداکثر تا ۲۰ روز پس از ابلاغ این شیوه نامه، به مدیریت برنامه و بودجه ی سازمان حفظ نباتات ارسال نمایند.

تبصره ۲: رصد متقاضیان دریافت تسهیلات از ابتدای مرحله ی ثبت نام تا دریافت تسهیلات و تسهیل موانع و پیگیری امور به عهده ی مدیریت حفظ نباتات استان می باشد.

تبصره ۳: مدیریت حفظ نباتات استان موظف است گزارش عملکردی شامل (پیگیری های صورت گرفته، تعداد متقاضیان، تعداد طرح های تصویب شده و تعداد اشتغال ایجاد شده در استان) را به صورت ماهیانه به مدیریت برنامه و بودجه ی سازمان حفظ نباتات کشور ارسال -پس از جمع بندی آن را به دفتر اموراتقتصادی ارسال نماید.

تبصره ۴: اولویت ارائه تسهیلات با فعالیت های دانش بنیان و طرح های نوین در محل اجرا می باشد.

ماده ۴- مکاتبه با سازمان حفظ نباتات در خصوص مشکلات و محدودیت های ثبت طرح در سامانه ی ثبت نام در هر استان به عهده مدیریت حفظ نباتات می باشد که پس از اطلاع رسانی استان مربوطه، سازمان حفظ نباتات وظیفه ی پیگیری و حل مساله را دارد.

تبصره ۵: ضروری است معاونت برنامه ریزی و اقتصادی سازمان جهاد کشاورزی استانها در سطح استانی و دفتر امور اقتصادی در سطح ملی، کلیه مشکلات و محدودیت های ثبت نام متقاضیان رشته کسب و کارهای گیاهپزشکی را در سامانه پس از اطلاع رسانی سازمان، از طریق مکاتبات و پیگیری از مرکز فناوری اطلاعات مرتفع نماید.

ماده ۵- چنانچه تا پایان مهلت مقرر جذب اعتبارات در هر یک از استان های کشور کمتر از اعتبار تخصیص یافته اشد، امکان توزیع مجدد اعتبارات جذب نشده با پیشنهاد وزارت و تایید سازمان برنامه و بودجه بلامانع است.

ماده ۶- به دلیل وجود موارد زیادی از واحدهای کسب و کار گیاهپزشکی تعطیل و نیمه تعطیل در سطح کشور (کلینیک ها و انسکتاریوم های غیر فعال) - پس از ارائه اطلاعات لازم توسط سازمان حفظ نباتات، معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی وزارت در خصوص تخصیص اعتبارات بازسازی، نوسازی واحدهای موجود و تامین سرمایه در گردش برای مشاغل گیاهپزشکی پیگیری و اقدام لازم به عمل آورد - ؟

بخش چهارم: ملاحظات و الزامات

توسعه کسب و کار در بخش گیاهپزشکی مستلزم فراهم شدن شرایط و تسهیل بعضی امور توسط دستگاههای دیگر خواهد بود. از جمله:

ماده ۷- استفاده از معافیت های مالیاتی پیش بینی شده برای فعالین در حوزه های کشاورزی طبق قوانین موجود.

ماده ۸- تسریع در صدور مجوزهای بهداشتی یا صنعتی مرتبط با سایر دستگاهها که در بعضی رشته ها مورد نیاز می باشد.

ماده ۹- ایجاد هماهنگی و تعامل با سایر دستگاه های اجرایی مرتبط و برگزاری ملاقات ها و جلسات بین دستگاهی به جهت سهولت در انتقال موانع و مشکلات توسط وزارت جهاد کشاورزی.

تبصره ۱: جهت اجرای بهینه دستوالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال همکاری مشترک فی مابین مدیریت حفظ نباتات با معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی به عنوان متصدی امر در سطح استان ها و همکاری مشترک فی مابین سازمان حفظ نباتات کشور با سایر دستگاه های مرتبط با رشته فعالیت گیاهپزشکی از جمله معاونت های زراعت و باغبانی، سازمان تعاون روستایی، دفتر ساماندهی مراکز جهاد کشاورزی و شبکه ترویج سازمان تحقیقات، موسسه تحقیقات گیاهپزشکی و نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی، در سطح کشور الزامی است. لذا وظیفه ی ایجاد هماهنگی در این خصوص به عهده ی دفتر امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود.

تبصره ۲: ضروری است دفتر امور اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی طی ابلاغیه ای به استان ها همکاری معاونین برنامه ریزی و امور اقتصادی استان ها را با مدیریت های حفظ نباتات در خصوص اشتغال، رصد سامانه و ارائه گزارش خواستار شود.

بخش پنجم: فرایند اجرایی

در چهار چوب بسته به شرح ذیل می باشد:

ماده ۱۰: متقاضیان مشمول (متقاضیانی که فعالیت آن ها در مجموعه کسب و کارهای گیاهپزشکی قرار می گیرد) می بایست طرح توجیهی از کسب و کار مد نظر تهیه و فایل آن را در سامانه ای که بدین منظور فعال می باشد بارگیری نمایند.

ماده ۱۱: طرح توجیهی پس از تصویب در کارگروه شهرستان می بایست طی هر هفته در روز مشخصی به کمیته فنی استان ارائه گردد.

الف- طرح های با تسهیلات درخواستی تا سقف ۱۰۰ میلیارد ریال در کارگروه استانی

ب- طرح های با تسهیلات درخواستی بیش از ۱۰۰ میلیارد ریال در کارگروه ملی

ج- طرح های مطرح شده در کارگروه استانی / ملی ا حداقل امضاء موافق ۳ عضو کارگروه مصوب می شود.

تبصره ۱: سازمان جهاد کشاورزی استان موظف است جهت بررسی طرح های مرتبط با کسب و کارهای گیاهپزشکی نماینده مدیریت حفظ نباتات را به جلسه دعوت نماید.

تبصره ۲: جهت بررسی طرح های گیاهپزشکی بالاتر از ۱۰۰ میلیارد ریال الزامی است نماینده سازمان حفظ نباتات به جلسات کارگروه ملی دعوت شود. لذا شایسته است دفتر امور اقتصادی وزارت هماهنگی های لازم در این خصوص مبذول نماید تا پس از تایید نهایی فنی و اقتصادی طرح و بررسی آن از لحاظ همخوانی با اولویت های استانی و ملی جهت تخصیص اعتبار معرفی گردد.

ماده ۱۲: کمیته فنی استان بررسی فنی و اقتصادی طرح های دریافتی را هر هفته به انجام رسانده و طرحهای تایید شده را به همراه مدارک لازم جهت دریافت تسهیلات به بانک عامل معرفی نماید. همچنین طرح هایی که مورد تایید قرار نگرفته است به همراه دلایل عدم تایید جهت استحضار متقاضی به جهاد کشاورزی شهرستان عودت داده شود و یک نسخه از آن به سازمان حفظ نباتات ارسال گردد.

ماده ۱۳: نظارت فنی و اجرایی، در راستای مصرف بهینه تسهیلات اعطایی به عهده مدیریت حفظ نباتات استان می باشد.

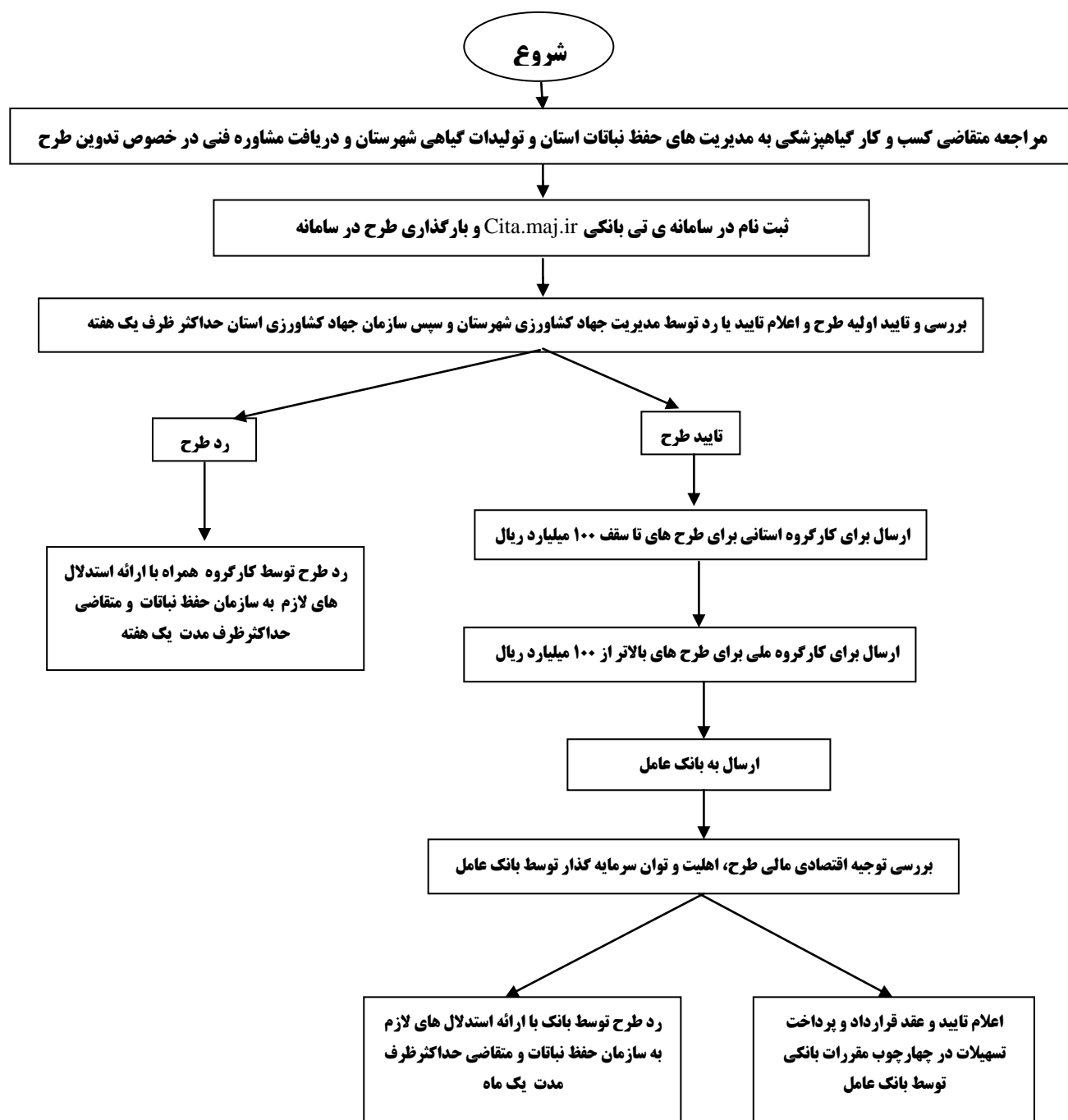
ماده ۱۴: مدیریت حفظ نباتات استان موظف است گزارش عملکرد تسهیلات موضوع این دستورالعمل را مطابق فرم پیوست در مقاطع سه ماهه به سازمان حفظ نباتات کشور ارسال و پس از جمع بندی اطلاعات استانی در همان مقطع به دفتر اموراتصادی ارسال نماید.

ماده ۱۶: فرایند های اشتغال

الف) مدارک اختصاصی جهت تسهیلات سرمایه ای احداث کلینیک های گیاهپزشکی و آزمایشگاه تعیین باقیمانده سموم تصویر مجوز تاسیس دارای اعتبار تصویر مدارک مسئول فنی

ب) مدارک اختصاصی جهت تسهیلات سرمایه ای احداث انسکتاریوم صدور پروانه تاسیس و تولید

فرایند کلی پرداخت تسهیلات بانکی:

فرایند خدمات

ماده ۱۷: صدور مجوزهای مربوط به تدارکات نهاده های کشاورزی و مبارزه با آفات

الف- صدور پروانه واردات و ترخیص عوامل بیولوژیک و تجهیزات کنترل غیرشیمیایی

با توجه به الزام قانونی متقاضیان میبایست برای ثبت درخواست صدور مجوز ورود و ترخیص به سامانه جامع تجارت ایران به آدرس <https://www.nts.w.ir> وزارت صنعت معدن تجارت مراجعه فرمایند.

مشخصات و مراحل انجام کار به تفکیک زمان بندی و محل اجرا

۱- ارائه مدارک شرکت متقاضی به همراه مدارک مسئول فنی مطابق ضوابط مندرج در شرح خدمت به دبیرخانه سازمان. یک روز اداری

۲- بررسی تقاضا و مدارک ارسال شده و تشکیل پرونده توسط کارشناس صدور پروانه در دفتر آفت کش ها- معاونت آفت کش های غیرشیمیایی و بیولوژیک. ۳ روز اداری

۳- در صورت کسری مدارک، مکاتبه با شرکت متقاضی. یک روز اداری

۴- در صورت تکمیل مدارک اعلام آمادگی مسئول فنی برای برگزاری آزمون و تعیین تاریخ آزمون.

۵- اعلام نتیجه آزمون به شرکت متقاضی. یک هفته کاری.

۶- ارسال پرونده شرکت متقاضی به هیأت نظارت بر سموم برای تعیین صلاحیت مسئول فنی. یک ماه

۷- اعلام مصوبه هیأت نظارت بر سموم به شرکت متقاضی. یک روز اداری

۸- اعلام محل کارآموزی از طرف شرکت متقاضی به این سازمان.

۹- صدور معرفی نامه کارآموزی برای مسئول فنی معرفی شده. یک روز اداری

۱۰- ارسال گواهی طی دوره کارآموزی به همراه گزارش توسط شرکت متقاضی به این سازمان.

۱۱- صدور پروانه واردات. یک هفته اداری.

۱۲- مکاتبه با شرکت جهت تحویل پروانه. یک روز اداری

ب - صدور مجوزهای ورود و ترخیص آفت کش های شیمیایی

سازمان حفظ نباتات کشور در راستای وظیفه حاکمیتی خویش، در حوزه سیاستگذاری، برنامه ریزی و نظارت بر تدارک آفتکش های شیمیایی (سموم)، برای واردات آفتکش های شیمیایی توسط شرکت های دارای پروانه فعالیت مربوطه (صادر از سوی این سازمان)، وفق مقررات و ضوابط قانونی مربوطه نسبت به صدور مجوز های ورود و ترخیص برای هر محموله از آفتکش های شیمیایی (سموم) پس از بررسی های کارشناسی و فنی مربوطه، اقدام می نماید.

با توجه به الزام قانونی متقاضیان میبایست برای ثبت درخواست صدور مجوز ورود و ترخیص به سامانه جامع تجارت ایران در وزارت صنعت معدن تجارت مراجعه فرمایند.

مشخصات و مراحل انجام عملیات صدور مجوز های ورود سموم به تفکیک زمان بندی و محل

اجرا

۱- ارائه نامه درخواست متقاضی به همراه مدارک لازم به دبیرخانه سازمان (یک روز کاری)

۲- ارجاع درخواست به انضمام مدارک به دفتر آفتکش ها (یک روز کاری)

۳- بررسی تقاضا و مدارک ارسال شده توسط کارشناس صدور مجوز های ورود و ترخیص آفتکش های شیمیایی

(در صورت تکمیل بودن مدارک) (یک تا دو روز کاری)

- ۴- تنظیم پیش نویس مجوز ورود و ارسال به رئیس گروه صدور پروانه ها، نظارت بر تامین، توزیع و مصرف سموم (یک روز کاری)
- ۵- ارسال پیش نویس مجوز ورود به مدیر کل دفتر آفتکش ها جهت بازبینی نهایی (نیم روز کاری)
- ۶- ارسال پیش نویس مجوز ورود برای تایید نهایی به معاون کنترل آفات (نیم روز کاری)
- ۷- تایید مجوز ورود توسط معاون کنترل آفات (یک روز کاری)
- ۸- ثبت اولیه مجوز در سامانه جامع تجارت ایران (زیر سامانه یکپارچه مجوزها) (نیم روز کاری)
- ۹- ثبت نهایی و صدور کد رهگیری ۱۴ رقمی از سامانه جامع تجارت ایران (زیر سامانه یکپارچه مجوزها) (نیم روز کاری)

مشخصات و مراحل انجام عملیات صدور مجوز های ترخیص سموم به تفکیک زمان بندی و محل اجرا

- ۱- ارائه نامه درخواست متقاضی به همراه مدارک لازم به دبیرخانه سازمان (یک روز کاری)
- ۲- ارجاع درخواست به انضمام مدارک به دفتر آفتکش ها (یک روز کاری)
- ۳- بررسی تقاضا و مدارک ارسال شده توسط کارشناس صدور مجوز های ورود و ترخیص آفتکش های شیمیایی (در صورت تکمیل بودن مدارک) (دو تا سه روز کاری)
- ۴- تنظیم پیش نویس مجوز ترخیص و ارسال به رئیس گروه صدور پروانه ها، نظارت بر تامین، توزیع و مصرف سموم (یک روز کاری)
- ۵- ارسال پیش نویس مجوز ترخیص به مدیر کل دفتر آفتکش ها جهت بازبینی نهایی (نیم روز کاری)
- ۶- ارسال پیش نویس مجوز ترخیص برای تایید نهایی به معاون کنترل آفات (نیم روز کاری)
- ۷- تایید مجوز ورود توسط معاون کنترل آفات (یک روز کاری)
- ۸- ثبت اولیه مجوز در سامانه جامع تجارت ایران (زیر سامانه یکپارچه مجوزها) (نیم روز کاری)
- ۹- ثبت نهایی و صدور کد رهگیری ۱۴ رقمی از سامانه جامع تجارت ایران (زیر سامانه یکپارچه مجوزها) (نیم روز کاری)

ماده ۱۸: صدور مجوز های مربوط به کسب و کار تهیه و تدارک سموم و عوامل بیولوژیک

الف- ثبت نام تجاری آفت کش های میکروبی و غیرشیمیایی

ثبت نام تجاری عوامل میکروبی کنترل آفات

عوامل میکروبی کنترل کننده آفات یا آفت کش های میکروبی شامل باکتری ها، قارچ ها، ویروس ها و تک یاختگان و یا میکروارگانیسم های تغییر یافته از نظر ژنتیکی می باشند.

با توجه به قانون ملی ایمنی زیستی این دستورالعمل شامل اطلاعات لازم برای ثبت آفت کش های میکروبی حاوی عوامل تغییر یافته ژنتیکی نیست.

به دلیل ماهیت عوامل بیولوژیک کنترل آفات بعضی از ملزومات اطلاعاتی برای ثبت این عوامل با اطلاعات مربوط به ثبت آفت کش های شیمیایی متفاوت است. این اصل کلی که باید ضمن اثر بخش بودن، خطر غیرقابل قبولی را برای کاربران، مصرف کنندگان و یا محیط زیست ایجاد ننمایند در مورد ثبت این آفت کش ها نیز مصداق دارد.

شرکت متقاضی ثبت آفت کش میکروبی جدید باید درخواست ثبت را که در آن نام تجاری، نام عمومی، شرکت سازنده یا فرموله کننده، آدرس، آفت یا آفات هدف، محصول تیمار شونده و فرمولاسیون مشخص شده باشد به همراه مدارک و اطلاعات کافی و جامع مطابق "دستورالعمل ثبت آفت کش های میکروبی" مندرج در وب سایت این سازمان و فرم های لازم برای دانلود در ۳ نسخه نوشتاری و یک عدد لوح فشرده با سربرگ و مهر شرکت اصلی تولیدکننده به سازمان ارسال کند. ذکر مرکز آزمایش کننده و منابع آزمون هر بخش ضروری است.

مشخصات و مراحل انجام کار به تفکیک زمان بندی و محل اجرا

- ۱- ارائه نامه درخواست ثبت به همراه مدارک لازم مطابق دستورالعمل های مندرج در شرح خدمات به دبیرخانه سازمان. یک روز اداری
- ۲- بررسی تقاضا و مدارک ارسال شده توسط کارشناس ثبت در دفتر آفت کش ها- معاونت آفت کش های غیرشیمیایی و بیولوژیک. ۲ هفته کاری
- ۳- در صورت کسری مدارک، مکاتبه با شرکت متقاضی. یک روز اداری
- ۴- در صورت تکمیل مدارک، طرح درخواست و بررسی مدارک در کارگروه تخصصی ثبت. دو ماه
- ۵- اعلام مصوبه کارگروه پس از تأیید صورتجلسه توسط اعضا، به هیأت نظارت بر سموم. در صورت مخالفت با ثبت و نیاز به اطلاعات بیشتر مصوبه به شرکت متقاضی اعلام خواهد شد. یک هفته کاری
- ۶- طرح درخواست و مصوبه کارگروه در هیأت نظارت بر سموم.
- ۷- ارسال به یکی از مؤسسات تحقیقاتی تک محصولی، مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی یا مؤسسات دانشگاهی معتبر برای انجام آزمایش بررسی کارایی.
- ۸- ارسال نتیجه طرح به سازمان و مطالعه طرح توسط مدیریت های مربوطه و اعلام نظر به کارگروه تخصصی. ۲ هفته کاری.
- ۹- بررسی مدارک در کارگروه تخصصی و اعلام نظر به هیأت نظارت بر سموم جهت تصویب. یک ماه
- ۱۰- بررسی در هیأت نظارت و اعلام مصوبه به شرکت متقاضی.

ب- صدور پروانه تولید عوامل میکروبی کنترل بیولوژیک و فرآورده ها و تجهیزات کنترل غیرشیمیایی

مشخصات و مراحل انجام کار به تفکیک زمان بندی و محل اجرا

- ۱- ارائه مدارک شرکت متقاضی به همراه مدارک مسئول فنی مطابق ضوابط مندرج در شرح خدمات به دبیرخانه سازمان. یک روز اداری
- ۲- بررسی تقاضا و مدارک ارسال شده و تشکیل پرونده توسط کارشناس صدور پروانه در دفتر آفت کش ها- معاونت آفت کش های غیرشیمیایی و بیولوژیک. ۳ روز اداری
- ۳- در صورت کسری مدارک، مکاتبه با شرکت متقاضی. یک روز اداری
- ۴- در صورت تکمیل مدارک اعلام آمادگی مسئول فنی برای برگزاری آزمون و تعیین تاریخ آزمون.
- ۵- اعلام نتیجه آزمون به شرکت متقاضی. یک هفته کاری.
- ۶- بازدید از خط تولید کارگاه و یا کارخانه. ۲ هفته کاری.
- ۷- ارسال پرونده شرکت متقاضی به هیأت نظارت بر سموم برای تعیین صلاحیت مسئول فنی. یک ماه
- ۸- اعلام مصوبه هیأت نظارت بر سموم به شرکت متقاضی. یک روز اداری

- ۹- اعلام محل کارآموزی از طرف شرکت متقاضی به این سازمان.
- ۱۰- صدور معرفی نامه کارآموزی برای مسئول فنی معرفی شده. یک روز اداری
- ۱۱- ارسال گواهی طی دوره کارآموزی به همراه گزارش توسط شرکت متقاضی به این سازمان.
- ۱۲- صدور پروانه واردات. یک هفته اداری.
- ۱۳- مکاتبه با شرکت جهت تحویل پروانه. یک روز اداری

ج - صدور تاییدیه برچسب سموم

از آنجایی که کاربرد مناسب و هماهنگ با اصول و توصیه های مربوطه برای هر یک از آفت کش های شیمیایی یکی از مهمترین حلقه های تدارک و مصرف این مواد می باشد، در صورت انجام مناسب آن به هدف نهایی که همان کنترل عوامل خسارت زای گیاهی است می توان نائل شد. برچسب سموم در حقیقت شناسنامه کاربردی سم می باشد که بایستی طبق ضوابط و مصوبات هیات نظارت بر سموم تدوین و مورد تایید قرار گرفته تا مجاز به الصاق بر روی ظروف گردد.

- ۱) ارائه درخواست به انضمام تصویر چاپی برچسب به کارشناس بررسی برچسب
- ۲) بررسی برچسب پیشنهادی توسط کارشناس بررسی کننده برچسب (سه روز کاری)
- ۳) ارائه نظرات اصلاحی روی برچسب پیشنهادی به متقاضی
- ۴) ارائه نسخه نهایی جدید منضم به نامه رسمی اولیه به دبیرخانه
- ۵) ارجاع درخواست به انضمام نسخه نهایی برچسب به دفتر آفتکشها (نیم روز کاری)
- ۶) ارجاع درخواست به انضمام نسخه نهایی برچسب به کارشناس بررسی کننده برچسب (نیم روز کاری)
- ۷) تنظیم پیش نویس تاییدیه برچسب برای تایید به مدیر کل دفتر آفتکش ها (نیم روز کاری)
- ۸) صدور تاییدیه برچسب و ارائه به متقاضی (نیم روز کاری)

ماده ۱۹: صدور مجوز های مربوط به صادرات و واردات محموله های گیاهی

الف) بررسی و صدور درخواست شرکت های حمل و نقل برای انجام ترانزیت صدور مجوز ترانزیت برای محموله های کشاورزی و گیاهی به منظور جلوگیری از ورود آفات و بیماریهای گیاهی غیر بومی

مشخصات و مراحل انجام کار به تفکیک زمان بندی و محل اجرا

الف: ارائه درخواست توسط شرکت متقاضی دریافت مجوز ترانزیت محصولات گیاهی
ب: بررسی درخواست توسط کارشناس مربوطه در خصوص نوع محصول مرز ورودی و خروجی و کشور مبدا و مقصد و تعهدات قبلی شرکت

ج: در صورت تایید همه موارد مندرج در بند ب تهیه پیش نویس و تایپ آن و ارجاع به مقام مجاز جهت تایید
د: تایید نهایی و صدور مجوز مربوطه

کلیه مراحل انجام کار به شرط تکمیل مدارک عدم وجود مشکل ۴۸ ساعت کاری زمان خواهد برد

ب) تمدید شرایط قرنطینه، تغییر گمرک ورودی و سایر اصلاحات

مراحل انجام کار

الف: ارائه درخواست توسط شرکت در سربرگ شرکت

ب: بررسی درخواست توسط کارشناس مربوطه و امکان انجام آن (درخصوص تغییر مرز ورودی امکان واردات از مرز جدید و یا امکان تمدید مهلت اعتبار

ج: تهیه پیش نویس مربوطه توسط کارشناس مربوطه

د: ارجاع نامه به مقام مجاز و تایید نهایی آن و صدور نامه

کل انجام کار با طی مراحل اداری به طور معمول ۴۸ ساعت کاری به طول خواهد انجامید

ت) تحلیل خطر محصولات کشاورزی وارداتی در فهرست کالاها با ریسک قرنطینه ای کم، متوسط و زیاد

تحلیل خطر محصولات کشت وری و تعیین گروه ریسکی آنها در یکی از گروه های با ریسک قرنطینه ای کم متوسط و یا زیاد یا محصولات مشمول بازرسی

مراحل انجام کار

الف: درخواست متقاضی برای صدور شرایط قرنطینه ای به دبیرخانه سازمان حفظ نباتات

ب: ارجاع پرونده به کارشناس مربوطه برای تعیین اینکه تحلیل خطر واردات قبلاً انجام گرفته است یاخیر و چنانچه قبلاً تحلیل خطر انجام گرفته است در کدام دسته ریسکی قرار دارد

ج: در صورتی که تحلیل خطر قبلاً انجام نگرفته است ارجاع پرونده به دفتر پایش و تحلیل خطر برای انجام مراحل تحلیل خطر

د: اعلام نتیجه تحلیل خطر به دفتر قرنطینه

ه: ارجاع پرونده به مدیرین تدوین ضوابط استناداگرد ها و برنامه های کنترلی برای تعیین نیاز به ضدعفونی و نوع آن

و: اعلام نتیجه ضدعفونی به دفتر قرنطینه

ز: جمع بندی شرایط و تعیین گروه ریسکی مربوطه و اعلام رسمی آن به همراه شرایط مربوطه به قائم مقام وزیر در امور بازرگانی

مراحل الف و ب به طور معمول یک روز کاری مرحله ج بسته به شرایط از یک هفته تا یک ماه و در موارد استثناء تا چند ماه مرحله د ه و به طور معمول از دو روز تا یک هفته و مرحله ز دو روز به طول خواهد انجامید

با توجه به موارد فوق معمول زمان لازم برای انجام این خدمت به طور متوسط از سه هفته تا یک ماه تخمین زده می شود.

ج) صدور شرایط قرنطینه ای واردات برای محصولات کشاورزی که قبلاً تحلیل خطر شده اند

صدور شرایط قرنطینه ای برای محموله های گیاهی که قبلاً تحلیل خطر شده اند و در فهرست کالاهای با ریسک قرنطینه ای زیاد قرار دارند با توجه به الزام قانونی، متقاضیان میبایست برای ثبت درخواست صدور مجوز ورود و شرایط قرنطینه ای واردات محصولات کشاورزی به سامانه جامع تجارت ایران در وزارت صنعت معدن تجارت مراجعه فرمایند.

مراحل کار:

الف: تکمیل مدارک و ارائه آنها به دبیر خانه سازمان

ب: ارجاع پرونده به دفتر قرنطینه

ج: ارجاع مدارک به کارشناس بررسی مدارک

د: در صورت کامل بودن مدارک ارجاع پرونده به کارشناس صدور مجوز
ه: تهیه پیشنویس مجوز و ارجاع به مقام مجاز برای امضاء نهایی
و: ارجاع به دبیر خانه برای پرینت و ارائه مجوز به متقاضی
در صورت تکمیل بودن مدارک کل پروسه انجام کار در دفتر قرنطینه سازمان حفظ نباتات و در مدت دو روز کاری انجام خواهد شد

مدارک مورد نیاز

- الف فرم درخواست مجوز واردات
- ب: نامه درخواست در سربرگ شرکت
- ج: کپی کارت بازرگانی
- د: کپی پروفرما
- ه: فرم تکمیل شده تایید گلخانه توسط مدیریت حفظ نباتات محل گلخانه قرنطینه بعد از ورود (ویژه اندام های گیاهی مشمول
و: تعهد نامه محضری واردکننده
ز: تعهد نامه محضری گلخانه دار
ح: تعهد موسوم به آگروباکتریوم در سربرگ شرکت
ط: قرارداد فیما بین واردکننده و گلخانه دار
ی: تعهد نامه واردکنندگان پیاز گل‌های زینتی (ویژه پیاز گل‌های زینتی)
ک: تعهد نامه گلخانه دار شمعدانی (ویژه محموله نشاء شمعدانی)

د) صدور گواهی بهداشت نباتی

با توجه به راه اندازی سامانه جامع پایش عوامل خسارتزای گیاهی از این پس کلیه مراحل مربوط به صدور گواهی بهداشت گیاهی از طریق سامانه <http://pms.ppo.ir/Login> انجام میپذیرد.

مراحل کار:

- الف: ثبت نام شرکت در سامانه صدور گواهی بهداشت گیاهی
- ب: مراجعه شرکت به یکی از مراکز قرنطینه گیاهی به منظور فعال کردن و دریافت کد کاربری و رمز عبور شرکت توضیح اینکه انجام این دو مرحله برای ثبت شرکت به عنوان شرکت فعال در صادرات محصولات کشاورزی ضروری بوده و یکبار انجام آن کفایت می نماید.
- ج: مراجعه شرکت به سامانه جهت تکمیل فرم مربوطه برای هر محموله صادراتی و ثبت درخواست و دریافت کد رهگیری
- د: مراجعه به یکی از مراکز قرنطینه گیاهی کشور و درخواست بازدید محموله و انجام مراحل لازم جهت صدور گواهی بهداشت گیاهی
- ه: بازدید محموله توسط کارشناس قرنطینه یا کارشناس کلینیک گیاهپزشکی مجاز در امور قرنطینه
و: تایید سلامت محموله از نظر عدم آلودگی به آفات و بیماریهای مهم و قرنطینه ای و یا انجام ضدعفونی (در صورت نیاز) و سپس تایید سلامت محموله
ز: صدور گواهی بهداشت گیاهی

کل زمان مورد نیاز بسته به سلامت محموله و یا نیاز به ضدعفونی و نوع آلودگی و ضدعفونی مورد نیاز از ۴۸ ساعت تا چهارده روز کاری می باشد.

ی) صدور مجوز خروج محموله های گیاهی از گمرک

با عنایت به ماده ۱۱ قانون حفظ نباتات و ماده ۱۲ آیین نامه اجرایی آن ترخیص انواع محموله های کشاورزی از گمرکات کشور منوط به صدور اجازه ترخیص توسط قرنطینه نباتی مستقر در گمرک مربوطه می باشد. با عنایت به الزام قانونی و تزویج و توسعه زیرساخت های دولت الکترونیک از این پس کلیه مراحل ترخیص محموله های کشاورزی در بستر الکترونیکی گمرک به آدرس <https://epl.irica.ir/login> انجام می پذیرد.

مراحل کار:

الف: دریافت کد رهگیری توسط واردکننده از گمرک و ارجاع کار توسط گمرک به مرکز قرنطینه
ب: مراجعه واردکننده به مرکز قرنطینه مستقر در گمرک و ارائه مدارک
ج: بررسی مدارک توسط کارشناس قرنطینه
د: در صورت کامل بودن مدارک بازدید محموله توسط کارشناس قرنطینه
ه: نمونه برداری و ارسال نمونه به آزمایشگاه در صورت نیاز (برای محموله های با ریسک قرنطینه ای زیاد و مشمول قرنطینه بعد از ورود انجام نمونه برداری و ارسال نمونه به آزمایشگاه ضروری است)
و: بررسی سلامت محموله در آزمایشگاه و حصول اطمینان از سلامت محموله
ز: اعلام سلامت محموله به کارشناس مستقر در گمرک
ح: اعلام اجازه ترخیص محموله توسط کارشناس قرنطینه به گمرک کلیه مراحل انجام کار بسته به نوع محموله مقدار آن و آزمایشات لازم در شرایط معمول از دو ساعت تا دو روز متغیر بوده لیکن چنانچه مدارک محموله ناقص بوده و یا در بررسی ها آلودگی محموله به آفات و بیماریهای قرنطینه ای اعلام گردد مراحل کار متفاوت بوده و زمان انجام آن نیز متغیر خواهد بود.

ماده ۲۰: سامانه پنجره واحد کشاورزی آماده دریافت درخواست های صدور مجوز کلینیک های گیاه پزشکی از سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی در سراسر کشور می باشد. برای آشنایی با نحوه ارسال درخواست در پنجره واحد کشاورزی فایل پی دی اف پیوست می باشد.

۵-۹) توسعه کسب و کارهای خرد با کمک شرکت‌های پیشرو و پشتیبان در بخش کشاورزی

• مقدمه:

کشاورزی قراردادی^{۱۱} برای سالیان متمادی به عنوان ابزار سازماندهی تولید کشاورزی هم برای کشاورزان بزرگ-مقیاس و هم برای کشاورزان کوچک-مقیاس مورد استفاده قرار گرفته است. در دوران آزادسازی بازار، جهانی‌سازی و توسعه صنایع وابسته به بخش کشاورزی این خطر وجود دارد که کشاورزان کوچک-مقیاس برای تامین نهاده‌ها و فروش محصولات با مشکل روبرو شوند. در بسیاری از کشورها همزمان با سودآوری کشاورزان بزرگتر، کشاورزان کوچک در حاشیه قرار می‌گیرند. نتیجه چنین وضعیتی تداوم هجوم جمعیت به شهرها است که تقریباً در همه‌جا مشاهده می‌شود. این مسئله یکی از چالش‌های مهم کشور ما نیز در سال‌های اخیر است.

آزادسازی بازارها، جهانی‌شدن و صنعتی‌شدن بخش کشاورزی عوامل مهمی هستند که منجر به تغییر نگرش تولید در بخش کشاورزی گردیده‌اند. برای هماهنگی با این تغییرات لازم است کشاورزان، به خصوص کشاورزان کوچک-مقیاس خود را مجهز نمایند. بنابراین، برقراری و تقویت پیوندهای بین کشاورزان و صنایع بخش کشاورزی و همینطور بازارهای داخلی و جهانی اجتناب ناپذیر می‌نماید. یکی از روش‌های ایجاد چنین پیوندهایی کشاورزی قراردادی است. تجربه کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در این زمینه نشان‌دهنده موفقیت این نوع کشاورزی است. شرایط خاص کشور ما گویای آن است که این الگو می‌تواند به عنوان گزینه‌ای برای تقویت پیوند کشاورزان و صنایع وابسته مورد توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان قرار گیرد.

بررسی مشکلات کسب و کارهای خرد در بخش کشاورزی ایران گویای سطح پایین هماهنگی بین بخش‌های مختلف زنجیره عرضه می‌باشد و تمرکز بر حمایت و تامین مالی زنجیره (عرضه) ارزش، بجای حمایت از فعالیت‌های مستقل و جزیره‌ای، می‌باشد. به عبارت دیگر ارتباط و هماهنگی ضعیفی بین تولیدکنندگان، صنعت فرآوری، صنعت انبارداری، صنعت حمل و نقل، شبکه‌های خرده‌فروشی، عمده‌فروشی و مصرف‌کنندگان مشاهده می‌شود و این مسئله منجر به شکاف بالای بین قیمت تولیدکننده و مصرف‌کننده محصولات کشاورزی شده است. بنابراین، لازم است با استفاده از سازوکاری مناسب ارتباط بخش‌های مختلف زنجیره تولید به ویژه ارتباط بین تولیدکنندگان و صنایع وابسته را تقویت نمود. توسعه و تکمیل زنجیره‌های ارزش محصولات کشاورزی مبتنی بر کشاورزی قراردادی می‌تواند بر بسیاری از این نارسایی‌ها فائق آید و مشکلات کسب و کارهای خرد در بخش کشاورزی را برطرف نماید.

با توجه به آنچه بیان شد، لازم است بستر مناسب برای تقویت سرمایه‌گذاری داخلی و بین‌المللی از طریق کشاورزی قراردادی فراهم گردد. در مراحل اولیه که امکان ارتباط و پیوند بین کشاورزان و صنایع با مشکلاتی همراه است، اتحادیه‌ها و تشکل‌های مربوطه می‌توانند این نقش را ایفا نمایند. بر اساس تجربیات بین‌المللی، محصولات زیادی در بخش کشاورزی ظرفیت لازم برای توسعه مبتنی بر قراردادهای دارند که از آن جمله می‌توان به پنبه، برنج، چای، محصولات گوشتی، محصولات سبزی و صیفی و ... اشاره نمود.

• اهداف طرح کشاورزی مبتنی بر قرارداد در کسب و کارهای خرد بخش کشاورزی

۱. برقراری ارتباط و اتصال پایدار بین بنگاه‌های خرد و کوچک محلی با پشتیبان‌ها
۲. ایجاد نهادهای واسط تخصصی برای انتقال دانش فنی و استانداردها
۳. ایجاد امنیت شغلی برای بهره‌برداران خرد بخش کشاورزی و بنگاه‌های فعال در کل زنجیره‌ی ارزش
۴. توسعه بخش کشاورزی به منظور افزایش بهره‌وری تولید کمی و کیفی محصولات

^{۱۱} Contract Farming

۵. جهت‌دهی درست و به موقع منابع مالی به بخش تولید و رونق واحدهای صنعتی و تولیدی و صادراتی

• تعاریف

کشاورزی قراردادی: در یک تعریف ساده کشاورزی قراردادی خریدار را با تولیدکننده از طریق یک قرارداد الزام آور پیوند می‌دهد و نوع کالایی که باید تولید شود مشخص می‌کند. به عبارت دیگر، کشاورزی قراردادی سازوکاری است که روابط میان کشاورزی و صنایع وابسته را هماهنگ کرده و به تقویت فعالیت‌های نظام فرآوری و صنایع تبدیلی می‌انجامد. این فرایند باعث تحولات مثبت در زنجیره تأمین مواد غذایی شده و نقش آن را به عنوان یک راهبرد موثر برجسته می‌کند. باید به کشاورزی قراردادی به عنوان عنصری مفید در بهبود مدیریت زنجیره و تأمین مواد غذایی و کشاورزی توجه نمود. در عمل، محتوای هر قرارداد در حد زیادی متفاوت است. قراردادها عموماً قبل از کاشت محصول بسته می‌شوند و معمولاً در بخش‌های زیر ممکن است دیده شوند:

- تاریخ‌های کاشت، داشت و برداشت؛
- سطح زیر کشت؛
- مقادیر تحویلی؛
- نهاده‌ها؛
- فرآیند تولید؛
- تقاضا برای نیروی کار؛
- نیاز به درجه‌بندی؛
- قیمت یا فرمول قیمتی؛ و
- مشاوره فنی.

کسب و کار خرد در بخش کشاورزی: ادبیات مربوط به کسب و کار واحدهای کوچک، بسیار گسترده است و این گستردگی نیز باعث شده است که در کشورهای مختلف تعاریف گوناگونی ارائه شود. منظور از کسب و کارهای خرد تولیدکنندگان بخش کشاورزی هستند که مستقیماً به تولید محصولات (خام) کشاورزی می‌پردازند.

پشتیبان یا مجری طرح: متقاضی اجرای کشاورزی مبتنی بر قراردادی است که به صورت شرکتی تولیدی، بازرگانی یا دانش‌بنیان یا در قالب صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی فعالیت می‌کند.

ناظر اجرای طرح: سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی با هماهنگی و همکاری معاونت برنامه‌ریزی و اقتصادی - دفتر امور اقتصادی به عنوان ناظر بر حسن اجرای تعهدات مجریان طرح‌ها و تأییدکننده‌ای اولیه طرح‌های کشاورزی مبتنی بر قرارداد می‌باشد. مراکز خدمات توسعه کسب و کارهای^{۱۲} کشاورزی به عنوان بازوی اجرایی و عملیاتی وظیفه اجرایی و نظارت را در استان‌ها به عهده خواهند داشت.

تأمین‌کنندگان: تولیدکنندگان و بهره‌برداران خرد و کوچک بخش کشاورزی می‌باشند که خود تولیدکننده مستقیم محصولات کشاورزی هستند.

^{۱۲} Business Development Services= BDSs

زنجیره ارزش محصولات کشاورزی: زنجیره ارزش به کلیه بخش‌های فعال در تامین نهاده‌ها، تولید، فرآوری و بسته‌بندی، حمل و نقل و بازار اطلاق می‌گردد. زنجیره ارزش اولویت‌دار هر استان بر اساس مزیت‌ها و ظرفیت‌های هر استان توسط دفتر امور اقتصادی تعیین خواهد شد.

موسسات عامل: کلیه بانکها و موسسات مورد اشاره در دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون برنامه و بودجه مشتمل بر بانک کشاورزی، بانک توسعه تعاون و پست‌بانک هستند.

• واحدهای مشمول

تسهیلات موضوع این دستورالعمل به منظور استفاده از روش کشاورزی مبتنی بر قرارداد در اختیار فعالین امر در حوزه های مختلف (زراعی، باغی، شیلات، دام و طیور، عشایری، بازرگانی، مکانیزاسیون، صنایع و فرآوری) قرار خواهد گرفت. این تسهیلات به منظور ایجاد، تکمیل، توسعه، بهینه‌سازی، راه اندازی، سرمایه در گردش واحد های زنجیره تامین و ارزش محصولات کشاورزی مبتنی بر کشاورزی قراردادی بوده و میزان پرداخت آن بنا به شرایط استان و ظرفیت متغیر می‌باشد.

• شرایط و ضوابط استفاده از تسهیلات اشتغال روستایی مدل کشاورزی مبتنی بر قرارداد

۱. مجری طرح‌ها، الزاماً شرکت های پیشرو تولیدی و بازرگانی فرآوری و صنایع تبدیلی و تکمیلی دارای خطوط تولید، بسته بندی و فرآوری که منجر به ایجاد ارزش افزوده بر روی محصول می گردند، می باشند. مجری می بایست پروانه ی بهره برداری و دیگر مجوزات قانونی لازم را داشته باشد. ضمناً شرکت های دارای سابقه فعالیت با توان و سابقه صادراتی در اولویت قرار خواهند داشت. اهلیت و صلاحیت مجری توسط سازوکاری که در دفتر امور اقتصادی تعیین می‌گردد و در قالب کارگروه ملی کشاورزی قراردادی تعیین خواهد شد.
۲. تسهیلات به صورت تسهیلات سرمایه‌ای و سرمایه در گردش برای توسعه واحدها و همچنین عقد قرارداد با کشاورزان در اختیار مجری قرار خواهد می‌گیرد. تضمین اصل و سود سرمایه در گردش اعطایی، بر عهده ی مجری بوده و می بایست وثایق و تضامین مورد نیاز بانک را تأمین و در اختیار بانک قرار دهد.
۳. متقاضی ملزم است به ازای دریافت تسهیلات با کشاورزان یا بهره برداران برای قرارداد و خرید تضمینی محصول قرارداد امضاء نموده و فرآیندهای آموزش، ارتقای بهره وری و خدمات فنی مشاوره ای به کشاورزان را نیز اجرا نماید. مجری طرح متعهد است منابع مالی ناشی از این تسهیلات را صرفاً برای خرید محصول مورد نظر صرف نماید.
۴. نرخ سود تسهیلات سرمایه در گردش، معادل نرخ سود تسهیلات بر اساس تفاهم‌نامه تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۸ بوده و حداکثر دوره‌ی بازگشت تسهیلات در هر طرح ۱۲ ماه می‌باشد. مجری طرح می‌بایست پس از دریافت تسهیلات مطابق با گردش کار و ضوابط این دستورالعمل، ظرف مدت کمتر از یک سال اصل تسهیلات به همراه سود متعلقه را به صورت کامل به بانک بازگرداند و در صورت موافقت بانک، مجری می‌تواند مجدداً تسهیلات جدید را برای اجرای طرح در سال های بعد به صورت متناوب دریافت نماید.
۵. تسهیلات سرمایه در گردش اعطایی در این طرح، می بایست مستقیماً به حساب تأمین کنندگان محصول واریز گردد. پس از تأیید تسهیلات و عقد قرارداد بانکی بین بانک و مجری طرح، فهرست تأمین کنندگان تحت قرارداد به بانک عامل ارسال گردیده و در زمان های اعلامی خرید محصول از سوی مجری طرح، فهرست تأمین کنندگان تحت قرارداد به بانک عامل ارسال گردیده و در زمان های اعلامی خرید محصول از

- سوی مجری، بانک تسهیلات را در حساب مشترکی بین بانک و مجری طرح، کارسازی می نماید، سپس هریک از تأمین کنندگان (کشاورزان) تحت قرارداد محصول خود را به مجری (خریدار) تحویل داده و قبض رسید محصول ممه‌ور به مهر شرکت خریدار شده را دریافت می نمایند. تأمین کننده می توان با ارائه این قبض به بانک، وجه آن را به صورت نقد در حساب خود در همان بانک دریافت نماید. به منظور ردیابی و پایش دقیق فرآیند و جلوگیری از انحراف و مصرف منابع به صورت های دیگر در این طرح الزاماً کلیه پرداخت‌ها به تأمین کنندگان تحت قرارداد به صورت نقدی و در حساب تأمین کننده در همان بانک انجام خواهد شد.
۶. در صورت عدم اجرای تعهدات، رعایت شرایط و ضوابط این دستورالعمل توسط مجری طرح و یا گزارش ناظرین طرح مبنی بر عدم اجرای صحیح این فرآیندها و یا انحراف منابع، ضمن جلوگیری از پرداخت های بعدی در هر مرحله، سود تسهیلات به نرخ ۱۸٪ محاسبه و اخذ می شود و تسهیلات بعدی نیز به مجری تعلق نخواهد گرفت.
۷. فهرست تأمین کنندگان به همراه مشخصات کامل آنها نظیر کد ملی، آدرس، شماره تماس، می بایست در اختیار ناظر یا ناظران طرح قرار گیرد. همچنین در صورت نیاز فهرست و متن قراردادها توسط ناظرین کنترل خواهد شد.
۸. با توجه به ضرورت رعایت دستورالعمل های بانک مرکزی، عدم وجود اقساط معوق بدهی ریالی، چک برگشتی و عدم شمول دیگر ممنوعیت های بانکی و مالی، توسط مجری طرح الزامی است و امکان پرداخت بدهی ها، تسویه تسهیلات قبلی، استمهال بدهی، و هرگونه توافق دیگر بین بانک و مجری طرح در این گونه موارد مجاز نمی باشد.
۹. پرداخت تسهیلات سرمایه در گردش، حداکثر تا سقف پروانه ی بهره برداری مجاز است و در صورتی که مجری طرح تسهیلات در گردش دیگری را از شبکه ی بانکی کشور دریافت نموده و تسویه نموده است، میزان تقاضای مجری طرح منهای کل تسهیلات سرمایه در گردش قبلی می بایست در نظر گرفته شود.

• سایر الزامات:

۱. طراحی و تولید نرم‌افزار مدیریت پروژه کشاورزی قراردادی
۲. تأمین به موقع و کافی تسهیلات توسط بانک‌های عامل
۳. همکاری جدی بانک ها در تسریع مراحل پذیرش، بررسی، تصویب و پرداخت تسهیلات
۴. ارائه خدمات توسعه کسب و کارهای (BDSs) کشاورزی در استان‌ها با همکاری سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی
۵. پیگیری جدی سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها (معاونت برنامه‌ریزی و امور اقتصادی) در کلیه مراحل مختلف معرفی تا پرداخت تسهیلات به طرح ها
۶. نظارت مستمر سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی با همکاری سازمان جهاد کشاورزی استان‌ها (معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی) بر مراحل مختلف اجرای طرح ها و انعکاس مشکلات و مسائل دریافت کننده تسهیلات
۷. معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی استان موظف است نظارت بر اجرای دقیق فرآیندها در شرکت های مجری، تأمین کنندگان تحت قرارداد و فرآیندهای پرداخت و تهیه و تنظیم گزارشات ادواری، بازدیدهای میدانی و نظارت بر حسن اجرای این دستورالعمل از طریق ناظر طرح را داشته باشد.

۸. معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی استانها موظف است نسبت به تهیه گزارشات تخصصی در خصوص نحوه‌ی پیشرفت هریک از طرح‌ها، و اعلام توقف و یا اعلام تخلف به بانک برای قطع تسهیلات در صورت عدم اجرای دستورالعمل‌ها را اقدام نماید.
۹. صندوق بیمه کشاورزی موظف است پوشش کامل بیمه ای را به کشاورزان که از الگوی کشاورزی مبتنی بر قرارداد استفاده می نمایند، ایجاد نماید.
۱۰. معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی استانها نقش هدایت مؤثرتر منابع در جهت اجرای طرح تولید مبتنی بر قرارداد را بر عهده دارد.
۱۱. سازماندهی آموزش‌های لازم برای خدمات دهندگان توسعه کسب و کار، شرکتهای خدمات مشاوره‌ای و فنی ومهندسی، پشتیبان‌ها و بهره‌برداران کشاورزی

• گردش کار:

گردش کار در چارچوب فلوچارت تعریف شده در دستورالعمل اجرایی برنامه تولید و اشتغال ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه، با درخواست مجری طرح و نهایتاً تایید دفتر امور اقتصادی صورت خواهد گرفت. شناسایی شرکتهای پیشرو بر اساس زنجیره های ارزش اولویت دار استان‌ها و معرفی آنها برای استفاده از این منابع نقش مهمی در استفاده درست و کارای منابع خواهد داشت.

نظارت فنی و اجرایی، در راستای مصرف بهینه تسهیلات اعطایی به عهده معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی سازمان جهاد کشاورزی استان می باشد. معاونت هر استان موظف است گزارش عملکرد تسهیلات موضوع این دستورالعمل را در مقاطع یک ماهه روزه به دفتر امور اقتصادی ارسال نماید.

۵-۱۰) برنامه اجرایی رسته‌فعالیت توسعه کسب و کارهای خدمات بازرگانی بخش کشاورزی

بر اساس تجربیات جهانی، توسعه زنجیره عرضه رویکرد مناسبی جهت انجام اصلاحات مورد نیاز در مدیریت سیستم های تولید و بازاریابی کشاورزی و فائق آمدن بر این مشکلات به حساب می آید. بنابراین با عنایت به مسئولیت حوزه بازرگانی و صنایع کشاورزی در امر ساماندهی تولید، تجارت و تنظیم بازار محصولات کشاورزی و برنامه ریزی، سیاستگذاری و نظارت بر صنایع تبدیلی بخش کشاورزی و با توجه به تاکید جناب آقای مهندس حجتی، وزیر محترم جهاد کشاورزی، در ارتباط با تامین مالی زنجیره های عرضه به جای فعالیت جزیره ای در ابلاغیه مربوط به برنامه های اشتغال، حمایت از توسعه و تکمیل زنجیره های تامین از راهبردهای اساسی حوزه بازرگانی به شمار می رود. در راستای تحقق اهداف تعیین شده برای ایجاد و تثبیت اشتغال موضوع تفاهم نامه سه جانبه بین وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه و صندوق توسعه ملی، رسته فعالیت‌های حوزه بازرگانی واجد شرایط دریافت تسهیلات به شرح ذیل می‌باشند:

• شرکت های خدمات بازرگانی و تجاری

یکی از مسائل اصلی در فرایند عرضه و توزیع محصولات کشاورزی، عدم وجود سامانه های اطلاعاتی گسترده و کم بودن اطلاعات تولیدکنندگان از ترجیحات و سلاقی مصرف کنندگان می باشد. این امر بویژه در ارتباط با محصولات صادراتی و بازارهای هدف آنها بیشتر مشهود است. از اینرو حمایت از ایجاد و توسعه شرکت های خدمات بازرگانی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی گام مهمی در جهت شناخت نیاز های بازار و ترجیحات مصرف کنندگان و انتقال آن به بخش تولید و در نتیجه بهبود کیفیت و افزایش استاندارد های محصولات تولیدی متناسب با نیاز های بازار، افزایش سود تولید کنندگان و ارتقا کارایی بازار همچنین توسعه اشتغال و کسب و کار کشاورزی خواهد شد. بنابراین ایجاد شرکت های خدمات بازرگانی یکی از اولویت های اصلی معاونت توسعه بازرگانی در بین رسته فعالیت‌های مختلف می باشد. لازم به توضیح است که منظور از شرکت های خدمات بازرگانی، شرکت هایی است که در راستای توسعه بازار و ارائه خدمات بازاری (از جمله اطلاعات بازار، خدمات بیمه ای، حقوقی و...) در همه ابعاد داخلی و خارجی به تولید کنندگان، تشکل ها و سایر فعالان بازار ارائه خدمت می نماید. برخی از وظایف این شرکت‌ها را می‌توان به شرح ذیل ارایه کرد:

- گردآوری اطلاعات تجاری و بازرگانی محصولات و فرآورده های کشاورزی از پایگاههای اطلاعاتی داخلی و خارجی و ارائه خدمات مشاوره ای بازاریابی به منظور شناخت بازارهای داخلی و بین المللی به تولید کنندگان محصولات و فرآورده های کشاورزی
- دسترسی به اطلاعات کامل از بازارهای هدف به منظور معرفی و ایجاد ارتباط بین عوامل عرضه و تقاضا در این بازارها.
- آگاهی از میزان تولید، مصرف، عرضه و تقاضای تولیدات کشاورزی و غذایی در فصول مختلف، در بازارهای داخلی و خارجی و ارائه آن به متقاضیان .
- شناخت پتانسیل های شرکت های فعال در حوزه تولید، واردات و صادرات محصولات و فرآورده های کشاورزی در داخل و در سطح بین المللی
- انجام مطالعات میدانی و انجام مطالعات و تحقیقات بازار در بازارهای بین المللی و ایجاد زمینه لازم برای ورود واحدهای تولید بخش کشاورزی به بازارهای خارجی بکار گیری استراتژی های مناسب بازاریابی در بازارهای داخلی و خارجی.

- انجام تحلیل های مالی واحدهای تولیدی در راستای بهینه سازی هزینه های تولید و بازاریابی و ارائه مشاوره های بورسی
- معرفی و شناساندن تولید کنندگان و محصولات تولیدی آنها در فضای مجازی و غیر مجازی
- ارائه مجموعه ای از آموزش های فنی ، تخصصی و تجاری در قالب بسته های آموزشی (شامل فیلم ، سخنرانی ، کارگاه آموزشی و تورهای تعالی سازمانی) به بهره برداران و تولید کنندگان بخش کشاورزی

• شرکت های خدمات لجستیکی (شامل خدمات بسته بندی ویژه محصولات کشاورزی - خدمات حمل و نقل ویژه محصولات کشاورزی - خدمات انبار و سردخانه ویژه محصولات کشاورزی - خدمات سورتینگ محصولات کشاورزی - خدمات بسته بندی حمل ویژه محصولات کشاورزی - خدمات گمرکی ویژه محصولات کشاورزی - خدمات تحویل کالا در مقصد)

- این شرکت ها ، شرکت هایی هستند با تجارب کافی در امر صادرات و واردات محصولات کشاورزی که بر فرایند صادرات یا واردات از مبداء کشت و برداشت محصول تا تحویل به مراکز عمده فروشی، پخش و زنجیره های عرضه دارای توانمندی لازم بوده و خدمات فوق را به متقاضیان ارائه می نمایند.
- این شرکت ها می توانند با مالکیت مستقیم و یا مدیریت دارایی های مورد نیاز زنجیره تولید و عرضه را در اختیار داشته باشند.
- خدمات حمل و نقل داخلی و بین المللی و همچنین مشاوره در زمینه امور حمل و نقل را ارائه می نمایند.
- ارائه خدمات ذخیره سازی و بسته بندی بندی محصولات به شیوه های مختلف حسب درخواست متقاضیان را انجام می دهند.

• شرکت های تامین مالی و خدمات بیمه ای (پوشش ریسک تجاری و قیمتی) :

- ارائه خدمات مالی از طریق پرداخت مستقیم منابع در قالب قرارداد و یا واسط در ارائه تضامین برای اخذ منابع مالی از موسسات مالی و بانکی و همچنین ارائه مشاوره های مالی.
- این شرکت ها به عنوان واسطه های بازار بیمه عمل می کنند. با اخذ مجوز از صندوق بیمه کشاورزی به عنوان کارگزاران بیمه محصولات کشاورزی در سطح مناطق روستایی و کشاورزی فعالیت می کنند.همچنین در مورد ریسک های تجاری و قیمتی نیز با توجه به بیمه اتکایی امکان ارائه خدمت وجود دارد.

• شرکت های خدمات حقوقی تجاری - بازرگانی کشاورزی و امور کشاورزی قراردادی:

- این شرکت ها خدمات مشاوره حقوقی در امور تجارت داخلی و بین المللی محصولات و فرآورده های کشاورزی را بین تولید کنندگان، کارخانه های فراوری، بازرگانان ارائه می نمایند.
- پیگیری حقوقی برای دعاوی قراردادهای تولید کشاورزی و قراردادهای تجاری محصولات و فرآورده های کشاورزی در سطح داخلی و بین المللی.

• فروشگاههای سیار عرضه محصولات کشاورزی :

در حال حاضر بخشی از تولیدات کشاورزی بویژه محصولات سبزی و صیفی و میوه توسط خودرو، چرخ‌های دستی، کانکس و... در مبادی ورودی و خروجی شهرها و همچنین بصورت سیار در مناطق و محلات عرضه می‌شود. این شیوه عرضه بدلیل کاهش واسطه‌ها و کاهش دفعات تخلیه و بارگیری منجر به کاهش هزینه و کاهش خسارت به محصول و نهایتاً در راستای منافع تولیدکننده و مصرف‌کنندگان می‌باشد. متأسفانه عدم نظارت و سازماندهی این شیوه عرضه، علیرغم مزایای متعدد آن، مشکلات زیست‌محیطی، بهداشتی و در برخی مواقع موجب بروز اختلال در مدیریت حمل و نقل را سبب می‌گردد. لذا انسجام بخشی به این شیوه عرضه تحت نظارت نهادهای مسئول، بویژه نظارت بهداشتی، فرصت مناسبی برای عرضه مستقیم و توسعه اشتغال زائی خواهد بود.

— این شرکت‌ها عرضه و توزیع محصولات تازه و فرآورده‌های کشاورزی را به وسیله خودروهای ویژه، به صورت مستمر و منظم در ساعات معین از روز در مناطق مشخص شهر یا شهرکها و مجتمع‌های مسکونی در داخل و اطراف شهرها عرضه می‌کنند. و یا با اخذ سفارشات در در مکان زندگی مشتریان به آنان تحویل می‌دهند

• شرکت‌های پیشرو و دانش‌بنیان تامین و عرضه محصولات کشاورزی (با تاکید بر سامانه‌های الکترونیکی):

— این واحدهای تجاری که معمولاً با بهره‌گیری از سامانه‌های الکترونیکی فعالیت می‌نمایند با اخذ مجوز قانونی از نهادهای ذیربط راه‌اندازی و توأماً بصورت فیزیکی و در فضای مجازی به فعالیت می‌پردازند.

— این شرکتها دارای واحدهای نگهداری، بسته‌بندی و حمل‌برده و بر اساس تقاضای مشتریان (مصرف‌کنندگان نهایی و یا عرضه‌کنندگان در واحدهای خرده‌فروشی) به عرضه و تحویل محصولات و فرآورده‌های کشاورزی می‌پردازند.

• فروشگاهها و نمایشگاههای دائمی عرضه مستقیم محصولات کشاورزی واحدهای تولیدی و تشکل‌ها:

— این نوع واحدهای تجاری فروشگاهها و مراکز عرضه‌ای هستند که توسط تشکل‌های مختلف شامل تعاونی‌های تولیدی روستایی، تعاونی‌های زنان روستایی، صندوق‌های زنان روستایی، و ... در مراکز استانها، شهرهای بزرگ و گاهی نیز در نزدیکی مکان‌های تولید و فرآوری محصولات کشاورزی (در مناطق روستایی) به منظور عرضه مستقیم محصولات و فرآورده‌های کشاورزی تاسیس می‌شوند.

— این فروشگاهها و مراکز می‌توانند شعباتی را به صورت دائمی در مراکز استانها، شهرهای بزرگ و یا خارج از کشور داشته باشند.

— این واحدهای تجاری گاهی در نزدیکی روستاها و یا مناطق جنگلی و تفرجگاهی برای عرضه مستقیم محصولات و فرآورده‌های کشاورزی احداث می‌شوند که نقش عمده‌ای در توسعه گردشگری و توریسم روستایی دارند.

● **مجموعه بازارهای محلی (در قالب تعاونی، شرکت و یا مجموعه افراد حقیقی):**

در برخی از مناطق ایران، با توجه به شرایط اقلیمی، اقتصادی و اجتماعی بستر مناسبی برای ایجاد و توسعه بازارهای محلی وجود دارد که طبعاً علاوه بر اشتغالزایی باعث کاهش واسطه‌گری و فاصله بین تولید تا مصرف می‌شود. آنچه که در اینجا به عنوان بازار محلی تعریف می‌گردد، بازارهایی است که تولیدکنندگان به صورت مستقیم، تولیدات خود را در فضایی رقابتی در مکانها و زمانهای مشخص ارائه می‌نمایند. متأسفانه علیرغم وجود پتانسیل بالای این بازارها در جهت افزایش رقابت، کاهش هزینه‌های واسطه‌گری و اشتغالزایی، بهره‌کافی گرفته نشده است که مهمترین عامل آن عدم مدیریت و امکانات مناسب در چنین بازارهایی است. از اینرو طرح‌های منتج به ساماندهی بازارهای محلی موجود و فراهم‌آوری زیرساخت موردنیاز (از جمله، کنترل کیفی و بهداشتی محصولات عرضه شده) نیز از اولویت‌های معاونت توسعه بازرگانی محسوب شده و طبعاً طرح‌های پیشنهادی در این زمینه نیز در صورت وجود توجیهاات مناسب دارای ارجحیت خواهند بود.

- این بازارها مجموعه‌ای از واحدهای عرضه کالا هستند که اغلب در نزدیکی مراکز تولید محصولات و فرآورده‌های کشاورزی و یا مکانهای مشخص در شهرها قرار دارند و کشاورزان تولیدات خود را در طول هفته یک یا دو بار برای عرضه به این بازارها می‌آورند.
- در این بازارها محصولات و فرآورده‌های کشاورزی به صورت تازه و توسط خود تولیدکنندگان و کشاورزان از مزرعه به بازار منتقل و عرضه می‌شود.
- این مجموعه‌ها می‌تواند توسط تشکل‌های روستایی تاسیس و با نظارت و هماهنگی شهرداریها در مناطق مختلف کشور فعالیت نمایند.
- زنان روستایی در راه اندازی و فعالیت مستمر این بازارها نقش قابل توجهی دارند.

● **باراندازهای عرضه محصولات و فرآورده‌های کشاورزی:**

با عنایت به ضرورت کاهش ضایعات، بهبود کیفیت محصولات و کاهش هزینه‌های مبادله، ایجاد باراندازهای محصولات کشاورزی را می‌توان از اقدامات اساسی در جهت اصلاح، بهبود و ساماندهی نظام عرضه و توزیع محصولات کشاورزی و توسعه و تکمیل زنجیره عرضه این محصولات به شمار آورد. منظور از باراندازهای محصولات کشاورزی، مجموعه‌ای است که در آن تجمیع و عرضه تولیدات کشاورزی (دام، طیور، زراعی، باغی، شیلات) بارعایت شرایط بهداشتی و فنی و استقرار زیرساخت‌های مناسب شامل تجهیزات تخلیه، بارگیری، درجه بندی، بسته بندی، نگهداری در سردخانه و انبار ایجاد می‌گردد. طبعاً، ایجاد پایانه‌های بارانداز تک محصولی و چند محصولی در مبادی تولید، از رسته فعالیت‌های اولویت دار معاونت توسعه بازرگانی به حساب می‌آید و در راستای اجرائی کردن این برنامه دستورالعمل جداگانه تهیه و تنظیم گردید است که به زودی ابلاغ خواهد شد.

- باراندازها مجموعه‌ای از واحدهای صنفی مرتبط شامل واحد‌های بازرگانی، انبارها، سردخانه‌های متوسط و کوچک، واحدهای سورتینگ، بسته بندی و حمل و نقل هستند که در مراکز عمده‌ی تولید محصولات و فرآورده‌های کشاورزی فعالیت دارند.
- تولیدکنندگان و کشاورزان محصولات خود را به منظور قیمت‌گذاری و فروش به این مراکز منتقل می‌کنند.
- باراندازها اغلب توسط اتحادیه صنفی، تعاونی‌های تولید - تعاونی‌های توزیع راه اندازی می‌شوند.
- خریداران این محصولات از نقاط مختلف کشور برای تامین محصولات مورد نیاز خود به این باراندازها مراجعه می‌کنند.

— باراندازها نقش نمایشگاههای محصولات تولیدی منطقه را نیز ایفا می نمایند بنحوی که در بارانداز امکان عرضه نمون محصولات فراهم و پس از عقد قرارداد محصول مستقیماً از واحد تولیدی به محل مورد نظر خریدار حمل و از حمل و نقل مضاعف ممانعت می شود.

• پایانه های صادراتی کشاورزی:

یکی از مشکلات اصلی فراروی توسعه صادرات محصولات کشاورزی در ایران، عدم وجود زیرساخت های مورد نیاز می باشد. متأسفانه بدلیل ضعف زیرساختی موجود و از سویی دیگر ویژگی محدودکننده فسادپذیری تولیدات کشاورزی، هر ساله حجم زیادی از تولیدات کشاورزی که قابلیت صادرات دارند از چرخه بازار بصورت ضایعات حذف می شوند. وجود پایانه های صادراتی (که بصورت مجموعه ای از غالب بخش های مرتبط با زنجیره های صادراتی اعم از تجهیزات سورتینگ و بسته بندی، انبارداری، حمل و نقل و... بصورت تجمیع شده در یک فضای مکانی مشخص تعریف می گردد.) یکی از اولویت های معاونت توسعه بازرگانی در جهت افزایش صادرات محصولات کشاورزی می باشد.

• شرکت های زنجیره ای تولید و عرضه محصولات کشاورزی:

زنجیره مجموعه ای از حلقه ها (تامین نهاده، تولید، فرآوری، بازر... و فرایندها (جریان ها) می باشد که رویکرد مناسبی برای بهبود نظام تولید و عرضه محصولات کشاورزی شناخته می شود. از جمله مزایای آن ایجاد توازن بین حلقه ها، تسریع جریان کالا، اطلاعات و مالی، توزیع ریسک و مدیریت ریسک، کاهش هزینه های لجستیک، تدارکات، نگهداری و نیروی انسانی، ارتقاء بهره وری در تولید و عرضه، صرفه جویی در مقیاس با شناخت حلقه های ضعیف و انجام سرمایه گذاری بهینه، مدیریت پذیر کردن بیشتر بازار، امکان پذیری رصد کامل و توانمند تولید، توزیع و فروش، بسترسازی مناسب برای ارائه اطلاعات کامل و بهتر در مورد جریان محصولات، بازارها و تکنولوژی ها و... می باشد.

توسعه و شکل گیری شرکت های زنجیره ای با اولویت تشکل های تولیدی، شرایط مناسبی برای سازماندهی نظام تولید و بازرگانی بخش کشاورزی که توجه توأمان به آن از ضرورتها و راهکارهای اجرایی توسعه بخش می باشد، فراهم می سازد. علاوه بر پیوند مطلوب بین فعالین در مراکز تولید و عرضه، زمینه ساز تخصصی تر شدن فعالیت ها و ایجاد اشتغال مناسبی بویژه در حلقه های پشتیبان مانند حلقه های مدیریتی، فنی، آموزشی، پژوهشی، خدماتی و نظارتی خواهد شد.

— یکی از مهمترین اهداف دولت در بخش کشاورزی توسعه و ارتقاء عملکرد زنجیره های تولید و عرضه محصولات کشاورزی است. برای تحقق توسعه و ارتقاء عملکرد این مجموعه ها بصورت متشکل در قالب شرکت و یا تعاونی، مورد حمایت وزارت جهاد کشاورزی و مشمول اعطای تسهیلات اشتغال فراگیر و پایدار روستایی می باشند.

— فعالیت های در زنجیره های تولید و عرضه شامل فعالیت های زیر می باشد:

فعالیت های قبل از مزرعه	فعالیت های درون مزرعه (بنگاه تولیدی)	فعالیت های بعد از مزرعه
تامین نهاده ها و تجهیزات و ابزارها	تولید محصول	فرآوری، ذخیره سازی - عرضه - توزیع (

(بازار)

— در تمامی مراحل مباحث لجستیک (انبارداری - حمل و نقل)، بسته بندی، تامین مالی، بیمه و پوشش ریسک - خدمات فنی - خدمات بازاریابی مورد توجه می اشد

۶) برنامه سرمایه‌گردش واحدهای زراعی

تسهیلات مورد نیاز بخش زراعی ذیل تبصره ۱۸ قانون بودجه سال ۱۳۹۷

ارقام به : میلیارد ریال

ردیف	عنوان فعالیت	تسهیلات سرمایه‌ای	سرمایه در گردش مورد نیاز
۱	افزایش توانمندی زارعین تولید کننده گندم	۰	۳۰۰۰
۲	تقویت و ارتقای فعالان و تولیدکنندگان بذر حبوبات	۴۵	۰
۳	افزایش توانمند سازی شرکتهای تولیدکننده بذر	۰	۳۰۰۰
۴	افزایش توانمندی زارعین در افزایش بهره وری آب	۰	۲۰۰۰
۵	افزایش توانمندی زارعین تولید کننده جو	۰	۵۱۰۰
۶	ارتقاء توانمندی تولید کنندگان ذرت دانه ای	۰	۴۰۰
۷	ارتقاء توانمندی تولید کنندگان ذرت علوفه ای	۰	۴۰۱
۸	افزایش توانمندی زارعین تولید کننده حبوبات دیم	۰	۸۰۰
۹	توانمند سازی شالیکاران استانهای گیلان و مازندران	۵	۷۰۰
۱۰	توسعه کشت لگومهای دیم	۰	۲۸
۱۱	توسعه کشت و حمایت از تولید کینوا	۰	۳
۱۲	توسعه کشت محصولات علوفه ای جدید	۰	۱۸۶
۱۳	ساخت اثبارهای استاندارد نگهداری بذر دانه های روغنی	۲۰	۰
۱۴	تولید و تامین بذر دانه های روغنی	۰	۳۰۰
۱۵	حفظ اشتغال در طرح افزایش ضریب خوداتکایی پنبه	۰	۸۲
	جمع کل	۷۰	۱۶۰۰۰

تسهیلات سرمایه در گردش بذر گندم به تفکیک استان‌ها

میزان تسهیلات (میلیون ریال)	برنامه تولید بذر (تن)			استان	ردیف
	جمع	دیم	آبی		
۱۲۵۳۱۲	۲۴۱۸۹	۱۹۴۷۷	۴۷۱۲	آذربایجان شرقی	۱
۱۳۱۹۵۸	۲۵۴۷۲	۱۵۲۹۰	۱۰۱۸۲	آذربایجان غربی	۲
۲۰۳۷۳۴	۳۹۳۲۷	۲۰۹۹۹	۱۸۳۲۸	اردبیل	۳
۴۶۰۲۴	۸۸۸۴	۱۰۱۷	۷۸۶۷	اصفهان	۴
۸۸۹۰	۱۷۱۶	۰	۱۷۱۶	البرز	۵
۱۳۷۸۷۹	۲۶۶۱۵	۶۵۵۶	۲۰۰۵۹	ایلام	۶
۶۶۶۰۶	۱۲۸۵۷	۵۲۸۸	۷۵۶۹	بوشهر	۷
۳۳۳۴۲	۶۴۳۶	۰	۶۴۳۶	تهران	۸
۴۴۳۳۲	۸۵۵۸	۰	۸۵۵۷,۵	جنوب استان کرمان	۹
۳۰۷۹۳	۵۹۴۴	۲۸۲۹	۳۱۱۵	چهارمحال و بختیاری	۱۰
۹۸۲۷	۱۸۹۷	۰	۱۸۹۷	خراسان جنوبی	۱۱
۱۹۰۳۴۸	۳۶۷۴۳	۵۸۳۳	۳۰۹۱۰	خراسان رضوی	۱۲
۷۹۳۵۵	۱۵۳۱۸	۷۳۵۳	۷۹۶۵	خراسان شمالی	۱۳
۳۸۲۸۶۶	۷۳۹۰۵	۳۳۶۱	۷۰۵۴۴	خوزستان	۱۴
۹۲۶۳۸	۱۷۸۸۲	۱۴۸۵۳	۳۰۲۹	زنجان	۱۵
۲۵۷۹۴	۴۹۷۹	۳۵۰	۴۶۲۹	سمنان	۱۶
۱۴۸۶۰	۲۸۶۹	۰	۲۸۶۸,۵	سیستان و بلوچستان	۱۷
۳۳۰۸۱۸	۶۳۸۵۸	۷۱۷۲	۵۶۶۸۶	فارس	۱۸
۶۰۳۱۷	۱۱۶۴۳	۳۹۰۵	۷۷۳۸	قزوین	۱۹
۶۴۱۳	۱۲۳۸	۰	۱۲۳۸	قم	۲۰
۱۶۲۶۷۹	۳۱۴۰۲	۲۳۹۲۰	۷۴۸۲	کردستان	۲۱
۳۱۵۲۳	۶۰۸۵	۰	۶۰۸۵	کرمان	۲۲
۱۱۵۷۹۰	۲۲۳۵۱	۴۳۷۱	۱۷۹۸۰	کرمانشاه	۲۳
۵۲۸۸۳	۱۰۲۰۸	۷۴۰۲	۲۸۰۶	کهگیلویه و بویراحمد	۲۴
۲۲۹۸۱۴	۴۴۳۶۱	۱۹۳۲۷,۶	۲۵۰۳۳,۶	گلستان	۲۵
۸۸۱	۱۷۰	۱۷۰	۰	گیلان	۲۶
۱۴۵۹۴۶	۲۸۱۷۲	۱۷۲۸۷	۱۰۸۸۵	لرستان	۲۷
۳۲۳۶۸	۶۲۴۸	۰	۶۲۴۸	مازندران	۲۸
۳۴۷۳۵	۶۷۰۵	۱۵۲۰	۵۱۸۵	مرکزی	۲۹
۱۵۹۱۷	۳۰۷۳	۰	۳۰۷۲,۵	هرمزگان	۳۰
۱۴۸۹۱۹	۲۸۷۴۶	۱۵۷۴۸	۱۲۹۹۸	همدان	۳۱
۶۴۳۹	۱۲۴۳	۰	۱۲۴۳	یزد	۳۲
۳۰۰۰۰۰	۵۷۹۰۹۳	۲۰۴۰۲۸,۶	۳۷۵۰۶۴,۱	جمع	

پروژه حفظ اشتغال در طرح افزایش ضریب خود اتکائی پنبه به تفکیک استانها در سال ۱۳۹۸

ردیف	نام استان	سطح کشت (هکتار)		تسهیلات سرمایه در گردش (میلیون ریال)
		۱۳۹۸	حفظ اشتغال (نفر)	
۱	آذربایجان شرقی	۵۰۰	۱۶۷	۱،۱۵۰
۲	اصفهان	۱،۵۰۰	۵۰۰	۳،۴۵۰
۳	اردبیل	۶،۰۰۰	۲،۰۰۰	۱۲،۵۰۰
۴	البرز	۹۵۰	۳۱۷	۲،۱۰۰
۵	خراسان جنوبی	۶،۷۵۰	۲،۲۵۰	۱۵،۰۰۰
۶	خراسان رضوی	۲۲،۰۰۰	۷،۳۳۳	۵۰،۰۰۰
۷	خراسان شمالی	۶،۳۰۰	۲،۱۰۰	۱۴،۰۰۰
۸	فارس	۱۵،۷۰۰	۵،۲۳۳	۳۵،۰۰۰
۹	قم	۵۰۰	۱۶۷	۱،۱۵۰
۱۰	سمنان	۲،۱۰۰	۷۰۰	۴،۰۰۰
۱۱	کرمان	۱،۰۰۰	۳۳۳	۲،۳۰۰
۱۲	گلستان	۱۸،۰۰۰	۶،۰۰۰	۴۰،۰۰۰
۱۳	مازندران	۷۸۰	۲۶۰	۱،۰۰۰
۱۴	مرکزی	۵۰	۱۷	۱۱۵
۱۵	هرمزگان	۲۰۰	۶۷	۴۶۰
۱۶	یزد	۹۰	۳۰	۲۱۵
جمع کل		۸۲۴۲۰	۲۷۴۷۳	۱۸۲،۴۴۰

شرایط دریافت تسهیلات:

- ۱ کشتکاران پنبه در سال ۱۳۹۸
- ۲ زارعین اجراکننده پروژه های بهزراعی پنبه شامل: کشت حفاظتی، کشت نشایی و کاشت و برداشت مکانیزه.
- ۳ با معرفی مدیران مراکز خدمات و تایید مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان

جدول تسهیلات سرمایه در گردش افزایش توانمندسازی تولید کنندگان گندم در سال زراعی ۹۸-۱۳۹۷.

ردیف	نام استان	سطح کشت (هکتار)			مبلغ اعتبار تسهیلات سرمایه در گردش مورد نیاز (میلیارد ریال)		
		آبی	دیم	جمع	آبی	دیم	جمع
۱	آذربایجان شرقی	۴۹۲۲۹	۱۲۳۰۹۰	۱۷۲۳۱۹	۸۴	۹۸	۱۸۲
۲	آذربایجان غربی	۵۶۵۱۸	۹۲۵۹۱	۱۴۹۱۰۹	۹۶	۷۴	۱۷۰
۳	اردبیل	۴۱۷۲۴	۷۳۰۷۷	۱۱۴۸۰۱	۷۱	۵۸	۱۲۹
۴	اصفهان	۲۱۹۲۳	۸۴۲۷	۳۰۳۴۹	۳۷	۷	۴۴
۵	البرز	۶۲۲۷	۳۶	۶۲۶۲	۱۱	۰	۱۱
۶	ایلام	۳۵۱۷۰	۲۸۰۳۸	۶۳۲۰۸	۶۰	۲۲	۸۲
۷	بوشهر	۹۴۶۷	۲۵۹۱۴	۳۵۳۸۱	۱۶	۲۱	۳۷
۸	تهران	۲۵۲۴۵	۳۲۴	۲۵۵۶۹	۴۳	۰	۴۳
۹	جنوب کرمان	۲۳۶۶۸	۰	۲۳۶۶۸	۴۰	۰	۴۰
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۴۱۰۶	۱۲۲۷۷	۲۶۳۸۲	۲۴	۱۰	۳۴
۱۱	خراسان جنوبی	۱۱۷۹۰	۰	۱۱۷۹۰	۲۰	۰	۲۰
۱۲	خراسان رضوی	۸۲۰۴۸	۳۹۵۱۸	۱۲۱۵۶۶	۱۳۹	۳۲	۱۷۱
۱۳	خراسان شمالی	۲۹۶۶۳	۳۲۰۶۸	۶۱۷۳۲	۵۰	۲۶	۷۶
۱۴	خوزستان	۲۳۹۸۳۲	۵۲۴۷۵	۲۹۲۳۰۷	۴۰۸	۴۲	۴۵۰
۱۵	زنجان	۱۱۳۶۰	۹۲۳۱۷	۱۰۳۶۷۸	۱۹	۷۴	۹۳
۱۶	سمنان	۱۳۱۲۶	۳۴۸۲	۱۶۶۰۹	۲۲	۳	۲۵
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۰۲۹۱	۰	۲۰۲۹۱	۳۴	۰	۳۴
۱۸	فارس	۱۳۰۰۳۷	۳۷۵۱۹	۱۶۷۵۵۶	۲۲۱	۳۰	۲۵۱
۱۹	قزوین	۳۰۰۰۷	۳۱۷۹۳	۶۱۸۰۱	۵۱	۲۵	۷۶
۲۰	قم	۳۴۷۱	۳۸۹	۳۸۶۰	۶	۰	۶
۲۱	کردستان	۲۰۱۹۶	۱۸۱۳۹۶	۲۰۱۵۹۲	۳۴	۱۴۵	۱۷۹
۲۲	کرمان	۲۰۵۶۹	۰	۲۰۵۶۹	۳۵	۰	۳۵
۲۳	کرمانشاه	۵۳۶۴۷	۹۳۹۳۷	۱۴۷۵۸۴	۹۱	۷۵	۱۶۶
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۱۳۸۸۵	۲۵۲۶۶	۳۹۱۵۱	۲۴	۲۰	۴۴
۲۵	گلستان	۷۸۹۳۷	۶۹۷۳۵	۱۴۸۶۷۲	۱۳۴	۵۶	۱۹۰
۲۶	گیلان	۰	۴۵۳۴	۴۵۳۴	۰	۴	۴
۲۷	لرستان	۳۱۸۷۲	۶۳۰۰۳	۹۴۸۷۵	۵۴	۵۰	۱۰۵
۲۸	مازندران	۱۵۲۱۴	۸۵۹۰	۲۳۸۰۴	۲۶	۷	۳۳
۲۹	مرکزی	۲۹۸۲۱	۴۵۵۹۲	۷۵۴۱۳	۵۱	۳۶	۸۷
۳۰	هرمزگان	۶۵۱۶	۰	۶۵۱۶	۱۱	۰	۱۱
۳۱	همدان	۴۳۹۰۷	۱۰۴۶۱۳	۱۴۸۵۲۰	۷۵	۸۴	۱۵۸
۳۲	یزد	۷۰۰۶	۰	۷۰۰۶	۱۲	۰	۱۲
*	جمع	۱۱۷۶۴۷۱	۱۲۵۰۰۰۰	۲۴۲۶۴۷۱	۲۰۰۰	۱۰۰۰	۳۰۰۰

شرایط دریافت تسهیلات سرمایه در گردش افزایش توانمندسازی تولید کنندگان گندم:

۱-	ارایه درخواست متقاضی به همراه مستندات به مرکز جهاد کشاورزی دهستان.
۲-	بررسی درخواست متقاضی براساس اطلاعات وارد شده در سامانه پهنه بندی و مدیریت داده توسط کارشناس پهنه و تایید توسط مسئول مرکز جهاد کشاورزی دهستان.
۳-	بررسی درخواست متقاضی در کارگروه شهرستان.
۴-	پس از تایید کارگروه شهرستان معرفی متقاضی به بانک عامل جهت پرداخت تسهیلات سرمایه در گردش.
۵-	مبلغ تسهیلات به ازای هر هکتار گندم آبی ۱۷۰۰ هزار ریال.
۶-	مبلغ تسهیلات به ازای هر هکتار گندم دیم ۸۰۰ هزار ریال.

جدول تسهیلات سرمایه در گردش افزایش توانمندی زارعین در افزایش بهره وری آب در سال زراعی ۹۸-۱۳۹۷.

ردیف	نام استان	سطح کشت (هکتار)	مبلغ اعتبار تسهیلات سرمایه در گردش مورد نیاز (میلیارد ریال)
۱	آذربایجان شرقی	۴۹۲۲۹	۸۴
۲	آذربایجان غربی	۵۶۵۱۸	۹۶
۳	اردبیل	۴۱۷۲۴	۷۱
۴	اصفهان	۲۱۹۲۳	۳۷
۵	البرز	۶۲۲۷	۱۱
۶	ایلام	۳۵۱۷۰	۶۰
۷	بوشهر	۹۴۶۷	۱۶
۸	تهران	۲۵۲۴۵	۴۳
۹	جنوب کرمان	۲۳۶۶۸	۴۰
۱۰	چهارمحال و بختیاری	۱۴۱۰۶	۲۴
۱۱	خراسان جنوبی	۱۱۷۹۰	۲۰
۱۲	خراسان رضوی	۸۲۰۴۸	۱۳۹
۱۳	خراسان شمالی	۲۹۶۶۳	۵۰
۱۴	خوزستان	۲۳۹۸۳۲	۴۰۸
۱۵	زنجان	۱۱۳۶۰	۱۹
۱۶	سمنان	۱۳۱۲۶	۲۲
۱۷	سیستان و بلوچستان	۲۰۲۹۱	۳۴
۱۸	فارس	۱۳۰۰۳۷	۲۲۱
۱۹	قزوین	۳۰۰۰۷	۵۱
۲۰	قم	۳۴۷۱	۶
۲۱	کردستان	۲۰۱۹۶	۳۴
۲۲	کرمان	۲۰۵۶۹	۳۵
۲۳	کرمانشاه	۵۳۶۴۷	۹۱
۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۱۲۸۸۵	۲۴
۲۵	گلستان	۷۸۹۳۷	۱۳۴
۲۶	گیلان	۰	۰
۲۷	لرستان	۳۱۸۷۲	۵۴
۲۸	مازندران	۱۵۲۱۴	۲۶
۲۹	مرکزی	۲۹۸۲۱	۵۱
۳۰	هرمزگان	۶۵۱۶	۱۱
۳۱	همدان	۴۳۹۰۷	۷۵
۳۲	یزد	۷۰۰۶	۱۲
*	جمع	۱۱۷۶۴۷۱	۲۰۰۰

شرایط دریافت تسهیلات سرمایه در گردش افزایش توانمندی زارعین در افزایش بهره وری آب:

۱-	ارایه درخواست متقاضی به همراه مستندات به مرکز جهاد کشاورزی دهستان.
۲-	بررسی درخواست متقاضی براساس اطلاعات وارد شده در سامانه پهنه بندی و مدیریت داده توسط کارشناس پهنه و تایید توسط مسئول مرکز جهاد کشاورزی دهستان.
۳-	بررسی درخواست متقاضی در کارگروه شهرستان.
۴-	پس از تایید کارگروه شهرستان معرفی متقاضی به بانک عامل جهت پرداخت تسهیلات سرمایه در گردش.
۵-	مبلغ تسهیلات به ازای هر هکتار گندم آبی ۱۷۰۰ هزار ریال جهت خرید لوله تیپ.

برنامه دفتر امور غلات و محصولات اساسی جهت تثبیت اشتغال بر اساس تفاهم همکاری وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه ریاست جمهوری و صندوق توسعه ملی (واحد: میلیون ریال)

هزینه واحد	تسهیلات سرمایه در گردش			تسهیلات سرمایه ای		شرح اعتبار	عنوان پروژه
	سطح اجرا (هکتار)	متوسط سطح کشت هر کشاورز (هکتار)	تعداد تثبیت اشتغال (نفر)	سرمایه در گردش	تعداد تثبیت اشتغال (نفر)		
۲۴.۴	۹۰۰۴۹	۲	۴۵۰۲۵	۲۲۰۰۰۰	-	-	افزایش توانمندی زارعین تولید کننده جو آبی*
۱۴.۷	۱۸۹۹۱۸	۳.۴	۵۵۸۵۸	۲۸۰۰۰۰	-	-	افزایش توانمندی زارعین تولید کننده جو دیم**
۲۵	۱۶۰۰۰	۵	۳۲۰۰	۴۰۰۰۰۰	-	-	ارتقاء توان تولیدکنندگان کشاورزان ذرت دانه ای
۲۵	۱۶۰۴۰	۴	۴۰۱۰	۴۰۱۰۰۰	-	-	ارتقاء توان تولیدکنندگان کشاورزان ذرت علوفه ای
-	۰	-	۰	-	۱۰۰	۴۵۰۰۰	تقویت و ارتقاء فعالان و تولید کنندگان بذر حبوبات***
۲۰	۴۰۰۰۰	۱.۵	۲۶۶۶۷	۸۰۰۰۰۰	-	-	افزایش توانمندی زارعین حبوبات دیم
۷۰	۱۰۰۰۰	۰.۷	۱۴۲۸۶	۷۰۰۰۰۰	-	-	توانمندسازی شالیکاران استان های گیلان و مازندران
-	۰	-	۰	-	۳۰	۵۰۰۰	توانمندسازی تولید کنندگان بذر استان های گیلان و مازندران****
۲۰	۱۴۰۰	۲	۷۰۰	۲۸۰۰۰	-	-	توسعه کشت لگوم های دیم
۲۰	۱۵۰	۲	۷۵	۳۰۰۰	۰	-	توسعه کشت و حمایت از تولید کینوا
۱۵	۱۲۴۰۰	۳	۴۱۲۳	۱۸۶۰۰۰	۰	-	توسعه کشت محصولات علوفه ای جدید
-	۳۷۵۹۵۷	-	۱۵۳۹۵۴	۷۵۱۸۰۰۰	۱۳۰	۵۰۰۰۰	جمع

* ۱۴.۳ درصد از کل سطح زیر کشت جو آبی
 ** ۱۸.۱ درصد از کل سطح زیر کشت جو دیم
 در مجموع ۱۶ درصد از کل کشاورزان جو کار کشور در نظر گرفته شده است.

*** در صورت بهره مندی از تسهیلات توسط ۷ شرکت فعال تولید کننده بذر حبوبات، به طور متوسط برای ۱۴ نفر در هر شرکت تثبیت اشتغال صورت می گیرد.

**** در صورت بهره مندی از تسهیلات توسط ۳ شرکت فعال تولید کننده بذر برنج، به طور متوسط برای ۱۰ نفر در هر شرکت تثبیت اشتغال صورت می گیرد.

پیوست - نهادهاسازی در بخش کشاورزی

یکی از بخش‌های مهم برنامه تولید و اشتغال، توجه به ظرفیت‌های نهادی بخش کشاورزی به منظور افزایش اثربخشی برنامه‌های ارایه شده می‌باشد. در این راستا، به نهادهای موثر در بخش کشاورزی که می‌توانند از ابعاد مختلف به بهبود سرمایه‌گذاری و اشتغال در بخش کشاورزی کمک کنند، به شرح ذیل اشاره می‌شود:

الف - سازمان‌های نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و نظام دامپزشکی

اهداف سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی به صورت زیر تعریف شده است:

- ۱- تلاش در جهت تحقق بخشیدن به اهداف عالی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- تلاش در جهت ارتقای اخلاق حرفه ای در کلیه امور کشاورزی.
- ۳- تلاش در جهت ارتقای سطح دانش، گسترش فنآوری جدید در کشاورزی و رشته های مرتبط.
- ۴- تلاش در جهت حفظ و پایداری محیط زیست و منابع پایه تجدید شونده (آب و خاک، دام و طیور، آبزیان، جنگل و مرتع) به منظور دستیابی به توسعه پایدار.
- ۵- تلاش در جهت افزایش کمی و کیفی تولیدات بخش کشاورزی.
- ۶- حفظ و حمایت از حقوق صنفی مهندسين کشاورزی در برابر اشخاص حقیقی و حقوقی.
- ۷- نظارت بر حسن اجرای وظایف فنی و حرفه ای اعضای سازمان.
- ۸- حفظ و حمایت از حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی از خدمات حرفه ای مهندسين کشاورزی بهره‌مند می شوند
- ۹- تلاش در جهت ایجاد انسجام، هماهنگی و همکاری هر چه بیشتر بین شاغلین در امور کشاورزی با دستگاههای اجرایی دولتی و غیر دولتی.
- ۱۰- تلاش در جهت حسن اجرای مقررات و قوانین مربوط به امور کشاورزی.
- ۱۱- حمایت از تشکل های صنفی و تولیدی بخش
- ۱۲- تلاش در جهت ساماندهی امر اشتغال مهندسين کشاورزی و منابع طبیعی
- ۱۳- کمک به صدور خدمات کشاورزی به خارج از کشور.

وظایف و اختیارات سازمان به شرح زیر تعیین می شود:

- همکاری و هماهنگی با مراجع ذیربط برای گسترش و پیشبرد فعالیت‌های علمی و تحقیقاتی در امور کشاورزی و منابع طبیعی.
- همکاری با مراجع ذیربط برای تعیین و تنظیم و اجرای صحیح تعرفه های خدمات امور کشاورزی و منابع طبیعی.
- همکاری با دستگاههای ذیربط به منظور حسن اجرای مقررات و قوانین مربوط به امور کشاورزی و منابع طبیعی.
- تلاش در جهت تدوین و اجرای برنامه های بازآموزی و نوآموزی مستمر اعضای سازمان.
- اظهارنظر مشورتی در زمینه تدوین پیش نویس لوایح، تصویب نامه ها و آیین نامه های مرتبط به امور کشاورزی و منابع طبیعی که از مراجع ذیصلاح ارجاع شده باشد.
- تدوین دستورالعمل ها و ضوابط خاص صنفی و حرفه ای.

- صدور کارت عضویت و اعطای شماره نظام مهندسی به مهندسين کشاورزی و رشته های مرتبط.
- رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای اعضای سازمان که عنوان جرایم عمومی نداشته باشند از طریق هیأت های ذیربط سازمان طبق مقررات مربوطه.
- همکاری با مراجع ذیربط در تعیین میزان مالیات و عوارض مؤسسات و شاغلان کشاورزی.
- همکاری با مراجع ذیربط در ارائه خدمات امدادی مهندسين کشاورزی و منابع طبیعی به هنگام بروز حوادث غیر مترقبه از طریق بسیج اعضاء.
- همکاری با مراجع ذیصلاح جهت رسیدگی به تخلفات و جرایم حرفه ای مهندسين کشاورزی و منابع طبیعی عضو و غیر عضو و اظهار نظرهای کارشناسی مشورتی در این رابطه به مراجع ذیربط.
- انجام اموری که جزء اهداف سازمان بوده و مغایرتی با قوانین جاری کشور نداشته باشند.
- همکاری در جهت تدوین و تنفیذ نظام آموزش عالی کشور در بخش علوم کشاورزی و منابع طبیعی.

اهداف سازمان دامپزشکی جمهوری اسلام ایران به صورت زیر تعریف شده است:

- تلاش در جهت ارتقای اخلاق حرفه ای در کلیه امور دامپزشکی در چهار چوب ارزشهای عالیہ اسلام.
- تلاش در جهت حفظ شئون حرفه دامپزشکی.
- تلاش در جهت پیشبرد و اصلاح امور دامپزشکی .
- تلاش در جهت حسن اجرای وظایف فنی و حرفه ای دامپزشکان و سایر رده های حرفه دامپزشکی.
- تنظیم روابط حرفه ای بین دامپزشکان و سایر رده های حرفه دامپزشکی.
- حفظ و حمایت از حقوق صنفی دامپزشکان و سایر رده های حرفه دامپزشکی در برابر اشخاص حقیقی و حقوقی .
- حفظ و حمایت از حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی که به نحوی از خدمات حرفه دامپزشکی بهره مند میشوند.
- تلاش در جهت همکاری هر چه بیشتر شاغلان حرفه دامپزشکی با دستگاههای اجرائی دولتی به منظور ارتقاء بهداشت عمومی.
- تلاش در جهت دستیابی به آخرین یافته های علمی و تکنولوژیک دامپزشکی.
- تلاش در جهت حسن اجرای مقررات و قوانین مربوط به امور دامپزشکی .

همچنین، وظائف و اختیارات سازمان به شرح زیر تعیین می شود:

- همکاری و هماهنگی با مراجع ذیربط برای گسترش و پیشبرد فعالیتهای علمی و تحقیقاتی در امور دامپزشکی.
- همکاری با مراجع ذیربط برای تعیین و تنظیم و اجرای صحیح تعرفه های خدمات دامپزشکی.
- همکاری با دستگاههای ذیربط به منظور حسن اجرای مقررات و قوانین مربوط به امور دامپزشکی.
- همکاری با مراجع ذیربط در اجرای برنامه های باز آموزی و نو آموزی مستمر دامپزشکان و سایر رده های حرفه دامپزشکی در جهت رشد و دستیابی به آخرین یافته های علمی و تکنولوژیک دامپزشکی.
- اظهار نظر مشورتی در زمینه تدوین پیش نویس لوایح ، تصویب نامه ها و آئین نامه های مرتبط به امور دامپزشکی که از مراجع ذیصلاح ارجاع شده باشد.

- تدوین دستورالعملها و ضوابط صنفی مربوط به استاندارد کردن فعالیتها مختلف دامپزشکان و سایر دره های حرفه دامپزشکی.
  - صدور کارت عضویت و اعطای شماره دامپزشکی به دامپزشکان عمومی و متخصصان عضو .
  - رسیدگی به تخلفات صنفی و حرفه ای شاغلان حرفه دامپزشکی که عنوان جرائم عمومی را نداشته باشند از طریق هیاتهای ذیربط سازمان طبق مقررات مربوطه.
  - همکاری در جهت جلوگیری از دخالت اشخاص حقیقی و حقوقی غیر مجاز در حرفه دامپزشکی.
  - همکاری با مراجع ذیربط در تعیین میزان مالیات و عوارض موسسات و شاغلان حرفه دامپزشکی.
  - همکاری با مراجع ذیربط در ارائه خدمات امدادی دامپزشکی به هنگام بروز حوادث غیر مترقبه از طریق بسیج اعضاء.
  - همکاری با مراجع ذیصلاح در جهت رسیدگی به تخلفات و جرائم شاغلان حرفه دامپزشکی و اظهار نظرهای کارشناسی مشورتی در این رابطه به مراجع ذیربط .
  - اعلام نظر کارشناسی و تخصصی به مراجع ذیصلاح قضائی در رابطه با رسیدگی به تخلفات غیر صنفی و غیر حرفه ای و جرائم شاغلان حرفه دامپزشکی.
- با توجه به اولویت های نهادی و رسته فعالیت های موردنظر معاونت توسعه بازرگانی، لازم است تا اقدامات ذیل در اولویت کار مدیران استانی قرار گیرد:
- تعامل بیشتر با تشکل ها و تعاونی های کشاورزی در سطح استان و ایجاد بستر لازم برای استفاده نهاد های مذکور از ظرفیت های قانون حمایت از توسعه پایدار روستائی و اختصاص تسهیلات مورد نظر در رسته فعالیت های اولویت دار
  - شناسایی چالش ها بازار و حلقه های مقوده زنجیره عرضه محصولات کشاورزی مهم استان و بررسی و ارائه روش های رفع چالش ها با امکانات موجود
  - شناسایی ظرفیت های موجود در سطح استان برای عملیاتی نمودن فعالیت های مورد نظر از جمله باراندازها (از نظر مکانی، محصولی و...) و برگزاری جلسات توجیهی با بخش خصوصی برای ترغیب آنها برای مشارکت در فعالیت های مذکور
  - توسعه ارتباط با واحدهای آموزشی و ترویجی برای برگزاری کارگاههای آموزشی برای بخش خصوصی، تعاونی و تشکل ها برای ایجاد همگرایی بیشتر و همسوسازی ظرفیت در جهت توسعه زنجیره های عرضه موجود در استان
  - تقویت ارتباط با واحد استانی سازمان تعاون روستایی جهت کمک به ایجاد و توسعه تشکل ها و تعاونی های کشاورزی حسب مورد
  - توسعه تعامل و ارتباط با سایر بخش های تخصصی در سطح استان و برگزاری جلسات کارشناسی و تاکید بر ضرورت توجه به مباحث بازار و لزوم ارائه دلایل توجیهی طرح های پیشنهادی از منظر بازار و حسب مورد ارائه خدمات مشاوره تخصصیبه منظور کمک به بررسی طرح های پیشنهادی.

- با توجه به نقش تعریف شده برای سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی و سازمان دامپزشکی و پتانسیل آنها در زمینه دانش‌بنیان کردن کشاورزی، این سازمان‌ها می‌توانند در حوزه‌های زیر نقش‌آفرینی کنند:
- ایجاد و توسعه خدمات توسعه کسب و کارهای (Business Development Services) بخش کشاورزی.
  - توسعه زنجیره ارزش و اتصال به زنجیره ارزش جهانی و اتصال به شبکه‌های فروش و بازار جهانی با هدف حداکثر سازی ارزش افزوده و رقابت پذیری
  - ارتقاء مهارت‌های نیروی انسانی در هر رشته کسب و کار از طریق ارائه آموزش‌های متناسب با نیاز هر رشته کسب و کار
  - توانمندسازی بنگاه‌ها در هر رشته کسب و کار از طریق افزایش بهره‌وری و توسعه زنجیره ارزش
  - ارتقاء کیفیت محصولات و خدمات هر رشته کسب و کار
  - توانمندسازی کارکنان و مدیران دستگاه‌های اجرایی استانی و ملی مرتبط
  - ارتقاء و توسعه تکنولوژی در هر رشته کسب و کار
  - ایجاد و توسعه نهادهای تخصصی در هر رشته کسب و کار (نهادهای آموزشی، تحقیق و توسعه، آزمایشگاه، توسعه تکنولوژی و ...)
  - توسعه رقابت پذیری و نوآوری در بنگاه‌های کسب و کار در هر رشته کسب و کار
  - توسعه شرکت‌ها و قابلیت‌های دانش‌بنیان در هر رشته کسب و کار
  - استفاده از کارشناسان متخصص بین‌المللی برای توسعه و اتصال به زنجیره‌های ارزش جهانی و مشاوره‌ها و آموزش‌های تخصصی
  - همسو کردن و هماهنگ کردن دستگاه‌های اجرایی محلی و استانی برای توسعه و اولویت بخشی به رشته‌های دارای مزیت استانی

ب- اتحادیه‌های تعاونی کشاورزی و روستایی استانی و شهرستانی،

اهداف و وظایف سازمان مرکزی تعاون روستایی:

ماده ۳ اساسنامه، هدف از این ماده قانون موجبات پیشرفت، گسترش و پیشرفت تعاون، رونق اقتصادی و توسعه عملیات اقتصادی، بازاریابی، بازرگانی و خدمات تعاونی در روستاها می باشد. اهم محور های وظیفه ای این ماده را می توان چنین عنوان داشت:

- ۱- ایجاد تشکل، حمایت، نظارت و هدایت آنها
- ۲- بازرگانی، بازاریابی و فروش محصولات کشاورزی
- ۳- ارتباطات
- ۴- ارائه خدمات اعتباری، اجتماعی، صنفی و عمومی

اهداف تشکیل تعاونی های کشاورزی و روستایی

- ۱- بهره برداری جمعی و مشترک از اراضی ملکی یا استیجاری
- ۲- قبول پس انداز و سپرده اعضا به نمایندگی بانک تعاون کشاورزی
- ۳- خرید و تهیه مواد و وسایل جمعی مورد احتیاج مصرف شخصی و خانوادگی و حرفه ای اعضا و همچنین تهیه وسایل و علوفه دام ها و خوراک طیور و وسایل دیگری از این قبیل
- ۴- انجام عملیات جمع آوری، نگهداری، طبقه بندی و بسته بندی، حمل و نقل و یا فروش محصول اعضا
- ۵- تامین اعتبارات و وام های مورد نیاز اعضا
- ۶- انجام خدمات به منظور بهبود امور حرفه ای اعضا مانند تهیه ماشین آلات کشاورزی و حمل و نقل به صورت استفاده مشترک، مسکن اعضا و...

شبکه ی تعاونی ها در کشور

- اتحادیه مرکزی تعاونی های روستایی و کشاورزی ایران
- اتحادیه شرکت های تعاونی های کشاورزی و دامداران ایران
- اتحادیه تعاونی های کشاورزی مرغداران گوشتی ایران
- اتحادیه تعاونی کشاورزی مرغداران میهن
- اتحادیه تعاونی های کشاورزی پنبه کاران پارس
- اتحادیه تعاونی های کشاورزی تولید کنندگان گل و گیاه و بذر و نهال ایران
- اتحادیه سراسری زنبور داران ایران
- اتحادیه های سراسری تعاونی های تولید

ج- صندوق‌های غیردولتی حمایت از توسعه بخش کشاورزی

صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی به عنوان تنها نهاد مالی-اعتباری غیردولتی با مشارکت تولیدکنندگان و بهره‌برداران تشکیل شده‌اند که چشم‌انداز روشنی را در به‌کارگیری ظرفیت‌های غیردولتی به منظور تأمین مالی و ارتقای نرخ رشد سرمایه‌گذاری بخش کشاورزی نشان می‌دهند.

طی سال‌های ۱۳۸۳ تاکنون، ۹۷ صندوق در سطح ملی، استانی، شهرستانی، منابع طبیعی و زنان تشکیل شده است. اطمینان و اعتماد متقابل صندوق‌ها و سهامداران آنها باعث شد تا در همین مدت کوتاه رشد فزاینده‌ای در سرمایه صندوق‌ها رقم خورده و سرمایه آنها از ۳۳ میلیارد ریال در ابتدای تأسیس به حدود ۱۰۲۰۰ میلیارد ریال تا کنون افزایش یابد.

تسهیلات پرداخت‌شده

مهم‌ترین عملکرد سال‌های اولیه تشکیل صندوق‌ها پرداخت حدود ۱۴ هزار میلیارد ریال تسهیلات با نرخ کارمزد پایین بوده است. از ویژگی بارز تسهیلات اعطایی، به‌جا، به‌موقع، آسان و ارزان بودن آن و وجود یک نظام خودکنترلی بر صندوق است که باعث شده صندوق‌ها تسهیلات معوقه نداشته باشند.

عاملیت توزیع اعتبارات

صندوق‌های غیردولتی به عنوان بستری مناسب برای ارائه امکانات و اعتبارات حمایتی و یارانه‌ای دولت در بخش کشاورزی شناخته شده‌اند. به همین دلیل از سال ۱۳۸۷ و با حمایت وزارت جهاد کشاورزی، مسئولیت توزیع اعتبارات دولت برای کمک به کشاورزان و اجرای برنامه‌های توسعه‌ای دولت در بخش کشاورزی در چارچوب قراردادهای منعقد شده با سازمان‌های جهاد کشاورزی در استان‌های کشور بر عهده این صندوق‌ها قرار گرفت.

اثر بخشی فعالیت صندوق‌ها

اثر فعالیت صندوق‌ها را به طور کلی می‌توان در موارد زیر بیان کرد:

- ۱) پرداخت سریع و آسان تسهیلات ارزان‌قیمت به تشکل‌های تولیدکنندگان با کمترین پیچیدگی و صرف وقت
- ۲) رفع بخشی از معضل تولیدکنندگان در زمینه ارائه وثیقه‌ها و تضمین‌های مالی از طریق پرداخت تسهیلات به صورت تضامنی و مبادله تفاهم‌نامه با بانک‌های دیگر
- ۳) تأمین مالی به منظور تأمین بخشی از نهاده‌های مورد نیاز تولیدکنندگان با قیمت مناسب که باعث شده است ارزان‌تر از خرید نسبه توسط تولیدکنندگان به دست آنان برسد
- ۴) ایجاد وفاق، همدلی و انسجام بین تشکل‌های تولیدکنندگان بخش کشاورزی
- ۵) جلب اطمینان و باور تولیدکنندگان نسبت به صندوق‌های حمایت از توسعه بخش کشاورزی درباره سامان‌دهی تأمین نیازهای مالی و اعتباری مورد نظر بخش کشاورزی توسط بخش غیردولتی
- ۶) ظرفیت‌سازی در بخش غیردولتی به منظور پذیرش مسئولیت‌های سرمایه‌گذاری، مالی و اعتباری در بخش کشاورزی
- ۷) تقویت فضای خودکنترلی و نظارت مستمر برای مقابله با انحراف تسهیلات از اهداف موردنظر و بازپرداخت به‌موقع تسهیلات
- ۸) تلفیق منابع مالی دولت و منابع مالی بخش غیردولتی و پایدار شدن این منابع برای اهداف بخش کشاورزی

۹) بالا بردن قدرت چانه‌زنی تولیدکنندگان در مواجهه با بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری

برنامه آینده

عملکرد مؤثر و مطلوب صندوق‌ها و حمایت و پشتیبانی مسئولان از آنها موجب شده تا در قانون افزایش بهره‌وری فضای گسترده‌ای پیش روی صندوق‌ها قرارگیرد. از جمله ظرفیت‌هایی که این قانون در اختیار صندوق‌ها گذاشته می‌توان به اجازه تشکیل صندوق در سطوح بخشی، شهرستانی، استانی، ملی، تخصصی و محصولی، فعالیت مالی و اعتباری و بازرگانی، انتشار و فروش اوراق مشارکت، استفاده از منابع قابل تخصیص صندوق توسعه ملی، بیمه‌گری کشاورزی، عاملیت توزیع اعتبارات دولتی، استفاده از منابع مالی خارجی و... اشاره کرد.

صندوق‌های غیردولتی بخش کشاورزی از تنوع زیادی برخوردار بوده و به شرح زیر تقسیم بندی می‌شوند:

الف) صندوق‌های غیر دولتی ملی، تخصصی

- صندوق حمایت از توسعه صنعت بذر گندم و جو
- صندوق حمایت از توسعه صنعت چای کشور
- صندوق حمایت از توسعه صنعت زنبور داری کشور
- صندوق حمایت از توسعه دامپروری و تولیدات دامی
- صندوق حمایت از توسعه صنعت طیور کشور
- صندوق حمایت از توسعه فرآورده‌های لبنی
- صندوق حمایت از توسعه کشاورزی عشایر کشور

ب) صندوق‌های غیردولتی استانی

ج) صندوق‌های غیردولتی شهرستانی

د) صندوق‌های غیر دولتی زنان

- صندوق حمایت از توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان شهرستان خوسف
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان قائم‌شهر
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان دشتستان
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان استهبان
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان سرايان
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان سلماس
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان درمیان
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان بندرعباس
- صندوق حمایت از توسعه فعالیت های کشاورزی زنان روستایی شهرستان مرودشت
- صندوق حمایت از توسعه فعالیتهای کشاورزی زنان روستایی شهرستان زابل

د- صندوق اعتبارات خرد زنان روستائی

با توجه به اینکه یکی از اساسی ترین عوامل توسعه به ویژه توسعه روستائی، توانمندسازی و بهبود کارکرد زنان در مدیریت، تصمیم گیری و اجرا در محیط خانواده و جامعه روستائی خود می باشد، لذا ایجاد شرایط مناسب جهت دسترسی زنان روستائی به عوامل تولید یکی از مراحل فرایند است. از طرفی با توجه به اینکه عامل فقر در جوامع روستائی موجب عدم دسترسی آنان به منابع تولید می شود و نداشتن منابع تولید و نبود سرمایه ای هر چند اندک سیکل بیکاری و فقر را تداوم می بخشد، ایجاد صندوق های اعتبارات خرد زنان روستائی به دلیل کوچک بودن میزان پس انداز، صرفا افرادی را به سوی خود جذب می کند که واقعا از فقر نداشتن سرمایه اولیه کار رنج می برند. بدین منظور کارشناسی امور زنان روستائی و عشایری بنا به اهمیت بهبود وضعیت اقتصادی کشور، کاهش بیکاری، عدالت اجتماعی و کاهش فقر در مناطق روستائی، پروژه تشکیل صندوق های اعتبارات خرد زنان روستائی را از سال ۱۳۸۵ در روستاهای استان به اجرا درآورده است.

اهداف:

- ۱- توانمندسازی جامعه محلی از طریق ایجاد بستری مناسب برای مشارکت جمعی زنان در قالب گروههای اعتبار- پس انداز
  - ۲- توجه و تمرکز به گروههای کم درآمد زنان روستائی
  - ۳- افزایش ضریب دسترسی زنان روستائی کم درآمد به تسهیلات اعتباری
  - ۴- افزایش درآمد خانوارهای کم درآمد از طریق پرداخت وام های کوچک برای انجام فعالیتهای درآمدزا
  - ۵- ارتقاء مهارتهای فردی واجتماعی زنان روستائی از طریق برنامه های آموزشی
  - ۶- تجهیز پس انداز خانوارهای روستائی در جهت تامین مالی فعالیتهای درآمدزا
  - ۷- تواناسازی زنان روستائی در انجام کارگروهی
  - ۸- برنامه ریزی جهت اجرای پروژه هایی که مبتنی بر ظرفیت و امکانات و شرایط منطقه باشد.
  - ۹- توسعه اشتغال و تثبیت مشاغل دارای بحران مالی
- مراحل اجرای طرح:

- ۱- انتخاب روستا
- ۲- بررسی مکان یابی تأسیس صندوق
- ۳- تشکیل جلسات توجیهی ویژه زنان روستائی
- ۴- تأسیس مجموعه اداری - مالی صندوق
- ۵- آموزش مورد نیاز اعضاء صندوق
- ۶- تزریق سرمایه به صندوق
- ۷- پرداخت وام (مراحل اجرایی و عملیات صندوق وام دهی و تجدید منابع مالی)
- ۸- نظارت بر روند فعالیت صندوق